

Bank Pocztowy

Bank Pocztowy S.A.

Sprawozdanie finansowe
za rok zakończony
31 grudnia 2018 roku

Spis treści

Rachunek zysków i strat.....	3
Sprawozdanie z całkowitych dochodów	4
Sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	5
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	6
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	8
Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i noty do sprawozdania finansowego.....	9
1. Informacje ogólne	9
2. Identyfikacja i zatwierdzenie sprawozdania finansowego.....	9
3. Skład organów Banku.....	9
3.1 Skład Zarządu Banku.....	9
3.2 Skład Rady Nadzorczej Banku.....	10
4. Zasady rachunkowości.....	11
4.1. Podstawa sporządzania sprawozdania finansowego oraz oświadczenie o jego zgodności ze standardami rachunkowości.....	11
4.2. Profesjonalny osąd	32
4.3. Porównywalność danych.....	33
4.4. Niepewność szacunków.....	34
4.5. Zmiana szacunków	37
4.6. Podsumowanie istotnych zasad rachunkowości.....	37
5. Sprawozdawczość według segmentów operacyjnych	61
6. Wynik z tytułu odsetek.....	65
7. Wynik z tytułu prowizji i opłat	66
8. Przychody z tytułu dywidend.....	67
9. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany.....	68
10. Wynik zrealizowany z operacji papierami wartościowymi.....	68
11. Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz inwestycji w jednostki zależne	68
12. Ogólne koszty administracyjne.....	69
13. Świadczenia pracownicze	69
14. Wynik z tytułu odpisów na straty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych przez wynik finansowy	70
15. Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	71
16. Pozostałe przychody operacyjne	72
17. Pozostałe koszty operacyjne	72
18. Podatek dochodowy.....	73
19. Podział wyniku finansowego	75
20. Kasa i środki w Banku Centralnym.....	75
21. Należności od innych banków	76
21.1. Należności od innych banków (netto)	76
21.2. Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe	76
22. Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu.....	76
23. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	77
24. Instrumenty finansowe zabezpieczające	79
25. Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto).....	81
25.1. Kredyty i pożyczki udzielone klientom (według rodzaju).....	81
25.2. Kredyty i pożyczki udzielone klientom (według terminów zapadalności).....	81

25.3. Kredyty i pożyczki udzielone klientom w podziale wg metody szacunku odpisu na oczekiwane straty kredytowe/aktualizującego z tytułu utraty wartości.....	82
25.4. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wg przesłanki utraty wartości	83
25.5. Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe	84
26. Inwestycyjne aktywa finansowe	87
27. Inwestycje w jednostkach zależnych	89
28. Rzeczowe aktywa trwałe	92
29. Wartości niematerialne	95
30. Pozostałe aktywa.....	96
31. Zobowiązania wobec innych banków	97
32. Zobowiązania wobec klientów	98
33. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych.....	98
34. Zobowiązania podporządkowane	99
35. Rezerwy.....	100
36. Pozostałe zobowiązania.....	103
37. Kapitały własne	103
37.1. Kapitał zakładowy.....	103
37.2. Kapitał zapasowy.....	104
37.3. Skumulowane inne całkowite dochody	104
37.4. Pozostałe kapitały rezerwowe	107
38. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	107
38.1. Instrumenty finansowe niewyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej	107
38.2. Instrumenty finansowe wyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej	110
39. Leasing operacyjny	114
40. Leasing finansowy	115
41. Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych.....	115
42. Pozabilansowe aktywa i zobowiązania warunkowe	118
43. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	122
44. Sprzedaż pakietów wierzytelności	123
45. Informacje o podmiotach powiązanych	123
46. Struktura zatrudnienia.....	133
47. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym.....	133
48. Cele i zasady zarządzania ryzykiem w Banku	134
48.1. Ryzyko kredytowe	135
48.2. Ryzyko płynności	160
48.3. Ryzyko rynkowe.....	167
48.4. Ryzyko operacyjne.....	180
49. Zarządzanie kapitałem.....	181

Rachunek zysków i strat

	Nota	okres	okres	zmiana 2017/2018
		od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017	
		tys. zł	tys. zł	tys. zł
Przychody z tytułu odsetek, w tym:	<u>6</u>	321 609	336 469	(14 860)
od aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu		272 100	-	-
od aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody		49 509	-	-
Koszty z tytułu odsetek	<u>6</u>	(63 212)	(66 402)	3 190
Wynik z tytułu odsetek		258 397	270 067	(11 670)
Przychody z tytułu prowizji i opłat	<u>7</u>	86 117	97 610	(11 493)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	<u>7</u>	(42 345)	(43 551)	1 206
Wynik z tytułu prowizji i opłat		43 772	54 059	(10 287)
Przychody z tytułu dywidend	<u>8</u>	45	37	8
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany	<u>9</u>	5 867	3 688	2 179
Wynik zrealizowany z operacji papierami wartościowymi	<u>10</u>	-	5 594	(5 594)
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz inwestycji w jednostki zależne	<u>11</u>	11 821	-	11 821
Ogólne koszty administracyjne	<u>12, 13</u>	(234 697)	(224 614)	(10 083)
Wynik z tytułu odpisów na straty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	<u>14</u>	(79 338)	(105 872)	26 534
Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	<u>15</u>	(414)	0	(414)
Wynik z tytułu modyfikacji		(169)	-	(169)
Pozostałe przychody operacyjne	<u>16</u>	14 035	10 021	4 014
Pozostałe koszty operacyjne	<u>17</u>	(4 931)	(1 896)	(3 035)
Wynik na działalności operacyjnej		14 388	11 084	3 304
Wynik finansowy brutto		14 388	11 084	3 304
Podatek dochodowy	<u>18</u>	(7 343)	(7 104)	(239)
Wynik finansowy netto		7 045	3 980	3 065

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Nota	okres	
		od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
		tys. zł	tys. zł
Wynik finansowy netto		7 045	3 980
Pozycje, które mogą w przyszłości zostać przeniesione do rachunku zysków i strat:			
Zyski/straty z wyceny aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży, w tym:	<u>26.37.3</u>	-	14 673
- podatek odroczony	<u>18</u>	-	(3 442)
Rozliczenie wyceny aktywów finansowych reklasifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela utrzymywanych do terminu zapadalności, w tym:	<u>37.3</u>	-	723
- podatek odroczony	<u>18</u>	-	(171)
Zyski/straty z tytułu aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, w tym:	<u>37.3</u>	11 510	-
- podatek odroczony	<u>18</u>	(2 700)	-
Efektywna część zysków/strat z tytułu instrumentów zabezpieczających w zabezpieczaniu przepływów pieniężnych, w tym:	<u>37.3</u>	334	277
- podatek odroczony	<u>18</u>	(78)	(64)
Pozycje, które nie zostaną w przyszłości przeniesione do rachunku zysków i strat:			
Zyski/straty aktuarialne z wyceny programów określonych świadczeń, w tym:		(227)	(53)
- podatek odroczony	<u>18</u>	53	13
Pozostałe całkowite dochody razem	<u>37.3</u>	11 617	15 620
Dochody całkowite razem		18 662	19 600

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa	Nota	Stan na	Stan na	zmiana
		31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	2017/2018
		tys. zł	tys. zł	tys. zł
Kasa, środki w Banku Centralnym	20	461 506	44 445	417 061
Należności od innych banków	21	15 556	82 469	(66 913)
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	23	667	545	122
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	25	4 774 908	4 789 622	(14 714)
Inwestycyjne aktywa finansowe, w tym:	26	2 092 905	2 340 040	(247 135)
- dostępne do sprzedaży		-	2 340 040	(2 340 040)
- wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody		2 086 921	-	2 086 921
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		5 984	-	5 984
Inwestycje w jednostkach zależnych	27	0	5 406	(5 406)
Rzeczowe aktywa trwałe	28	38 138	38 692	(554)
Wartości niematerialne	29	77 836	83 156	(5 320)
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	18	17 366	0	17 366
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18	42 697	37 805	4 892
Pozostałe aktywa	30	42 960	56 245	(13 285)
Aktywa razem		7 564 539	7 478 425	86 114

Zobowiązania i kapitał własny	Nota	Stan na	Stan na	zmiana
		31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	2017/2018
		tys. zł	tys. zł	tys. zł
Zobowiązania wobec innych banków	31	18 436	18 414	22
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	22	0	12 476	(12 476)
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	23	177	36	141
Instrumenty finansowe zabezpieczające	24	386	692	(306)
Zobowiązania wobec klientów	32	6 560 826	6 114 949	445 877
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	33	145 121	355 779	(210 658)
Zobowiązania podporządkowane	34	141 858	192 263	(50 405)
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	18	0	3 554	(3 554)
Rezerwy	35	4 895	8 921	(4 026)
Pozostałe zobowiązania	36	91 505	125 693	(34 188)
Zobowiązania razem		6 963 204	6 832 777	130 427
Kapitał zakładowy		128 278	128 278	0
Kapitał zapasowy		151 238	151 238	0
Skumulowane inne całkowite dochody		17 024	6 347	10 677
Pozostałe kapitały rezerwowe		359 785	355 805	3 980
Zyski zatrzymane		(54 990)	3 980	(58 970)
Kapitał własny razem	37	601 335	645 648	(44 313)
Zobowiązania i kapitał własny razem		7 564 539	7 478 425	86 114

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Nota	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
Wynik finansowy netto	7 045	3 980
Korekty razem:	363 595	801 347
Amortyzacja	29 282	25 755
Dywidendy	(45)	(37)
Wynik z tytułu odsetek w rachunku zysków i strat	(258 397)	(270 067)
Odsetki wypłacone	(43 784)	(38 683)
Odsetki otrzymane	284 350	296 641
Zysk/strata z działalności inwestycyjnej	(1 202)	0
Zmiana stanu należności od innych banków	30 206	10 273
Zmiana aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	(122)	150
Zmiana wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających	108	174
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(34 196)	421 516
Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	(270 219)
Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-	283 550
Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez całkowite dochody	(50 653)	-
Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	8 929	-
Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu obowiązkowo wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(1 145)	-
Zmiana stanu pozostałych aktywów	13 295	(10 016)
Zmiana stanu zobowiązań wobec Banku Centralnego	0	(2)
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	22	(3 442)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	(12 476)	11 436
Zmiana zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	141	(169)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	444 516	338 002
Zmiana stanu rezerw	(4 452)	(4 091)
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	(34 133)	16 485
Zapłacony podatek dochodowy	(21 108)	(14 131)
Obciążenie podatkowe pokazywane w rachunku zysków i strat	7 343	7 104
Inne pozycje	7 116	1 118
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	370 640	805 327

Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

Wpływy z działalności inwestycyjnej	31 421 407	13 418 221
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych	1	0
Dywidendy	45	37
Zbycie inwestycyjnych papierów wartościowych*	31 414 754	13 418 184
Wpływ środków z likwidacji grupy kapitałowej	6 607	0
Wydatki z działalności inwestycyjnej	31 131 044	14 316 645
Nabycie wartości niematerialnych	13 569	23 783
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	11 302	6 994
Zakup inwestycyjnych papierów wartościowych*	31 100 209	14 285 868
Wartość udziałów likwidowanych jednostek grupy kapitałowej	5 964	0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	290 363	(898 424)

Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

Wpływy z działalności finansowej	0	140 000
Emisja dłużnych papierów wartościowych	0	50 000
Wpływy z emisji akcji lub innych instrumentów kapitałowych	0	90 000
Wydatki z działalności finansowej	280 523	20 937
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu	53	10
Wykup obligacji z emisji własnej	260 000	0
Koszty emisji akcji	0	100
Spłata odsetek od wyemitowanych instrumentów finansowych i zaciągniętych zobowiązań podporządkowanych	20 263	19 501
Inne wydatki finansowe	207	1 326
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(280 523)	119 063

Zwiększenie (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	380 480	25 966
- różnice kursowe netto	(1 631)	2 122
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	95 897	69 931
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	41	95 897

* dane porównywalne za okres 31.12.2017 zostały przekształcone, opis zmian zaprezentowano w notcie 4.3

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku

Nota	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy		Skumulowane inne całkowite dochody	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane		Kapitał własny ogółem	
		Kapitał zapasowy tworzony ustawowo	Kapitał zapasowy z nadwyżki przy emisji akcji			Niepodzielony wynik finansowy	Wynik finansowy netto bieżącego okresu		
									tys. zł
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	128 278	24 127	127 111	6 347	355 805	0	3 980	645 648	
Wpływ wdrożenia MSSF9	0	0	0	(940)	0	(62 035)	0	(62 975)	
Na dzień 1 stycznia 2018 roku	128 278	24 127	127 111	5 407	355 805	(62 035)	3 980	582 673	
Zysk za okres	0	0	0	0	0	0	7 045	7 045	
Pozostałe całkowite dochody	0	0	0	11 617	0	0	0	11 617	
Całkowite dochody	0	0	0	11 617	0	0	7 045	18 662	
Podział zysku	0	0	0	0	3 980	0	(3 980)	0	
Na dzień 31 grudnia 2018	37	128 278	24 127	127 111	17 024	359 785	(62 035)	7 045	601 335

za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

Nota	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy		Skumulowane inne całkowite dochody	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane		Kapitał własny ogółem	
		Kapitał zapasowy tworzony ustawowo	Kapitał zapasowy z nadwyżki przy emisji akcji			Niepodzielony wynik finansowy	Wynik finansowy netto bieżącego okresu		
									tys. zł
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	110 133	24 127	55 356	(9 273)	353 081	0	2 724	536 148	
Zysk za okres	0	0	0	0	0	0	3 980	3 980	
Pozostałe całkowite dochody	0	0	0	15 620	0	0	0	15 620	
Całkowite dochody	0	0	0	15 620	0	0	3 980	19 600	
Podwyższenie kapitału	18 145	0	71 855	0	0	0	0	90 000	
Koszty emisji nowych akcji	0	0	(100)	0	0	0	0	(100)	
Podział zysku	0	0	0	0	2 724	0	(2 724)	0	
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	37	128 278	24 127	127 111	6 347	355 805	0	3 980	645 648

Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i noty do sprawozdania finansowego załączone na stronach od 9 do 184 stanowią jego integralną część.

Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i noty do sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne

Bank Poczty S.A. ("Bank") został utworzony na podstawie decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego nr 18 z 5 kwietnia 1990 roku w sprawie utworzenia Banku Pocztowego Spółki Akcyjnej w Bydgoszczy.

Bank zarejestrowano pod numerem RHB 1378 w dziale B Rejestru Handlowego w dniu 16 maja 1990 roku przez Wydział Gospodarczy Sądu Rejonowego w Bydgoszczy. Obecnie Bank figuruje pod numerem 0000010821 w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Siedziba centrali Banku mieści się w Bydgoszczy przy ul. Jagiellońskiej 17.

Bankowi nadano numer statystyczny REGON: 002482470.

Czas trwania Banku zgodnie ze statutem Banku nie jest ograniczony.

Przedmiotem działalności Banku jest wykonywanie czynności bankowych w obrocie krajowym i zagranicznym oraz w granicach dopuszczonych prawem wszelkich innych czynności powiązanych z czynnościami bankowymi.

Podstawowa działalność Banku według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) została zakwalifikowana do działu pozostałe pośrednictwo pieniężne symbol 6419Z.

Bank działa na podstawie obowiązujących przepisów i statutu Banku.

Akcjonariat Banku na 31 grudnia 2018 roku był następujący:

Nazwa podmiotu	Ilość akcji	Ilość głosów	Wartość nominalna 1 akcji (w zł)	Udział w kapitale podstawowym
Poczta Polska S.A.	9 620 846	9 620 846	10	74,9999%
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	3 206 962	3 206 962	10	25,0001%
	12 827 808	12 827 808		100%

W porównaniu do stanu na 31 grudnia 2017 roku w strukturze właścicielskiej Banku nie nastąpiły zmiany.

2. Identyfikacja i zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Bank sporządził sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku, które zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 28 lutego 2019 roku.

3. Skład organów Banku

3.1 Skład Zarządu Banku

Skład Zarządu Banku według stanu na dzień 1 stycznia 2018 roku przedstawiał się następująco:

- **Sławomir Zawadzki** - Prezes Zarządu,
- **Robert Kuraszkiwicz** - Wiceprezes Zarządu,
- **Jerzy Konopka** - Członek Zarządu.

Zmiany w składzie Zarządu Banku

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym w składzie Zarządu Banku zaszły następujące zmiany:

- w dniu 7 maja 2018 roku Rada Nadzorcza powołała z dniem 8 maja 2018 roku Pana Pawła Kopcia na funkcję Członka Zarządu,
- w dniu 30 maja 2018 roku Rada Nadzorcza Banku odwołała z dniem 30 maja 2018 roku Pana Jerzego Konopkę z funkcji Członka Zarządu Banku i ze składu Zarządu Banku,
- w dniu 30 maja 2018 roku Rada Nadzorcza powołała z dniem 30 maja 2018 roku Pana Tomasza Jodłowskiego na funkcję Członka Zarządu Banku,
- w dniu 17 października 2018 r. Rada Nadzorcza odwołała z dniem 17 października 2018 roku Pana Sławomira Zawadzkiego z funkcji Prezesa Zarządu Banku,
- w dniu 17 października 2018 r. Rada Nadzorcza delegowała do czasowego wykonywania czynności członka Zarządu Banku Poczтового S.A., Pana Jakuba Słupińskiego,
- w dniu 17 grudnia 2018 r. Rada Nadzorcza ponownie delegowała do czasowego wykonywania czynności członka Zarządu Banku Poczтового S.A., Pana Jakuba Słupińskiego
- w dniu 7 stycznia 2019 r. Rada Nadzorcza powierzyła panu Robertowi Kuraszkiewiczowi wykonywanie obowiązków odpowiadających obowiązkowi Prezesa Zarządu Banku Poczowego S.A.

Skład Zarządu Banku według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiał się następująco:

- **Jakub Słupiński** – p.o. Prezesa Zarządu,
- **Robert Kuraszkiewicz** - Wiceprezes Zarządu,
- **Paweł Kopeć** - Członek Zarządu,
- **Tomasz Jodłowski** - Członek Zarządu.

Skład Zarządu Banku według stanu na dzień 7 stycznia 2019 roku i na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego przedstawiał się następująco:

- **Robert Kuraszkiewicz** - Wiceprezes Zarządu p.o. Prezesa Zarządu,
- **Paweł Kopeć** - Członek Zarządu,
- **Tomasz Jodłowski** - Członek Zarządu.

3.2 Skład Rady Nadzorczej Banku

Skład Rady Nadzorczej Banku według stanu na dzień 1 stycznia 2018 roku przedstawiał się następująco:

- **Przemysław Sypniewski** – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- **Jan Emeryk Rościszewski** – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- **Magdalena Pacuła** – Sekretarz Rady Nadzorczej,
- **Piotr Chełmickowski** – Członek Rady Nadzorczej,
- **Katarzyna Kreczmańska-Gigol** – Członek Rady Nadzorczej,
- **Marcin Mosz** – Członek Rady Nadzorczej,
- **Jakub Słupiński** – Członek Rady Nadzorczej.

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej Banku

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym w składzie Rady Nadzorczej Banku zaszły następujące zmiany:

- Pani Katarzyna Kreczmańska-Gigol złożyła rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej Banku Poczowego S.A. z dniem 15 września 2018 r.,
- w dniu 3 października 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Poczowego S.A. powołało pana Mariana Szołuchę do składu Rady Nadzorczej Banku Poczowego S.A. XI kadencji,
- w dniu 17 października 2018 r. Rada Nadzorcza delegowała do czasowego wykonywania czynności członka Zarządu Banku Poczowego S.A., Pana Jakuba Słupińskiego,

- w dniu 2 listopada 2018 r. wpłynęła do Banku Poczтового S.A. rezygnacja Pana Marcina Mosza z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej Banku Poczowego S.A., ze skutkiem na dzień doręczenia,
- w dniu 17 grudnia 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Poczowego S.A. powołało pana Rafała Kozłowskiego do składu Rady Nadzorczej Banku Poczowego S.A. XI kadencji,
- w dniu 17 grudnia 2018 r. Rada Nadzorcza ponownie delegowała do czasowego wykonywania czynności członka Zarządu Banku Poczowego S.A., Pana Jakuba Słupińskiego.

Skład Rady Nadzorczej Banku według stanu na dzień 31 grudnia 2018 przedstawiał się następująco:

- **Przemysław Sypniewski** – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- **Jan Emeryk Rościszewski** – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- **Magdalena Pacuła** – Sekretarz Rady Nadzorczej,
- **Piotr Chełmickowski** – Członek Rady Nadzorczej,
- **Rafał Kozłowski** – Członek Rady Nadzorczej,
- **Marian Szolucha** – Członek Rady Nadzorczej,
- **Jakub Słupiński** – Członek Rady Nadzorczej, delegowany do czasowego wykonywania czynności członka Zarządu Banku Poczowego S.A., na podstawie uchwały Rady Nadzorczej nr I/17/XI/2018 z dnia 17 grudnia 2018 r.

Skład Rady Nadzorczej Banku według stanu na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego przedstawiał się następująco:

- **Przemysław Sypniewski** – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- **Jan Emeryk Rościszewski** – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- **Magdalena Pacuła** – Sekretarz Rady Nadzorczej,
- **Piotr Chełmickowski** – Członek Rady Nadzorczej,
- **Rafał Kozłowski** – Członek Rady Nadzorczej,
- **Jakub Słupiński** – Członek Rady Nadzorczej,
- **Marian Szolucha** – Członek Rady Nadzorczej.

4. Zasady rachunkowości

4.1. Podstawa sporządzania sprawozdania finansowego oraz oświadczenie o jego zgodności ze standardami rachunkowości

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem następujących pozycji aktywów i zobowiązań finansowych:

- aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu,
- instrumentów finansowych zabezpieczających,
- inwestycyjnych aktywów finansowych – dostępnych do sprzedaży (nazwa pozycji do 31 grudnia 2017 roku),
- inwestycyjnych aktywów finansowych – wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (nazwa pozycji od 1 stycznia 2018 roku),
- inwestycyjnych aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu obowiązkowo wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (nazwa pozycji od 1 stycznia 2018 roku),
- zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu,

które wyceniane są do wartości godziwej.

Sprawozdanie finansowe przedstawiono w polskich złotych, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych (tys. zł).

4.1.1. Oświadczenie o zgodności z MSSF

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości. W zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami i interpretacjami jest ono zgodne z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (t. jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 395 z późniejszymi zmianami) („Ustawa o rachunkowości”) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi. Sprawozdanie finansowe uwzględnia wymogi wszystkich zatwierdzonych przez UE standardów oraz związanych z nimi interpretacji za wyjątkiem wymienionych poniżej standardów i interpretacji, które oczekują na zatwierdzenie przez UE bądź zostały zatwierdzone przez UE, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym.

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu sprawozdania finansowego za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku, z wyjątkiem zmian wynikających z wdrożenia od dnia 1 stycznia 2018 roku wymogów MSSF 9 „Instrumenty finansowe” oraz MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” opisanych odpowiednio w nocie 4.1.2. i 4.1.3. Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 uwzględnia wymogi wszystkich zatwierdzonych przez UE standardów oraz związanych z nimi interpretacji za wyjątkiem wymienionych poniżej w nocie 4.1.5. oraz 4.1.6. standardów i interpretacji, które oczekują na zatwierdzenie przez UE bądź zostały zatwierdzone przez UE, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym. Bank nie skorzystał w okresie objętym sprawozdaniem finansowym z możliwości wcześniejszego zastosowania standardów i interpretacji, które zostały zatwierdzone przez UE, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym.

4.1.2. MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Komisja Europejska Rozporządzeniem nr 2016/2067 z dnia 22 listopada 2016 roku zatwierdziła Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe” (MSSF 9), który zastąpił od 1 stycznia 2018 roku istniejący standard MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”.

Nowy standard wprowadza zmieniony model klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych, model utraty wartości instrumentów finansowych oparty na koncepcji "straty oczekiwanej" oraz nowe podejście do rachunkowości zabezpieczeń.

Klasyfikacja i wycena

W związku z zastosowaniem MSSF 9, począwszy od 1 stycznia 2018 roku Bank klasyfikuje aktywa do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane w zamortyzowanym koszcie,
- wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody,
- wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Klasyfikacja aktywów finansowych, według wymogów MSSF 9, odbywa się na moment zastosowania MSSF 9 po raz pierwszy, czyli na 1 stycznia 2018 roku oraz w momencie początkowego ujęcia składnika aktywów w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i zależy od:

- modelu biznesowego w zakresie zarządzania aktywami finansowymi, który określany jest na poziomie odzwierciedlającym sposób, w jaki zarządza się łącznie grupami aktywów finansowych, aby zrealizować określony cel biznesowy, oraz
- charakterystyki umownych przepływów pieniężnych, tj. od tego, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (ang. *solely payments of principal and interest*, „SPPI” – test „Tylko Kapitał i Odsetki”).

Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Bank klasyfikuje aktywa finansowe jako wyceniane w zamortyzowanym koszcie, jeśli spełnione są oba poniższe warunki oraz Bank nie wyznaczył ich jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy,
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Aktywa finansowe, są utrzymywane w ramach modelu biznesowego zakładającego utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jeżeli są zarządzane z zamiarem realizowania przepływów pieniężnych poprzez otrzymywanie płatności wynikających z umowy w całym okresie życia instrumentu. Model biznesowy Banku ustalany jest na poziomie odzwierciedlającym sposób, w jaki zarządza się łącznie grupami aktywów finansowych, aby zrealizować określony cel biznesowy. Model biznesowy Banku nie zależy od zamiarów odnośnie pojedynczego instrumentu. W związku z tym, Bank ocenia swój model biznesowy w zakresie zarządzania aktywami finansowymi na poziomie portfelowym, biorąc pod uwagę wszystkie informacje, które są dostępne na dzień oceny. Takie informacje obejmują między innymi:

- a) przyjęte polityki i cele zarządzania portfelem oraz ich realizacja w praktyce,
- b) sposób, w jaki wyniki modelu biznesowego i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego są oceniane i przekazywane kluczowemu personelowi kierowniczemu Banku,
- c) rodzaje ryzyka, które mają wpływ na wyniki modelu biznesowego (i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego), a w szczególności sposób, w jaki zarządza się tym ryzykiem,
- d) sposób, w jaki wynagradzane są osoby zarządzające działalnością (na przykład, czy wynagrodzenie oparte jest na wartości godziwej zarządzanych aktywów lub na uzyskanych przepływach pieniężnych wynikających z umowy),
- e) częstotliwość, wartość i rozkład w czasie sprzedaży we wcześniejszych okresach, powody tej sprzedaży oraz oczekiwania odnośnie przyszłych operacji sprzedaży. Sprzedaż sama w sobie nie decyduje jednak o modelu biznesowym i w związku z tym nie może być rozpatrywana odrębnie.

Model biznesowy zakłada utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy również wtedy, gdy Bank dokonuje sprzedaży aktywów finansowych w przypadku, gdy następuje wzrost ryzyka kredytowego związanego z tymi aktywami. W celu stwierdzenia, czy nastąpił wzrost ryzyka kredytowego związanego z aktywami, Bank uwzględni racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, w tym informacje dotyczące przyszłości. Bez względu na częstotliwość i wartość sprzedaży, sprzedaż spowodowana wzrostem ryzyka kredytowego związanego z aktywami nie jest sprzeczna z modelem biznesowym zakładającym utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, ponieważ jakość kredytowa aktywów finansowych jest istotna dla możliwości uzyskiwania przez Bank przepływów pieniężnych wynikających z umowy. Działania w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, które mają na celu ograniczenie potencjalnych strat wynikających z pogorszenia jakości kredytowej, są integralną częścią tego modelu biznesowego. Bank może też dokonywać sprzedaży aktywów finansowych w celu zarządzania ryzykiem koncentracji.

Bank ustala, czy wynikające z umowy przepływy pieniężne danego składnika aktywów są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, czyli są zgodne z podstawową umową kredytu lub pożyczki. Składnik aktywów finansowych może stanowić podstawową umowę kredytu lub pożyczki niezależnie od tego, czy jest to kredyt lub pożyczka pod względem formy prawnej. W podstawowej umowie kredytu lub pożyczki odsetki obejmują:

- a) zapłatę za wartość pieniądza w czasie,
- b) ryzyko kredytowe,
- c) inne podstawowe rodzaje ryzyka związane z udzielaniem kredytów lub pożyczek (np. ryzyko płynności),
- d) koszty (np. koszty administracyjne) związane z utrzymywaniem składnika aktywów finansowych przez określony czas,
- e) marżę zysku.

Wynikające z umowy przepływy pieniężne nie są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, jeśli warunki umowy wprowadzają do niej element ryzyka lub zmienności przepływów pieniężnych, który nie jest związany z podstawową umową kredytu lub pożyczki.

Bank ocenia niedoskonałość przepływów pieniężnych wynikających z umowy w celu ustalenia, czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Ocena taka może mieć charakter jakościowy lub ilościowy. Jeżeli oczywiste jest, bez przeprowadzania analizy lub po pobieżnej analizie, czy wynikające z umowy (niezdyskontowane) przepływy pieniężne z ocenianego składnika aktywów finansowych mogłyby (lub nie mogłyby) znacząco się różnić od poziomu referencyjnego (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych, Bank dokonuje takich ustaleń, przeprowadzając ocenę jakościową elementu modyfikacji wartości pieniądza w czasie. W pozostałych przypadkach Bank przeprowadza analizę ilościową (tzw. „benchmark test”).

Na potrzeby *benchmark testu* Bank ustala:

- a) poziom referencyjny przepływów pieniężnych, stanowiący wartość (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby nie występowała modyfikacja (niedoskonałość) wartości pieniądza w czasie,
- b) skutki modyfikacji w każdym okresie sprawozdawczym oraz łącznie w całym okresie życia instrumentu finansowego.

Jeżeli (niezdyskontowane) przepływy pieniężne wynikające z umowy różniłyby się znacznie od referencyjnego poziomu (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych tj. o ponad 5%, wówczas warunek uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy będących jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty nie jest spełniony, a więc składnik aktywów nie może być wyceniany w zamortyzowanym koszcie. Wówczas składnik aktywów finansowych podlega wycenie według wartości godziwej przez rachunek zysków i start.

W szczególności model biznesowy, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy dotyczy kredytów i pożyczek udzielanych przez Bank.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody

Aktywa finansowe są wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, jeśli spełnione są oba poniższe warunki oraz Bank nie wyznaczył ich jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych,
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Bank może utrzymywać aktywa finansowe w ramach modelu biznesowego, którego cel jest realizowany zarówno poprzez uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i poprzez sprzedaż składników aktywów finansowych. W modelu biznesowym tego rodzaju, Bank podjął decyzję o tym, że zarówno uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż aktywów finansowych są niezbędne do realizowania celu modelu biznesowego. Bank utrzymuje instrumenty finansowe w tym modelu biznesowym między innymi w celu zarządzania bieżącymi potrzebami w zakresie płynności, utrzymaniem określonego profilu przychodów z tytułu odsetek lub dostosowanie okresu życia aktywów finansowych do terminu wymagalności zobowiązań, które są finansowane z tych aktywów. Aby zrealizować taki cel, Bank będzie zarówno uzyskiwać przepływy pieniężne wynikające z umowy, jak i sprzedawać aktywa finansowe.

Niniejszy model biznesowy zakłada większą częstotliwość i wartość sprzedaży. Wynika to z faktu, że sprzedaż aktywów finansowych jest niezbędna do realizacji celu modelu biznesowego, a nie jest tylko jego działaniem sporadycznym. Nie istnieje jednak żaden określony próg częstotliwości lub wartości sprzedaży, który musi zostać osiągnięty w tym modelu biznesowym, ponieważ zarówno uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż aktywów finansowych są niezbędne do realizacji celu tego modelu.

W przypadku aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, Bank stosuje analogiczne zasady do ustalenia czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty oraz oceny ilościowej i jakościowej niedoskonałości przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak w przypadku aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie.

Aktywa finansowe utrzymywane w ramach modelu biznesowego, którego cel jest realizowany zarówno poprzez uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i poprzez sprzedaż składników aktywów finansowych, wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się odpowiednio na pozostałe całkowite dochody, z wyjątkiem zysku lub straty z tytułu utraty wartości oraz zysków lub strat z tytułu różnic kursowych oraz wyniku odsetkowego. Skumulowane wartości ujęte w innych całkowitych dochodach są przeksięgowane do rachunku zysków i strat w momencie zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych lub jego przeklasyfikowania. Odsetki od tego typu aktywów finansowych obliczone w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej ujmuje się w pozycji „Przychody z tytułu odsetek” rachunku zysków i start.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do kategorii tej zalicza się aktywa finansowe, które:

- nie są klasyfikowane do wyceny w zamortyzowanym koszcie lub klasyfikowane do wyceny w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, oraz

- aktywa przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat.

Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu odsprzedaży lub odkupienia w krótkim terminie, jest częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków, są instrumentami pochodnymi (z wyjątkiem instrumentów pochodnych będących umowami gwarancji finansowych lub wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi) lub został zaliczony do tej kategorii na podstawie decyzji Banku.

Zaliczenie aktywów finansowych do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy przy początkowym ujęciu na podstawie decyzji Banku możliwe jest po spełnieniu następujących kryteriów:

- a) wyznaczony składnik aktywów finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione, lub
- b) zastosowanie takiej kwalifikacji aktywów finansowych eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowo), lub
- c) grupa aktywów finansowych, zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną.

Instrumenty kapitałowe

Instrumenty kapitałowe wyceniane są w wartości godziwej przez wynik finansowy. Bank może dokonać w momencie początkowego ujęcia nieodwołalnego wyboru do określonych inwestycji w instrumenty kapitałowe, aby ujmować późniejsze zmiany wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody. Dotyczy to inwestycji w instrumenty kapitałowe, które nie są przeznaczone do obrotu ani nie są warunkową zapłatą ujętą przez jednostkę przejmującą w ramach połączenia jednostek, do którego zastosowanie ma MSSF 3. Niezależnie od sposobu ujęcia zmian wartości godziwej instrumentu kapitałowego dywidendy ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Bank nie skorzystał z opcji wyceny do wartości godziwej przez inne całkowite dochody w odniesieniu do posiadanych instrumentów kapitałowych.

Przeklasyfikowanie aktywów finansowych

Jedynie wówczas, gdy Bank zmienia model biznesowy w zakresie zarządzania aktywami finansowymi, dokonuje przeklasyfikowania wszystkich aktywów finansowych, na które zmiana ta miała wpływ. Jeśli Bank dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych czyni to prospektywnie, począwszy od dnia przeklasyfikowania. Bank nie przekształca żadnych uprzednio ujętych zysków, strat (w tym zysków lub strat z tytułu utraty wartości) ani odsetek.

Jeśli Bank dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, wartość godziwą tego składnika wycenia się na dzień przeklasyfikowania. Wszelkie zyski lub straty wynikające z różnicy między wcześniejszym zamortyzowanym kosztem składnika aktywów finansowych a wartością godziwą ujmują się w rachunku zysków i strat.

Jeśli Bank dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy do kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie, wartość godziwa tego składnika na dzień przeklasyfikowania staje się jego nową wartością bilansową brutto.

Jeśli Bank dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, wartość godziwą tego składnika wycenia się na dzień przeklasyfikowania. Wszelkie zyski lub straty wynikające z różnicy między wcześniejszym zamortyzowanym kosztem składnika aktywów finansowych a wartością godziwą ujmują się w pozostałych całkowitych dochodach. Efektywnej stopy procentowej i wyceny oczekiwanych strat kredytowych Bank nie koryguje się w wyniku przeklasyfikowania.

Jeśli Bank dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody do kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie, składnik

ten zostaje przeklasyfikowany w jego wartości godziwej na dzień przeklasyfikowania. Skumulowane zyski lub straty ujęte poprzednio w pozostałych całkowitych dochodach zostają jednak usunięte z pozycji Kapitału własnego i skorygowane w oparciu o wartość godziwą składnika aktywów finansowych na dzień przeklasyfikowania. W związku z tym składnik aktywów finansowych wycenia się na dzień przeklasyfikowania tak, jak gdyby zawsze był wyceniany w zamortyzowanym koszcie. Korekta ta dotyczy pozostałych całkowitych dochodów, lecz nie wpływa na rachunek zysków i strat i w związku z tym nie stanowi korekty wynikającej z przeklasyfikowania.

Jeśli Bank dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, składnik ten nadal wycenia się w wartości godziwej. Efektywną stopę procentową ustala się na podstawie wartości godziwej składnika aktywów na dzień przeklasyfikowania.

Jeśli Bank dokonuje przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, składnik ten nadal wycenia się w wartości godziwej. Skumulowane zyski lub straty ujęte poprzednio w pozostałych całkowitych dochodach zostają przeklasyfikowane z pozycji Kapitału własnego do rachunku zysków i strat w formie korekty wynikającej z przeklasyfikowania na dzień przeklasyfikowania.

Zmiana przepływów finansowych wynikających z umowy - Modyfikacja

Jeśli wynikające z umowy przepływy pieniężne związane ze składnikiem aktywów finansowych podlegają renegotjacji lub jakiegokolwiek innej modyfikacji, a renegotjacja lub modyfikacja nie prowadzą do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów finansowych, wówczas Bank identyfikuje modyfikację jako „nieistotną”. Bank dokonuje ponownego obliczenia wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych i ujmuje zysk lub stratę z tytułu modyfikacji w rachunku zysków i strat. Wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych oblicza się jako obecną wartość renegotjowanych lub zmodyfikowanych przepływów pieniężnych wynikających z umowy, dyskontowanych według pierwotnej efektywnej stopy procentowej składnika aktywów finansowych (lub efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe w przypadku zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe) bądź, w stosownych przypadkach, według zaktualizowanej efektywnej stopy procentowej obliczonej zgodnie z MSSF 9. Wszelkie poniesione koszty i opłaty korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych.

Bank przyjmuje następujące uproszczenia dotyczące kalkulacji wyniku na modyfikacji składnika aktywów finansowych wynikającego z renegotjacji lub jakiegokolwiek innej, uznawanej za nieistotną, modyfikacji umownych przepływów pieniężnych:

- efektywna stopa procentowa oparta o wyjściowy harmonogram umowny (kontraktowy) jest uproszczeniem stopy efektywnej opartej o oczekiwane przepływy w oczekiwanym okresie życia składnika aktywów,
- uznaje się, że wszystkie zmiany skutkujące zmianą przyszłych przepływów pieniężnych wynikające z zapisów umowy są już uwzględnione w harmonogramie spłat i oszacowaniu efektywnej stopy procentowej,
- uznaje się, że do momentu zmiany umowy (kontraktu) nie dochodzi do modyfikacji instrumentu finansowego, a tym samym wszystkie warunki zapisane w umowie nie stanowią modyfikacji instrumentu finansowego.

Bank zaprzestaje ujmowania instrumentu finansowego, rozpoznaje „modyfikację istotną” i rozpoznaje nowy instrument finansowy w przypadku wystąpienia jednej z sytuacji:

- zmiana waluty kontraktu, która nie wynikała z pierwotnych warunków kredytu,
- zmiana produktu kredytowego,
- zmiana dłużnika lub przejęcia długu przez innego dłużnika,
- zmiany wyniku testu SPPI na skutek zmiany zapisów umownych.

Aktywa finansowe, które w momencie początkowego ujęcia były dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe

MSSF 9 wyodrębnia nową kategorię aktywów finansowych nabytych lub utworzonych, które zostały dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (dalej *POCI*, ang. *purchased or originated credit impaired*). Instrumenty te muszą spełniać kryteria modelu biznesowego, którego celem jest otrzymywanie przepływów finansowych wynikających z kontraktu lub modelu biznesowego, którego celem jest otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy jak i sprzedaż składników aktywów finansowych oraz warunki umowy dotyczącej takiego składnika aktywów

finansowych wskazują na powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Na moment początkowego ujęcia składnik aktywów POCl ujmowany jest w wartości godziwej. Po początkowym ujęciu składniki aktywów POCl są wyceniane metodą efektywnej stopy procentowej z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe. Zmiana szacunków w kolejnych okresach sprawozdawczych w zakresie przyszłych odzysków odnoszona jest jako strata lub zysk do rachunku zysków i strat. Na dzień 1 stycznia 2018 roku oraz na dzień bilansowy Bank nie zidentyfikował w aktywów POCl.

Ustalenie przychodu z tytułu odsetek od aktywów finansowych

W przypadku aktywów finansowych nie dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, Bank rozpoznaje przychód odsetkowy zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej od wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych. Dotyczy to również aktywów finansowych, co do których ryzyko kredytowe spadło tak, że składnik ten nie jest już dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe.

W odniesieniu do aktywów finansowych POCl, Bank rozpoznaje przychód odsetkowy zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej skorygowaną o ryzyko kredytowe od wartości zamortyzowanego kosztu składnika aktywów od momentu początkowego ujęcia i ujmuje je w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu odsetek”.

W odniesieniu do aktywów finansowych niebędących składnikami aktywów POCl, które następnie stały się składnikami aktywów finansowych dotkniętymi utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, Bank rozpoznaje przychód odsetkowy zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej od wartości zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych w późniejszych okresach sprawozdawczych i ujmuje go w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu odsetek”.

Wpływ pierwszego zastosowania MSSF 9 na klasyfikację i wycenę

Bank przeprowadził analizę stosowanych modeli biznesowych oraz test charakterystyk przepływów pieniężnych (test Tylko Kapitał i Odsetki) i ocenił, że:

- należności od banków, kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz dłużne papiery wartościowe, zaklasyfikowane zgodnie z MSR 39 do kategorii pożyczki i należności są utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy i będą wycenione w zamortyzowanym koszcie zgodnie z MSSF 9,
- dłużne papiery wartościowe, które zgodnie z MSR 39 są zaklasyfikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży, są utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy lub w celu sprzedaży i będą wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody zgodnie z MSSF 9,
- aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w tym pochodne instrumenty finansowe, będą w dalszym ciągu wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- inwestycje w instrumenty kapitałowe (z wyłączeniem inwestycji w jednostki zależne), które zgodnie z MSR 39 są zaklasyfikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży, będą zgodnie z MSSF 9 wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (Bank nie skorzystał z możliwości nieodwołalnego wyboru ujmowania instrumentów kapitałowych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody),
- nie zidentyfikował składników aktywów finansowych, które zamierzałby wyznaczyć do kategorii wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy celem zmniejszenia niedopasowania księgowego, które w przeciwnym razie powstałoby na skutek wyceny aktywów finansowych w zamortyzowanym koszcie lub wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Zastosowanie nowego standardu od 1 stycznia 2018 roku nie miało wpływu na zasady klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych Banku.

Utrata wartości

Bank kalkuluje odpisy z tytułu utraty wartości w oparciu o wprowadzoną przez MSSF 9 koncepcję „oczekiwanych strat kredytowych” (ang. *expected credit loss*, dalej: ECL).

Model utraty wartości oparty o koncepcję ECL ma zastosowanie do składników aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie lub wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Zgodnie z MSSF 9 odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych jest wyznaczany w następujących grupach:

- Koszyk 1 – 12-miesięczna oczekiwana strata kredytowa – oczekiwana strata związana z przypadkami wystąpienia utraty wartości w ciągu 12 miesięcy od daty bilansowej, dla takich ekspozycji, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej nie zidentyfikowano znacznego wzrostu ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości,
- Koszyk 2 – oczekiwana strata kredytowa w całym okresie życia – oczekiwana strata związana z przypadkami wystąpienia utraty wartości w całym okresie oczekiwanego życia składnika aktywów finansowych, dla takich ekspozycji, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej zidentyfikowano znaczny wzrost ryzyka kredytowego i jednocześnie nie stwierdzono utraty wartości,
- Koszyk 3 – oczekiwana strata kredytowa w całym okresie życia – oczekiwana strata związana z przypadkami wystąpienia utraty wartości w całym okresie oczekiwanego życia składnika aktywów finansowych, dla takich ekspozycji, dla których stwierdzono utratę wartości,
- Koszyk 4 – oczekiwana strata kredytowa w całym okresie życia – oczekiwana strata związana z instrumentami finansowymi udzielonymi bądź zakupionymi z głębokim dyskontem (POCI), i w związku z tym traktowane jako *default* na moment udzielenia.

Nowy sposób kalkulacji utraty wartości aktywów finansowych ma również wpływ na sposób rozpoznania przychodu odsetkowego. W szczególności, przychód odsetkowy od składników aktywów znajdujących się w Koszykach 1 i 2 jest wyznaczany poprzez przyłożenie efektywnej stopy procentowej do wartości brutto ekspozycji, natomiast w Koszyku 3 poprzez przyłożenie efektywnej stopy procentowej do zamortyzowanego kosztu składnika aktywów, uwzględniającego odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych. Wdrożenie MSSF 9 skutkowało ujęciem w wartości brutto pełnej wysokości odsetek (kontraktowych), prowizji i opłat, w tym odsetek karnych, co skutkowało wzrostem odpisów z tego tytułu.

Do wyznaczania oczekiwanych strat kredytowych Bank stosuje modele PD, LGD i EAD, które wykorzystywane są do szacowania wieloletnich parametrów ryzyka uwzględniających prognozy Banku w zakresie kształtowania się przyszłej sytuacji makroekonomicznej. W procesie modelowania oczekiwanej ekspozycji na moment wejścia w *default* dla ekspozycji bez zdefiniowanych harmonogramów, Bank opracował modele wartości bilansowej i pozabilansowej w oparciu o historyczne wzorce behawioralne spłat i wykorzystania przyznanych limitów do momentu wejścia ekspozycji w *default*.

W zakresie modelowania transferu pomiędzy Koszykiem 1 i Koszykiem 2, Bank opracował model istotnego wzrostu ryzyka kredytowego w oparciu o porównanie prawdopodobieństwa *defaultu* z momentu pierwotnego ujęcia ekspozycji z prawdopodobieństwem *defaultu* z momentu oceny. Model uwzględnia podstawowe dostępne charakterystyki ekspozycji z momentu pierwotnego ujęcia oraz momentu obecnej oceny, tj. *scoring/rating*, dane behawioralne, itp.

Do Koszyka 2 klasyfikowane są aktywa finansowe, dla których zidentyfikowano znaczący wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia, rozumiany jako:

- a) opóźnienie w spłacie dla danej ekspozycji przekraczające 30 dni,
- b) istotny wzrost ryzyka od daty otwarcia – mierzony jako względna zmiana PD danej ekspozycji do rezydualnego terminu zapadalności zgodnie z oczekiwaniami Banku na obecną datę raportową oraz datę otwarcia produktu,
- c) znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej lub scoringowej, wskazujące na znaczące trudności finansowe kontrahenta,
- d) ekspozycje zrestrukturyzowane w okresie warunkowym po wyjściu z Koszyka 3,
- e) zarażenie wszystkich ekspozycji danego kredytobiorcy, dla których nie zaobserwowano zdarzenia *default* jeśli przynajmniej jedna ekspozycja tego kredytobiorcy jest zaklasyfikowana do Koszyka 3 (o ile nie powoduje klasyfikacji tych ekspozycji do Koszyka 3),
- f) zidentyfikowane przypadki zaistnienia przestępstwa w bazie ryzyka operacyjnego, a ekspozycja jest przeterminowana o mniej niż 90 dni,
- g) brak oceny ryzyka na datę udzielenia,
- h) zaklasyfikowanie ekspozycji na *Watchlistę* w oparciu o przesłanki inne niż zaangażowanie bilansowe oraz pozabilansowe,

- i) zidentyfikowanie znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego na podstawie Systemu Wczesnego Ostrzegania („SWO”), wskazujące na istotne pogorszenie sytuacji finansowej klienta, jednakże nie wskazujące jeszcze na zaistnienie zdarzenia *default*,
- j) Bank może zdecydować o zaklasyfikowaniu do Koszyka 2 całej grupy ekspozycji, np. z uwagi na typ produktu lub kanał dystrybucji, jeśli ich profil ryzyka istotnie odbiega od oczekiwania Banku lub zachowania się podobnych produktów w innych portfelach Banku.

Przesłanki zdarzenia *default* dla ekspozycji kredytowych nieznaczących indywidualnie ocenianych w ujęciu grupowym są następujące:

- ilościowe (mieralne):
 - a) opóźnienie w spłacie raty kapitałowej lub odsetkowej przekracza 90 dni,
 - b) wypowiedzenie umowy kredytu/pożyczki,
 - c) ekspozycja ma charakter wyłudzenia (*fraud*),
 - d) ekspozycja podlega restrukturyzacji,
 - e) status ekspozycji w windykacji,
 - f) uzyskanie informacji o znaczących trudnościach finansowych klienta, np.:
 - i. wszczęciu postępowania upadłościowego lub bankructwie klienta,
 - ii. problemach finansowych klienta detalicznego (utrata pracy, obniżenie dochodów, wzrost zadłużenia, niespłacanie zadłużenia w innych bankach),
 - iii. wszczęciu postępowania egzekucyjnego wobec kontrahenta,
 - iv. znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej lub scoringowej, wskazujące na znaczące trudności finansowe kontrahenta,
 - g) uzyskanie przez Bank informacji o zdarzeniu mogącym mieć wpływ na przewidywane przepływy pieniężne,
 - h) w przypadku kredytów detalicznych, jeśli przynajmniej 20% łącznego zaangażowania klienta jest w Koszyku 3 to wszystkie inne zaangażowania tego klienta również klasyfikowane są do Koszyka 3.
- jakościowe (czynniki podlegające ocenie eksperckiej):
 - a) zanik aktywnego rynku na wybraną grupę ekspozycji kredytowych ze względu na trudności finansowe kontrahentów (np. znaczne pogorszenie sytuacji finansowej emitentów, spowodowało spadek obrotu wybranymi rodzajami aktywów, skutkujący brakiem możliwości wiarygodnego ustalenia ceny aktywów),
 - b) obserwowane dane wskazują na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą bilansowych ekspozycji kredytowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy, w tym:
 - i. negatywne zmiany statusu płatności kontrahentów w grupie (np. zwiększona ilość opóźnionych płatności lub zwiększona liczba posiadaczy kart kredytowych, którzy osiągnęli limit kredytowy i spłacają miesięczną kwotę minimalną), lub
 - ii. krajowa lub lokalna sytuacja gospodarcza, która ma związek z niespłacaniem ekspozycji kredytowych w grupie (np. wzrost wskaźnika bezrobocia w obszarze geograficznym kontrahenta, w przypadku kredytów hipotecznych spadek cen nieruchomości w danym regionie, niekorzystne zmiany w kondycji branży, która dotyczy kontrahentów w grupie),
 - c) zidentyfikowanie zdarzenia *default* w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania („SWO”).

Przesłanki zdarzenia *default* znaczących indywidualnie ekspozycji kredytowych podzielone są na dwie grupy:

- ilościowe (mieralne):
 - a) opóźnienie w spłacie raty kapitałowej lub odsetkowej przekracza 90 dni,
 - b) w przypadku sektora rządowego i samorządowego opóźnienie w spłacie raty kapitałowej lub odsetkowej przekracza 30 dni,
 - c) w przypadku kredytów detalicznych, jeśli przynajmniej 20% łącznego zaangażowania klienta jest w Koszyku 3 to wszystkie inne zaangażowania tego klienta również klasyfikowane są do Koszyka 3.

- jakościowe:
 - a) wypowiedzenie umowy kredytowej/pożyczki,
 - b) wniosek (w tym wniosek Banku) o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, likwidacyjnego, upadłościowego lub naprawczego wobec kontrahenta (dłużnika),
 - c) restrukturyzacja zadłużenia,
 - d) umorzenie części kredytu/pożyczki, układ, ugoda,
 - e) kwestionowanie bilansowej ekspozycji kredytowej przez kontrahenta na drodze postępowania sądowego,
 - f) nieznanne miejsca pobytu i nieujawniony majątek kontrahenta,
 - g) uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego, bankructwie lub innej reorganizacji finansowej kontrahenta,
 - h) znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej lub scoringowej, wskazujące na znaczące trudności finansowe,
 - i) zanik aktywnego rynku na daną bilansową ekspozycję kredytową ze względu na trudności finansowe, w przypadku gdy z uwagi na znaczne pogorszenie sytuacji finansowej emitenta (ewentualne bankructwo), płynność obrotu tymi aktywami jest na tyle niska, że wiarygodne ustalenie ceny aktywów nie jest możliwe,
 - j) uzyskanie informacji o zdarzeniu mogącym mieć wpływ na przewidywane przepływy pieniężne,
 - k) zidentyfikowanie zdarzenia default w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania („SWO”).

Dla Koszyka 1 i Koszyka 2 (oraz ekspozycji POCl nie znajdujących się w danym okresie sprawozdawczym w stanie *default*) ECL określana jest jako średnia zdyskontowana strata z kilku scenariuszy makroekonomicznych ważona prawdopodobieństwem wystąpienia poszczególnych scenariuszy makroekonomicznych.

Kwota oczekiwanych strat kredytowych w ramach pojedynczego scenariusza makroekonomicznego dla portfela, który nie jest w stanie *default*, jest liczona jako suma zdyskontowanych oczekiwanych strat w kolejnych okresach od daty sprawozdawczej do horyzontu czasowego w zależności od klasyfikacji danej ekspozycji do Koszyka.

Na potrzeby kalkulacji straty oczekiwanej wykorzystuje się trzy scenariusze makroekonomiczne opracowane na podstawie własnych prognoz – bazowy oraz dwa scenariusze alternatywne.

Wyznaczenia kwoty oczekiwanych strat w ujęciu grupowym dla poszczególnych grup homogenicznych dokonuje się na poziomie poszczególnych ekspozycji, na podstawie parametrów wyliczonych dla homogenicznej grupy, do której należy dana ekspozycja. W zależności od portfela homogenicznego, do szacowania parametru PD, Bank wykorzystuje podejście oparte o krzywe vintage lub podejście oparte o macierze migracji, natomiast szacowanie parametru RR realizowane jest z wykorzystaniem macierzy migracji lub w oparciu o metodę Roll Rates.

Oszacowanie parametrów realizowane jest na podstawie danych historycznych portfela Banku oraz korygowane jest celem odzwierciedlenia wpływu prognoz dotyczących przyszłych warunków gospodarczych. Prognozy przyszłych warunków gospodarczych obejmują następujące wskaźniki makroekonomiczne: stopę bezrobocia wg BAEL, stopę referencyjną NBP, inwestycje w gospodarce oraz produkcję sprzedaną przemysłu ogółem.

Odzwierciedlenie wpływu prognoz dotyczących przyszłych warunków gospodarczych, realizowane jest m.in. w oparciu o zmienne makroekonomiczne obejmujące informacje dotyczące bezrobocia, stopy referencyjnej NBP, inwestycji oraz produkcji sprzedanej przemysłu ogółem.

Oszacowanie parametrów realizowane jest na podstawie danych historycznych portfela Banku oraz korygowane jest celem odzwierciedlenia wpływu prognoz dotyczących przyszłych warunków gospodarczych. Prognozy przyszłych warunków gospodarczych obejmują następujące wskaźniki makroekonomiczne: stopę bezrobocia wg BAEL, stopę referencyjną NBP, inwestycje w gospodarce oraz produkcję sprzedaną przemysłu ogółem.

Rachunkowość zabezpieczeń

MSSF 9 daje możliwość wyboru w zakresie stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, tj. stosowania dotychczasowych przepisów określonych w MSR 39 lub zastosowania uregulowań nowego standardu MSSF 9. Bank podjął decyzję o dalszym stosowaniu przepisów MSR 39, w zakresie rachunkowości zabezpieczeń. W związku z powyższym, w zakresie rachunkowości zabezpieczeń, wejście w życie MSSF 9 nie ma wpływu na sytuację majątkową i finansową Banku oraz stosowane zasady (politykę) rachunkowości.

Ujawnienia i dane porównawcze

Wdrożenie MSSF 9 w ocenie Banku skutkuje istotnymi zmianami sposobu prezentacji oraz zakresu ujawnień dotyczących obszaru instrumentów finansowych w szczególności w pierwszym roku jego zastosowania, kiedy wymagane są szerokie informacje dotyczące bilansu otwarcia i dokonanych przekształceń. Bank skorzystał z możliwości przewidzianej w MSSF 9, umożliwiającej nieprzekształcanie danych dotyczących wcześniejszych okresów w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny (w tym z tytułu utraty wartości). Różnice wartości bilansowej aktywów i zobowiązań wynikających z zastosowania MSSF 9 zostały ujęte w pozycji „Zyski zatrzymane” na dzień 1 stycznia 2018 roku.

Z tytułu wdrożenia MSSF 9 na dzień 1 stycznia 2018 roku zyski zatrzymane zostały pomniejszone o łączną kwotę 62 035 tys. zł, na którą składały się:

- zmiany aktywów i zobowiązań finansowych z tytułu klasyfikacji i wyceny oraz utraty wartości w kwocie minus 77.747 tys. zł,
- efekt podatkowy zmian aktywów i zobowiązań finansowych w zakresie klasyfikacji i wyceny oraz utraty wartości w postaci wzrostu aktywa netto z tytułu podatku odroczonego w kwocie 14.772 tys. zł,
- oraz reklasyfikacja inwestycji w instrumenty kapitałowe zakwalifikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży tj. akcje VISA w kwocie netto 940 tys. zł.

Poniżej zaprezentowano porównanie kategorii wyceny oraz wartości bilansowych aktywów finansowych i zobowiązań finansowych na dzień 1 stycznia 2018 roku według zasad wynikających z i MSSF 9 i na dzień 31 grudnia 2017 roku według MSR 39.

Klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych	Według MSR 39		Według MSSF 9	
	Klasyfikacja	Wartość bilansowa wg MSR 39/MSR 37 stan na 31 grudnia 2017	Klasyfikacja	Wartość bilansowa wg MSSF 9 stan na 1 stycznia 2018
		tys. zł		tys. zł
Aktywa finansowe				
Kasa, środki w Banku Centralnym	Pożyczki i należności	44 445	Wycena w zamortyzowanym koszcie	44 445
Należności od innych banków	Pożyczki i należności	82 469	Wycena w zamortyzowanym koszcie	82 469
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	545	Wycena w wartości godziwej przez wynik finansowy	545
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności	4 789 622	Wycena w zamortyzowanym koszcie	4 712 289
Inwestycyjne aktywa finansowe, w tym:		2 340 040		2 340 040
- instrumenty kapitałowe	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	4 832	Wycena w wartości godziwej przez wynik finansowy	4 832
- instrumenty dłużne	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	2 335 208	Wycena w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	2 335 208
Pozostałe aktywa *)	Pożyczki i należności	50 032	Wycena w zamortyzowanym koszcie	50 041
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wobec innych banków	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	18 414	Wycena w zamortyzowanym koszcie	18 414
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	12 476	Wycena w zamortyzowanym koszcie	12 476
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	36	Wycena w wartości godziwej przez wynik finansowy	36
Instrumenty finansowe zabezpieczające	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	692	Wycena w wartości godziwej przez wynik finansowy	692
Zobowiązania wobec klientów	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	6 114 949	Wycena w zamortyzowanym koszcie	6 114 949
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	355 779	Wycena w zamortyzowanym koszcie	355 779
Zobowiązania podporządkowane	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	192 263	Wycena w zamortyzowanym koszcie	192 263
Rezerwy	MSR 37	8 921	MSSF 9	9 347
Pozostałe zobowiązania	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	125 693	Wycena w zamortyzowanym koszcie	125 691

*) dotyczy aktywów finansowych tj. dłużników różnych, przychodów do otrzymania i rozliczeń z tytułu kart płatniczych

Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i noty do sprawozdania finansowego Banku Pocztowego S.A.

za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku

(dane w tysiącach złotych)

Poniższe tabele prezentują wpływ wdrożenia MSSF 9 na poszczególne pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej, których wartość uległa zmianie wg. stanu na 1 stycznia 2018 roku, w stosunku do zasad MSR 39 zastosowanych na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Wycena według zamortyzowanego kosztu	Wartość bilansowa wg MSR 39/MSR 37 stan na 31 grudnia 2017	Reklasyfikacja	Przeszacowanie	Wartość bilansowa wg MSSF 9 stan na 1 stycznia 2018
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
bilans zamknięcia wg MSR 39	4 789 622	-	-	-
zwiększenie wartości bilansowej brutto wynikające z likwidacji dochodów zastrzeżonych	-	3 428	89 886	-
zmiana szacunków odpisu z tytułu ubruttowienia i zmiany szacunków ECL	-	-	(170 647)	-
bilans otwarcia wg MSSF9 po korektach	-	-	-	4 712 289
Pozostałe aktywa *)				
bilans zamknięcia wg MSR 39	50 032	-	-	-
zmiana wynikająca ze zmiany prezentacji prowizji i opłat	-	(2)	-	-
zmiana wartości bilansowej brutto wynikająca z ujęcia w wartości bilansowej brutto pełnej wysokości należnych prowizji i opłat	-	-	5 063	-
likwidacja przychodów zastrzeżonych - przeniesienie do wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom	-	(3 428)	-	-
utworzenie odpisu na oczekiwane straty kredytowe dotyczące należnych opłat i prowizji niezwiązanych z kredytami i pożyczkami	-	-	(1 624)	-
bilans otwarcia wg MSSF9 po korektach	-	-	-	50 041

*) dotyczy aktywów finansowych tj. dłużników różnych, przychodów do otrzymania i rozliczeń z tytułu kart płatniczych

Wycena w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wartość bilansowa wg MSR 39/MSR 37 stan na 31 grudnia 2017	Reklasyfikacja	Przeszacowanie	Wartość bilansowa wg MSSF 9 stan na 1 stycznia 2018
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Inwestycyjne aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy				
bilans zamknięcia wg MSR 39	-	-	-	-
zmiana z tytułu reklasyfikacji (z kategorii inwestycyjnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży)	-	4 832	-	-
bilans otwarcia wg MSSF9 po korektach	-	-	-	4 832

Aktywa lub składniki aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto	Wartość bilansowa stan na 31 grudnia 2017	Reklasyfikacja	Przeszacowanie	Wartość bilansowa uwzględniająca wpływ wdrożenia MSSF 9 stan na 1 stycznia 2018
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa lub składniki aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto				
bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia 2017 roku	37 805	-	-	-
aktualizacja wartości	-	-	14 772	-
bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 2018 roku	-	-	-	52 577

Rezerwy	Wartość bilansowa wg MSR 37 stan na 31 grudnia 2017	Reklasyfikacja	Przeszacowanie	Wartość bilansowa wg MSSF 9 stan na 1 stycznia 2018
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Rezerwy				
bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia 2017 roku	8 921	-	-	-
zmiana szacunków odpisu (ECL)	-	-	426	-
bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 2018 roku	-	-	-	9 347

Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Wartość bilansowa wg MSR 39 stan na 31 grudnia 2017	Reklasyfikacja	Przeszacowanie	Wartość bilansowa wg MSSF 9 stan na 1 stycznia 2018
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Pozostałe zobowiązania				
bilans zamknięcia wg MSR 39	125 693	-	-	-
zmiana wynikająca ze zmiany prezentacji prowizji i opłat	-	(2)	-	-
bilans otwarcia wg MSSF9 po korektach	-	-	-	125 691

Kapitał własny	Wartość bilansowa wg MSR 39/MSR 37 stan na 31 grudnia 2017	Reklasyfikacja	Przeszacowanie	Wartość bilansowa wg MSSF 9 stan na 1 stycznia 2018
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Skumulowane inne całkowite dochody				
bilans zamknięcia wg MSR 39	6 347	-	-	-
zmiana z tytułu reklasyfikacji instrumentów kapitałowych z kategorii inwestycyjnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii inwestycyjnych aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu obowiązkowo wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy (wartość brutto)	-	(1 161)	-	-
zmiana z tytułu reklasyfikacji instrumentów kapitałowych z kategorii inwestycyjnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii inwestycyjnych aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu obowiązkowo wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy (podatek odroczony)	-	221	-	-
bilans otwarcia wg MSSF9 po korektach	-	-	-	5 407
Niepodzielony wynik finansowy				
bilans zamknięcia wg MSR 39	-	-	-	-
wpływ wdrożenia MSSF 9 brutto razem	-	1 161	(77 747)	-
wpływ wdrożenia MSSF 9 podatek odroczony razem	-	(221)	14 772	-
bilans otwarcia wg MSSF9 po korektach	-	-	-	(62 035)

Poniższa tabela prezentuje uzgodnienie salda odpisów z tytułu utraty wartości wg. MSR 39 na dzień 31 grudnia 2017 roku z saldem odpisów na oczekiwane straty kredytowe wg. MSSF 9 na dzień 1 stycznia 2018 roku.

Aktywa finansowe	Wartość bilansowa wg MSR 39	Reklasyfikacja	Zmiana szacunków odpisów	Wartość bilansowa wg MSSF 9
	stan na 31 grudnia 2017			stan na 1 stycznia 2018 *
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Kasa, środki w Banku Centralnym	44 445	0	0	44 445
Należności od innych banków	82 469	0	0	82 469
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	4 789 622	0	(170 647)	4 712 289
Inwestycyjne aktywa finansowe	2 340 040	0	0	2 340 040
Pozostałe aktywa	50 032	0	(1 624)	50 041
Razem	7 306 608	0	(172 271)	7 229 284

* Wartość bilansowa brutto na dzień 1 stycznia 2018 roku prezentuje pełen efekt zmian wynikających z wdrożenia MSSF 9, zaprezentowany we wcześniejszych tabelach

Poniższa tabela prezentuje uzgodnienie salda rezerw na kredytowe zobowiązania pozabilansowe wg. MSR 37 na dzień 31 grudnia 2017 roku z saldem odpisów na oczekiwane straty kredytowe wg. MSSF 9 na dzień 1 stycznia 2018 roku.

Zobowiązania finansowe	Wartość bilansowa wg MSR 37	Reklasyfikacja	Zmiana szacunków odpisów	Wartość bilansowa wg MSSF 9
	stan na 31 grudnia 2017			stan na 1 stycznia 2018 *
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Rezerwy, w tym:	8 921	0	426	9 347
pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone:	226	0	426	652
- finansowe	225	0	420	645
- gwarancyjne	1	0	6	7
Razem	8 921	0	426	9 347

* Wartość bilansowa brutto na dzień 1 stycznia 2018 roku prezentuje pełen efekt zmian wynikających z wdrożenia MSSF 9, zaprezentowany we wcześniejszych tabelach

Wpływ MSSF 9 na fundusze własne i wymogi kapitałowe

Parlament Europejski zatwierdził w dniu 12 grudnia 2017 roku Rozporządzenie (UE) 2017/2395 zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego. Zarząd Banku w dniu 29 stycznia 2018 roku podjął uchwałę w sprawie zastosowania przepisów przejściowych wprowadzonych w/w Rozporządzeniem i poinformował o decyzji Komisję Nadzoru Finansowego. Zastosowanie tych rozwiązań pozwala Bankowi na złagodzenie w czasie wpływu wdrożenia MSSF 9 na fundusze własne w okresie 5 lat, poprzez powiększenie kapitału podstawowego Tier I związane z wdrożeniem nowego modelu utraty wartości. Zgodnie z wdrożonym Rozporządzeniem od 1 stycznia 2018 roku Bank może odwracać w rachunku adekwatności kapitałowej 95% wzrostu odpisów na oczekiwane straty kredytowe wynikające z wdrożenia MSSF 9. W kolejnych latach procent ten będzie spadał i wyniesie 85% w 2019 roku, 70% w 2020 roku, 50% w 2021 roku i 25% w 2022 roku.

Bank w przypadku stosowania przepisów przejściowych jest zobowiązany do ujawniania wartości wyznaczonych bez uwzględnienia przepisów przejściowych (wartość funduszy własnych, wartość kapitału podstawowego Tier I, wartość kapitału Tier I, łączny współczynnik kapitałowy, współczynnik kapitału podstawowego Tier I, współczynnik kapitału Tier I, współczynnik dźwigni). Wartościowe przedstawienie powyższych wartości znajduje się w nocie 49.

4.1.3. MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”

Komisja Europejska Rozporządzeniem nr 2016/1905 z dnia 22 września 2016 roku zatwierdziła Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 15 „Przychody z umów z klientami” (MSSF 15), który zastąpił od 1 stycznia 2018 roku istniejące standardy MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną”, MSR 18 „Przychody” oraz interpretacje KIMSF 13 „Programy lojalnościowe”, KIMSF 15 „Umowy dotyczące budowy nieruchomości”, KIMSF 18 „Przekazane aktywów przez klientów” oraz SKI 31 „Przychody – transakcje barterowe dotyczące usług reklamowych”.

MSSF 15 dotyczy wszystkich umów z klientami, z wyjątkiem głównie:

- umów leasingowych objętych zakresem MSR 17 „Leasing”,
- umów ubezpieczeniowych objętych zakresem MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”,
- instrumentów finansowych i innych praw i zobowiązań umownych objętych zakresem MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”, MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”.

Zgodnie z MSSF 15 Bank ujmuje przychody w taki sposób, aby odzwierciedlić przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz kontrahenta w kwocie, która odzwierciedla wynagrodzenie, do którego – zgodnie z oczekiwaniem – będzie uprawniony w zamian za te dobra lub usługi. MSSF 15 wprowadził model rozpoznawania przychodów z umów z klientami, który można podzielić na 5 etapów:

Etap I – identyfikacja umowy z kontrahentem

Bank ujmuje umowę z kontrahentem tylko wówczas, gdy spełnione są wszystkie następujące kryteria:

- strony umowy zawarły umowę (w formie pisemnej, ustnej lub zgodnie z innymi zwyczajowymi praktykami handlowymi) i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków,
- można zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane,
- można zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane,
- umowa ma treść ekonomiczną (tzn. można oczekiwać, że w wyniku umowy ulegnie zmianie ryzyko, rozkład w czasie lub kwota przyszłych przepływów pieniężnych),
- jest prawdopodobne, że Bank otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane kontrahentowi. Oceniając, czy otrzymanie kwoty wynagrodzenia jest prawdopodobne, Bank uwzględnia jedynie zdolność i zamiar zapłaty kwoty wynagrodzenia przez kontrahenta w odpowiednim terminie. Kwota wynagrodzenia, które będzie przysługiwało Bankowi, może być niższa niż cena określona w umowie, jeśli wynagrodzenie jest zmienne, ponieważ Bank może zaoferować kontrahentowi ulgę cenową.

Bank łączy dwie lub więcej umów, które zostały zawarte jednocześnie lub niemal jednocześnie z tym samym kontrahentem (lub podmiotami powiązаныmi z kontrahentem) i ujmuje je jako jedną umowę, jeżeli spełnione jest co najmniej jedno z poniższych kryteriów:

- umowy są negocjowane jako pakiet i dotyczą tego samego celu handlowego,
- kwota wynagrodzenia należnego w ramach jednej umowy zależy od ceny lub wykonania innej umowy,
- dobra lub usługi przyręczone w umowach (lub niektóre dobra lub usługi przyręczone w każdej z umów) stanowią pojedyncze zobowiązanie do wykonania świadczenia.

Etap II – identyfikacja zobowiązania do wykonania świadczenia

W momencie zawarcia umowy Bank dokonuje oceny dóbr lub usług przyręczonech w umowie z kontrahentem i identyfikuje jako zobowiązanie do wykonania świadczenia każde przyręczenie do przekazania na rzecz kontrahenta:

- dobra lub usługi (lub pakietu dóbr lub usług), które można wyodrębnić, lub
- grupy odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i w przypadku których przekazanie na rzecz kontrahenta ma taki sam charakter.

Dobro lub usługa przyręczone na rzecz kontrahenta są odrębne, jeżeli spełnione są obydwa następujące warunki:

- kontrahent może odnosić korzyści z dobra lub usługi albo bezpośrednio, albo poprzez powiązanie z innymi zasobami, które są dla niego łatwo dostępne (tj. dobro lub usługa mogą być odrębne),
- zobowiązanie Banku do przekazania dobra lub usługi na rzecz kontrahenta można zidentyfikować jako odrębne w stosunku do innych zobowiązań określonych w umowie (tj. dobro lub usługa są odrębne w ramach samej umowy).

Jeśli przyręczone dobra lub usługi nie są odrębne, Bank łączy je z innymi przyręczoneymi dobrami lub usługami tak długo, aż będzie możliwe uznanie takiego pakietu dóbr lub usług za odrębny.

Etap III – ustalenie ceny transakcyjnej

W celu ustalenia ceny transakcyjnej Bank uwzględnia warunki umowy oraz stosowane zwyczajowe praktyki handlowe.

Przy ustalaniu ceny transakcyjnej Bank uwzględnia w szczególności skutki wszystkich poniższych okoliczności:

- wynagrodzenie zmienne, które obejmuje w szczególności: upusty, rabaty, zwrot wynagrodzenia, kredyty, ustępstwa cenowe, dodatki, premię za wyniki, nakładanie kar i inne podobne czynniki, wystąpienie lub braku wystąpienia określonego zdarzenia w przyszłości,
- występowanie istotnego elementu finansowania w umowie - Bank koryguje przyręczone kwotę wynagrodzenia o zmianę wartości pieniądza w czasie, jeśli rozkład w czasie płatności uzgodniony przez strony umowy (w sposób wyraźny lub domyślny) daje kontrahentowi lub Bankowi istotnie korzyści z tytułu finansowania przekazania dóbr lub usług,
- wynagrodzenie niegotówkowe - w celu ustalenia ceny transakcyjnej w przypadku umów, w których kontrahent zobowiązał się do zapłaty wynagrodzenia w formie innej niż pieniężna, Bank wycenia wynagrodzenie niepieniężne (lub przyręczenie zapłaty wynagrodzenia niepieniężnego) w wartości godziwej,
- wynagrodzenie należne kontrahentowi - obejmuje środki pieniężne, które Bank płaci lub zamierza zapłacić kontrahentowi. Wynagrodzenie należne klientowi obejmuje również kredyty lub inne korzyści (np. kupony lub bony), które można przeznaczyć na pokrycie zobowiązań wobec Banku.

Etap IV – alokacja ceny transakcyjnej do zobowiązania do wykonania świadczenia

Bank przypisuje cenę transakcyjną do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia (lub do odrębnego dobra lub odrębnej usługi) w kwocie, która odzwierciedla kwotę wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Banku - przysługuje jej w zamian za przekazanie przyręczonech dóbr lub usług kontrahentowi. Bank przypisuje cenę transakcyjną na podstawie proporcjonalnej indywidualnej ceny sprzedaży, z wyjątkiem przypisania upustów oraz przypisywania wynagrodzenia obejmującego kwoty zmienne.

Etap V – ujęcie przychodu

Po spełnieniu (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia Bank ujmuje jako przychód kwotę równą cenie transakcyjnej (z wyłączeniem szacowanych wartości zmiennego wynagrodzenia), która została przypisana do tego zobowiązania do wykonania świadczenia.

W związku z tym, że większość oferowanych przez Bank produktów i usług dotyczy instrumentów finansowych, których ujęcie, wycena oraz prezentacja jest regulowana przez MSSF 9, wdrożenie MSSF 15 nie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku.

4.1.4. Zmiany do standardów i interpretacje opublikowane i zatwierdzone przez UE, które Bank zastosował po raz pierwszy od 1 stycznia 2018 roku

Poza opisanymi w nocie 4.1.2 i 4.1.3 nowymi standardami, następujące zmiany do istniejących standardów oraz interpretacje opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE weszły w życie po raz pierwszy od 1 stycznia 2018 roku:

- Zmiany do MSSF 2 „Płatności na bazie akcji” – klasyfikacja oraz wycena transakcji opartych na akcjach,
- Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” – zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Instrumenty ubezpieczeniowe”,
- Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne” – odnośnie reklasyfikacji nieruchomości inwestycyjnych,
- Zmiany do MSSF 1 i MSR 28 w wyniku „Poprawki do MSSF (cykl 2014 - 2016)” – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa,
- Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”.

Bank przeanalizował nowe standardy i interpretację oraz zmiany wprowadzone w istniejących standardach. Oprócz wpływu wdrożenia MSSF 9, opisanego w nocie 4.1.2., nowe standardy i interpretacja oraz zmiany do istniejących standardów nie mają znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe.

4.1.5. Nowe standardy i zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już opublikowane i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Sporządzając niniejsze sprawozdanie finansowe Bank nie zastosował następujących standardów, które zostały opublikowane przez RMSR i zostały zatwierdzone do stosowania w UE, ale które nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 16 „Leasing” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie i zastąpi obecnie obowiązujący MSR 17 Leasing oraz związane z nim interpretacje). MSSF 16 wprowadza nowe zasady ujmowania leasingu. Zgodnie z MSSF 16 umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, jeśli przekazuje prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie. Zasadniczym elementem różniącym definicję leasingu z MSR 17 i z MSSF 16 jest wymóg sprawowania kontroli nad użytkowanym, konkretnym składnikiem aktywów, wskazanym w umowie wprost lub w sposób dorozumiany. Przeniesienie prawa do użytkowania ma miejsce wówczas, gdy mamy do czynienia ze zidentyfikowanym składnikiem aktywów, w odniesieniu do którego leasingobiorca ma prawo do praktycznie wszystkich korzyści ekonomicznych, i kontroluje wykorzystanie danego składnika aktywów w danym okresie. W przypadku gdy definicja leasingu jest spełniona, leasingobiorca jest zobowiązany rozpoznać: (a) aktywa (prawa do użytkowania) będące przedmiotem leasingu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz odpowiadające im zobowiązania, za wyjątkiem krótkoterminowych umów leasingowych do 12 miesięcy oraz umów leasingowych dotyczących niskokwotowych składników aktywów; oraz (b) koszty amortyzacji aktywa będącego przedmiotem leasingu odrębnie od kosztów odsetek z tytułu zobowiązania leasingowego w rachunku zysków i strat.

Wydatki związane z wykorzystywaniem aktywów będących przedmiotem leasingu, uprzednio ujęte w większości w kosztach usług obcych, będą obecnie klasyfikowane jako koszty amortyzacji oraz koszty odsetek.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania są amortyzowane liniowo, natomiast zobowiązania z tytułu umów leasingowych rozliczane efektywną stopą procentową.

Wpływ MSSF 16 na sprawozdania finansowe

W roku 2018 Bank przystępując do wdrożenia niniejszego standardu uruchomił projekt, którego celem było zaadresowanie w pełni wymogów nowego standardu, w tym m.in.:

- analiza luki, zapewnienie kompletności identyfikacji wszystkich umów leasingu i umów zawierających element leasingu, wypracowanie metodologii kalkulacji wyceny dla poszczególnych umów leasingowych, portfeli umów leasingowych lub umów leasingowych oraz elementów umów nie będących leasingiem,
- oraz wprowadzenie niezbędnych zmian w wewnętrznych procesach biznesowych umożliwiających poprawną identyfikację umów wchodzących w zakres MSSF 16 i wdrożenie operacyjne narzędzia wspierającego ewidencję umów leasingowych oraz ich wycenę zgodnie z MSSF 16, by zapewnić właściwe raportowanie finansowe i zarządcze.

Ujawnienia i dane porównawcze

Zastosowanie nowego standardu ma wpływ na ujmowanie, prezentację, wycenę oraz ujawnienia aktywów będących przedmiotem leasingu operacyjnego oraz odpowiadających im zobowiązań w sprawozdaniu finansowym Banku jako leasingobiorcy. Jednocześnie Bank uważa, że zastosowanie standardu nie będzie miało wpływu na ujmowanie leasingu finansowego.

Opis korekt

• ujęcie zobowiązań z tytułu leasingu

Po przyjęciu MSSF 16 Bank ujmuje zobowiązania z tytułu leasingu w związku z leasingiem, który wcześniej został sklasyfikowany jako leasing operacyjny zgodnie z zasadami MSR 17 Leasing. Zobowiązania te zostały wycenione w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty w dacie rozpoczęcia stosowania MSSF 16, zdyskontowanych z zastosowaniem stopy procentowej leasingu na dzień 1 stycznia 2019 r., obliczonej na bazie krańcowej stopy procentowej Banku.

Na datę początkowego ujęcia opłaty leasingowe zawarte w wycenie zobowiązania z tytułu leasingu obejmują następujące rodzaje opłat za prawo do użytkowania bazowego składnika aktywów przez okres trwania leasingu:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe uzależnione od indeksów rynkowych,
- kwoty, których zapłaty oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej przedmiotu leasingu,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że zostanie ona zrealizowana,
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia umowy.

W celu obliczenia stóp dyskonta na potrzeby MSSF 16 Bank przyjął, że stopa dyskonta powinna odzwierciedlać koszt finansowania jakie byłoby zaciągnięte na zakup przedmiotu podlegającego leasingowi.

Na dzień 1 stycznia 2019 r. obliczone przez Bank stopy dyskonta mieściły się w przedziale (w zależności od okresu trwania umowy):

- dla umów w PLN: od 2,3% do 2,87%,
- dla umów w EUR: od 0,43% do 1,23%.

• ujęcie aktywów z tytułu prawa do użytkowania

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania wycenia się według kosztu i prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej łącznie z aktywami stanowiącymi własność Banku wraz z rozbiem dodatkowych informacji w notach objaśniających.

Koszt składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania obejmuje:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez leasingobiorcę w związku z zawarciem umowy leasingu.

• zastosowanie szacunków

Wdrożenie MSSF 16 wymagało dokonania pewnych szacunków i wyliczeń, które mają wpływ na wycenę zobowiązań z tytułu leasingu finansowego oraz aktywów z tytułu prawa do użytkowania. Obejmują one m. in.:

- ustalenie umów objętych MSSF 16,

- ustalenie okresu obowiązywania umów (w tym dla umów z nieokreślonym terminem lub z możliwością przedłużenia),
 - ustalenie stopy procentowej stosowanej do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych,
 - ustalenie stawki amortyzacji.
- **zastosowanie praktycznych uproszczeń**

Na potrzeby pierwszego zastosowania standardu Bank skorzystał z dostępnych zwolnień i uproszczeń, w tym:

- (a) klasyfikacji jako leasingów krótkoterminowych umów, których okres leasingu kończy się w okresie do 12 miesięcy od dnia pierwszego zastosowania nowego standardu,
- (b) zastosowaniu jednolitej krańcowej stopy procentowej dla zidentyfikowanych umów leasingu,
- (c) rozliczania aktywów o niskiej wartości (gdzie za aktywo o niskiej wartości uznaje się aktywa o wartości początkowej nie przekraczającej 5 tys. USD) w formie ujmowania ich bezpośrednio w koszty przez okres obowiązywania leasingu.

Wpływ na sprawozdanie z sytuacji finansowej

Na dzień pierwszego zastosowania Standardu, Bank ujął zobowiązania finansowe z tytułu leasingu i odniósł je na aktywa z tytułu prawa do użytkowania. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania na dzień pierwszego zastosowania zostały skorygowane zgodnie z przepisami przejściowymi Standardu, o kwoty wszelkich przedpłat lub naliczonych opłat leasingowych, ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej bezpośrednio sprzed dnia pierwszego zastosowania.

Na dzień wdrożenia standardu Bank nie zidentyfikował różnic w wartości bilansowej aktywów i zobowiązań wynikających z zastosowania MSSF 16, które należałoby ująć w pozycji „Zyski zatrzymane” na dzień 1 stycznia 2019 roku.

Kwota prawa do użytkowania aktywów oraz kwota zobowiązania leasingowego powstałe na skutek wdrożenia MSSF16 przez Bank na dzień 1 stycznia 2019 były jednakowe i wyniosły 39,96 mln zł.

Wpływ na kapitał własny

Wdrożenie MSSF 16 nie ma wpływu na zyski zatrzymane i kapitał własny na dzień 1 stycznia 2019 r. z uwagi na ujęcie aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązań z tytułu leasingu w takiej samej wysokości.

Wpływ na rachunek zysków i strat

W rachunku zysków i strat Banku pojawiła się od 2019 roku zmiana w klasyfikacji kosztów (koszty eksploatacyjne zostaną zastąpione amortyzacją oraz kosztami odsetkowymi) oraz momencie ich rozpoznania (ujęcie kosztów związanych z leasingiem będzie szybsze ze względu na rozpoznanie kosztu odsetkowego metodą efektywnej stopy procentowej, która poprzednio nie była stosowana dla umów innych niż klasyfikowane jako leasing finansowy zgodnie z MSR 17).

- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie).

4.1.6. Standardy i interpretacje przyjęte przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez RMSR, z wyjątkiem poniższych standardów i zmian do standardów, które według stanu na 31 grudnia 2018 roku nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania w UE:

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie) – Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,

- MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” – sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności),
- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” - długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015 - 2017)” – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania doroczných poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego” (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie).

Bank jest w trakcie analizy wpływu nowych standardów, zmian do istniejących standardów oraz interpretacji na sprawozdania finansowe.

Okres i zakres sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe obejmuje okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku i zawiera dane porównawcze:

- dla pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2017 roku,
- dla pozycji rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów, zestawienia zmian w kapitale własnym, sprawozdania z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku.

Kontynuacja działalności

Sprawozdanie finansowe Banku sporządzono przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy po dniu bilansowym, czyli po dniu 31 grudnia 2018 roku.

Zarząd Banku nie stwierdza, na dzień zatwierdzenia sprawozdania finansowego, istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności w okresie 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

Działalność zaniechana

W okresie od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku i okresie porównawczym w Banku nie wystąpiła działalność zaniechana.

4.2. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa dokonany na podstawie dostępnych i wiarygodnych informacji. Przy sporządzeniu sprawozdania finansowego Bank przyjął te same zasady, które zastosowano do przygotowania sprawozdania finansowego za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku, biorąc pod uwagę przyczyny oraz źródła niepewności przewidywane na dzień bilansowy, z wyjątkiem zasad dotyczących utraty wartości aktywów finansowych w związku z wdrożeniem od 1 stycznia 2018 roku wymogów MSSF 9.

Najistotniejszymi elementami sprawozdania finansowego obejmującymi profesjonalny osąd dokonany w okresie 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2018 roku oraz w okresach porównawczych są obszary dotyczące:

- utraty wartości aktywów finansowych (szczegółowo obowiązujących od dnia 1 stycznia 2018 roku zasad ustalania utraty wartości aktywów finansowych zostały opisane w nocie 4.1.2),

- klasyfikacji aktywów finansowych i oceny modelu biznesowego w zakresie zarządzania aktywami finansowymi (informacje na temat założeń i ich wpływu na wartość szacunków zostały opisane także w nocie 4.1.2),
- przychodów i kosztów z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych (informacje na temat założeń i ich wpływu na wartość szacunków zostały opisane w nocie 4.6.23),
- składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego (szczegóły dotyczące obowiązujących zasad ustalania aktywa z tytułu podatku odroczonego zostały opisane w nocie 4.6.24),
- zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia (szczegóły dotyczące obowiązujących zasad ustalania rezerw na odpisy emerytalno- rentowe zostały opisane w nocie 4.6.20),
- rezerw na sprawy sporne (nota 4.6.20),
- oraz klasyfikacji umów leasingowych.

4.3. Porównywalność danych

W niniejszym sprawozdaniu finansowym, w porównaniu do sprawozdania finansowego sporządzonego za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku, Bank dokonał zmian w sposobie prezentacji niektórych pozycji sprawozdania z przepływów pieniężnych oraz rachunku zysków i strat. Wprowadzone zamiany prezentacyjne spowodowały konieczność przekształcenia danych porównawczych w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych oraz rachunku zysków i strat.

Zmiany w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Bank zmienił prezentację zakupu i sprzedaży inwestycyjnych papierów wartościowych. Przeniesiono wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych z działalności operacyjnej do działalności inwestycyjnej.

	okres		okres
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	Korekta prezentacji	od 01.01.2017 do 31.12.2017 przekształcone
	tys. zł		tys. zł
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	(1 137 903)		(270 219)
Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	(1 137 903)	867 684	(270 219)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	(1 137 903)	867 684	(270 219)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej	0	13 418 184	13 418 184
Zbycie inwestycyjnych papierów wartościowych	0	13 418 184	13 418 184
Wydatki z działalności inwestycyjnej	0	14 285 868	14 285 868
Zakup inwestycyjnych papierów wartościowych	0	14 285 868	14 285 868
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	0	(867 684)	(867 684)

Opisane powyżej zmiany nie miały wpływu na wynik finansowy oraz całkowite dochody Banku.

Zmiany w rachunku zysków i strat

Bank zmienił prezentację odpisów aktualizujących od aktywów finansowych. Przeniesiono wynik na odpisach aktualizujących od aktywów finansowych z pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych do pozycji wynik z tytułu odpisów na straty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

	okres		okres
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	Korekta prezentacji	od 01.01.2017 do 31.12.2017 przekształcone
	tys. zł		tys. zł
Pozostałe przychody operacyjne	245	(245)	0
Pozostałe koszty operacyjne	(1 401)	1 401	0
Wynik z tytułu odpisów na straty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	0	(1 156)	(1 156)
Razem	(1 156)	0	(1 156)

Opisane powyżej zmiany nie miały wpływu na wynik finansowy oraz całkowite dochody Banku.

4.4. Niepewność szacunków

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa Banku dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów.

Dokonywane przez Bank szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków rozpoznaje się w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego okresu. Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak i na przyszłe okresy są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku obrotowym. Wartości rzeczywiste ujęte przez Bank mogą się różnić od wartości ustalonych na bazie przyjętych szacunków.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

W przypadku aktywów i zobowiązań finansowych ujmowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości godziwej, dla których nie identyfikuje się aktywnego rynku, wycenę przeprowadza się w oparciu o powszechnie stosowane techniki wyceny w maksymalnym stopniu bazując na obserwowalnych w otoczeniu rynkowym danych wejściowych i profesjonalnym osądzie. Stosowane techniki wyceny i dane wejściowe podlegają regularnej weryfikacji.

Sposób ustalenia wartości godziwej poszczególnych instrumentów finansowych i ich wartości bilansowe przedstawiono w notcie 38.

Poniższa tabela prezentuje wpływ zmiany rynkowych stóp procentowych o + 1 p.b./- 1 p.b. na wartość godziwą instrumentów finansowych ujmowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości godziwej:

	Stan na 31 grudnia 2018			Stan na 31 grudnia 2017		
	wartość bilansowa tys. zł	+1 p.b. tys. zł	-1 p.b. tys. zł	wartość bilansowa tys. zł	+1 p.b. tys. zł	-1 p.b. tys. zł
Inwestycyjne aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - dłużne papiery wartościowe	-	-	-	2 335 208	(356)	356
Inwestycyjne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	2 086 921	(440)	440	-	-	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	667	(5)	5	545	(1)	1
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	177	0	0	36	(7)	7
Instrumenty pochodne zabezpieczające - aktywa	0	0	0	0	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające - zobowiązania	386	(3)	3	692	(11)	11

Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia czy wystąpiły obiektywne przesłanki wskazujące na utratę wartości składnika/grupy aktywów finansowych.

Poniższa tabela prezentuje szacunkowy wpływ zmiany wartości bieżącej szacowanych przepływów pieniężnych na zmianę odpisów z tytułu oczekiwanych start kredytowych dla składników pozycji „Kredyty i pożyczki udzielone klientom” analizowanych indywidualnie.

	Stan na 31 grudnia 2018			Stan na 31 grudnia 2017		
	wartość bilansowa tys. zł	Szacunkowa zmiana odpisów		wartość bilansowa tys. zł	Szacunkowa zmiana odpisów	
		+10 % tys. zł	-10 % tys. zł		+10 % tys. zł	-10 % tys. zł
	96 100	(994)	(1 243)	51 812	(1 333)	1 593

Wartość godziwa zabezpieczeń udzielonych kredytów

Wartość godziwą zabezpieczeń udzielonych kredytów ustala się w oparciu o techniki wyceny oraz analizę rynku nieruchomości. Lista przyjmowanych przez Bank zabezpieczeń oraz ich wartość godziwa (w przypadku zabezpieczeń hipotecznych) zostały przedstawione w nocie 48.1 sprawozdania finansowego.

W Banku przyjmuje się następujące podstawowe zasady wyceny wartości godziwej dla najczęściej stosowanych rodzajów zabezpieczeń:

Lp.	Rodzaj zabezpieczenia	Ogólne zasady dokonywania wyceny wartości
1	hipoteka na nieruchomości	wycena nieruchomości dokonana przez uprawnionego rzeczoznawcę, sporządzona dla celów związanych z zabezpieczeniem lub dokument potwierdzający nabycie nieruchomości lub przedwstępna umowy sprzedaży, w przypadku finansowania celów mieszkaniowych dla osób fizycznych aktualizacja wyceny nieruchomości, w przypadku kredytów dla osób fizycznych, jest przeprowadzana raz w roku poprzez porównanie pierwotnej wartości nieruchomości wynikającej z wyceny rzeczoznawcy lub wartości zakupu do danych o wartości rynkowej nieruchomości o zbliżonych parametrach, uzyskanych z międzybankowego systemu danych AMRON, Wewnętrznej Bazy Danych lub w przypadku braku danych, danych udostępnianych przez NBP (http://nbp.pl)
2	przewłaszczenie, zastaw rejestrowy, zastaw zwykły na rzeczy ruchomej stanowiącej środek trwały	wycena ruchomości dokonana przez uprawnionego rzeczoznawcę, sporządzona dla celów związanych z zabezpieczeniem lub polisa ubezpieczeniowa - w przypadkach, gdy rzeczy ruchome występują w powszechnym obrocie rynkowym lub cena zakupu - w przypadkach, gdy rzeczy ruchome są nowe, zakupione na rynku, charakteryzuje je płynność rynkowa
3	przewłaszczenie, zastaw rejestrowy, zastaw zwykły na rzeczy ruchomej stanowiącej majątek obrotowy	cena zakupu, po jej zweryfikowaniu z cenami giełdowymi /rynkowymi /komisowymi lub polisa ubezpieczeniowa, po jej zweryfikowaniu z cenami giełdowymi/rynkowymi/komisowymi lub udokumentowana cena giełdowa/rynkowa/komisowa rzeczy
4	poręczenia lub poręczenia wekslowe	dochody poręczyciela muszą kształtować się na poziomie zbliżonym do dochodów wnioskodawcy lub jeżeli poręczyciel nie spełnia wymogów określonych powyżej do ustalenia wartości zabezpieczenia przyjmuje się taką kwotę, jaką przy uwzględnieniu sytuacji majątkowej poręczyciela mógłby on uzyskać w Banku jako kredytobiorca lub w przypadku poręczenia podmiotu jako zabezpieczenie przyjmowane jest wyłącznie w przypadku, gdy łączna kwota poręczenia udzielonego przez poręczyciela jednemu dłużnikowi nie przekroczy 15% aktywów netto poręczyciela, pomniejszonych o należne, lecz nie wniesione wkłady na poczet kapitałów (funduszy) podstawowych spółek akcyjnych i spółdzielni
5	przelew wierzytelności z umowy	wartość netto towarów lub usług, bez podatku VAT, uwzględniając indywidualne warunki umowy/kontraktu, w tym terminy płatności, tryb zgłaszania i załatwiania reklamacji, zabezpieczenie realizacji umowy
6	ubezpieczenie	w przypadku ubezpieczeń na życie suma ubezpieczenia powinna pokrywać kwotę kredytu, natomiast w przypadku ubezpieczeń od utraty pracy suma ubezpieczenia na jedno zdarzenie ubezpieczeniowe powinna stanowić wyższą z kwot: równowartość 6 rat kredytu, lub kwotę 9 tys. zł. Zakres ochrony i wyłączeń odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń z tytułu polisy ubezpieczeniowej podlega każdorazowo akceptacji Banku

Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Bank corocznie weryfikuje przyjęte okresy użyteczności środków trwałych i wartości niematerialnych na podstawie bieżących szacunków. Szczegółowe informacje dotyczące okresów użytkowania aktywów trwałych i wartości niematerialnych zawarto w nocie 4.6.15 i 4.6.16.

Szacując długość przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych uwzględniane są m.in.:

- dotychczasowe przewidywane przeciętne okresy ekonomicznej użyteczności, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywności wykorzystania, itp.,
- utratę przydatności z przyczyn technologicznych,
- okres sprawowania kontroli nad składnikiem aktywów oraz prawne i inne ograniczenia okresu użytkowania,
- zależność okresu użytkowania składników aktywów od okresu użytkowania innych aktywów,
- inne okoliczności mające wpływ na przewidywany przeciętny okres ekonomicznej użyteczności tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych, przewidywany przeciętny okres ekonomicznej użyteczności odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych, bądź też w sytuacji, kiedy szacowany okres jest krótszy, przyjmuje się szacowany okres ekonomicznej użyteczności.

Poniższa tabela prezentuje wpływ na koszty Banku zmiany długości przeciętnego przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności o +/- 1 rok dla największych grup rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji.

	Stan na			Stan na		
	31 grudnia 2018			31 grudnia 2017		
	amortyzacja	+ 1 rok	- 1 rok	amortyzacja	+ 1 rok	- 1 rok
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Budynki i budowle	497	(15)	11	476	(10)	14
Urządzenia i maszyny	7 917	(1 514)	3 055	6 878	(1 261)	2 314
Ulepszenia w obcych obiektach	884	(81)	246	1 543	(204)	408
Środki transportu	11	(2)	3	3	(1)	0
Wyposażenie	1 229	(178)	314	1 489	(193)	445
Koszty zakończonych prac rozwojowych	2 384	(300)	666	2 458	(417)	800
Autorskie prawa majątkowe, licencje i oprogramowanie	16 305	(3 344)	6 792	12 898	(2 706)	4 993

4.5. Zmiana szacunków

W bieżącym okresie sprawozdawczym i okresie porównawczym Bank nie zmieniał istotnie wielkości szacunkowych, które mogły mieć znaczący wpływ na wyniki finansowe okresu bieżącego lub okresów przyszłych.

4.6. Podsumowanie istotnych zasad rachunkowości

Z uwagi na skorzystanie przez Bank ze zwolnienia przewidzianego w MSSF9, które pozwala na nieprzekształcanie danych porównywalnych za rok 2017, Bank opisał zasady rachunkowości dla instrumentów finansowych pod MSR 39, w odniesieniu do których ma to zastosowanie.

Po 1 stycznia 2018 roku

4.6.1. Początkowe ujęcie aktywów i zobowiązań finansowych

Bank ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w swoim sprawozdaniu z sytuacji finansowej, wtedy i tylko wtedy, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu.

Bank decyduje o klasyfikacji aktywa finansowego w momencie jego początkowego ujęcia.

Aktywa i zobowiązania finansowe objęte zakresem MSSF 9 klasyfikuje się do następujących kategorii:

- aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (do tej kategorii zalicza się aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w tym instrumenty pochodne, a także instrumenty kapitałowe),
- aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (do tej kategorii zalicza się instrumenty dłużne),
- aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie.

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej lub pomniejszonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nie klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Standaryzowane transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane w zamortyzowanym koszcie ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku i wyłącza z ksiąg rachunkowych Banku na dzień rozliczenia transakcji tj. dzień, w którym Bank odpowiednio otrzymuje lub przekazuje prawo własności do składnika aktywów. Prawa i obowiązki z tytułu zawartej transakcji w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji są wyceniane, w przypadku aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz jako wyceniane

w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody. Zmiana wartości godziwej, w przypadku aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz jako wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, ujmowana jest odpowiednio w rachunku zysków i strat oraz w pozostałych całkowitych dochodach. Zmiana wartości godziwej nie jest ujmowana dla aktywów finansowych wycenianych według kosztu lub zamortyzowanego kosztu.

4.6.2. Późniejsza wycena aktywów i zobowiązań finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy to:

- aktywa i zobowiązania finansowe, które nie są klasyfikowane do wyceny w zamortyzowanym koszcie lub klasyfikowane do wyceny w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, oraz
- aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat.

Składnik aktywów lub zobowiązań finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu odsprzedaży lub odkupienia w krótkim terminie, jest częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków, jest instrumentem pochodnym (z wyjątkiem instrumentów pochodnych będących umowami gwarancji finansowych lub wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi) lub został zaliczony do tej kategorii na podstawie decyzji Banku.

Zaliczenie aktywów i zobowiązań finansowych do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy przy początkowym ujęciu na podstawie decyzji Banku możliwe jest po spełnieniu następujących kryteriów:

- wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione, lub
- zastosowanie takiej kwalifikacji aktywów lub zobowiązań finansowych eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowo), lub
- grupa aktywów finansowych, zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną.

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody

Aktywa finansowe są wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, jeśli spełnione są oba poniższe warunki oraz Bank nie wyznaczył ich jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych,
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Bank może utrzymywać aktywa finansowe w ramach modelu biznesowego, którego cel jest realizowany zarówno poprzez uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i poprzez sprzedaż składników aktywów finansowych. W modelu biznesowym tego rodzaju, Bank podjął decyzję o tym, że zarówno uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż aktywów finansowych są niezbędne do realizowania celu modelu biznesowego. Bank utrzymuje instrumenty finansowe w tym modelu biznesowym między innymi w celu zarządzania bieżącymi potrzebami w zakresie płynności, utrzymaniem określonego profilu przychodów z tytułu odsetek lub dostosowanie okresu życia aktywów finansowych do terminu wymagalności zobowiązań, które są finansowane z tych aktywów. Aby zrealizować taki cel, Bank będzie zarówno uzyskiwać przepływy pieniężne wynikające z umowy, jak i sprzedawać aktywa finansowe.

Niniejszy model biznesowy zakłada większą częstotliwość i wartość sprzedaży. Wynika to z faktu, że sprzedaż aktywów finansowych jest niezbędna do realizacji celu modelu biznesowego, a nie jest tylko jego działaniem sporadycznym. Nie istnieje jednak żaden określony próg częstotliwości lub wartości sprzedaży, który musi zostać osiągnięty w tym modelu biznesowym, ponieważ zarówno uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż aktywów finansowych są niezbędne do realizacji celu tego modelu.

Aktywa finansowe utrzymywane w ramach modelu biznesowego, którego cel jest realizowany zarówno poprzez uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i poprzez sprzedaż składników aktywów finansowych, wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się odpowiednio na pozostałe całkowite dochody, z wyjątkiem zysku lub straty z tytułu utraty wartości oraz zysków lub strat z tytułu różnic kursowych. Wartości odniesione do skumulowanych innych całkowitych dochodów są przeksięgowane do rachunku zysków i strat w momencie zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych lub jego przeklasyfikowania. Odsetki obliczone w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej ujmuje się w pozycji „Przychody z tytułu odsetek” rachunku zysków i strat.

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Bank klasyfikuje aktywa finansowe jako wyceniane w zamortyzowanym koszcie, jeśli spełnione są oba poniższe warunki oraz Bank nie wyznaczył ich jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy i
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Aktywa finansowe, są utrzymywane w ramach modelu biznesowego zakładającego utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jeżeli są zarządzane z zamiarem realizowania przepływów pieniężnych poprzez otrzymywanie płatności wynikających z umowy w całym okresie życia instrumentu. Model biznesowy Banku ustalany jest na poziomie odzwierciedlającym sposób, w jaki zarządza się łącznie grupami aktywów finansowych, aby zrealizować określony cel biznesowy.

Model biznesowy Banku nie zależy od zamiarów odnośnie pojedynczego instrumentu. W związku z tym, Bank ocenia swój model biznesowy w zakresie zarządzania aktywami finansowymi na poziomie portfelowym, biorąc pod uwagę wszystkie informacje, które są dostępne na dzień oceny. Takie informacje obejmują między innymi:

- przyjęte polityki i cele zarządzania portfelem oraz ich realizacja w praktyce,
- sposób, w jaki wyniki modelu biznesowego i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego są oceniane i przekazywane kluczowemu personelowi kierownicemu jednostki,
- rodzaje ryzyka, które mają wpływ na wyniki modelu biznesowego (i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego), a w szczególności sposób, w jaki zarządza się tym ryzykiem,
- sposób, w jaki wynagradzane są osoby zarządzające działalnością (na przykład, czy wynagrodzenie oparte jest na wartości godziwej zarządzanych aktywów lub na uzyskanych przepływach pieniężnych wynikających z umowy),
- częstotliwość, wartość i rozkład w czasie sprzedaży we wcześniejszych okresach, powody tej sprzedaży oraz oczekiwania odnośnie przyszłych operacji sprzedaży. Sprzedaż sama w sobie nie decyduje jednak o modelu biznesowym i w związku z tym nie może być rozpatrywana odrębnie.

Model biznesowy zakłada utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy również wtedy, gdy Bank dokonuje sprzedaży aktywów finansowych w przypadku, gdy następuje wzrost ryzyka kredytowego związanego z tymi aktywami. W celu stwierdzenia, czy nastąpił wzrost ryzyka kredytowego związanego z aktywami, Bank uwzględnia racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, w tym informacje dotyczące przyszłości. Bez względu na częstotliwość i wartość sprzedaży, sprzedaż spowodowana wzrostem ryzyka kredytowego związanego z aktywami nie jest sprzeczna z modelem biznesowym zakładającym utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, ponieważ jakość kredytowa aktywów finansowych jest istotna dla możliwości uzyskiwania przez Bank przepływów pieniężnych wynikających z umowy. Działania w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, które mają na celu ograniczenie potencjalnych strat wynikających z pogorszenia jakości kredytowej, są integralną częścią tego modelu biznesowego. Bank może też dokonywać sprzedaży aktywów finansowych w celu zarządzania ryzykiem koncentracji.

Bank ustala, czy wynikające z umowy przepływy pieniężne z tego składnika aktywów są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, czyli są zgodne z podstawową umową kredytu lub pożyczki. Składnik aktywów finansowych może stanowić podstawową umowę kredytu lub pożyczki niezależnie od tego, czy jest to kredyt lub pożyczka pod względem formy prawnej. W podstawowej umowie kredytu lub pożyczki odsetki obejmują:

- zapłatę za wartość pieniądza w czasie,

- ryzyko kredytowe,
- inne podstawowe rodzaje ryzyka związane z udzielaniem kredytów lub pożyczek (np. ryzyko płynności),
- koszty (np. koszty administracyjne) związane z utrzymywaniem składnika aktywów finansowych przez określony czas,
- marżę zysku.

Wynikające z umowy przepływy pieniężne nie są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, jeśli warunki umowy wprowadzają do niej element ryzyka lub zmienności przepływów pieniężnych, który nie jest związany z podstawową umową kredytu lub pożyczki, np.:

- ekspozycja na zmiany cen akcji lub towarów,
- ekspozycja na ryzyko walutowe, jeśli przepływy pieniężne wynikające z umowy nie są w walucie, w której denominowany jest składnik aktywów finansowych,
- dźwignia finansowa (ekspozycja na zwiększoną zmienność przepływów).

Bank ocenia niedoskonałość przepływów pieniężnych wynikających z umowy w celu ustalenia, czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Powyższa ocena może mieć charakter jakościowy lub ilościowy. Jeżeli oczywiste jest, bez przeprowadzania analizy lub po pobieżnej analizie, czy wynikające z umowy (niezdyskontowane) przepływy pieniężne z ocenianego składnika aktywów finansowych mogłyby (lub nie mogłyby) znacząco się różnić od poziomu referencyjnego (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych, Bank dokonuje takich ustaleń, przeprowadzając ocenę jakościową wartości pieniądza w czasie. W pozostałych przypadkach Bank przeprowadza analizę ilościową (benchmark test). Na potrzeby benchmark testu Bank ustala:

- poziom referencyjny przepływów pieniężnych, stanowiący wartość (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby nie występowała modyfikacja (niedoskonałość) wartości pieniądza w czasie oraz
- skutki modyfikacji w każdym okresie sprawozdawczym oraz łącznie w całym okresie życia instrumentu finansowego.

Jeżeli (niezdyskontowane) przepływy pieniężne wynikające z umowy różniłyby się znacznie od referencyjnego poziomu (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych tj. o ponad 5%, wówczas warunek uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy będących jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty nie jest spełniony, a więc składnik aktywów nie może być wyceniany w zamortyzowanym koszcie. Wówczas składnik aktywów finansowych podlega wycenie według wartości godziwej przez rachunek zysków i start.

4.6.3. Wyłączenie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych

Aktywa finansowe

Bank wyłącza składnik aktywów finansowych (lub część składnika aktywów finansowych, lub część grupy podobnych aktywów finansowych) ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy:

- wygaśły prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych,
- przeniósł prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów lub zobowiązał się do przekazania otrzymanych przepływów pieniężnych bez zbędnej zwłoki stronie trzeciej na zasadzie pośredniczenia w transakcji i:
 - przeniósł zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane ze składnikiem aktywów, lub
 - nie przeniósł, ani nie zachował zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów, ale przeniósł kontrolę nad składnikiem aktywów finansowych.

W przypadku, gdy Bank przeniósł swoje prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów lub zobowiązał się do pośredniczenia w transakcji, ale nie przeniósł ani nie zachował zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów, ani też wyżej wymienione przeniesienie nie spowodowało przeniesienia kontroli nad składnikiem aktywów, wówczas ten składnik aktywów jest ujmowany w stopniu, w jakim Bank utrzymuje zaangażowanie w składnik aktywów.

Zaangażowanie w składnik aktywów, które przyjmuje formę gwarancji, jest wyceniane według niższej z dwóch wartości: wartości bilansowej składnika aktywów oraz maksymalnej kwoty, którą Bank może być zobowiązany zapłacić za ten składnik aktywów.

Zobowiązania finansowe

Bank wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach, dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami, Bank ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Bank ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstającą z tytułu zamiany różnicę odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w rachunku zysków i strat.

4.6.4. Transakcje z przyrzeczeniem odkupu

Papiery wartościowe sprzedane z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (transakcje typu *repo*, *sell-buy-back*) nie są wyłączone z bilansu pod warunkiem zachowania przez Bank zasadniczo całości ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa. Zobowiązania wobec kontrahenta ujmuje się jako „Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu”.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu (*reverse repo*, *buy-sell-back*), w przypadku których kontrahent zachowuje zasadniczo całość ryzyk i korzyści dotyczących papierów wartościowych, należności z tytułu zawartych transakcji ujmowane są jako „Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu”.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu i zakupu papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu wyceniane są według zamortyzowanego kosztu metodą efektywnej stopy procentowej, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji sprzedaży z udzielonym przyrzeczeniem odkupu podlegają wycenie według zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych.

Różnica między ceną sprzedaży/zakupu i odkupu jest traktowana jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana w czasie trwania umowy z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Informacje wartościowe dotyczące stanu należności/zobowiązań z tytułu zakupionych/sprzedanych papierów wartościowych z otrzymanym/udzielonym przyrzeczeniem odkupu zostały zawarte w notcie 22.

4.6.5. Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwa stanowi cenę, którą Bank otrzymałby za sprzedaż składnika aktywów lub zapłaciłby za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Wartość godziwa instrumentów finansowych notowanych na aktywnym zorganizowanym rynku finansowym jest ustalana poprzez odniesienie do bieżącej ceny kupna – dla składnika aktywów, lub bieżącej ceny sprzedaży – dla zaciągniętego zobowiązania.

Wartość godziwa instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek jest ustalana przy zastosowaniu różnych technik wyceny, gdzie Bank maksymalizuje wykorzystanie obserwowalnych danych wejściowych, np. oszacowania ceny instrumentu finansowego, na podstawie publicznie ogłoszonej, notowanej w aktywnym obrocie regulowanym ceny nie różniącego się istotnie, podobnego instrumentu finansowego albo cen składników złożonego instrumentu finansowego lub oszacowania ceny instrumentu finansowego za pomocą metod estymacji powszechnie uznanych za poprawne.

Wartość godziwa dla poszczególnych pozycji aktywów finansowych i zobowiązań finansowych oraz sposoby jej szacowania zostały opisane szczegółowo w notcie 38.

4.6.6. Utrata wartości aktywów finansowych

W MSSF 9 wprowadzony został nowy model utraty wartości oparty o koncepcję „oczekiwanych strat kredytowych” (ang. *expected credit loss*, dalej: ECL), który zastąpi model „strat poniesionych” obowiązujący w MSR 39. W związku z tą zmianą, zaistniała konieczność kalkulacji odpisów na oczekiwane straty kredytowe w oparciu o ECL oraz uwzględniania prognoz i spodziewanych przyszłych warunków ekonomicznych w kontekście oceny ryzyka kredytowego ekspozycji, co

nie było możliwe w modelach zgodnych z MSR 39. Model utraty wartości oparty o koncepcję ECL będzie miał zastosowanie do składników aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody. Szczegółowe informacje dotyczące utraty wartości aktywów zawarto w nocie 4.1.2.

Do 1 stycznia 2018 roku

4.6.7. Początkowe ujęcie aktywów i zobowiązań finansowych

Bank ujmował składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w swoim sprawozdaniu z sytuacji finansowej, wtedy i tylko wtedy, gdy stawał się stroną umowy tego instrumentu.

Bank decydował o klasyfikacji aktywa finansowego w momencie jego początkowego ujęcia.

Aktywa i zobowiązania finansowe objęte zakresem MSR 39 klasyfikowano do następujących kategorii:

- aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (do tej kategorii zaliczano się aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w tym instrumenty pochodne, a także aktywa i zobowiązania finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy),
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności,
- pozostałe zobowiązania finansowe.

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniano według wartości godziwej, powiększonej lub pomniejszonej, w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego niekwalifikowanych do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Wszystkie standaryzowane transakcje kupna lub sprzedaży składnika aktywów finansowych ujmowano pozabilansowo na dzień zawarcia transakcji tj. na dzień, w którym Bank zobowiązuje się zakupić składnik aktywów finansowych. Natomiast w dniu realizacji transakcji składnik aktywów finansowych wprowadzany był do ewidencji bilansowej. Standaryzowana transakcja kupna lub sprzedaży polegała na kupnie lub sprzedaży składnika aktywów finansowych zgodnie z umową, której warunki wymagają dostarczenia składnika aktywów w okresie wynikającym ze zwykle obowiązujących regulacji lub konwencji przyjętych na danym rynku.

4.6.8. Późniejsza wycena aktywów i zobowiązań finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe ujmowane były w wartości godziwej. Instrumenty pochodne posiadające na dzień wyceny dodatnią wartość godziwą wykazano w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa, zaś instrumenty posiadające ujemną wartość z wyceny – jako zobowiązania. Zmiany wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu, wykazano w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany”.

Pozostałe aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu obejmowały instrumenty finansowe nabyte w celu sprzedaży lub odkupienia w krótkim czasie lub są częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie, i co do których istniało prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie. Inne niż pochodne instrumenty finansowe aktywa i zobowiązania finansowe zakwalifikowane jako przeznaczone do obrotu ujmowane były w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej odnoszone były do rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany”. Przychody oraz koszty z tytułu odsetek ujmowano odpowiednio w pozycji „Przychody z tytułu odsetek” albo „Koszty z tytułu odsetek”, z wyjątkiem odsetek związanych z pochodnymi instrumentami

finansowymi, które prezentowane były w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany”.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Bank zamierzał i był w stanie utrzymać do terminu zapadalności, inne niż:

- aktywa finansowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy przy początkowym ujęciu,
- aktywa finansowe zaklasyfikowane do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży,
- aktywa finansowe spełniające definicję „pożyczek i należności”.

Po początkowym ujęciu aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności wyceniano według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Rozliczenie zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej ujmowano w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu odsetek”. Straty z tytułu utraty wartości ujmowano w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości” (obecnie: „Wynik z tytułu odpisów na starty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”).

Bank nie kwalifikował żadnych aktywów finansowych jako utrzymywanych do terminu zapadalności, jeśli w bieżącym roku obrotowym lub w dwóch ostatnich latach obrotowych sprzedał lub przekwalifikował więcej niż nieznaczącą kwotę inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności (więcej niż nieznaczącą w stosunku do całkowitej kwoty inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności), z wyjątkiem sprzedaży lub przekwalifikowań dokonanych:

- na tyle blisko terminu wymagalności lub wykupu składnika aktywów finansowych (np. mniej niż 3 miesiące przed terminem wymagalności), że zmiany rynkowych stóp procentowych nie miałyby istotnego wpływu na wartość godziwą składnika aktywów finansowych,
- po odzyskaniu przez Bank zasadniczej części kwoty nominału poprzez spłaty lub przedpłaty zgodnie z ustalonym harmonogramem,
- na skutek odosobnionego zdarzenia, które nie poddaje się kontroli Banku, nie jest zdarzeniem powtarzającym się i którego nie można było przewidzieć na podstawie racjonalnych przesłanek.

Metoda efektywnej stopy procentowej to metoda naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego (albo grupy aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych) oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dokładnie dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym – do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Bank dokonywał oszacowania przepływów pieniężnych uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego, jednakże nie uwzględniał potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmowało wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje i punkty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie lub dyskonta. Przyjęte było założenie, że przepływy pieniężne oraz oczekiwany czas trwania grupy podobnych instrumentów finansowych mogły być wiarygodnie oszacowane. Jednakże w rzadkich przypadkach, kiedy nie było możliwe wiarygodne oszacowanie przepływów pieniężnych lub oczekiwanego czasu trwania instrumentu finansowego (lub grupy instrumentów finansowych), dokonywane były wyliczenia w oparciu o przepływy pieniężne wynikające z umowy za pełny umowny czas trwania instrumentu finansowego (lub grupy instrumentów finansowych).

W przypadku rozliczania prowizji i opłat oraz niektórych kosztów zewnętrznych związanych z nabyciem lub wytworzeniem instrumentu finansowego, w przypadku instrumentów z ustalonym harmonogramem przepływów, dla których ze względów technicznych lub merytorycznych nie można zastosować metody efektywnej stopy procentowej Bank stosował metody uproszczone, w szczególności metodę sumy cyfr rocznych, których wyniki nie różnią się istotnie od wyników kalkulacji opartej o metodę efektywnej stopy procentowej.

Pożyczki i należności

Do kategorii pożyczek i należności zaliczane były aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie były kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- aktywa finansowe, które Bank zamierzał sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikowały się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- aktywa finansowe wyznaczone przez Bank przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży, lub
- aktywa finansowe, gdzie Bank mógł nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

Po ujęciu początkowym pożyczki i należności wyceniane były według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. Rozliczenie zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej ujmowano w pozycji „Przychody z tytułu odsetek” rachunku zysków i strat. Straty z tytułu utraty wartości pozycji innych niż „Pozostałe aktywa” ujmowano w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości” (obecnie: „Wynik z tytułu odpisów na starty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”).

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych kategorii aktywów.

Po początkowym ujęciu aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniano w wartości godziwej, a zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej ujmowano w pozostałych całkowitych dochodach (w pozycji kapitału „Skumulowane inne całkowite dochody”). Skumulowane inne całkowite dochody podlegają rozliczeniu do rachunku zysków i strat w momencie sprzedaży składnika aktywów bądź wystąpienia utraty jego wartości, gdzie skumulowane zyski i straty ujmowane były w pozycji „Wynik na pozostałych instrumentach finansowych” (obecnie „Wynik zrealizowany z operacji papierami wartościowymi”).

W przypadku instrumentów dłużnych, przychody odsetkowe, dyskonto lub premia rozliczane w czasie z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej ujmowano w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu odsetek”. Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych wykazywano w rachunku zysków i strat w momencie ustalenia prawa do otrzymania płatności w pozycji „Przychody z tytułu dywidend”.

Jeśli nie można było ustalić wartości godziwej instrumentów kapitałowych, to wówczas aktywa te ujmowano według kosztu nabycia z uwzględnieniem utraty wartości. Odpisy z tytułu utraty wartości rozpoznawano w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości” (obecnie: „Wynik z tytułu odpisów na starty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”) i nie podlegały one odwróceniu.

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Zobowiązania finansowe inne niż wycenianie w wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat wyceniano według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można było ustalić harmonogramu przepływów pieniężnych, a więc także rzetelnie ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wyceniano według kwoty wymaganej zapłaty.

Gwarancje finansowe

Zgodnie z MSR 39 gwarancje finansowe to takie umowy, które zobowiązują Bank, jako ich wystawcę, do dokonania określonych płatności rekompensujących posiadaczowi stratę, jaką poniesie z powodu niedokonania przez określonego dłużnika płatności w przypadającym terminie zgodnie z warunkami instrumentu dłużnego. Umowy gwarancji finansowych w momencie ich początkowego ujęcia wyceniano w wartości godziwej skorygowanej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przyporządkować czynności wystawienia gwarancji. W terminie późniejszym zobowiązania te ujmowano według wyższej z dwóch wartości: najlepszego szacunku wydatków koniecznych do uregulowania bieżących zobowiązań na dzień bilansowy oraz wartości ujętej pierwotnie pomniejszonej o odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSR 18.

4.6.9. Wyłączenie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych

Aktywa finansowe

Bank wyłączał składnik aktywów finansowych (lub część składnika aktywów finansowych, lub część grupy podobnych aktywów finansowych) ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy:

- wygasły prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych,
- przeniósł prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów lub zobowiązał się do przekazania otrzymanych przepływów pieniężnych bez zbędnej zwłoki stronie trzeciej na zasadzie pośredniczenia w transakcji i:
 - (a) przeniósł zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane ze składnikiem aktywów, lub
 - (b) nie przeniósł ani nie zachował zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów, ale przeniósł kontrolę nad składnikiem aktywów finansowych.

W przypadku, gdy Bank przeniósł swoje prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów lub zobowiązał się do pośredniczenia w transakcji, ale nie przeniósł ani nie zachował zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów, ani też wyżej wymienione przeniesienie nie spowodowało przeniesienia kontroli nad składnikiem aktywów, wówczas ten składnik aktywów był ujmowany w stopniu, w jakim Bank utrzymuje zaangażowanie w składnik aktywów.

Zaangażowanie w składnik aktywów, które przyjmuje formę gwarancji, wyceniano według niższej z dwóch wartości: wartości bilansowej składnika aktywów oraz maksymalnej kwoty, którą Bank może być zobowiązany zapłacić za ten składnik aktywów.

Zobowiązania finansowe

Bank wyłączał ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach, dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami, Bank ujmował jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Bank ujmował jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstającą z tytułu zamiany różnicę odnośnych wartości bilansowych wykazywano w rachunku zysków i strat.

4.6.10. Transakcje z przyrzeczeniem odkupu

Papiery wartościowe sprzedane z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (transakcje typu *repo*, *sell-buy-back*) nie były wyłączone z bilansu pod warunkiem zachowania przez Bank zasadniczo całości ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa. Zobowiązania wobec kontrahenta ujmowano jako „Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu”.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu (*reverse repo*, *buy-sell-back*), w przypadku których kontrahent zachowuje zasadniczo całość ryzyk i korzyści dotyczących papierów wartościowych, należności z tytułu zawartych transakcji ujmowano jako „Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu”.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu i zakupu papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu wyceniano według zamortyzowanego kosztu metodą efektywnej stopy procentowej, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji sprzedaży z udzielonym przyrzeczeniem odkupu podlegały wycenie według zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych.

Różnica między ceną sprzedaży/zakupu i odkupu była traktowana jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana w czasie trwania umowy z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

4.6.11. Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwa stanowiła cenę, którą Bank otrzymałby za sprzedaż składnika aktywów lub zapłaciłby za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Wartość godziwa instrumentów finansowych notowanych na aktywnym zorganizowanym rynku finansowym była ustalana poprzez odniesienie do bieżącej ceny kupna – dla składnika aktywów, lub bieżącej ceny sprzedaży – dla zaciągniętego zobowiązania.

Wartość godziwa instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek była ustalana przy zastosowaniu różnych technik wyceny, gdzie Bank maksymalizuje wykorzystanie obserwowalnych danych wejściowych, np. oszacowania ceny instrumentu finansowego, na podstawie publicznie ogłoszonej, notowanej w aktywnym obrocie regulowanym ceny nie różniącego się istotnie, podobnego instrumentu finansowego albo cen składników złożonego instrumentu finansowego lub oszacowania ceny instrumentu finansowego za pomocą metod estymacji powszechnie uznanych za poprawne.

4.6.12. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Bank oceniał, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona wtedy i tylko wtedy, gdy istniały obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę miało wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie było możliwe. Do obiektywnych dowodów utraty wartości należały np. znaczące trudności finansowe dłużnika, niespłacenie lub zaleganie ze spłacaniem odsetek lub nominału, wysokie prawdopodobieństwo upadłości lub innej reorganizacji finansowej dłużnika, obserwowane dane wskazujące na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych.

Przesłanki utraty wartości ekspozycji indywidualnie istotnych dzieliły się na dwie grupy:

- 1) Ilościowe (obligatoryjne):
 - a) opóźnienie w spłacie raty kapitałowej lub odsetkowej przekracza 90 dni,
 - b) w przypadku sektora rządowego i samorządowego opóźnienie w spłacie raty kapitałowej lub odsetkowej przekracza 30 dni,
- 2) Jakościowe:
 - a) wypowiedzenie umowy kredytowej/pożyczki,
 - b) wniosek (w tym wniosek banku) o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, likwidacyjnego, upadłościowego lub naprawczego wobec kontrahenta (dłużnika),
 - c) restrukturyzacja zadłużenia,
 - d) umorzenie części kredytu/pożyczki, układ, ugoda,
 - e) kwestionowanie bilansowej ekspozycji kredytowej przez kontrahenta na drodze postępowania sądowego,
 - f) nieznanie miejsca pobytu i nieujawniony majątek kontrahenta,
 - g) uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego, bankructwie lub innej reorganizacji finansowej kontrahenta,
 - h) znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej lub scoringowej, wskazujące na znaczące trudności finansowe kontrahenta, na podstawie przeprowadzanej oceny sytuacji finansowej dokonanej w ramach monitorowania ekspozycji kredytowej, skutkujące zmianą klasyfikacji kredytowej,
 - i) zanik aktywnego rynku na daną bilansową ekspozycję kredytową ze względu na trudności finansowe, w przypadku gdy z uwagi na znaczne pogorszenie sytuacji finansowej emitenta (ewentualne bankructwo), płynność obrotu tymi aktywami jest na tyle niska, że wiarygodne ustalenie ceny aktywów nie jest możliwe,
 - j) ekspozycja klasyfikowana jest do grupy „zagrożone” (tj. kategorie ryzyka „poniżej standardu”, „wątpliwe”, „stracone”), zgodnie z „Zasadami monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych wobec klientów detalicznych i instytucjonalnych” – w przypadku wszystkich kategorii ekspozycji poza kredytami detalicznymi zabezpieczonymi hipotecznie. Natomiast w przypadku kredytów detalicznych zabezpieczonych hipotecznie przesłankę utraty wartości stanowi jedynie klasyfikacja do kategorii „stracone (nie stanowi jej klasyfikacja do pozostałych kategorii ryzyka w grupie „zagrożone”). Dodatkowo przesłanka wynikająca z klasyfikacji kredytobiorcy zgodnie z „Zasadami monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych wobec klientów detalicznych i instytucjonalnych” nie ma zastosowania do transakcji zrestrukturyzowanych z uwagi na odmienny okres kwarantanny,
 - k) uzyskanie informacji o zdarzeniu mogącym mieć wpływ na przewidywane przepływy pieniężne.

Utrzymujące się w 2 kolejnych okresach monitorowania sygnały wczesnego ostrzegania - SWO (z wyłączeniem sezonowości i zdarzeń o charakterze jednorazowym) wraz z innymi dostępnymi informacjami mogły stanowić obiektywny dowód (przesłankę) utraty wartości. Lista najbardziej typowych sygnałów wczesnego ostrzegania (SWO):

- 1) Sygnały związane z relacjami z Bankiem / bankami:

- a) znaczący spadek obrotów na rachunku bieżącym kredytobiorcy,
 - b) znaczący wzrost wykorzystania kredytu w rachunku bieżącym,
 - c) powtarzający się brak wpływów na rachunek od istotnych kontrahentów lub opóźnienia w zapłacie faktur,
 - d) występujące opóźnienia lub brak spłat rat kapitałowych lub odsetkowych kredytu lub pożyczki w okresie ostatnich 3 miesięcy lub złożenie wniosku o prolongatę spłaty,
 - e) złożenie wniosku o zwolnienie lub zmianę zabezpieczeń,
 - f) niedotrzymywanie zasad, warunków i terminów umów kredytowych,
 - g) niedotrzymanie innych istotnych warunków umowy, skutkujące spadkiem oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych,
 - h) niedostarczenie lub opóźnienia w przekazywaniu dokumentów dotyczących sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta,
 - i) złożenie w Banku przez klienta nieprawdziwych oświadczeń, sfałszowanych dokumentów,
 - j) trudności w komunikowaniu się z kredytobiorcą, przejawy arogancji, brak chęci współpracy,
 - k) zgoda kredytobiorcy na ostrzejsze warunki kredytowania w innych bankach, natarczywe domaganie się udzielenia kredytu,
 - l) ograniczenie lub odmówienie finansowania przez inne banki,
 - m) pozyskanie informacji o udzielonych kredytach przez inne banki,
 - n) występowanie zajęć na rachunku klienta.
- 2) Sygnały związane z bieżącą działalnością klienta:
- a) toczący się proces sądowy przeciwko kredytobiorcy (np. o oszustwo, zaniedbanie) lub postępowanie wyjaśniające prowadzone przez podmioty uprawnione,
 - b) prolongowanie spłaty zobowiązań pozabankowych (np. przesunięcie terminu płatności podatku),
 - c) negatywne sygnały o kredytobiorcy płynące z rynku (np. obniżenie ratingu przez agencję ratingową),
 - d) podstawowy produkt firmy znajduje się w schyłkowej fazie życia gospodarczego lub ma złą markę,
 - e) zmiana przedmiotu działalności kredytobiorcy,
 - f) złe stosunki z pracownikami; wysokie zagrożenie strajkami,
 - g) wysokie ryzyko zaistnienia zdarzeń związanych z koniecznością poniesienia znacznych kosztów (zanieczyszczenie środowiska, remonty, wycofanie produktów, reklamacje),
 - h) znaczny wzrost zobowiązań pozabilansowych,
 - i) pogorszenie płynności finansowej w firmie,
 - j) obniżenie poziomu sprzedaży,
 - k) zmiana warunków sprzedaży,
 - l) wzrost przychodów ze sprzedaży przy malejących zyskach,
 - m) wzrost kosztów finansowych,
 - n) obniżenie stawek amortyzacji,
 - o) wydłużenie się cykli rotacji,
 - p) negatywne dla kredytobiorcy decyzje spółki "matki" (np. dot. polityki cenowej),
 - q) pojawienie się negatywnych sygnałów wobec podmiotu powiązanego z klientem,
 - r) znaczące zmiany w strukturze aktywów,
 - s) znaczny wzrost zadłużenia bieżącego w bankach,
 - t) duży udział kapitałów zewnętrznych w finansowaniu działalności klienta,
 - u) zastrzeżenia, negatywne uwagi audytora w raporcie z badania sprawozdania finansowego klienta,
 - v) zmiana przez kredytobiorcę audytora dla potrzeb badania ostatniego sprawozdania finansowego,
 - w) wysokie prawdopodobieństwo upadłości lub innej reorganizacji finansowej kontrahenta,
 - x) znaczące trudności finansowe kontrahenta (na podstawie negatywnej oceny sytuacji finansowej kontrahenta dokonanej w procesie monitoringu),
 - y) znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej lub scoringowej,
 - z) obniżenie przez uznaną i powszechnie akceptowaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej (agencję ratingową) ratingu kontrahenta, ratingu kraju lub ratingu jakichkolwiek papierów dłużnych emitowanych przez kontrahenta,
 - aa) negatywne zmiany w wewnętrznej strukturze organizacyjnej czy strukturze kierownictwa,

- bb) utrata rynków zbytu lub znaczących klientów,
- cc) znaczący spadek cen rynkowych zabezpieczeń ekspozycji,
- dd) przegrana istotna sprawa sporna mogąca spowodować istotne straty,
- ee) zanik aktywnego rynku na daną bilansową ekspozycję kredytową ze względu na trudności finansowe,
- ff) inne, o ile mogą wpłynąć na przewidywane przepływy pieniężne.

3) Sygnały związane z ogólną sytuacją gospodarczą:

- a) informacje o niekorzystnych zmianach w branży, w polityce społeczno-gospodarczej, w przepisach prawnych,
- b) negatywne zmiany czynników makroekonomicznych, które mają wpływ na branżę, w której działa kredytobiorca/pożyczkobiorca,
- c) zmiana przepisów prawa mających negatywny wpływ na funkcjonowanie kredytobiorcy/pożyczkobiorcy.

Natomiast dla kredytów indywidualnie nieistotnych podlegających analizie grupowej Bank identyfikował następujące przesłanki utraty wartości:

1) Ilościowe (mieralne):

- a) opóźnienie w spłacie raty kapitałowej lub odsetkowej przekracza 90 dni,
- b) wypowiedzenie umowy kredytu/pożyczki,
- c) ekspozycja ma charakter wyłudzenia (*fraud*),
- d) ekspozycja podlega restrukturyzacji,
- e) status ekspozycji w windykacji,
- f) uzyskanie informacji o znaczących trudnościach finansowych klienta, np.:
 - wszczęciu postępowania upadłościowego lub bankructwie klienta,
 - problemach finansowych klienta detalicznego (utrata pracy, obniżenie dochodów, wzrost zadłużenia, niespłacanie zadłużenia w innych bankach),
 - wszczęciu postępowania egzekucyjnego wobec kontrahenta,
 - znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej lub scoringowej, wskazujące na znaczące trudności finansowe kontrahenta na podstawie przeprowadzanej oceny sytuacji finansowej dokonanej w ramach monitorowania ekspozycji kredytowej, skutkujące zmianą klasyfikacji ekspozycji kredytowej,
- g) ekspozycja klasyfikowana jest do grupy „zagrożone” (tj. kategorie ryzyka „poniżej standardu”, „wątpliwe”, „stracone”), zgodnie z „Zasadami monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych wobec klientów detalicznych i instytucjonalnych” – w przypadku wszystkich kategorii ekspozycji poza kredytami detalicznymi zabezpieczonymi hipotecznie. Natomiast w przypadku kredytów detalicznych zabezpieczonych hipotecznie przesłankę utraty wartości stanowi jedynie klasyfikacja do kategorii „stracone” (nie stanowi jej klasyfikacja do pozostałych kategorii ryzyka w grupie „zagrożone”). Dodatkowo przesłanka wynikająca z klasyfikacji kredytobiorcy zgodnie z „Zasadami monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych wobec klientów detalicznych i instytucjonalnych” nie ma zastosowania do transakcji zrestrukturyzowanych z uwagi na odmienny okres kwarantanny,
- h) uzyskanie przez Bank informacji o zdarzeniu mogącym mieć wpływ na przewidywane przepływy pieniężne.

2) Jakościowe (czynniki podlegające ocenie eksperckiej):

- a) zanik aktywnego rynku na wybraną grupę ekspozycji kredytowych ze względu na trudności finansowe kontrahentów (np. znaczne pogorszenie sytuacji finansowej emitentów, spowodowało spadek obrotu wybranymi rodzajami aktywów, skutkujący brakiem możliwości wiarygodnego ustalenia ceny aktywów),
- b) obserwowane dane wskazują na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą bilansowych ekspozycji kredytowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy, w tym:
 - negatywne zmiany statusu płatności kontrahentów w grupie (np. zwiększona ilość opóźnionych płatności lub zwiększona liczba posiadaczy kart kredytowych, którzy osiągnęli limit kredytowy i spłacają miesięczną kwotę minimalną), lub
 - krajowa lub lokalna sytuacja gospodarcza, która ma związek z niespłacaniem ekspozycji kredytowych w grupie (np. wzrost wskaźnika bezrobocia w obszarze geograficznym kontrahenta, w przypadku kredytów hipotecznych spadek cen nieruchomości w danym regionie, niekorzystne zmiany w kondycji branży, która dotyczy kontrahentów w grupie).

Utrzymujące się w 2 kolejnych okresach monitorowania sygnały wczesnego ostrzegania - SWO (z wyłączeniem sezonowości i zdarzeń o charakterze jednorazowym), wraz z innymi dostępnymi informacjami mogły stanowić

obiektywny dowód (przesłankę) utraty wartości.

Należności od innych banków oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom

W przypadku należności od innych banków oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych według zamortyzowanego kosztu metodą efektywnej stopy procentowej, Bank w pierwszej kolejności rozważał, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości pojedynczych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także łącznie w przypadku aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. W przypadku stwierdzenia, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, składnik ten był włączany do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie oceniany pod względem utraty wartości. Aktywa oceniane indywidualnie pod względem utraty wartości, w przypadku których Bank dokonywał odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości lub postanawia taki odpis dalej ujmować, nie były uwzględniane w łącznej ocenie utraty wartości.

Jeżeli istniały dowody, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości, to kwota odpisu aktualizującego równała się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych). Wartość bilansową składnika aktywów obniżano poprzez zastosowanie rachunku rezerw i kwota straty ujmowana była w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości” (obecnie: „Wynik z tytułu odpisów na starty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”).

W przypadku aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe były ujmowane przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości. Kredyty wraz z dotyczącymi ich odpisami z tytułu utraty wartości były spisywane w momencie, gdy brak było realnych perspektyw przyszłych odzysków oraz wszystkie zabezpieczenia zostały zrealizowane i przeniesione na rzecz Banku. Jeśli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości zwiększyła się bądź zmniejszyła się z powodu zdarzenia, które miało miejsce po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujętą stratę z tego tytułu zwiększa się bądź zmniejsza się poprzez skorygowanie rachunku rezerw.

Wartość bieżąca oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych była ustalana przy użyciu pierwotnej efektywnej stopy procentowej dla danego instrumentu finansowego. Jeżeli pożyczka bądź należność miała przypisaną zmienną stopę procentową, to stopa dyskontowa dla wyceny utraty wartości jest bieżącą efektywną stopą procentową. Kalkulacja wartości bieżącej oszacowanych przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczonym zastawem składnikiem aktywów, odzwierciedlała przepływy pieniężne, które mogą powstać w wyniku egzekucji, pomniejszone o koszty związane z pozyskaniem i sprzedażą zabezpieczenia (w przypadku analizy portfelowej koszty nie są obecnie uwzględniane ze względu na brak możliwości jednoznacznego przypisania kosztu do ekspozycji kredytowej, a także stwierdzony w drodze przeprowadzonych analiz brak materialności wpływu uwzględnienia kosztów), niezależnie od tego, czy dokonanie egzekucji jest prawdopodobne.

Dla celów łącznej oceny utraty wartości, aktywa finansowe grupowane były według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego, które wskazywały na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy, np. na podstawie oceny ryzyka kredytowego lub procesu oceniania według przyjętej skali, z uwzględnieniem typu składnika aktywów, branży, obszaru geograficznego, rodzaju zabezpieczenia, opóźnienia w spłacie i innych istotnych czynników.

Przyszłe przepływy pieniężne w grupie aktywów finansowych, dla których utrata wartości oceniana była łącznie, były szacowane na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego.

Odpisy wyznaczone dla grupy aktywów finansowych, dla których utrata wartości oceniana była łącznie, w tym odpis IBNR, szacowane były zgodnie z koncepcją straty poniesionej lecz niezareportowanej, opartej o powszechnie stosowane w sektorze bankowym parametry ryzyka: PD oraz LGD. Szacując rezerwy na pozabilansowe ekspozycje kredytowe Bank uwzględniał dodatkowo współczynnik konwersji kredytowej (CCF). Wartości parametrów PD, LGD oraz CCF szacowane były z wykorzystaniem metod statystycznych opartych na obserwacjach historycznych strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, przy zastosowaniu zasady PIT (ang. *point in time*), poprzez zastosowanie mechanizmu ważenia historycznych obserwacji oraz uwzględnieniu czynników wynikających z aktualnej sytuacji rynkowej. Weryfikacji (tzw. *backtest*) w oparciu o dane historyczne podlegały również wartości parametru LIP, który przyjmował obecnie wartość 9 miesięcy dla portfeli grupujących kredyty detaliczne zabezpieczone hipotecznie oraz 6 miesięcy dla pozostałych portfeli homogenicznych Banku. W razie potrzeby, w procesie kalkulacji parametrów ryzyka dane historyczne dotyczące strat mogły być korygowane na podstawie dostępnych bieżących danych, tak aby odzwierciedlić oddziaływanie bieżących warunków, które nie miały wpływu w okresie, na którym opierają się dane historyczne dotyczące strat, jak też, aby wyeliminować czynniki mające wpływ na dane historyczne, a niewystępujące obecnie.

Dodatkowo, w celu zapewnienia adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości model wyceniowy podlegał w Banku procesowi zarządzania modelami (w tym cyklicznej walidacji) oraz cyklicznie (raz do roku) przeprowadzanym testom potwierdzającym (tzw. *backtest*).

Szczegółowe informacje wartościowe dotyczące utraty wartości tych składników aktywów finansowych zostały przedstawione w notach 21, 25 i 48.1.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

W przypadku aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży na każdy dzień bilansowy Bank oceniał, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

W przypadku inwestycji kapitałowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, do obiektywnych dowodów utraty wartości zaliczał znaczący bądź utrzymujący się spadek wartości godziwej składnika aktywów finansowych poniżej kosztu.

Jeżeli nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych, to skumulowane straty – będące różnicą pomiędzy kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą, pomniejszone o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat – wyksięgowywane były ze skumulowanych całkowitych dochodów i ujmowano w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości” (obecnie: „Wynik z tytułu odpisów na starty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”).

Strat z tytułu utraty wartości inwestycji kapitałowych nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat. Wzrost ich wartości godziwej po ujęciu straty z tytułu utraty wartości ujmowany jest bezpośrednio w pozostałych całkowitych dochodach.

W przypadku instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, ocena czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych odbywa się na takich samych zasadach, jak w przypadku aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

W przypadku aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe były ujmowane przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrosła, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmowano w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości” (obecnie: „Wynik z tytułu odpisów na starty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”).

Bank nie zidentyfikował utraty wartości dla aktywów finansowych zaklasyfikowanych do kategorii dostępnych do sprzedaży.

Aktywa finansowe wyceniane według kosztu

Jeśli występowały obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można było wiarygodnie ustalić, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustalano jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Tak ustalonych strat z tytułu utraty wartości nie poddawało się odwróceniu.

Bank nie zidentyfikował utraty wartości dla instrumentów kapitałowych wycenianych według kosztu.

4.6.13. Rachunkowość zabezpieczeń

Bank, korzystając z możliwości wyboru jaką daje MSSF 9, stosuje nadal przepisy rachunkowości zabezpieczeń określone w MSR 39, pod warunkiem spełnienia kryteriów tj.:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznacza się i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem i strategię zawierania transakcji zabezpieczających. Dokumentacja obejmuje identyfikację pozycji zabezpieczanej lub transakcji, pozycji zabezpieczającej i charakter zabezpieczanego ryzyka. Dokumentuje się również, w momencie ustanowienia zabezpieczenia i przez cały czas jego trwania, ocenę

efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zmian wartości godziwej pozycji lub przepływów pieniężnych wynikających z pozycji zabezpieczanej,

- Bank przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką efektywnością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych i zmian wartości godziwej, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą lub przepływy środków pieniężnych wynikające z zabezpieczanej pozycji oraz instrumentu zabezpieczającego,
- zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką efektywność w całym okresie jego wykorzystania.

Bank w roku zakończonym 31 grudnia 2018 roku oraz w roku zakończonym 31 grudnia 2017 roku stosował rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych. W roku zakończonym 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku Bank nie stosował rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które:

- można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanego z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją,
- może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach, zaś nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany”.

Zyski i straty ujęte w pozostałych całkowitych dochodach (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przeklasyfikowane są do rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczane planowane przepływy pieniężne mają wpływ na rachunek zysków i strat. Jednakże, jeśli Bank oczekuje, że całość lub część strat ujętych w pozostałych całkowitych dochodach nie będzie odzyskana w jednym lub więcej przyszłych okresów, kwotę, co do której oczekuje się, że nie będzie odzyskana, przeklasyfikuje się do rachunku zysków i strat.

Odsetki od instrumentów zabezpieczających ujmowane są w rachunku zysków i strat w pozycjach „Przychody z tytułu odsetek” lub „Koszty z tytułu odsetek”.

Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych transakcji zabezpieczających zostały zaprezentowane w notcie 24.

4.6.14. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy, wykazywane według wartości nominalnej oraz aktywa finansowe o dużej płynności, tzw. krótkoterminowe (za taki okres można przyjąć okres trzymiesięczny lub krótszy, licząc od daty nabycia).

Szczegóły dotyczące składników stanowiących środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych zostały zaprezentowane w notach 20, 21 i 41.

4.6.15. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Grunt nie podlega amortyzacji. Amortyzacja innych rzeczowych aktywów trwałych jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

Typ	Okres
Budynki i budowle	25, 40 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	5 – 20 lat
Urządzenia biurowe	5 – 20 lat
Środki transportu	5 lat
Komputery	3 – 10 lat
Inwestycje w obcych środkach trwałych	3,5 – 10 lat (ale nie dłużej niż okres umowy najmu)

Odpis amortyzacyjny składników rzeczowych aktywów trwałych o określonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w „Ogólnych kosztach administracyjnych”.

Wszelkie zyski lub straty wynikające ze sprzedaży danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w rachunku zysków i strat odpowiednio w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne” lub „Pozostałe koszty operacyjne” w okresie, w którym dokonano takiej transakcji.

Środki trwałe będące w toku budowy lub montażu są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

Informacje wartościowe dotyczące stanu składników stanowiących rzeczowe aktywa trwałe zostały zaprezentowane w nocie 28.

4.6.16. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji początkowo wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Po początkowym ujęciu wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Amortyzację wartości niematerialnych nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia ich wartości początkowej przez okresy przewidywanego okresu ich użyteczności wynoszący od 3 do 20 lat.

Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w „Ogólnych kosztach administracyjnych”.

Zyski lub straty wynikające ze sprzedaży danego składnika wartości niematerialnych są ujmowane w rachunku zysków i strat odpowiednio w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne” lub „Pozostałe koszty operacyjne”.

Koszty prac badawczych są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Aktywa niematerialne powstałe w wyniku prowadzenia prac rozwojowych ujmowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jedynie po spełnieniu następujących warunków:

- z technicznego punktu widzenia istnieje możliwość ukończenia składnika aktywów niematerialnych, tak aby nadawał się do sprzedaży lub użytkowania,
- istnieje możliwość udowodnienia zamiaru ukończenia składnika oraz jego użytkowania i sprzedaży,
- składnik będzie zdolny do użytkowania lub sprzedaży,
- znany jest sposób w jaki składnik będzie wytwarzał przyszłe korzyści ekonomiczne,
- zapewnione zostaną środki techniczne oraz finansowe konieczne do ukończenia prac rozwojowych oraz jego użytkowania lub sprzedaży,
- istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych.

Wartość początkową aktywów niematerialnych wytworzonych we własnym zakresie stanowi suma wydatków poniesionych od dnia gdy składnik aktywów niematerialnych po raz pierwszy spełnia wymienione powyżej kryteria ujmowania ich w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. W przypadku gdy nie można ująć w bilansie kosztów prac rozwojowych wytworzonych we własnym zakresie, koszty te są ujmowane w rachunku zysków i strat okresu, w którym zostały poniesione.

Aktywa niematerialne wytworzone we własnym zakresie w ramach prac rozwojowych po początkowym ujęciu są wykazywane po pomniejszeniu o umorzenie i łączne odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, na takiej samej zasadzie jak nabyte aktywa niematerialne.

Informacje wartościowe dotyczące stanu składników stanowiących wartości niematerialne zostały zaprezentowane w nocie 29.

4.6.17. Leasing

Bank jako leasingobiorca

Bank jest stroną umów leasingu operacyjnego, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są w pozycji „Ogólne koszty administracyjne” rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Bank jako leasingodawca

Bank jest stroną umów leasingu operacyjnego, na mocy których oddaje do odpłatnego użytkowania lub pobierania korzyści środki trwałe przez określony w umowie czas.

Opłaty z tytułu umów leasingu operacyjnego ujmowane są w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne” rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Informacje wartościowe dotyczące leasingu zostały zaprezentowane w nocie 39 i 40.

4.6.18. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Bank w ramach obowiązkowego corocznego testu sprawdzającego ocenia, czy konieczne jest objęcie składników niefinansowych aktywów trwałych odpisem aktualizującym ich wartość. W razie stwierdzenia, że zachodzą przesłanki wskazujące, że mogła nastąpić lub nastąpiła utrata wartości, Bank dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów odpowiada wartości godziwej tego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne (OWŚP) pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej, zależnie od tego, która z tych wartości jest wyższa. Wartość tę ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba, że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów lub OWŚP jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów.

Do określania wartości godziwej, pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży, używany jest odpowiedni dla danego składnika aktywów model wyceny. Obliczenia te są potwierdzone przez wyceny dokonane na podstawie innych źródeł lub inne dostępne wyznaczniki wartości godziwej.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów są ujmowane w rachunku zysków i strat, z wyłączeniem aktywów wcześniej przeszacowanych. W ich przypadku przeszacowanie zostało odniesione na kapitał. Wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest także ujmowany w kapitałach do wartości wcześniejszych przeszacowań.

Na koniec każdego roku obrotowego ocenia się także czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że wcześniej ujęte odpisy z tytułu utraty wartości aktywów są nadal zasadne i czy nie powinny zostać pomniejszone. Jeżeli takie przesłanki występują, Bank szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów bądź ośrodków wypracowujących wpływy pieniężne. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy,

gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej.

Podwyższona kwota nie powinna przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie w rachunku zysków i strat, chyba że dany składnik aktywów wykazywany jest w wartości przeszacowanej, w którym to przypadku odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości traktuje się jako zwiększenie skumulowanych innych całkowitych dochodów.

Powyższe kryteria mają także zastosowanie w ocenie, czy nastąpiła utrata wartości aktywów ujętych jako wartości niematerialne. Test ten przeprowadza się albo dla poszczególnych aktywów, albo dla ośrodków wypracowujących środki pieniężne oraz gdy okoliczności wskazują, że mogła wystąpić utrata wartości.

4.6.19. Udziały w jednostkach zależnych

Udziały w jednostkach zależnych wykazywane są według kosztu historycznego po uwzględnieniu odpisów z tytułu utraty wartości.

4.6.20. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Banku ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.

Jeżeli Bank spodziewa się, że wydatki objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazywane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest dyskontowana, przy zastosowaniu bieżącej stopy dyskontowej nieuwzględniającej podatku, odzwierciedlającej ewentualne ryzyko związane z danym zobowiązaniem. Jeżeli kwota rezerwy została zdyskontowana, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty odsetkowe.

Rezerwy na sprawy sporne

Rezerwy na sprawy sporne dotyczą spraw toczących się w postępowaniach sądowych, administracyjnych oraz innych sporów o charakterze prawnym i administracyjnym. Bank prowadzi szczegółową ewidencję spraw spornych. W sprawach, w których na Banku ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów, mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków, Bank tworzy rezerwy. Ewentualne przyszłe rozliczenia dokonywane są w ciężar utworzonych rezerw. Bank rozpoznał rezerwy na wszystkie szacowane straty. Szacunkowe terminy realizacji rezerw na sprawy sporne wynoszą, co do zasady, powyżej 1 roku.

Informacje dotyczące rezerw na sprawy sporne zostały zaprezentowane w nocie 35.

Rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe

Odprawy emerytalno-rentowe stanowią zgodnie z MSR 19 programy określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe ustalana jest w oparciu o zasady Regulaminów Wynagradzania obowiązujących w Banku. Wartość bieżąca rezerw na odprawy emerytalno-rentowe i związanych z nimi kosztów bieżącego i przeszłego zatrudnienia wyceniona jest przez niezależnego aktuarusza metodą prognozowanych uprawnień jednostkowych. Przeszacowania rezerw na odprawy emerytalno-rentowe składają się z następujących składników:

- kosztów zatrudnienia (w tym kosztów bieżącego zatrudnienia, kosztów przeszłego zatrudnienia),
- kosztu lub dochodu z odsetek netto, oraz
- zysków lub strat aktuarialnych.

Koszty zatrudnienia i koszty lub dochód z odsetek netto ujmowane są w rachunku zysków i strat, natomiast zyski lub straty aktuarialne są ujmowane w ciężar skumulowanych innych całkowitych dochodów, w którym te zmiany wystąpiły.

Informacje dotyczące rezerw na odprawy emerytalno-rentowe zostały zaprezentowane w nocie 35.

Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku udzielone gwarancje oraz bezwarunkowe zobowiązania dotyczące finansowania traktowane są jako element zaangażowania obarczonego ryzykiem kredytowym. Przy kalkulacji rezerw związanych ze zobowiązaniami pozabilansowymi Bank uwzględnia współczynnik konwersji kredytowej (CCF). Szczegółowe zasady tworzenia odpisów na utratę wartości ekspozycji obarczonych ryzykiem kredytowym, w tym kredytów i pożyczek zostały opisane w nocie 4.1.2 sekcja Utrata wartości.

4.6.21. Pozostałe aktywa

Na pozycję „Pozostałe aktywa” składają się głównie: koszty do rozliczenia w czasie, przychody do otrzymania, zaliczki, rozliczenia kart płatniczych, zapasy związane z działalnością uboczną Banku oraz należności od kontrahentów.

Przychody do otrzymania to przychody odnoszące się do wyniku danego okresu sprawozdawczego do otrzymania przez Bank w okresie późniejszym, które dotyczą naliczonych opłat i prowizji za prowadzenie rachunków i wykonanie innych czynności bankowych.

Koszty do rozliczenia w czasie to koszty poniesione w danym okresie sprawozdawczym dotyczące następnych okresów sprawozdawczych, w szczególności koszty eksploatacyjne zapłacone z góry, koszty ubezpieczenia i prenumeraty.

Należności od kontrahentów ujmuje się w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji (jeżeli występują).

Nabyte lub powstałe zapasy rzeczowych składników aktywów obrotowych, obejmujące głównie zapasy czystych blankietów kart płatniczych i banknotów kolekcjonerskich, ujmuje się w księgach rachunkowych według cen nabycia lub kosztów wytworzenia na dzień ich nabycia lub powstania.

Wartość należności aktualizuje się, uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty, poprzez dokonanie odpisu na oczekiwane straty, który zalicza się w rachunku zysków i strat „Wyniku z tytułu opisów na straty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”. Wartość zapasów aktualizuje się uwzględniając ich cenę nabycia lub koszt wytworzenia w stosunku do ich wartości netto możliwej do odzyskania. Odpis wartości zapasów do ich wartości netto możliwej do uzyskania ujmowany jest w rachunku zysków i strat „Wyniku z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych”.

Informacje wartościowe dotyczące stanu składników pozostałych aktywów zostały zaprezentowane w nocie 30.

4.6.22. Pozostałe zobowiązania

Składnikami pozostałych zobowiązań są między innymi: rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Banku przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach sprawozdawczych, zobowiązania wobec pracowników z tytułu niewykorzystanych urlopów, premii, nagród uznaniowych, zaliczki otrzymane oraz pozostałe zobowiązania wobec kontrahentów, rozrachunki międzybankowe, rozliczenia publiczno-prawne oraz rozliczenia z Poczta Polską. Pozycje te ujmuje się w wartości wymagającej zapłaty.

Informacje wartościowe dotyczące stanu składników pozostałych zobowiązań zostały zaprezentowane w nocie 36.

4.6.23. Ujmowanie przychodów i kosztów

Wynik z tytułu odsetek

W przypadku wszystkich aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, przychody i koszty odsetkowe ujmowane są z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej i wykazywane w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu odsetek” lub odpowiednio „Koszty z tytułu odsetek”. Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Bank dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego, jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. W przypadku, gdy Bank zmienia oszacowania płatności udzielonych lub otrzymanych, koryguje wartość

bilansową składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego. Korekta jest wyliczana z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego i ujmowana jest w „Przychodach z tytułu odsetek” lub „Kosztach z tytułu odsetek” rachunku zysków i strat.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, ze stwierdzoną utratą wartości (koszyk 3), przychody odsetkowe naliczane są od wartości bieżącej (netto) należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe) przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania odpisu na oczekiwane straty kredytowe.

Informacje wartościowe dotyczące wyniku z tytułu odsetek zostały zaprezentowane w nocie 6.

Wynik z tytułu prowizji i opłat

Opłaty i prowizje nie stanowiące integralnej części efektywnej stopy procentowej, tj. takie, które nie są rozliczane metodą efektywnej stopy procentowej, lecz rozkładane są w czasie metodą liniową lub rozpoznawane jednorazowo w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi, są ujmowane odpowiednio w pozycji „Przychody z tytułu prowizji i opłat” lub „Koszty z tytułu prowizji i opłat”. Do przychodów rozliczanych w czasie metodą liniową zaliczane są głównie prowizje od kredytów w rachunku bieżącym.

Do przychodów i kosztów prowizyjnych Banku rozpoznawanych jednorazowo w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi należą m.in.:

- prowizje za prowadzenie rachunku bieżącego, realizację przelewów, zleceń stałych, poleceń zapłaty i wypłaty gotówkowe,
- opłaty i prowizje za czynności związane z obsługą kart płatniczych,
- opłaty płacone urzędowi pocztowym za zawarcie umowy wkładu terminowego, pod warunkiem, że te umowy są niezależne od samej lokaty (wkładu terminowego),
- opłaty płacone urzędowi pocztowym za przyjęcie pełnomocnictwa pod warunkiem, że dotyczy ono nie konkretnej lokaty, ale różnych depozytów,
- opłaty płacone urzędowi pocztowym za odwołanie pełnomocnictwa klienta,
- opłaty płacone urzędowi pocztowym za przyjęcie dyspozycji na wypadek śmierci.

Informacje wartościowe dotyczące wyniku z tytułu prowizji i opłat zostały zaprezentowane w nocie 7.

Przychody i koszty z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych

Bank uzyskuje przychody z tytułu „*bancassurance*”, tj. sprzedaży poprzez kanały dystrybucji Banku produktów ubezpieczeniowych. Jednocześnie, w trakcie ochrony ubezpieczeniowej, Bank może świadczyć dodatkowe usługi na rzecz towarzystwa ubezpieczeń o charakterze obsługi posprzedażowej zawartych polis.

W przypadku produktów ubezpieczeniowych, kiedy Bank otrzymuje wynagrodzenie jako procent liczony od składki ubezpieczeniowej pobranej z góry za cały okres objęty ochroną ubezpieczeniową z zachowaniem przez klientów prawa do anulowania ochrony ubezpieczeniowej i zwrotu nadpłaconej składki w dowolnym momencie, Bank ujmuje wynagrodzenie otrzymywane za oferowanie tego typu produktów ubezpieczeniowych na podstawie profesjonalnego osądu czy sprzedaż ubezpieczenia jest ograniczona wyłącznie do świadczenia usługi pośrednictwa czy też usługa sprzedaży ubezpieczenia jest powiązana ze sprzedażą produktu kredytowego. Ocena bazuje na treści ekonomicznej oferowanych produktów kredytowych oraz produktów ubezpieczeniowych, w których sprzedaży Bank uczestniczy. Celem osądu jest rozróżnienie na bazie treści ekonomicznej przychodów stanowiących:

- integralną część wynagrodzenia z tytułu oferowanego produktu kredytowego,
- wynagrodzenie za usługę agencyjną lub pośrednictwa,
- wynagrodzenie za świadczenie dodatkowych czynności po dokonaniu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego.

Ocena bezpośredniego powiązania przeprowadzana jest, przede wszystkim na podstawie następujących kryteriów:

- oceny czy produkt kredytowy jest oferowany zawsze z produktem ubezpieczeniowym, tj. obydwie transakcje zostały zawarte w tym samym czasie lub zostały zawarte w sekwencji, w której każda kolejna transakcja wynika z poprzedniej,
- średniego rzeczywistego rocznego oprocentowania poszczególnych produktów kredytowych w portfelu Banku w podziale na zawierające ochronę ubezpieczeniową oraz bez elementu ubezpieczenia,
- dobrowolności skorzystania z ubezpieczenia,

- możliwości dostarczenia indywidualnej polisy przez klienta z dowolnego towarzystwa ubezpieczeniowego bez udziału Banku,
- oceny rentowności produktu kredytowego w oparciu o raporty zarządcze z uwzględnieniem wyniku z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych,
- oceny stopnia sprzedaży produktów łączonych, tzn. procentowego udziału produktów kredytowych z ochroną ubezpieczeniową do ilości umów dotyczących produktów kredytowych w portfelu Banku,
- ilości rezygnacji i wysokości zwracanych prowizji - w podziale na produkty kredytowe zgodnie z ofertą produktową Banku, produkty ubezpieczeniowe i grupy ubezpieczeń; poziomu kontynuowanych umów ubezpieczenia po ich pierwotnym okresie obowiązywania.

Analiza bezpośredniego powiązania produktu ubezpieczeniowego z produktem kredytowym skutkuje podziałem produktu łączonego tj. wydzieleniem wartości godziwej oferowanego produktu kredytowego oraz wartości godziwej produktu ubezpieczeniowego sprzedawanego łącznie z kredytem. W przypadku, gdy Bank wykonuje czynności pośrednictwa, należne Bankowi wynagrodzenie jest dzielone pomiędzy część stanowiącą element zamortyzowanego kosztu produktu kredytowego i ujmowane metodą sumy cyfr rocznych (której wyniki nie różnią się istotnie od wyników kalkulacji opartej o metodę efektywnej stopy procentowej) w „Przychodach z tytułu odsetek” oraz część stanowiącą wynagrodzenie za wykonanie czynności pośrednictwa ujmowane w „Przychodach z tytułu prowizji i opłat”. Podział wynagrodzenia jest dokonywany w części: odpowiednio wartości godziwej produktu kredytowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa w stosunku do sumy obu tych wartości.

Jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, iż Bank będzie zobowiązany do świadczenia dalszych usług w okresie ważności polisy ubezpieczeniowej, prowizja lub jej część jest odraczana i rozliczana w czasie przy uwzględnieniu zasady współmierności przychodów i kosztów.

Wartość godziwą ustala się według następującego podejścia:

- usługa pośrednictwa – bazuje na danych rynkowych i wykorzystuje ceny i inne dane rynkowe generowane przez identyczne lub porównywalne transakcje rynkowe realizowane w ramach produktów ubezpieczeniowych sprzedawanych niezależnie od produktów kredytowych,
- wartość godziwa produktu kredytowego – określenie przyszłych spłat kapitałowych i odsetkowych z uwzględnieniem przyszłych strat z tytułu utraty wartości kredytu oraz spodziewanych odzysków, zdyskontowanych za pomocą rynkowej krzywej stóp procentowych powiększonej o bieżące marże oferowane przez Bank dla danego typu kredytu,
- w odniesieniu do elementu wynagrodzenia za inne czynności na rzecz ubezpieczyciela wykonywane przez Bank w trakcie trwania ubezpieczenia, szacunek wartości godziwej dla celów alokacji dokonany na podstawie analizy poniesionych kosztów w związku z świadczeniem tych usług.

Dodatkowo, Bank dokonuje szacunku rezerwy na zwroty, czyli kwoty, o którą powinna być pomniejszona suma wynagrodzenia Banku z tytułu dystrybucji ubezpieczeń. Bank opiera szacunek rezerwy na zwroty na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach wynagrodzenia, jak również na przewidywaniach Banku, co do trendu w przyszłości. Rezerwa na zwroty uwzględniana jest proporcjonalnie do podziału wynagrodzenia między element pośrednictwa oraz element stanowiący korektę efektywnej stopy procentowej produktu kredytowego.

Koszty sprzedaży ubezpieczenia ujmowane są proporcjonalnie do sposobu podziału przychodów na rozpoznawane w ramach kalkulacji kosztu zamortyzowanego metodą sumy cyfr rocznych (której wyniki nie różnią się istotnie od wyników kalkulacji opartej o metodę efektywnej stopy procentowej) ujmowane jako „Przychody z tytułu odsetek” i kosztów rozpoznawanych jednorazowo jako wynagrodzenie z tytułu wykonania usługi pośrednictwa i ujmowane jako „Koszty z tytułu prowizji i opłat”.

W przypadku oferowanych kredytów hipotecznych z ubezpieczeniem Bank ujmował od 10,34% do 11,5% przychodu i kosztu z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami hipotecznymi (przed uwzględnieniem rezerwy na zwroty wynagrodzenia przez Bank) jednorazowo jako przychód prowizyjny, natomiast pozostała część przychodu rozliczana była w pozycji „Przychód z tytułu odsetek” metodą sumy cyfr rocznych przez okres ekonomicznego życia kredytu oraz w pozycji „Przychód z tytułu prowizji i opłat” liniowo przez ekonomiczny okres życia kredytu.

W przypadku produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi lub innymi produktami bankowymi, gdzie składka ubezpieczeniowa płacona przez klienta, jak również wynagrodzenie Banku rozliczane są w okresach miesięcznych, a klient może zrezygnować z ochrony ubezpieczeniowej w każdym momencie, Bank traktuje takie ubezpieczenia jako odnawialne co miesiąc. Przychody z tytułu sprzedaży tego typu produktów ubezpieczeniowych ujmowane są również w okresach miesięcznych i prezentowane jako „Przychody z tytułu prowizji i opłat”. Wydatki

(koszty pośrednictwa) ponoszone przez Bank w związku ze sprzedażą tego typu produktów ubezpieczeniowych rozpoznawane są metodą liniową (równomiernie) w okresie życia kredytu i prezentowane w „Koszta z tytułu prowizji i opłat”.

Informacje wartościowe dotyczące przychodów i kosztów z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych zostały zaprezentowane w nocie 7.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany

W pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany” uwzględnia się:

- wszystkie zyski i straty wynikające ze zbycia oraz ze zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu oraz instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy na moment początkowego ujęcia,
- nieefektywną część zysków i strat związanych z wyceną instrumentów zabezpieczających w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych,
- wynik z pozycji wymiany, tj. dodatnie i ujemne różnice kursowe zarówno zrealizowane, jak niezrealizowane, wynikające z wyceny aktywów i zobowiązań walutowych według obowiązującego na dzień bilansowy średniego kursu NBP.

Informacje wartościowe dotyczące wyniku na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wyniku z pozycji wymiany zostały zaprezentowane w nocie 9.

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz inwestycji w jednostki zależne

„Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz inwestycji w jednostki zależne” zawiera:

- zyski i straty powstałe w wyniku zbycia aktywów finansowych zaklasyfikowanych jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody,
- zyski i straty zrealizowane na sprzedaży instrumentów finansowych wycenianych po początkowym ujęciu w zamortyzowanym koszcie,
- zyski i straty powstałe z tytułu inwestycji w podmioty zależne, w tym z tytułu likwidacji.

Informacje wartościowe dotyczące wyniku zrealizowanego z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz inwestycji w jednostki zależne zostały zaprezentowane w nocie 11.

Koszty świadczeń pracowniczych

Płatności z tytułu wynagrodzeń, premii, nagród uznaniowych oraz płatnych urlopów wypoczynkowych ujmowane są w pozycji „Koszty świadczeń pracowniczych” rachunku zysków i strat w okresie, w którym pracownicy świadczyli pracę.

Płatności na rzecz określonych programów emerytalnych, tj. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, funduszy emerytalnych i Pracowniczego Programu Emerytalnego stanowią programy określonych składek i ujmowane są jako koszty w pozycji „Koszty świadczeń pracowniczych” rachunku zysków i strat w momencie kiedy pracownicy wykonali usługi uprawniające ich do udziału w tych programach.

Informacje wartościowe dotyczące kosztów świadczeń pracowniczych zostały zaprezentowane w nocie 13.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

W pozycji pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych wykazywane są pozycje niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością operacyjną.

Na pozostałe przychody operacyjne składają się w szczególności zyski z tytułu sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych, otrzymane odszkodowania oraz kary, przychody z odzyskanych należności przedawnionych,

umorzonych, nieściągalnych, spłaty kosztów windykacji, rozwiązania rezerw na przyszłe zobowiązania, rozwiązanie odpisów aktualizujących należności od dłużników różnych oraz przychody uboczne Banku.

Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie straty z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych, koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien, koszty z tytułu spisanych należności i inne koszty operacyjne.

Informacje wartościowe dotyczące pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zostały zaprezentowane w nocie 16 i 17.

4.6.24. Podatki

Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwoty przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (w przypadku należności – podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które na dzień bilansowy prawnie już obowiązywały lub proces legislacyjny ich zatwierdzenia był w zasadzie zakończony.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza wynikiem finansowym jest ujmowany w pozostałych całkowitych dochodach, w zakresie pozycji ujętych w pozostałych całkowitych dochodach.

Odroczony podatek dochodowy

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, odroczony podatek dochodowy jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych z wyjątkiem przypadków, gdy:

- rezerwa na odroczony podatek dochodowy powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub innego składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie ma wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową, oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli Banku i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać wyżej wymienione różnice, ulgi i straty, z wyjątkiem przypadków, gdy:

- aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową, oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości wyżej wymienione różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na każdy dzień bilansowy i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na zrealizowanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe), które na dzień bilansowy prawnie już obowiązywały lub proces legislacyjny ich zatwierdzenia był w zasadzie zakończony.

Odroczony podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza wynikiem finansowym jest ujmowany w pozostałych całkowitych dochodach, w zakresie pozycji ujętych w pozostałych całkowitych dochodach.

Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat aktywów z zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

Informacje wartościowe dotyczące podatku bieżącego i podatku odroczonego zostały zaprezentowane w nocie 18.

4.6.25. Kapitały własne

Kapitał zakładowy wykazywany jest w wysokości zgodnej ze statutem Banku oraz wpisem do rejestru sądowego według wartości nominalnej.

Pozostałe pozycje kapitałów własnych wykazuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej z uwzględnieniem ich podziału na rodzaje zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i z postanowieniami statutu Banku. Tworzą je:

- kapitał zapasowy, który jest tworzony z nadwyżki wartości emisyjnej akcji nad ich ceną nominalną, z obowiązkowego 8% odpisu z zysku netto i z przeniesienia ze skumulowanych innych całkowitych dochodów,
- kapitał rezerwowy tworzony zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (t. jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 1876) („Prawo bankowe”) i statutem Banku z podziału zysku netto,
- wynik finansowy netto bieżącego okresu oraz niepodzielony zysk lub niepokryta strata z okresów poprzednich (prezentowane łącznie w pozycji „Zyski zatrzymane”),
- skumulowane inne całkowite dochody .

Informacje wartościowe dotyczące poszczególnych składników kapitału własnego zostały zaprezentowane w nocie 37.

4.6.26. Zobowiązania warunkowe

W ramach prowadzonej działalności Bank zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Banku;
- obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy. Na pozycje udzielonych zobowiązań pozabilansowych składają się przyznane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje. W momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się do wartości godziwej. Po początkowym ujęciu wycenia się ją według wartości wyższej z:

- wartości odpisu na oczekiwane straty kredytowe ustalonej zgodnie z MSSF 9 oraz
- wartości początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach, o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSSF 15.

Informacje wartościowe dotyczące zobowiązań warunkowych zostały zaprezentowane w nocie 42.

4.6.27. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

Sprawozdanie finansowe zostało przygotowane w polskich złotych. Jest to waluta funkcjonalna Banku. Jest to również waluta podstawowego środowiska gospodarczego, w którym działa Bank.

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na polskie złote przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na polskie złote przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez NBP. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany”. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
1 USD = 3,7597 zł	1 USD = 3,4813 zł
1 EUR = 4,3000 zł	1 EUR = 4,1709 zł
1 CHF = 3,8166 zł	1 CHF = 3,5672 zł
1 GBP = 4,7895 zł	1 GBP = 4,7001 zł

5. Sprawozdawczość według segmentów operacyjnych

Zgodnie z intencją MSSF 8, informacje o segmentach operacyjnych prezentuje się w oparciu o strukturę raportowania stosowaną do celów sprawozdawczości wewnętrznej przedstawianej Zarządowi Banku, którego zadaniem jest przydzielanie zasobów do segmentów oraz ocena ich wyników.

Dla celów zarządczych działalność Banku podzielono na segmenty w oparciu o sprzedawane produkty, świadczone usługi oraz typ klientów. Istnieją zatem następujące sprawozdawcze segmenty operacyjne: detaliczny, instytucjonalny oraz rozliczeń i skarbu.

Szczegółowe zasady wydzielenia przychodów i kosztów oraz aktywów i zobowiązań poszczególnych segmentów opisują wewnętrzne regulacje Banku. Bank rozlicza transakcje pomiędzy segmentami przy zastosowaniu wewnętrznych stawek transferowych ustalonych w oparciu o dane rynkowe. Operacje koncentrują się na rynku polskim – podstawową bazę klientów stanowią krajowe osoby fizyczne i podmioty gospodarcze. Działalność Banku nie jest narażona na fluktuacje związane z sezonowością operacji.

Zarząd Banku ocenia wyniki finansowe poszczególnych segmentów w zakresie następujących wielkości:

- wynik na działalności bankowej po odpisach na straty kredytowe z uwzględnieniem pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych,
- ogólne koszty administracyjne,
- wskaźnik C/I (*cost/income*), czyli koszty z amortyzacją/dochody.

Zasady rachunkowości stosowane w sprawozdawczości według segmentów operacyjnych są zgodne z zasadami rachunkowości opisanymi w notcie 4.

W związku z tym, że Zarząd Banku analizuje wynik z tytułu odsetek łącznie w wynikach finansowych poszczególnych segmentów nie wydzielono przychodów i kosztów odsetkowych.

Segment detaliczny Banku

Segment detaliczny w ujęciu zarządczym obejmuje ofertę skierowaną do osób fizycznych oraz mikroprzedsiębiorstw (osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą). Oferta zawiera rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe (ROR) i konta oszczędnościowe, lokaty terminowe, kredyty konsumpcyjne (w tym gotówkowe, kredyty odnawialne i nieodnawialne w ROR), kredyty hipoteczne (w tym: kredyty mieszkaniowe, pożyczki hipoteczne i kredyty konsolidacyjne), karty debetowe oraz kredytowe, produkty ubezpieczeniowe i fundusze inwestycyjne. Oferta kierowana jest za pomocą tradycyjnych kanałów dystrybucji poprzez ogólnopolską sieć placówek (w tym: sieć własną oraz w odniesieniu do wybranych produktów - sieć Poczty Polskiej S.A.), bankowość internetową *Pocztowy24* oraz *EnveloBank*, a także, bankowość telefoniczną *Contact Center* i usługę *PocztowySMS*.

Segment instytucjonalny Banku

Segment instytucjonalny w ujęciu zarządczym obejmuje wynik na działalności uzyskany z tytułu obsługi podmiotów gospodarczych będących osobami prawnymi, osobami fizycznymi i jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, jeżeli na podstawie właściwych przepisów prowadzą działalność gospodarczą oraz jednostek budżetowych szczebla centralnego i samorządowego.

W skład oferty segmentu instytucjonalnego wchodzi: produkty kredytowe (kredyty obrotowe, kredyty w rachunku bieżącym, kredyty inwestycyjne, kredyty z premią termomodernizacyjną i z premią remontową, pożyczki hipoteczne oraz gwarancje bankowe), depozytowe (rachunki bieżące i pomocnicze, mieszkaniowy rachunek powierniczy, lokaty standardowe i indywidualnie negocjowane w tym lokaty typu *overnight*, konta oszczędnościowe) oraz produkty rozliczeniowe (wpłaty otwarte, wpłaty i wypłaty zamknięte, Giro Płatność, Giro Wysyłka, masowe płatności). Produkty są oferowane poprzez sieć własną Banku.

Segment rozliczeń i skarbu Banku

W obszarze usług rozliczeniowych, Bank oferuje kompleksową obsługę w zakresie wpłat gotówkowych klientów Poczty Polskiej S.A., polegającą na włączeniu do rozliczeń międzybankowych wpłat gotówkowych przyjętych w placówkach Poczty Polskiej S.A. Do usług tych należą przede wszystkim: obsługa wpłat gotówkowych na rachunki w innych bankach oraz obsługa wpłat na rzecz ZUS i Urzędów Skarbowych.

Obszar skarbu prowadzi działalność w zakresie operacji skarbowych, rynków finansowych, zarządzania płynnością, ryzykiem stóp procentowych oraz ryzykiem walutowym. Dokonuje transakcji na rynku międzybankowym (np. depozyty), kupuje lub sprzedaje papiery wartościowe (obligacje Skarbu Państwa, instrumenty dłużne wyemitowane przez Narodowy Bank Polski, obligacje banków), przeprowadza transakcje *sell-buy-back* i *buy-sell-back* oraz transakcje pochodne zabezpieczające ekspozycję na ryzyko (typu: FRA, IRS i FXswap). W transakcjach wewnętrznych odkupuje po stawce transferowej od segmentów operacyjnych pozyskane przez nie środki klientów i sprzedaje im fundusze na działalność kredytową.

Pozycje niezaalokowane

Wielkości niezaalokowane obejmują przychody i koszty nieprzyporządkowane do powyższych segmentów (tj. wynik z tytułu modyfikacji, wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych netto) oraz podatek dochodowy.

Zmiany w sprawozdawczości dotyczącej segmentów operacyjnych

W danych dotyczących rachunku zysków i strat oraz aktywów, zobowiązań i kapitału własnego za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku nie nastąpiły żadne zmiany w relacji do 31 grudnia 2017 roku.

okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	Segment detaiczny	Segment instytucjonalny	Segment rozliczeń i skarbu	Razem	Wielkości niezaalokowane	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Wynik z tytułu odsetek	204 111	23 733	30 553	258 397	0	258 397
- sprzedaż klientom zewnątrznym	206 617	21 647	30 133	258 397	0	258 397
- sprzedaż innym segmentom	(2 506)	2 086	420	0	0	0
Wynik z tytułu prowizji	19 283	12 115	12 374	43 772	0	43 772
Pozostałe przychody i koszty związane z działalnością bankową *	0	0	17 733	17 733	0	17 733
Wynik na działalności bankowej	223 394	35 848	60 660	319 902	0	319 902
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	6 462	2 135	507	9 104	(169)	8 935
Ogólne koszty administracyjne, w tym:	(188 187)	(29 493)	(17 017)	(234 697)	0	(234 697)
- amortyzacja	(22 829)	(4 848)	(1 605)	(29 282)	0	(29 282)
Wynik z tytułu odpisów na straty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	(75 297)	(2 986)	0	(78 283)	(1 055)	(79 338)
Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	0	0	0	0	(414)	(414)
Wynik na działalności operacyjnej	(33 628)	5 504	44 150	16 026	(1 638)	14 388
Wynik finansowy brutto	(33 628)	5 504	44 150	16 026	(1 638)	14 388
Podatek dochodowy	0	0	0	0	(7 343)	(7 343)
Wynik finansowy netto	(33 628)	5 504	44 150	16 026	(8 981)	7 045

* Na pozycję składają się: wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany, wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz inwestycji w jednostki zależne i przychody z tytułu dywidend.

okres od 01.01.2017 do 31.12.2017	Segment detaiczny	Segment instytucjonalny	Segment rozliczeń i skarbu	Razem	Wielkości niezaalokowane	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Wynik z tytułu odsetek	227 720	23 928	18 419	270 067	0	270 067
- sprzedaż klientom zewnątrznym	229 749	20 727	19 591	270 067	0	270 067
- sprzedaż innym segmentom	(2 029)	3 201	(1 172)	0	0	0
Wynik z tytułu prowizji	27 222	13 082	13 755	54 059	0	54 059
Pozostałe przychody i koszty związane z działalnością bankową *	0	0	9 319	9 319	0	9 319
Wynik na działalności bankowej	254 942	37 010	41 493	333 445	0	333 445
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	6 558	1 039	528	8 125	0	8 125
Ogólne koszty administracyjne, w tym:	(183 024)	(24 918)	(16 672)	(224 614)	0	(224 614)
- amortyzacja	(20 707)	(3 729)	(1 319)	(25 755)	0	(25 755)
Wynik z tytułu odpisów na straty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	(101 497)	(3 219)	0	(104 716)	(1 156)	(105 872)
Wynik na działalności operacyjnej	(23 021)	9 912	25 349	12 240	(1 156)	11 084
Wynik finansowy brutto	(23 021)	9 912	25 349	12 240	(1 156)	11 084
Podatek dochodowy	0	0	0	0	(7 104)	(7 104)
Wynik finansowy netto	(23 021)	9 912	25 349	12 240	(8 260)	3 980

* Na pozycję składają się: wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany, wynik zrealizowany z operacji papierami wartościowymi i przychody z tytułu dywidend.

Przychody od głównego kontrahenta Banku wyrażone w wartości otrzymanej zapłaty w okresie 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2018 roku wyniosły 14.483 tys. zł podczas, gdy w analogicznym okresie roku 2017 wyniosły 18.066 tys. zł.

Aktywa segmentu detalicznego i segmentu instytucjonalnego obejmują przypisane bezpośrednio do segmentów kredyty i pożyczki netto udzielone klientom Banku oraz zaalokowane zarządczo do segmentów następujące pozycje aktywów: - środki pieniężne w kasie, rachunki bieżące w innych bankach, rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne, aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz pozostałe aktywa.

Aktywa segmentu rozliczeń i skarbu obejmują przypisane bezpośrednio do segmentu środki pieniężne zgromadzone w Banku Centralnym, należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, instrumenty finansowe zabezpieczające, inwestycyjne aktywa finansowe i oraz zaalokowane zarządczo do segmentu następujące pozycje aktywów: środki pieniężne w kasie, rachunki bieżące w innych bankach, rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne, aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego oraz pozostałe aktywa.

Zobowiązania i kapitał własny segmentu detalicznego i segmentu instytucjonalnego obejmują przypisane bezpośrednio zobowiązania wobec klientów, zobowiązania bieżące wobec Banku Centralnego i innych banków oraz zaalokowane zarządczo do segmentów następujące pozycje zobowiązań: rezerwy, zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego, pozostałe zobowiązania oraz kapitał własny ogółem.

Zobowiązania segmentu rozliczeń i skarbu obejmują przypisane bezpośrednio do segmentu zobowiązania terminowe wobec innych banków, lokaty indywidualnie negocjowane Poczty Polskiej S.A., zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, zobowiązania przeznaczone do obrotu, zobowiązania podporządkowane, zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych i instrumenty finansowe zabezpieczające oraz zaalokowane zarządczo do segmentu następujące pozycje zobowiązań: rezerwy, zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego, pozostałe zobowiązania oraz kapitał własny ogółem.

Stan na 31 grudnia 2018	Segment detaliczny	Segment instytucjonalny	Segment rozliczeń i skarbu	Wielkości niezaalokowane	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa segmentu	4 233 795	727 668	2 603 076	0	7 564 539
Zobowiązania i kapitał własny segmentu	5 752 935	1 427 168	384 436	0	7 564 539

Stan na 31 grudnia 2017	Segment detaliczny	Segment instytucjonalny	Segment rozliczeń i skarbu	Wielkości niezaalokowane	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa segmentu	4 355 308	667 883	2 455 234	0	7 478 425
Zobowiązania i kapitał własny segmentu	5 452 130	1 366 429	659 866	0	7 478 425

6. Wynik z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek, w tym:	Od aktywów finansowych	Od aktywów finansowych	okres
	wycenianych według zamortyzowanego kosztu	wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	od 01.01.2018 do 31.12.2018
	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Przychody z tytułu należności od innych banków	1 438	0	1 438
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom, w tym:	270 212	0	270 212
od kredytów w rachunku bieżącym	11 175	0	11 175
od kredytów i pożyczek terminowych:	259 037	0	259 037
- osoby fizyczne	232 683	0	232 683
- klienci instytucjonalni	22 733	0	22 733
- instytucje samorządowe	3 621	0	3 621
Przychody z tytułu inwestycyjnych aktywów finansowych	450	49 509	49 959
wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	0	49 509	49 509
wyceniane w amortyzowanym koszcie	450	0	450
Razem	272 100	49 509	321 609

Przychody z tytułu odsetek, w tym:	okres
	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł
Przychody z tytułu należności od innych banków	4 891
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom, w tym:	294 240
od kredytów w rachunku bieżącym	2 435
od kredytów i pożyczek terminowych:	291 805
- osoby fizyczne	264 757
- klienci instytucjonalni	22 435
- instytucje samorządowe	4 613
Przychody z tytułu inwestycyjnych aktywów finansowych zaklasyfikowanych jako:	37 338
wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	32 295
wyceniane w amortyzowanym koszcie	5 043
Razem	336 469

Koszty z tytułu odsetek, w tym:	Okres		
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	
	Od aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	Od zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Koszty z tytułu zobowiązań wobec innych banków	(53)	0	(53)
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów, w tym:	(42 566)	0	(42 566)
od rachunków bieżących	(8 322)	0	(8 322)
od depozytów terminowych:	(34 244)	0	(34 244)
- osoby fizyczne	(30 035)	0	(30 035)
- klienci instytucjonalni	(4 186)	0	(4 186)
- instytucje samorządowe	(23)	0	(23)
Koszty z tytułu obligacji płynnościowych i podporządkowanych oraz pożyczki podporządkowanej	(19 407)	0	(19 407)
Koszty z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przysiężeniem odkupu	(1 180)	0	(1 180)
Koszty z tytułu instrumentów zabezpieczających	0	(6)	(6)
Razem	(63 206)	(6)	(63 212)

Wynik z tytułu odsetek	208 894	49 503	258 397
-------------------------------	----------------	---------------	----------------

Koszty z tytułu odsetek, w tym:	okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Koszty z tytułu zobowiązań wobec innych banków	(51)	(51)
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów, w tym:	(44 984)	(44 984)
od rachunków bieżących	(8 647)	(8 647)
od depozytów terminowych:	(36 337)	(36 337)
- osoby fizyczne	(31 655)	(31 655)
- klienci instytucjonalni	(4 648)	(4 648)
- instytucje samorządowe	(34)	(34)
Koszty z tytułu obligacji płynnościowych i podporządkowanych oraz pożyczki podporządkowanej	(20 410)	(20 410)
Koszty z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przysiężeniem odkupu	(885)	(885)
Koszty z tytułu instrumentów zabezpieczających	(72)	(72)
Razem	(66 402)	(66 402)

Wynik z tytułu odsetek	270 067
-------------------------------	----------------

7. Wynik z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat, w tym z tytułu:	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
operacji rozliczeniowych oraz operacji gotówkowych	35 667	41 725
kart płatniczych i kredytowych	20 892	23 449
obsługi rachunków bankowych	15 389	20 566
sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	4 483	3 896
sprzedaży funduszy inwestycyjnych	3 851	3 070
udzielonych kredytów i pożyczek	1 259	809
pozostałe	4 576	4 095
Razem	86 117	97 610

Koszty z tytułu prowizji i opłat, w tym z tytułu:	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
obsługi kart płatniczych, wypłat w bankomatach i POS-ach	(14 677)	(15 301)
obsługi rachunków bieżących i lokat terminowych	(13 573)	(15 390)
obsługi kasowej i rozliczeniowej świadczonej na rzecz Banku	(6 154)	(7 163)
pozostałych usług	(7 941)	(5 697)
Razem	(42 345)	(43 551)
Wynik z tytułu prowizji i opłat	43 772	54 059

Poniższe tabele prezentują wynik tytułu opłat i prowizji za okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku w podziale na segmenty:

Przychody z tytułu prowizji i opłat, w tym z tytułu:	Segment	Segment	Segment
	detaliczny	instytucjonalny	rozliczeń i skarbu
	tys. zł	tys. zł	tys. zł
operacji rozliczeniowych oraz operacji gotówkowych	9 909	13 216	12 542
kart płatniczych i kredytowych	20 883	9	0
obsługi rachunków bankowych	12 999	2 390	0
sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	4 483	0	0
sprzedaży funduszy inwestycyjnych	3 851	0	0
udzielonych kredytów i pożyczek	686	453	120
pozostałe	769	3 063	744
Razem	53 580	19 131	13 406

Koszty z tytułu prowizji i opłat, w tym z tytułu:	Segment	Segment	Segment
	detaliczny	instytucjonalny	rozliczeń i skarbu
	tys. zł	tys. zł	tys. zł
obsługi kart płatniczych, wypłat w bankomatach i POS-ach	(14 562)	(115)	0
obsługi rachunków bieżących i lokat terminowych	(13 263)	(310)	0
obsługi kasowej i rozliczeniowej świadczonej na rzecz Banku	(184)	(5 970)	0
pozostałych usług	(6 288)	(621)	(1 032)
Razem	(34 297)	(7 016)	(1 032)
Wynik z tytułu prowizji i opłat	19 283	12 115	12 374

8. Przychody z tytułu dywidend

VISA Inc.	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
	45	37
Razem	45	37

9. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Wynik na aktywach finansowych przeznaczonych do obrotu, w tym:	386	261
- dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	12	159
- IRS	374	102
Wycena instrumentów kapitałowych *	680	-
Wynik z pozycji wymiany	4 909	3 466
Niefektywna część zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych	(108)	(39)
Razem	5 867	3 688

*Pozycja: „Wycena instrumentów kapitałowych” obejmuje efekt wyceny do wartości godziwej pozycji: „Inwestycyjne aktywa finansowe obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”. Od 1 stycznia 2018 roku, tj. wejścia w życie MSSF9, instrumenty kapitałowe są obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (Bank nie skorzystał z opcji wyceny do wartości godziwej przez inne całkowite dochody w odniesieniu do posiadanych instrumentów kapitałowych). W okresie porównywalnym instrumenty kapitałowe posiadane przez Bank klasyfikowane były jako Inwestycyjne aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, ze skutkiem wyceny do wartości godziwej odnoszonym do pozostałych całkowitych dochodów.

10. Wynik zrealizowany z operacji papierami wartościowymi

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Wynik zrealizowany z aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	0	2 251
Wynik zrealizowany z aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	0	3 900
Utrata wartości inwestycji w jednostkach zależnych	0	(557)
Razem	0	5 594

11. Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz inwestycji w jednostki zależne

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Wynik zrealizowany z aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	10 620	-
Wynik na likwidacji inwestycji w jednostkach zależnych	1 201	-
Razem	11 821	-

12. Ogólne koszty administracyjne

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Świadczenia pracownicze	(108 923)	(95 184)
Wynagrodzenia	(92 040)	(80 105)
Narzuty na wynagrodzenia	(15 040)	(13 393)
Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(1 843)	(1 686)
Koszty rzeczowe	(96 492)	(103 675)
Inne świadczenia na rzecz pracowników	(3 835)	(4 069)
Koszty usług obcych, w tym:	(45 760)	(56 748)
- koszty serwisu oprogramowania, usług informatycznych	(17 122)	(18 198)
- koszty outsourcingu czynności back-officowych	(392)	(10 345)
- koszty usług telekomunikacyjnych	(13 135)	(12 557)
- koszty usług związanych z rozliczeniami bankowymi	(3 954)	(4 173)
- koszty usług komunalnych, ochrona i monitoring	(5 713)	(4 843)
- koszty doradztwa i audytu, obsługi prawnej	(1 866)	(3 652)
- koszty remontów i napraw	(1 939)	(1 408)
- pozostałe	(1 639)	(1 572)
Koszty poniesione na rzecz BFG	(12 943)	(10 907)
Koszty ubezpieczeń, czynszów, dzierżawy	(12 517)	(11 963)
Koszty promocji i reklamy	(8 109)	(7 588)
Podatki i opłaty, w tym:	(9 462)	(8 979)
- podatek od niektórych instytucji finansowych	(4 590)	(4 582)
Materiały	(3 203)	(2 924)
Pozostałe koszty rzeczowe	(663)	(497)
Amortyzacja, w tym :	(29 282)	(25 755)
Amortyzacja środków trwałych	(10 593)	(10 399)
- leasing finansowy	(55)	(10)
Amortyzacja wartości niematerialnych	(18 689)	(15 356)
Razem	(234 697)	(224 614)

13. Świadczenia pracownicze

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Wynagrodzenia, w tym:	(92 040)	(80 105)
- pracowniczy program emerytalny	(2 754)	(2 089)
- rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe	(217)	(398)
- rezerwy na niewykorzystane urlopy	(644)	(924)
Narzuty na wynagrodzenia	(15 040)	(13 393)
Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(1 843)	(1 686)
Razem	(108 923)	(95 184)

14. Wynik z tytułu odpisów na straty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy

Aktywa finansowe	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018					Razem tys. zł
	Koszyk 1		Koszyk 2		Koszyk 3	
	oceniane indywidualnie tys. zł	oceniane grupowo tys. zł	oceniane grupowo tys. zł	oceniane indywidualnie tys. zł	oceniane grupowo tys. zł	
Kredyty i pożyczki udzielone						
osoby fizyczne	0	(722)	406	(465)	(70 769)	(71 550)
- kredyty w rachunku bieżącym	0	0	(1 008)	(64)	(348)	(1 420)
- kredyty gotówkowe i ratalne	0	(422)	2 219	0	(60 249)	(58 452)
- pożyczki hipoteczne	0	298	24	(1)	(1 757)	(1 436)
- kredyty na nieruchomości	0	(604)	(796)	(396)	(7 965)	(9 761)
- kredyty w rachunku karty kredytowej	0	6	(33)	(4)	(450)	(481)
klienci instytucjonalni	(16)	(1 333)	(677)	(1 462)	(3 235)	(6 723)
instytucje samorządowe	0	(10)	0	0	0	(10)
Pozostałe aktywa	0	(1 055)	0	0	0	(1 055)
Razem	(16)	(3 120)	(271)	(1 927)	(74 004)	(79 338)

	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017						Razem tys. zł
	Ekspozycje oceniane portfelowo			Ekspozycje oceniane indywidualnie			
	bilansowe tys. zł	pozabilansowe tys. zł	w tym IBNR tys. zł	bilansowe tys. zł	pozabilansowe tys. zł		
osoby fizyczne	(101 374)	19	1 192	2 313	0	(99 042)	
- kredyty w rachunku bieżącym	(463)	51	89	0	0	(412)	
- kredyty gotówkowe i ratalne	(93 901)	(8)	1 109	0	0	(93 909)	
- pożyczki hipoteczne	(4 412)	(1)	(397)	(1 153)	0	(5 566)	
- kredyty na nieruchomości	(1 947)	(3)	458	3 466	0	1 516	
- kredyty w rachunku karty kredytowej	(651)	(20)	(67)	0	0	(671)	
klienci instytucjonalni	(9 795)	3	474	4 111	0	(5 681)	
instytucje samorządowe	7	0	7	0	0	7	
Pozostałe aktywa	(1 156)	0	0	0	0	(1 156)	
Razem	(112 318)	22	1 673	6 424	0	(105 872)	

Na kwotę wyniku z tytułu odpisów na straty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat składają się zmiany stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe na kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz ekspozycje pozabilansowe, wykorzystanie odpisów na skutek spisania w ciężar odpisów i sprzedaży wierzytelności, wynik ze sprzedaży wierzytelności bilansowych oraz odpisy na oczekiwane straty kredytowe na inne aktywa finansowe.

15. Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych

Aktywa niefinansowe	Stan odpisów aktualizujących na	Utworzone w okresie	Rozwiązane w okresie	Wykorzystanie	Stan odpisów aktualizujących na
	1 stycznia 2018				31 grudnia 2018
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Rzeczowe aktywa trwałe	0	(4)	2	0	(2)
Wartości niematerialne	0	(84)	0	0	(84)
Pozostałe aktywa	0	(330)	2	0	(328)
Razem	0	(418)	4	0	(414)

16. Pozostałe przychody operacyjne

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Przychody z tytułu rozwiązania rezerw na przyszłe zobowiązania*	6 833	3 400
Przychody uboczne Banku, w tym:	2 159	4 429
- przychody ze sprzedaży towarów i usług	93	698
- inne przychody uboczne	2 066	3 731
Przychody z tytułu spłaty kosztów windykacji należności komorniczych i sądowych	1 764	1 095
Inne pozostałe przychody operacyjne	3 279	1 097
Razem	14 035	10 021

*wyjaśnienie opisano w nocie 35

17. Pozostałe koszty operacyjne

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Utworzenie rezerw na przyszłe zobowiązania	(1 639)	(538)
Wynik z tytułu sprzedaży, likwidacji rzeczowych aktywów trwałych	(1 374)	(626)
Koszty z tytułu spisania należności	(1 100)	(160)
Koszty z tytułu przekazania darowizn	(148)	(112)
Pozostałe	(670)	(460)
Razem	(4 931)	(1 896)

Bank utworzył odpisy aktualizujące na należności od dłużników różnych, na zapasy oraz na przychody do otrzymania (przeterminowane należności prowizyjne), uwzględniając prawdopodobieństwo ich zapłaty i okres przeterminowania tych należności. Odpisy na przeterminowane należności prowizyjne prezentowane są w rachunku zysków i strat w „Przychodach z tytułu prowizji i opłat”.

18. Podatek dochodowy

Rachunek zysków i strat	okres	okres
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bieżący podatek dochodowy	(188)	(12 684)
Odroczony podatek dochodowy	(7 155)	5 580
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(7 343)	(7 104)

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	okres	okres
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Odroczony podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych w pozostałych całkowitych dochodach	(2 725)	(3 664)
Obciążenie podatkowe wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów	(2 725)	(3 664)

Uzgodnienie efektywnej stopy podatkowej	okres	okres
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	14 388	11 084
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce wynoszącej 19%	(2 734)	(2 106)
Pozycje zwiększające/zmniejszające efektywną stawkę podatkową nie ujęte w podatku odroczonym	(4 609)	(4 998)
- podatek od instytucji finansowych	(872)	(870)
- opłata ostrożnościowa na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(2 459)	(2 072)
- składka na PFRON	(244)	(234)
- wartość niezrealizowanych odpisów z tytułu ekspozycji kredytowych	(45)	(1 101)
- koszty związane z projektem emisji akcji	(187)	0
- koszty spisania należności przedawnionych i nieściągalnych	(52)	(263)
- rozwiązanie odpisów IBNR w części nie pokrytej podatkiem odroczonym	(90)	0
- odpisy na przyszłe zobowiązania i rezerwy na dłużników różnych	(222)	(206)
- pozostałe koszty	(438)	(252)
Razem bieżące obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(7 343)	(7 104)

Powstała w roku 2018 strata podatkowa jest efektem zdarzenia jednorazowego, polegającego na zmianie zasad ustalania i ujmowania odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych, w związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2018 r. MSSF 9, który w miejsce dotychczasowych odpisów aktualizujących wprowadził odpisy na oczekiwane straty kredytowe. Powyższe znalazło swoje odzwierciedlenie również w przepisach podatkowych: zgodnie z Ustawą z dnia 27 października 2017 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz.U. z 2017, poz. 2175), zmianie uległy przepisy umożliwiające zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów (pożyczek) oraz gwarancji (poręczeń) spłaty kredytów i pożyczek. Ponadto zgodnie z art. 12 ust. 2 wyżej wymienionej Ustawy, podatnik, który po dniu 31 grudnia 2017 roku dokona zmiany wyceny wartości składnika aktywów stanowiącego wierzytelność z tytułu udzielonych kredytów (pożyczek) albo wierzytelność z tytułu udzielonych gwarancji (poręczeń) spłaty kredytów (pożyczek) i w wyniku tej wyceny wystąpi różnica pomiędzy nową wartością tego składnika aktywów a jego wartością ustaloną przed dniem 1 stycznia 2018 roku., różnicę tę zalicza odpowiednio do przychodów lub kosztów uzyskania przychodów. Wartość kosztu podatkowego ustalona na podstawie przytoczonego przepisu w związku ze zmianą wyceny wartości wierzytelności wygenerowała stratę podatkową w Banku Pocztowym za 2018 rok.

	Sprawozdanie z sytuacji finansowej			Rachunek zysków i strat	
	Stan na	Wpływ wdrożenia	Stan na	okres	okres
	31 grudnia 2018	MSSF9	31 grudnia 2017	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa z tytułu podatku odroczonego					
Odsetki do zapłacenia od depozytów	5 848	0	5 702	146	2 958
Koszty papierów dłużnych (premia, ESP)	2 846	0	1 571	1 275	(965)
Odsetki do zapłacenia od papierów dłużnych	173	0	446	(273)	119
Ujemna wycena instrumentów pochodnych	136	0	185	(49)	(145)
Rezerwy na koszty rodzajowe do zapłacenia	4 825	0	7 445	(2 620)	(135)
Prowizje i odsetki rozliczane według ESP	9 137	(1 867)	13 475	(2 471)	(981)
Odpisy aktualizujące na należności od podmiotów finansowych	0	0	1	(1)	(4)
Odpisy aktualizujące na należności podmiotów niefinansowych	63 050	37 317	39 198	(13 465)	5 308
Odpisy na prowizje od rachunków bieżących	1 956	308	2 065	(417)	(597)
Różnica pomiędzy amortyzacją bilansową a podatkową	981	0	920	61	9
Koszty do poniesienia Master Card	0	0	0	0	(154)
Strata podatkowa	8 504	0	0	8 504	0
Pozostałe	0	69	105	(174)	(1)
Aktywa lub składniki aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto odnoszone na wynik finansowy	97 456	0	71 113	(9 484)	5 412
Aktywa lub składniki aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego odnoszone na kapitał własny	98	35 827	360	35 565	(1 999)
Razem aktywa z tytułu podatku odroczonego	97 554	35 827	71 473	26 081	3 413
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego					
Odsetki naliczone do otrzymania od kredytów	(28 050)	(21 152)	(8 897)	1 999	(862)
Dyskonto i odsetki od papierów wartościowych	(235)	0	(1 371)	1 136	(5)
Inne przychody należne	(1 545)	(1 251)	(463)	169	(463)
Dodatnia wycena transakcji pochodnych	(202)	0	(264)	62	362
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	(8 559)	0	(6 898)	(1 661)	(684)
Prowizje opodatkowane z góry płacone pośrednikom kredytowym	(10 048)	1 127	(11 543)	368	1 591
Należne przychody od Master Card	(883)	0	(932)	49	228
Wartość IBNR ujęta w rezerwie	(1 244)	0	(1 451)	207	1
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego odnoszona na wynik finansowy	(50 766)	0	(31 819)	2 329	168
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego odnoszona na kapitał własny	(4 091)	(21 276)	(1 849)	(23 518)	(1 665)
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego razem	(54 857)	(21 276)	(33 668)	(21 189)	(1 497)
Prezentacja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i rachunku zysków i strat:					
Aktywa z tytułu podatku odroczonego - odnoszone do rachunku zysków i strat	97 456	0	71 113	(9 484)	5 412
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego - odnoszona do rachunku zysków i strat	(50 766)	0	(31 819)	2 329	168
Rezerwa/Aktywa z tytułu podatku odroczonego - wpływ na rachunek zysków i strat	46 690	0	39 294	(7 155)	5 580
Prezentacja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i pozostałych całkowitych dochodach:					
Aktywa z tytułu podatku odroczonego - odnoszone na pozostałe całkowite dochody	98	35 884	360	(205)	(1 999)
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego - odnoszona na pozostałe całkowite dochody	(4 091)	(21 554)	(1 849)	(2 520)	(1 665)
Rezerwa/Aktywa z tytułu podatku odroczonego - wpływ na pozostałe całkowite dochody	(3 993)	14 330	(1 489)	(2 725)	(3 664)

Zobowiązania/należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	17 366	0
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	0	3 554

19. Podział wyniku finansowego

W 2018 roku i w okresie porównawczym Bank nie wypłacał dywidendy.

Zgodnie z Uchwałą Nr 9 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z 29 czerwca 2018 roku, zysk netto Banku za 2017 rok w kwocie 3 979 230,68 zł przeznaczono w całości na zasilenie kapitału rezerwowego.

Zarząd Banku będzie rekomendował Walnemu Zgromadzeniu przeznaczenie całego zysku netto za 2018 rok na zasilenie kapitału rezerwowego Banku.

20. Kasa i środki w Banku Centralnym

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Środki pieniężne w kasie	3 016	3 038
Środki pieniężne w rachunku bieżącym w Banku Centralnym	458 436	41 384
Środki pieniężne inne	54	23
Razem	461 506	44 445

Środki pieniężne zgromadzone na rachunku bieżącym w Banku Centralnym Bank wykorzystuje na pokrycie rezerwy obowiązkowej oraz na realizację bieżących rozliczeń pieniężnych w ciągu danego dnia. Bank musi zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w wysokości odpowiadającej wartości z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Bank utrzymuje na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim rezerwę obowiązkową w wysokości 3,5% depozytów otrzymanych. Średnia arytmetyczna stanu środków rezerwy obowiązkowej, którą Bank był zobowiązany utrzymywać w Narodowym Banku Polskim wynosiła:

- 200.413 tys. zł w okresie od 31 grudnia 2018 roku do 30 stycznia 2019 roku,
- 218.440 tys. zł w okresie od 30 listopada 2017 roku do 1 stycznia 2018 roku.

Spadek średniej arytmetycznej wartości środków rezerwy obowiązkowej, którą Bank jest zobowiązany utrzymywać w Narodowym Banku Polskim od 1 marca 2018 roku wynika z uchwały Rady Polityki Pieniężnej z 8 listopada 2017 roku, w której wprowadzono zerową stopę rezerwy obowiązkowej od środków pozyskanych co najmniej na 2 lata.

Środki pieniężne zgromadzone na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim obejmują w szczególności środki klientów, w tym Poczty Polskiej S.A. oraz środki pozyskane na rynku międzybankowym.

21. Należności od innych banków

21.1 Należności od innych banków (netto)

Struktura rodzajowa	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Rachunki bieżące	14 429	51 452
Pozostałe należności, w tym:	1 127	31 017
- dłużne papiery wartościowe banków	0	30 157
Należności od banków brutto	15 556	82 469
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	0
Odpis na oczekiwane straty kredytowe	0	-
Należności od banków netto	15 556	82 469
w tym:		
wyceniane w zamortyzowanym koszcie	15 556	-

Według terminów zapadalności	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Do 1 miesiąca	15 083	52 312
Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	473	0
Od 3 miesięcy do 1 roku	0	10 008
Od 1 roku do 5 lat	0	20 149
Razem	15 556	82 469

21.2 Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe

Na 31 grudnia 2018 roku nie wystąpiły niekorzystne zmiany związane z ryzykiem niewykonania zobowiązania dla należności od innych banków, co wiąże się z niskim ryzykiem tych instrumentów finansowych, skutkiem tego Bank nie utworzył odpisów na oczekiwane straty kredytowe na tym portfelu.

Na 31 grudnia 2017 roku nie nastąpiła utrata wartości należności od innych banków.

22. Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu

Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (według kontrahenta)

	Stan na		Stan na	
	31 grudnia 2018		31 grudnia 2017	
	Należności	Zobowiązania	Należności	Zobowiązania
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
- od klientów	0	0	0	12 476
Razem	0	0	0	12 476

Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (według rodzaju)

	Stan na 31 grudnia 2018		Stan na 31 grudnia 2017	
	Należności	Zobowiązania	Należności	Zobowiązania
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
- obligacje Skarbu Państwa	0	0	0	12 476
Razem	0	0	0	12 476

Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (według terminu zapadalności)

	Stan na 31 grudnia 2018		Stan na 31 grudnia 2017	
	Należności	Zobowiązania	Należności	Zobowiązania
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Do 1 miesiąca	0	0	0	12 476
Razem	0	0	0	12 476

23. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (według rodzaju)	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Instrumenty pochodne	667	545
Razem	667	545

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu (według rodzaju)	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Instrumenty pochodne	177	36
Razem	177	36

Instrumenty pochodne - struktura rodzajowa	Stan na 31 grudnia 2018		Stan na 31 grudnia 2017	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Swap walutowy	0	177	0	0
IRS	667	0	545	36
Razem	667	177	545	36

Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji na 31 grudnia 2018 roku

	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Walutowe instrumenty pochodne:						
Swap walutowy						
kupno	45 742	0	0	0	0	45 742
sprzedaż	45 739	0	0	0	0	45 739
Instrumenty pochodne stopy procentowej:						
IRS						
kupno	0	0	75 000	25 000	0	100 000
sprzedaż	0	0	75 000	25 000	0	100 000

Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji na 31 grudnia 2017 roku

	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Instrumenty pochodne stopy procentowej:						
IRS						
kupno	0	0	20 000	25 000	0	45 000
sprzedaż	0	0	20 000	25 000	0	45 000

24. Instrumenty finansowe zabezpieczające

Bank na dzień sporządzania sprawozdania finansowego stosował rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Opis relacji zabezpieczającej

Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w złotych o zmiennym oprocentowaniu wynikającego ze zmienności rynkowych stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem. Bank zabezpiecza ryzyko stopy procentowej wynikającej ze zmienności przepływów pieniężnych poprzez transakcje *swap* stopy procentowej (IRS).

Zabezpieczane ryzyko

Ryzyko stopy procentowej.

Instrument zabezpieczający

Transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę WIBOR 3M lub WIBOR 6M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku instrumentem zabezpieczającym są transakcje IRS oparte na stopie zmiennej WIBOR 6M.

Pozycja zabezpieczana

Portfel kredytów w złotych indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 3M lub WIBOR 6M, przy czym wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku pozycja zabezpieczana dotyczy kredytów w złotych indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 6M.

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki

Od 1 kwietnia 2016 roku do 16 grudnia 2019 roku.

Pomiar efektywności zabezpieczenia

W celu pomiaru efektywności zabezpieczenia Bank stosuje metodę tzw. „derywatu hipotetycznego”, polegającą na porównaniu zmian wartości godziwej rzeczywistej transakcji zabezpieczającej z wartością godziwą hipotetycznej transakcji pochodnej, której parametry są dopasowane do parametrów pozycji zabezpieczanej.

Instrumenty zabezpieczające - wartość godziwa	Stan na 31 grudnia 2018		Stan na 31 grudnia 2017	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty pochodne:	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
IRS	0	386	0	692
Razem	0	386	0	692

Wartość nominalna instrumentów zabezpieczających o terminie pozostającym do realizacji na 31 grudnia 2018 roku

Stan na 31 grudnia 2018	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
IRS						
kupno	0	0	75 000	0	0	75 000
sprzedaż	0	0	75 000	0	0	75 000

Wartość nominalna instrumentów zabezpieczających o terminie pozostającym do realizacji na 31 grudnia 2017 roku

Stan na 31 grudnia 2017	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
IRS						
kupno	0	0	0	75 000	0	75 000
sprzedaż	0	0	0	75 000	0	75 000

Wpływ rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych na dochody całkowite netto

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Skumulowane inne całkowite dochody - zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne, w tym:	334	277
- podatek dochodowy	(78)	(64)
Koszty odsetkowe na instrumentach pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych, w tym:	(5)	(58)
- podatek dochodowy	1	14
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat, w tym:	(87)	(32)
- podatek dochodowy	21	7
Wpływ zabezpieczenia przepływów pieniężnych na całkowite dochody netto	242	187

25. Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto)

25.1 Kredyty i pożyczki udzielone klientom (według rodzaju)

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne:	4 609 867	4 505 341
- kredyty w rachunku bieżącym	23 127	24 979
- kredyty gotówkowe i ratalne	2 053 965	2 017 027
- pożyczki hipoteczne	193 494	201 691
- kredyty na nieruchomości	2 325 027	2 245 898
- kredyty w rachunku karty kredytowej	14 254	15 746
klienci instytucjonalni:	656 394	510 781
- kredyty w rachunku bieżącym	35 830	17 392
- kredyty na nieruchomości	367 428	349 825
- kredyty operacyjne	63 054	46 947
- kredyty inwestycyjne	163 429	76 124
- pożyczki hipoteczne	24 400	17 529
- pozostałe należności	0	299
- fundusze i depozyty zabezpieczające	2 253	2 665
instytucje samorządowe:	124 770	162 612
- kredyty na nieruchomości	0	39
- kredyty operacyjne	2 402	2 570
- kredyty inwestycyjne	122 368	160 003
Kredyty i pożyczki brutto	5 391 031	5 178 734
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	616 123	
Odpisy z tytułu utraty wartości należności		389 112
Kredyty i pożyczki netto	4 774 908	4 789 622

Według kategorii wyceny	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	4 774 908	4 789 622
Razem	4 774 908	4 789 622

25.2 Kredyty i pożyczki udzielone klientom (według terminów zapadalności)

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Do 1 miesiąca	94 027	100 074
Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	88 680	80 361
Od 3 miesięcy do 1 roku	385 004	364 126
Od 1 roku do 5 lat	1 490 502	1 448 136
Powyżej 5 lat	2 580 595	2 663 412
Dla których termin zapadalności upłynął	136 100	133 513
Razem	4 774 908	4 789 622

25.3 Kredyty i pożyczki udzielone klientom w podziale wg metody szacunku odpisu na oczekiwane straty kredytowe/aktualizującego z tytułu utraty wartości

Stan na 31 grudnia 2018	Kredyty i pożyczki udzielone klientom (wartość brutto)					Odpis na oczekiwane straty kredytowe					Kredyty i pożyczki udzielone klientom					Razem
	oceniane indywidualnie		oceniane grupowo			oceniane indywidualnie		oceniane grupowo			oceniane indywidualnie		oceniane grupowo			
	koszyk 1	koszyk 3	koszyk 1	koszyk 2	koszyk 3	koszyk 1	koszyk 3	koszyk 1	koszyk 2	koszyk 3	koszyk 1	koszyk 3	koszyk 1	koszyk 2	koszyk 3	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	
osoby fizyczne:	0	15 504	2 585 338	1 406 556	602 469	0	13 198	19 279	41 575	457 575	0	2 306	2 566 059	1 364 981	144 894	4 078 240
- kredyty w rachunku bieżącym	0	71	0	17 696	5 360	0	71	0	1 175	4 090	0	0	0	16 521	1 270	17 791
- kredyty gotówkowe i ratalne	0	0	1 063 487	484 363	506 115	0	0	17 605	37 145	390 782	0	0	1 045 882	447 218	115 333	1 608 433
- pożyczki hipoteczne	0	9 554	134 860	17 009	32 071	0	9 554	428	716	21 817	0	0	134 432	16 293	10 254	160 979
- kredyty na nieruchomości	0	5 874	1 384 594	879 126	55 433	0	3 568	1 144	2 297	38 275	0	2 306	1 383 450	876 829	17 158	2 279 743
- kredyty w rachunku karty kredytowej	0	5	2 397	8 362	3 490	0	5	102	242	2 611	0	0	2 295	8 120	879	11 294
klienci instytucjonalni	40 530	42 320	463 427	58 671	51 446	16	33 909	2 059	1 279	47 185	40 514	8 411	461 368	57 392	4 261	571 946
instytucje samorządowe	0	0	122 368	2 402	0	0	0	29	19	0	0	0	122 339	2 383	0	124 722
Razem	40 530	57 824	3 171 133	1 467 629	653 915	16	47 107	21 367	42 873	504 760	40 514	10 717	3 149 766	1 424 756	149 155	4 774 908

Stan na 31 grudnia 2017	Kredyty i pożyczki udzielone klientom (wartość brutto)		Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości			Kredyty i pożyczki udzielone klientom (wartość netto)		Razem
	oceniane indywidualnie	oceniane grupowo	oceniane indywidualnie	oceniane grupowo		oceniane indywidualnie	oceniane grupowo	
				bez przesłanki utraty wartości	z przesłanką utraty wartości			
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	
osoby fizyczne:	11 560	4 493 781	9 255	35 500	300 958	2 305	4 157 323	4 159 628
- kredyty w rachunku bieżącym	0	24 979	0	269	3 597	0	21 113	21 113
- kredyty gotówkowe i ratalne	0	2 017 027	0	33 504	251 869	0	1 731 654	1 731 654
- pożyczki hipoteczne	6 286	195 405	6 286	756	17 125	0	177 524	177 524
- kredyty na nieruchomości	5 274	2 240 624	2 969	672	25 554	2 305	2 214 398	2 216 703
- kredyty w rachunku karty kredytowej	0	15 746	0	299	2 813	0	12 634	12 634
klienci instytucjonalni	36 387	474 394	20 111	797	22 460	16 276	451 137	467 413
instytucje samorządowe	0	162 612	0	31	0	0	162 581	162 581
Razem	47 947	5 130 787	29 366	36 328	323 418	18 581	4 771 041	4 789 622

25.4 Kredyty i pożyczki udzielone klientom wg przesłanki utraty wartości

Stan na 31 grudnia 2018	Kredyty i pożyczki udzielone klientom (wartość brutto)			Odpis na oczekiwane straty kredytowe			Kredyty i pożyczki udzielone klientom (wartość netto)			
	koszyk 1	koszyk 2	koszyk 3	koszyk 1	koszyk 2	koszyk 3	koszyk 1	koszyk 2	koszyk 3	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne:	2 585 338	1 406 556	617 973	19 279	41 575	470 773	2 566 059	1 364 981	147 200	4 078 240
- kredyty w rachunku bieżącym	0	17 696	5 431	0	1 175	4 161	0	16 521	1 270	17 791
- kredyty gotówkowe i ratalne	1 063 487	484 363	506 115	17 605	37 145	390 782	1 045 882	447 218	115 333	1 608 433
- pożyczki hipoteczne	134 860	17 009	41 625	428	716	31 371	134 432	16 293	10 254	160 979
- kredyty na nieruchomości	1 384 594	879 126	61 307	1 144	2 297	41 843	1 383 450	876 829	19 464	2 279 743
- kredyty w rachunku karty kredytowej	2 397	8 362	3 495	102	242	2 616	2 295	8 120	879	11 294
klienci instytucjonalni	503 957	58 671	93 766	2 075	1 279	81 094	501 882	57 392	12 672	571 946
instytucje samorządowe	122 368	2 402	0	29	19	0	122 339	2 383	0	124 722
Razem	3 211 663	1 467 629	711 739	21 383	42 873	551 867	3 190 280	1 424 756	159 872	4 774 908

Stan na 31 grudnia 2017	Kredyty i pożyczki udzielone klientom (wartość brutto)		Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości		Kredyty i pożyczki udzielone klientom (wartość netto)		
	z rozpoznaną utratą wartości	bez rozpoznanej utraty wartości	z rozpoznaną utratą wartości	bez rozpoznanej utraty wartości	z rozpoznaną utratą wartości	bez rozpoznanej utraty wartości	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne:	487 149	4 018 192	310 213	35 500	176 936	3 982 692	4 159 628
- kredyty w rachunku bieżącym	5 116	19 863	3 597	269	1 519	19 594	21 113
- kredyty gotówkowe i ratalne	390 792	1 626 235	251 869	33 504	138 923	1 592 731	1 731 654
- pożyczki hipoteczne	36 884	164 807	23 411	756	13 473	164 051	177 524
- kredyty na nieruchomości	50 454	2 195 444	28 523	672	21 931	2 194 772	2 216 703
- kredyty w rachunku karty kredytowej	3 903	11 843	2 813	299	1 090	11 544	12 634
klienci instytucjonalni	74 358	436 423	42 571	797	31 787	435 626	467 413
instytucje samorządowe	0	162 612	0	31	0	162 581	162 581
Razem	561 507	4 617 227	352 784	36 328	208 723	4 580 899	4 789 622

25.5 Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe

	Stan odpisów aktualizujących na 31 grudnia 2017	Wpływ wdrożenia MSSF 9	Stan odpisów na oczekiwane straty kredytowe na 1 stycznia 2018 (przekształcone)	Zwiększenia z tytułu utworzenia i nabycia	Zmniejszenia z tytułu zaprzestania ujmowania	Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (netto)	Zmiany z tytułu modyfikacji bez zaprzestania ujmowania (netto)	Zmiany wynikające z aktualizacji stosowanej metody dokonywania oszacowań (netto)	Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze spisaniem	Inne korekty	Stan odpisów na oczekiwane straty kredytowe 31 grudnia 2018
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Koszyk 1											
osoby fizyczne:	10 396	8 009	18 405	9 874	(3 151)	(5 849)	0	0	0	0	19 279
- kredyty w rachunku bieżącym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- kredyty gotówkowe i ratalne	9 226	8 032	17 258	8 801	(3 040)	(5 414)	0	0	0	0	17 605
- pożyczki hipoteczne	474	(63)	411	234	(84)	(133)	0	0	0	0	428
- kredyty na nieruchomości	663	(32)	631	799	(15)	(271)	0	0	0	0	1 144
- kredyty w rachunku karty kredytowej	33	72	105	40	(12)	(31)	0	0	0	0	102
klienci instytucjonalni	348	322	670	1 806	(113)	(288)	0	0	0	0	2 075
instytucje samorządowe	31	7	38	0	(1)	(8)	0	0	0	0	29
Razem Koszyk 1	10 775	8 338	19 113	11 680	(3 265)	(6 145)	0	0	0	0	21 383
Koszyk 2											
osoby fizyczne:	25 938	34 085	60 023	2 697	(3 801)	(17 344)	0	0	0	0	41 575
- kredyty w rachunku bieżącym	383	241	624	50	(92)	593	0	0	0	0	1 175
- kredyty gotówkowe i ratalne	24 589	33 336	57 925	2 418	(3 659)	(19 539)	0	0	0	0	37 145
- pożyczki hipoteczne	411	290	701	90	(2)	(73)	0	0	0	0	716
- kredyty na nieruchomości	292	297	589	139	(40)	1 609	0	0	0	0	2 297
- kredyty w rachunku karty kredytowej	263	(79)	184	0	(8)	66	0	0	0	0	242
klienci instytucjonalni	1 431	(715)	716	1 044	(98)	(383)	0	0	0	0	1 279
instytucje samorządowe	0	0	0	0	0	19	0	0	0	0	19
Razem Koszyk 2	27 369	33 370	60 739	3 741	(3 899)	(17 708)	0	0	0	0	42 873
Koszyk 3											
osoby fizyczne:	309 379	88 860	398 239	2 947	(50 163)	121 242	(54)	0	(1 438)	0	470 773
- kredyty w rachunku bieżącym	3 483	764	4 247	506	(1 213)	621	0	0	0	0	4 161
- kredyty gotówkowe i ratalne	251 558	64 765	316 323	2 423	(34 336)	107 793	17	0	(1 438)	0	390 782
- pożyczki hipoteczne	23 282	10 474	33 756	15	(5 633)	3 326	(93)	0	0	0	31 371
- kredyty na nieruchomości	28 240	12 688	40 928	0	(8 022)	8 915	22	0	0	0	41 843
- kredyty w rachunku karty kredytowej	2 816	169	2 985	3	(959)	587	0	0	0	0	2 616
klienci instytucjonalni	41 589	40 079	81 668	10	(6 156)	7 456	0	0	(1 884)	0	81 094
instytucje samorządowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem Koszyk 3, w tym:	350 968	128 939	479 907	2 957	(56 319)	128 698	(54)	0	(3 322)	0	551 867
- zakupione lub utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem odpisy na oczekiwane straty kredytowe	389 112	170 647	559 759	18 378	(63 483)	104 845	(54)	0	(3 322)	0	616 123

Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i noty do sprawozdania finansowego Banku Pocztowego S.A.
za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
(dane w tysiącach złotych)

	Wartość bilansowa brutto 31 grudnia 2017	Wpływ wdrożenia MSSF 9 tys. zł	Wartość bilansowa brutto								Zaprzestanie ujmowania, w tym spłaty	Udziałe	Modyfikacja przepływów pieniężnych	Spisania	Inne korekty	Wartość bilansowa brutto 31 grudnia 2018
			1 stycznia 2018 (przekształcone)	z Koszyka 1 do Koszyka 2	z Koszyka 1 do Koszyka 3	z Koszyka 2 do Koszyka 1	z Koszyka 2 do Koszyka 3	z Koszyka 3 do Koszyka 1	z Koszyka 3 do Koszyka 2	tys. zł						
Koszyk 1																
osoby fizyczne:	3 183 434	(1)	3 183 433	(789 479)	(37 915)	15 504	0	906	0	(516 851)	729 741	(1)	0	0	2 585 338	
- kredyty w rachunku bieżącym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
- kredyty gotówkowe i ratalne	978 770	(168)	978 602	(38 054)	(32 665)	10 752	0	412	0	(339 656)	484 099	(3)	0	0	1 063 487	
- pożyczki hipoteczne	152 521	37	152 558	(6 132)	(2 701)	730	0	379	0	(20 023)	10 046	3	0	0	134 860	
- kredyty na nieruchomości	2 049 810	125	2 049 935	(745 251)	(2 473)	4 017	0	107	0	(156 512)	234 772	(1)	0	0	1 384 594	
- kredyty w rachunku karty kredytowej	2 333	5	2 338	(42)	(76)	5	0	8	0	(660)	824	0	0	0	2 397	
klienci instytucjonalni	382 283	64	382 347	(3 173)	(291)	7 240	0	9	0	(74 970)	192 904	(109)	0	0	503 957	
instytucje samorządowe	162 612	1	162 613	(2 570)	0	0	0	0	0	(37 675)	0	0	0	0	122 368	
Razem Koszyk 1	3 728 329	64	3 728 393	(795 222)	(38 206)	22 744	0	915	0	(629 496)	922 645	(110)	0	0	3 211 663	
Koszyk 2																
osoby fizyczne:	832 653	88	832 741	789 479	0	(15 504)	(91 404)	0	10 908	(169 621)	49 957	0	0	0	1 406 556	
- kredyty w rachunku bieżącym	19 968	13	19 981	0	0	0	(438)	0	1	(5 572)	3 724	0	0	0	17 696	
- kredyty gotówkowe i ratalne	646 201	70	646 271	38 054	0	(10 752)	(77 043)	0	8 592	(150 256)	29 494	3	0	0	484 363	
- pożyczki hipoteczne	11 902	3	11 905	6 132	0	(730)	(2 668)	0	653	(652)	2 370	(1)	0	0	17 009	
- kredyty na nieruchomości	145 150	2	145 152	745 251	0	(4 017)	(10 722)	0	1 608	(11 446)	13 302	(2)	0	0	879 126	
- kredyty w rachunku karty kredytowej	9 432	0	9 432	42	0	(5)	(533)	0	54	(1 695)	1 067	0	0	0	8 362	
klienci instytucjonalni	58 707	174	58 881	3 173	0	(7 240)	(757)	0	0	(13 134)	17 748	0	0	0	58 671	
instytucje samorządowe	0	0	0	2 570	0	0	0	0	0	(168)	0	0	0	0	2 402	
Razem Koszyk 2	891 360	262	891 622	795 222	0	(22 744)	(92 161)	0	10 908	(182 923)	67 705	0	0	0	1 467 629	
Koszyk 3																
osoby fizyczne:	489 254	61 768	551 022	0	37 915	0	91 404	(906)	(10 908)	(53 894)	5 046	(54)	(1 652)	0	617 973	
- kredyty w rachunku bieżącym	5 011	758	5 769	0	0	0	438	0	(1)	(1 487)	712	0	0	0	5 431	
- kredyty gotówkowe i ratalne	392 056	41 287	433 343	0	32 665	0	77 043	(412)	(8 592)	(30 549)	4 252	17	(1 652)	0	506 115	
- pożyczki hipoteczne	37 268	8 067	45 335	0	2 701	0	2 668	(379)	(653)	(7 970)	16	(93)	0	0	41 625	
- kredyty na nieruchomości	50 938	11 491	62 429	0	2 473	0	10 722	(107)	(1 608)	(12 649)	25	22	0	0	61 307	
- kredyty w rachunku karty kredytowej	3 981	165	4 146	0	76	0	533	(8)	(54)	(1 239)	41	0	0	0	3 495	
klienci instytucjonalni	69 791	31 220	101 011	0	291	0	757	(9)	0	(6 441)	42	0	(1 885)	0	93 766	
instytucje samorządowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Razem Koszyk 3, w tym:	559 045	92 988	652 033	0	38 206	0	92 161	(915)	(10 908)	(60 335)	5 088	(54)	(3 537)	0	711 739	
Razem wartość bilansowa brutto	5 178 734	93 314	5 272 048	0	0	0	0	0	0	(872 754)	995 438	(164)	(3 537)	0	5 391 031	

	Stan odpisów aktualizujących na 1 stycznia 2017	Utworzone w okresie	Rozwiązane w okresie	Wykorzystanie *	Stan odpisów aktualizujących na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne:	272 051	128 698	(29 637)	(25 399)	345 713
- kredyty w rachunku bieżącym	4 041	1 371	(908)	(638)	3 866
- kredyty gotówkowe i ratalne	210 208	115 012	(21 111)	(18 736)	285 373
- pożyczki hipoteczne	19 032	7 132	(1 567)	(430)	24 167
- kredyty na nieruchomości	35 951	4 160	(5 679)	(5 237)	29 195
- kredyty w rachunku karty kredytowej	2 819	1 023	(372)	(358)	3 112
klienci instytucjonalni	45 724	8 316	(2 632)	(8 040)	43 368
instytucje samorządowe	38	0	(7)	0	31
Razem	317 813	137 014	(32 276)	(33 439)	389 112

* Spisanie w ciężar odpisów i sprzedaż wierzytelności.

26. Inwestycyjne aktywa finansowe

Stan na 31 grudnia 2018	Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Notowane	2 086 921	0	0	2 086 921
Obligacje Skarbu Państwa, w tym:	2 086 921	0	0	2 086 921
- na pokrycie BFG	38 329	0	0	38 329
Nienotowane	0	0	5 984	5 984
Akcje	0	0	5 984	5 984
Razem inwestycyjne aktywa finansowe	2 086 921	0	5 984	2 092 905

Na dzień 31 grudnia 2018 roku w pozycji „Akcje” ujęta została przede wszystkim wartość godziwa akcji uprzywilejowanych serii C zamiennych na akcje zwykłe serii A Visa Inc.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku akcje uprzywilejowane serii C zamienne na akcje zwykłe serii A Visa Inc. wycenione zostały do wartości godziwej w oparciu o cenę akcji zwykłych serii A Visa Inc. dostępną na ten dzień na New York Stock Exchange, przy uwzględnieniu współczynnika zamiany oraz 15% dyskonta związanego z ograniczeniem zbywalności akcji uprzywilejowanych serii C oraz ryzykiem korekty współczynnika zamiany akcji uprzywilejowanych serii C na akcje zwykłe serii A. Na dzień bilansowy wycena akcji Visa Inc. wynosi 5 984 tys. zł.

Stan na 31 grudnia 2017	Dostępne do sprzedaży	Utrzymywane do terminu zapadalności	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Notowane	1 787 325	0	1 787 325
Obligacje Skarbu Państwa, w tym:	1 778 239	0	1 778 239
- na pokrycie BFG	36 556	0	36 556
Obligacje i certyfikaty depozytowe banków	9 086	0	9 086
Nienotowane	552 715	0	552 715
Akcje	4 832	0	4 832
Instrumenty dłużne wyemitowane przez Narodowy Bank Polski	547 883	0	547 883
Razem inwestycyjne aktywa finansowe	2 340 040	0	2 340 040

Inwestycyjne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (od 1 stycznia 2018 roku) – według terminów zapadalności

	Stan na 31 grudnia 2018
	tys. zł
Od 3 miesięcy do 1 roku	322 798
Od 1 roku do 5 lat	1 190 593
Powyżej 5 lat	573 530
Razem	2 086 921

Inwestycyjne aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (od 1 stycznia 2018 roku) – według terminów zapadalności

	Stan na 31 grudnia 2018
	tys. zł
O nieokreślonej zapadalności	5 984
Razem	5 984

Inwestycyjne aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (do 31 grudnia 2017 roku) – według terminów zapadalności

	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł
Do 1 miesiąca	547 883
Od 3 miesięcy do 1 roku	288 165
Od 1 roku do 5 lat	1 293 052
Powyżej 5 lat	206 108
O nieokreślonej zapadalności	4 832
Razem	2 340 040

27. Inwestycje w jednostkach zależnych

Stan na 31 grudnia 2018 roku

W dniu 4 lipca 2017 roku Zarząd Banku zatwierdził koncepcję przeniesienia działalności spółki Centrum Operacyjne Sp. z o.o. do struktur Banku. W dniu 5 lipca 2017 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Centrum Operacyjne Sp. z o.o. postanowiło rozwiązać spółkę i postawić ją w stan likwidacji. W dniu 20 lipca 2017 roku podpisano porozumienie między zakładami: Centrum Operacyjnym Sp. z o.o. w likwidacji oraz Bankiem Pocztowy S.A. o przejęciu pracowników Spółki w trybie art. 23¹ KP ze skutkiem na dzień 1 września 2017 roku. Na mocy umów podpisanych w dniu 29 sierpnia 2017 roku pomiędzy Centrum Operacyjnym Sp. z o.o. w likwidacji i Bankiem Pocztowym S.A. nastąpiła sprzedaż majątku ruchomego Spółki, przeniesienie majątkowych praw autorskich i przeniesienie praw i obowiązków wynikających z Umów licencyjnych. W dniu 11 kwietnia 2018 roku Centrum Operacyjne Sp. z o.o. w likwidacji zakończyło działalność, natomiast 16 maja 2018 roku nastąpiło wykreślenie spółki z Krajowego Rejestru Sądowego. W dniu zamknięcia ksiąg rachunkowych środki pieniężne Centrum Operacyjnym Sp. z o.o. w likwidacji zostały przekazane do Banku i rozliczone z wartością bilansową posiadanych przez Bank udziałów, jako zamknięcie transakcji likwidacji i ustalenia jej wyniku.

W dniu 30 kwietnia 2018 roku Zarząd Banku zatwierdził koncepcję przeniesienia działalności Spółki Dystrybucyjnej Banku Pocztowego Sp. z o.o. do struktur Banku. W dniu 2 maja 2018 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki Dystrybucyjnej Banku Pocztowego Sp. z o.o. postanowiło rozwiązać spółkę i postawić ją w stan likwidacji. W dniu 7 czerwca 2018 roku podpisano porozumienie między zakładami: Spółką Dystrybucyjną Banku Pocztowego Sp. z o.o. w likwidacji oraz Bankiem Pocztowy S.A. o przejęciu pracowników Spółki w trybie art. 23¹ KP ze skutkiem na dzień 01 sierpnia 2018 roku. Zgodnie z zapisami Uchwały nr 2 NZW z dnia 2 maja 2018 roku Bank Pocztowy S.A. nabył majątek ruchomy likwidowanej Spółki. W dniu 20 grudnia 2018 roku Spółka Dystrybucyjna Banku Pocztowego Sp. z o.o. w likwidacji zakończyła działalność i została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego z dniem 31.12.2018 roku. W dniu zamknięcia ksiąg rachunkowych środki pieniężne Spółki Dystrybucyjna Banku Pocztowego Sp. z o.o. w likwidacji zostały przekazane do Banku i rozliczone z wartością bilansową posiadanych przez Bank udziałów, jako zamknięcie transakcji likwidacji i ustalenia jej wyniku.

Do dnia 31 grudnia 2018 roku zostały zakończone postępowania likwidacyjne dotyczące obu spółek zależnych i zgodnie z przedstawionym powyżej stanem faktycznym, na dzień 31 grudnia 2018 roku Bank Pocztowy S.A. nie jest jednostką dominującą w rozumieniu MSSF 10. Poniżej zaprezentowano informację dotyczącą ustalenia wyniku na likwidacji obu spółek.

			Stan na 11 kwietnia 2018						
Jednostka	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Procentowy udział Banku w kapitale	Wartość brutto udziału Banku	Odpisy z tytułu utraty wartości	Wartość bilansowa udziału Banku	Przychody z tytułu likwidacji (środki pieniężne)	Koszt nabycia udziałów	Wynik na likwidacji
			%	tys. zł		tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	Bydgoszcz	Działalność wspomagająca usługi finansowe	100%	3 284	0	3 284	4 271	3 284	987

			Stan na 20 grudnia 2018						
Jednostka	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Procentowy udział Banku w kapitale	Wartość brutto udziału Banku	Odpisy z tytułu utraty wartości	Wartość bilansowa udziału Banku	Przychody z tytułu likwidacji (środki pieniężne)	Koszt nabycia udziałów	Wynik na likwidacji
			%	tys. zł		tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Spółka Dystrybucyjna Banku Pocztowego Sp. z o.o.	Warszawa	Pośrednictwo finansowe	100%	2 680	558	2 122	2 336	2 122	214

Stan na 31 grudnia 2017 roku

			Stan na 31 grudnia 2017				Okres od 01.01.2017 do 31.12.2017		Stan na 31 grudnia 2017	
Jednostka	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Procentowy udział Banku w kapitale	Wartość brutto udziału Banku	Odpisy z tytułu utraty wartości	Wartość bilansowa udziału Banku	Przychody	Zyska/strata	Aktywa	Zobowiązania
			%	tys. zł		tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	Bydgoszcz	Działalność wspomagająca usługi finansowe	100%	3 284	0	3 284	11 009	1 287	4 592	342
Spółka Dystrybucyjna Banku Pocztowego Sp. z o.o.	Warszawa	Pośrednictwo finansowe	100%	2 680	558	2 122	3 845	(554)	2 500	169

Wynik finansowy Grupy kapitałowej

Poniżej zaprezentowano wynik finansowy jaki osiągnęła Grupa Kapitałowa Banku Poczowego S.A. w roku 2018 do czasu jej likwidacji.

	BANK	Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	Spółka Dystrybucyjna Sp. z o.o.	Korekty konsolidacyjne	Grupa Kapitałowa BANKU
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Przychody z tytułu odsetek	321 609	4	8	2 479	324 100
od aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	272 100	4	8	2 479	274 591
od aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	49 509	0	0	0	49 509
Koszty z tytułu odsetek	(63 212)	0	0	12	(63 200)
Wynik z tytułu odsetek	258 397	4	8	2 491	260 900
Przychody z tytułu prowizji i opłat	86 117	13	897	(810)	86 217
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(42 345)	0	(1)	705	(41 641)
Wynik z tytułu prowizji i opłat	43 772	13	896	(105)	44 576
Przychody z tytułu dywidend	45	0	0	0	45
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany	5 867	0	0	0	5 867
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz inwestycji w jednostki zależne	11 821	0	0	(1 201)	10 620
Ogólne koszty administracyjne	(234 697)	19	(798)	113	(235 363)
Wynik z tytułu odpisów na straty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	(79 338)	0	0	0	(79 338)
Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(414)	0	0	0	(414)
Wynik z tytułu modyfikacji	(169)	0	0	0	(169)
Pozostałe przychody operacyjne	14 035	68	120	(60)	14 163
Pozostałe koszty operacyjne	(4 931)	(77)	(50)	(62)	(5 120)
Wynik na działalności operacyjnej	14 388	27	176	1 176	15 767
Wynik finansowy brutto	14 388	27	176	1 176	15 767
Podatek dochodowy	(7 343)	(13)	(10)	(223)	(7 589)
Wynik finansowy netto	7 045	14	166	953	8 178

28. Rzeczowe aktywa trwałe

	Stan na 31 grudnia 2018 tys. zł	Stan na 31 grudnia 2017 tys. zł
Budynki i budowle	11 117	11 774
Grunty i inne	499	499
Ulepszenia w obcych obiektach	2 035	2 741
Urządzenia i maszyny	16 156	16 216
Środki trwałe w budowie	5 284	3 868
Środki transportu	41	52
Wypożyczenie	2 961	3 442
Środki trwałe przyjęte w ramach umowy leasingu finansowego	45	100
Rzeczowe aktywa trwałe razem	38 138	38 692

Na 31 grudnia 2018 roku Bank był stroną umów skutkujących powstaniem zobowiązań umownych z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 924 tys. zł.

Zmiana stanu wartości rzeczowych aktywów trwałych w okresie od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku

	Budynki i budowle	Grunty i inne	Ulepszenia w obcych obiektach	Urządzenia i maszyny	Środki trwałe w budowie	Środki transportu	Wyposażenie	Leasing	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Wartość brutto środków trwałych na początek okresu	19 895	499	17 004	60 898	3 868	55	26 054	110	128 383
Zwiększenia	770	0	291	7 977	4 788	0	826	0	14 652
Zakupy bezpośrednie	2	0	261	5 532	4 788	0	719	0	11 302
Inne zwiększenia	768	0	30	2 445	0	0	107	0	3 350
Zmniejszenia	(1 590)	0	(2 033)	(4 608)	(3 372)	0	(1 593)	0	(13 196)
Sprzedaż, likwidacja	(1 590)	0	(2 033)	(4 708)	(22)	0	(1 489)	0	(9 842)
Inne zmniejszenia	0	0	0	100	(3 350)	0	(104)	0	(3 354)
Wartość brutto środków trwałych na koniec okresu	19 075	499	15 262	64 267	5 284	55	25 287	110	129 839
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	8 121	0	14 263	44 682	0	3	22 612	10	89 691
Zwiększenia	497	0	884	7 894	0	11	1 252	55	10 593
Amortyzacja	497	0	884	7 917	0	11	1 229	55	10 593
Inne zmiany	0	0	0	(23)	0	0	23	0	0
Zmniejszenia	(660)	0	(1 920)	(4 465)	0	0	(1 538)	0	(8 583)
Sprzedaż, likwidacja	(660)	0	(1 920)	(4 535)	0	0	(1 468)	0	(8 583)
Inne zmniejszenia	0	0	0	70	0	0	(70)	0	0
Skumulowana amortyzacja (umorzenia) na koniec okresu	7 958	0	13 227	48 111	0	14	22 326	65	91 701
Wartość netto środków trwałych na początek okresu	11 774	499	2 741	16 216	3 868	52	3 442	100	38 692
Wartość netto środków trwałych na koniec okresu	11 117	499	2 035	16 156	5 284	41	2 961	45	38 138

Zmiana stanu wartości rzeczowych aktywów trwałych w okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku

	Budynki i budowle	Grunty i inne	Ulepszenia w obcych obiektach	Urządzenia i maszyny	Środki trwałe w budowie	Środki transportu	Wyposażenie	Leasing	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Wartość brutto środków trwałych na początek okresu	18 875	499	19 018	56 627	3 691	0	28 090	0	126 800
Zwiększenia	1 020	0	51	5 017	1 857	55	660	110	8 770
Zakupy bezpośrednie	543	0	51	3 828	1 857	55	660	0	6 994
Inne zwiększenia	477	0	0	1 189	0	0	0	110	1 776
Zmniejszenia	0	0	(2 065)	(746)	(1 680)	0	(2 696)	0	(7 187)
Sprzedaż, likwidacja	0	0	(2 065)	(746)	(14)	0	(2 696)	0	(5 521)
Inne zmniejszenia	0	0	0	0	(1 666)	0	0	0	(1 666)
Wartość brutto środków trwałych na koniec okresu	19 895	499	17 004	60 898	3 868	55	26 054	110	128 383
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	7 645	0	14 522	38 546	0	0	23 494	0	84 207
Zwiększenia	476	0	1 543	6 878	0	3	1 489	10	10 399
Amortyzacja	476	0	1 543	6 878	0	3	1 489	10	10 399
Zmniejszenia	0	0	(1 802)	(742)	0	0	(2 371)	0	(4 915)
Sprzedaż, likwidacja	0	0	(1 802)	(742)	0	0	(2 371)	0	(4 915)
Skumulowana amortyzacja (umorzenia) na koniec okresu	8 121	0	14 263	44 682	0	3	22 612	10	89 691
Wartość netto środków trwałych na początek okresu	11 230	499	4 496	18 081	3 691	0	4 596	0	42 593
Wartość netto środków trwałych na koniec okresu	11 774	499	2 741	16 216	3 868	52	3 442	100	38 692

29. Wartości niematerialne

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Koszty zakończonych prac rozwojowych	12 316	5 964
Autorskie prawa majątkowe, licencje i oprogramowanie	55 485	37 796
Nakłady na wartości niematerialne	10 035	39 396
Wartości niematerialne razem	77 836	83 156

Na 31 grudnia 2018 roku Bank był stroną umów skutkujących powstaniem zobowiązań umownych z tytułu nabycia wartości niematerialnych w kwocie 2 304 tys. zł.

Zmiana stanu wartości niematerialnych w okresie od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku

	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Autorskie prawa majątkowe, licencje i oprogramowanie	Nakłady na wartości niematerialne	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	13 458	127 217	39 396	180 071
Zwiększenia	8 736	34 168	8 768	51 672
Przeniesienie z nakładów	8 736	29 367	0	38 103
Zakupy bezpośrednie	0	4 801	8 768	13 569
Zmniejszenia	0	(1 381)	(38 129)	(39 510)
Sprzedaż, likwidacja	0	(1 297)	0	(1 297)
Rozliczenie nakładów	0	0	(38 103)	(38 103)
Inne zmniejszenia	0	(84)	(26)	(110)
Wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	22 194	160 004	10 035	192 233
Skumulowana amortyzacja na początek okresu	7 494	89 421	0	96 915
Zwiększenia	2 384	16 305	0	18 689
Amortyzacja	2 384	16 305	0	18 689
Zmniejszenia	0	(1 207)	0	(1 207)
Sprzedaż, likwidacja	0	(1 207)	0	(1 207)
Skumulowana amortyzacja na koniec okresu	9 878	104 519	0	114 397
Wartość netto wartości niematerialnych na początek okresu	5 964	37 796	39 396	83 156
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	12 316	55 485	10 035	77 836

Zmiana stanu wartości niematerialnych w okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku

	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Autorskie prawa majątkowe, licencje i oprogramowanie	Nakłady na wartości niematerialne	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	11 893	110 747	33 879	156 519
Zwiększenia	1 566	16 700	14 673	32 939
Przeniesienie z nakładów	1 566	2 946	4 644	9 156
Zakupy bezpośrednie	0	13 754	10 029	23 783
Zmniejszenia	(1)	(230)	(9 156)	(9 387)
Sprzedaż, likwidacja	(1)	(230)	0	(231)
Rozliczenie nakładów	0	0	(9 156)	(9 156)
Wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	13 458	127 217	39 396	180 071
Skumulowana amortyzacja na początek okresu	5 037	76 733	0	81 770
Zwiększenia	2 458	12 898	0	15 356
Amortyzacja	2 458	12 898	0	15 356
Zmniejszenia	(1)	(210)	0	(211)
Sprzedaż, likwidacja	(1)	(210)	0	(211)
Skumulowana amortyzacja na koniec okresu	7 494	89 421	0	96 915
Wartość netto wartości niematerialnych na początek okresu	6 856	34 014	33 879	74 749
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	5 964	37 796	39 396	83 156

30. Pozostałe aktywa

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Dłużnicy różni	32 527	45 792
Przychody do otrzymania	14 387	16 623
Rozliczenia kart płatniczych	9 107	5 874
Koszty do rozliczenia w czasie	5 326	5 540
Zapasy związane z działalnością uboczną Banku	615	708
Inne aktywa	64	25
Razem pozostałe aktywa brutto	62 026	74 562
Odpis aktualizujące pozostałe aktywa	(19 066)	(18 317)
Razem pozostałe aktywa netto	42 960	56 245
w tym, aktywa finansowe	37 343	50 032

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Wartość odpisów aktualizujących pozostałe aktywa na początek okresu	18 317	20 373
Utworzenie/aktualizacja odpisów	4 888	3 397
Wykorzystanie odpisów	(3 931)	(5 208)
Rozwiązanie odpisów	(208)	(245)
Wartość odpisów aktualizujących pozostałe aktywa na koniec okresu	19 066	18 317

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Do 1 miesiąca	36 066	46 416
Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	215	1 334
Od 3 miesięcy do 1 roku	5 834	6 395
Razem krótkoterminowe	42 115	54 145
Od 1 roku do 5 lat	845	2 100
Razem długoterminowe	845	2 100
nieokreślony termin zapadalności	0	0
Razem pozostałe aktywa netto	42 960	56 245

31. Zobowiązania wobec innych banków

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Rachunki bieżące	18 436	15 220
Depozyty terminowe	0	3 194
Razem zobowiązania wobec innych banków	18 436	18 414
w tym:		
Krótkoterminowe (do 1 roku)	18 436	18 414
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	0	0

Według kategorii wyceny	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	18 436	18 414
Razem zobowiązania wobec innych banków	18 436	18 414

32. Zobowiązania wobec klientów

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Klienci instytucjonalni:		
Rachunki bieżące	818 219	778 163
Depozyty terminowe	360 074	322 171
Inne zobowiązania, w tym:	55 052	64 155
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	46 918	54 101
Razem - Klienci instytucjonalni:	1 233 345	1 164 489
Klienci indywidualni:		
Rachunki bieżące	3 442 868	3 069 413
Depozyty terminowe	1 821 721	1 822 966
Inne zobowiązania, w tym:	46 428	42 839
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	27	5
Razem - Klienci indywidualni:	5 311 017	4 935 218
Klienci instytucje rządowe i samorządowe:		
Rachunki bieżące	7 071	9 840
Depozyty terminowe	9 386	5 395
Inne zobowiązania, w tym:	7	7
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	7	7
Razem - Klienci instytucje rządowe i samorządowe	16 464	15 242
Razem zobowiązania wobec klientów	6 560 826	6 114 949
w tym:		
Krótkoterminowe (do 1 roku)	1 760 624	1 702 324
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	532 044	555 209
O nieokreślonej zapadalności	4 268 158	3 857 416

Według kategorii wyceny	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	6 560 826	6 114 949
Razem zobowiązania wobec klientów	6 560 826	6 114 949

33. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Według kategorii wyceny	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	145 121	355 779
Razem zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	145 121	355 779

Według terminów zapadalności	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Do 1 miesiąca	0	0
Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
Od 3 miesięcy do 1 roku	145 121	210 679
Od 1 roku do 5 lat	0	145 100
Razem zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	145 121	355 779

Stan na 31 grudnia 2018	Nr serii obligacji	Wartość nominalna	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności	Stan zobowiązań
					tys. zł
Obligacje					
Nienotowane	B5	145 000	WIBOR 6M+1,80pp	22 grudnia 2019	145 121
Razem		145 000			145 121

W 2018 roku Bank dokonał wykupu emisji obligacji własnych serii B3, B4 w terminie ich wymagalności oraz nie przeprowadzał żadnych nowych emisji obligacji własnych.

Wszystkie wyemitowane obligacje są obligacjami niezabezpieczonymi. Bank wywiązał się ze zobowiązań wynikających z warunków emisji obligacji.

Stan na 31 grudnia 2017	Nr serii obligacji	Wartość nominalna	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności	Stan zobowiązań
					tys. zł
Obligacje					
Nienotowane	B3	40 000	stała 4%	20 sierpnia 2018	40 573
Nienotowane	B4	170 000	WIBOR 6M+1,45pp	17 grudnia 2018	170 106
Nienotowane	B5	145 000	WIBOR 6M+1,80pp	22 grudnia 2019	145 100
Razem		355 000			355 779

34. Zobowiązania podporządkowane

Według kategorii wyceny	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	141 858	192 263
Razem zobowiązania podporządkowane	141 858	192 263

Stan na 31 grudnia 2018	Wartość nominalna	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności	Stan zobowiązań podporządkowanych
				tys. zł
Pożyczki				
Poczta Polska	43 000	WIBOR 6M+3,25pp	15 stycznia 2021	43 089
Obligacje				
Notowane	50 000	WIBOR 6M+2,8pp	8 czerwca 2026	49 041
Nienotowane	50 000	WIBOR 6M+2,5pp	18 września 2027	49 728
Razem		143 000		141 858

W dniu 5 kwietnia 2018 roku został przeprowadzony przedterminowy (wcześniejszy) wykup 5.000 szt. podporządkowanych obligacji na okaziciela wyemitowanych przez Bank w dniu 5 października 2012 roku o łącznej wartości nominalnej 50 000 tys. zł serii C oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem PLBPCZT00031 i notowanych w Alternatywnym Systemie Obrotu *Catalyst* prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. pod nazwą skröconą BPO1022.

Obligacje podporządkowane serii P1 o terminie wykupu 8 czerwca 2026 roku są przedmiotem obrotu w Alternatywnym Systemie Obrotu na rynku *Catalyst* prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Bank wywiązał się ze wszystkich zobowiązań wynikających z warunków emisji obligacji i pożyczki podporządkowanej.

Stan na 31 grudnia 2017	Wartość nominalna tys. zł	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności	Stan zobowiązań podporządkowanych tys. zł
Pożyczki				
Poczta Polska	43 000	WIBOR 6M+3,25pp	15 stycznia 2021	43 101
Obligacje				
Notowane	50 000	WIBOR 6M+2,8pp	8 czerwca 2026	48 931
Notowane	50 000	WIBOR 6M+3,5pp	5 października 2022	50 361
Nienotowane	50 000	WIBOR 6M+2,5pp	18 września 2027	49 870
Razem	193 000			192 263

Obligacje podporządkowane były przedmiotem obrotu w Alternatywnym Systemie Obrotu na rynku *Catalyst* prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Zobowiązania podporządkowane, w tym pożyczka podporządkowana i obligacje podporządkowane są instrumentami niezabezpieczonymi.

35. Rezerwy

	Rezerwy na sprawy sporne tys. zł	Rezerwa na odprawy emerytalno- rentowe tys. zł	Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe tys. zł	Odprawy dla Zarządu tys. zł	Rezerwa na zwrot prowizji klientom tys. zł	Pozostałe rezerwy tys. zł	Razem tys. zł
Stan na 31 grudnia 2017	295	1 382	226	205	6 813	0	8 921
Wpływ wdrożenia MSSF9	0	0	426	0	0		426
Stan na 1 stycznia 2018	295	1 382	652	205	6 813	0	9 347
Utworzenie rezerw	1 590	217	8 450	576	0	271	11 104
Aktualizacja rezerw	0	279	0	0	0	0	279
Wykorzystanie rezerw	(90)	(35)	0	(683)	(25)	0	(833)
Rozwiązanie rezerw	(45)	0	(8 169)	0	(6 788)	0	(15 002)
Stan na 31 grudnia 2018	1 750	1 843	933	98	0	271	4 895
w tym:							
Krótkoterminowe (do 1 roku)	1 750	132	933	98	0	271	3 184
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	0	1 711	0	0	0	0	1 711
Stan na 31 grudnia 2018	1 750	1 843	933	98	0	271	4 895

	Rezerwy na sprawy sporne tys. zł	Rezerwa na odprawy emerytalno- rentowe tys. zł	Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe tys. zł	Odprawy dla Zarządu tys. zł	Rezerwa na zwrot prowizji klientom tys. zł	Razem tys. zł
Stan na 1 stycznia 2017	101	939	248	1 594	10 130	13 012
Utworzenie rezerw	538	1 317	764	298	4 073	6 990
Aktualizacja rezerw	0	65	0	0	0	65
Wykorzystanie rezerw	(132)	(20)	0	(1 170)	(129)	(1 451)
Rozwiązanie rezerw	(212)	(919)	(786)	(517)	(7 261)	(9 695)
Stan na 31 grudnia 2017	295	1 382	226	205	6 813	8 921
w tym:						
Krótkoterminowe (do 1 roku)	295	82	226	205	6 813	7 621
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	0	1 300	0	0	0	1 300
Stan na 31 grudnia 2017	295	1 382	226	205	6 813	8 921

Postanowieniem z dnia 4 grudnia 2015 roku Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („Prezes UOKiK”) wszczął postępowanie dotyczące ustalenia, czy zostały naruszone zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejmowaniem przez Bank działań polegających na:

- niezamieszczaniu w wiadomościach przesyłanych do konsumentów związanych z jednostronną zmianą postanowień „Regulaminu otwierania i prowadzenia rachunku dla osób fizycznych w Banku Pocztowym S.A.” oraz „Taryfy opłat i prowizji bankowych stosowanych przez Bank Poczty S.A. dla Klientów detalicznych” istotnych informacji umożliwiających ustalenie przez konsumentów dopuszczalności wprowadzenia proponowanych zmian, tj. niewskazanie umownej podstawy prawnej umożliwiającej dokonanie tych zmian oraz czynników (okoliczności faktycznych), które spowodowały tę zmianę,
- pobieraniu przez Bank opłaty za przesyłanie posiadaczowi raz w miesiącu wyciągu z rachunku z informacją o zmianach stanu rachunku i ustaleniem salda, bez uzyskania przez Bank zgody na inny sposób informowania o zmianach stanu rachunku i ustaleniem salda, co może być uznane za niezgodne z art. 728 § 2 Kodeksu Cywilnego.

W dniu 20 lipca 2017 roku Prezes UOKiK wydał decyzję nr RKT-6/2017 („Decyzja”), kończąca postępowanie mające na celu ustalenie, czy Bank naruszył zbiorowe interesy konsumentów. Decyzja stała się prawomocna w dniu 22 sierpnia 2017 roku. Decyzja ma charakter częściowo zobowiązujący i nie nakłada na Bank kar pieniężnych.

W dniu 21 marca 2018 r. Bank złożył sprawozdanie z realizacji decyzji zobowiązującej Prezesa UOKiK.

Dodatkowo, w związku ze zrealizowaniem przez Bank zobowiązań wynikających z Decyzji, Bank rozwiązał rezerwę zawiązaną z tytułu przedmiotowego postępowania.

Inne sprawy sporne w toku

- 1) W dniu 29 grudnia 2006 roku Prezes UOKiK uznał praktyki polegające na wspólnym ustalaniu przez banki opłaty „interchange” za ograniczające konkurencję na rynku usług *acquiringowych* związanych z regulowaniem zobowiązań konsumentów wobec akceptantów z tytułu płatności za nabywane przez konsumentów towary i usługi za pomocą kart płatniczych na terytorium Polski oraz nakazał zaniechanie ich stosowania, jednocześnie nakładając na banki kary pieniężne, w tym na Bank w wysokości 2 895 tys. zł (uczestniczący wówczas tylko w systemie VISA) (decyzja Prezesa UOKiK nr DAR 15/2006).

Od powyższej decyzji odwołanie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („SOKiK”) złożył Bank oraz inni uczestnicy postępowania. Wyrokiem z 21 listopada 2013 roku SOKiK zmienił kary nałożone na banki, w tym m.in. znacząco zmniejszył wysokość kary nałożonej na Bank.

Na skutek apelacji banków oraz Prezesa UOKiK, Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał dnia 6 października 2015 roku prawomocny wyrok oddalający wszystkie odwołania banków w całości i uwzględniający apelację Prezesa UOKiK. W konsekwencji, uprawomocniła się decyzja Prezesa UOKiK nr DAR 15/2006, nakładająca na Bank karę w wysokości 2 895 tys. zł., która została zapłacona w dniu 20 października 2015 roku.

- 2) Dnia 19 kwietnia 2016 roku Bank wniósł skargę kasacyjną od w/w wyroku. Dnia 25 października 2017 roku Sąd Najwyższy uchylił wyrok II instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. W dniu 30 października 2017 roku Bank wystąpił do Prezesa UOKiK o dokonanie zwrotu kary w wysokości 2 895 tys. zł wraz z odsetkami, nałożonej przez Prezesa UOKiK decyzją z dnia 29 grudnia 2006 roku. Prezes UOKiK dokonał zwrotu kwoty 2 895 tys. zł. W związku z tym, że sprawa nie jest prawomocnie zakończona, Bank zawiązał rezerwę w wysokości 1 447 tys. zł.

Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2016 roku Prezes UOKiK wszczął postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Bank praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych poprzez:

- 1) zamieszczanie w materiałach reklamowych debetowej karty płatniczej Banku nieprawidłowo sformułowanych komunikatów dotyczących zasad zwolnienia z opłaty miesięcznej za użytkowanie karty,
- 2) uzależnienie zwolnienia konsumenta z opłaty miesięcznej za użytkowanie karty od dokonania rozliczenia operacji bezgotówkowych, w sytuacji gdy dokonanie tego rozliczenia nie zależy od konsumenta, lecz jest zależne od nieokreślonego terminu otrzymania przez Bank rozliczenia operacji od organizacji płatniczej.

W dniu 24 maja 2017 roku Prezes UOKiK wydał w tym postępowaniu decyzję zobowiązującą, która stała się prawomocna w dniu 5 lipca 2017 roku.

W dniu 09 marca 2018 r. Bank złożył sprawozdanie z realizacji decyzji zobowiązującej Prezesa UOKiK.

Opis najistotniejszych czynników wpływających na ustalenie rezerw na odprawy emerytalno-rentowe

Wyznaczanie rezerw emerytalno-rentowych przy wykorzystaniu metod aktuarialnych, naraża Bank na ryzyko aktuarialne obejmujące przede wszystkim ryzyko stopy procentowej, ryzyko długowieczności i ryzyko związane z wynagrodzeniem.

Ryzyko	Wpływ na wycenę
Ryzyko stopy procentowej	Spadek stóp oprocentowania nieobciążonych ryzykiem kredytowym instrumentów finansowych spowoduje wzrost wyceny wartości bieżącej rezerw emerytalno-rentowych.
Ryzyko długowieczności	Wartość bieżącą zobowiązań programu określonych świadczeń oblicza się przez odniesienie do najlepszych szacunków śmiertelności uczestników programu zarówno w okresie zatrudnienia, jak i po okresie zatrudnienia. Zwiększenie oczekiwanej długości trwania życia uczestników programu spowoduje wzrost wartości rezerw na odprawy emerytalno-rentowe.
Ryzyko wynagrodzeń	Wartość bieżącą zobowiązań programu określonych świadczeń oblicza się przez odniesienie do przyszłego poziomu wynagrodzeń uczestników programu. Wobec tego wzrost wynagrodzeń uczestników programu spowoduje zwiększenie wartości rezerw na odprawy emerytalno-rentowe.

Rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe zostały oszacowane przy wykorzystaniu metod wyceny rezerw przeprowadzonych przez zewnętrznego niezależnego aktuarium. Przy kalkulacji wysokości rezerwy na 31 grudnia 2018 roku została przyjęta stopa dyskonta na poziomie 3,1%. (3,4% na 31 grudnia 2017 roku). Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia kończącego okres sprawozdawczy. Poniższa tabela prezentuje kwoty ujmowane w rachunku zysków i strat oraz w pozostałych całkowitych dochodach w odniesieniu do programu określonych świadczeń.

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe na początek okresu	1 382	939
Wartości ujęte w rachunku zysków i strat, w tym:		
- koszty bieżącego zatrudnienia	170	143
- koszty przeszłego zatrudnienia	0	221
- koszty odsetkowe netto	47	34
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat	217	398
Wartości ujęte w pozostałych całkowitych dochodach, w tym:		
- aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń demograficznych	122	(43)
- aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń finansowych	157	108
Składniki kosztów ujęte w pozostałych całkowitych dochodach	279	65
Wypłacone świadczenia	(35)	(20)
Rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe na koniec okresu	1 843	1 382

36. Pozostałe zobowiązania

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	27 751	26 376
Rozliczenia z tytułu obsługi zastępczej z Poczta Polska	24 531	44 169
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	13 598	19 318
Rozrachunki międzybankowe	7 509	18 152
Rozliczenia publiczno - prawne	4 811	4 279
Rezerwy na premie, nagrody, wynagrodzenia	4 361	4 859
Przychody przyszłych okresów	4 096	4 858
Rezerwy na urlopy wypoczynkowe	3 646	3 132
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych	1 155	450
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	47	100
Razem pozostałe zobowiązania	91 505	125 693
w tym:		
Krótkoterminowe (do 1 roku)	87 879	121 499
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	3 626	4 194

37. Kapitały własne

37.1 Kapitał zakładowy

	Stan na 31 grudnia 2018		
	liczba akcji	rok rejestracji	wartość akcji tys. zł
Akcje imienne serii A o wartości nominalnej 10 zł każda	291 300	2011	2 913
Akcje imienne serii B o wartości nominalnej 10 zł każda	9 437 740	2011	94 377
Akcje imienne serii C1 o wartości nominalnej 10 zł każda	1 284 248	2015	12 843
Akcje imienne serii C2 o wartości nominalnej 10 zł każda	1 814 520	2017	18 145
Razem	12 827 808		128 278

	Stan na 31 grudnia 2017		
	liczba akcji	rok rejestracji	wartość akcji tys. zł
Akcje imienne serii A o wartości nominalnej 10 zł każda	291 300	2011	2 913
Akcje imienne serii B o wartości nominalnej 10 zł każda	9 437 740	2011	94 377
Akcje imienne serii C1 o wartości nominalnej 10 zł każda	1 284 248	2015	12 843
Akcje imienne serii C2 o wartości nominalnej 10 zł każda	1 814 520	2017	18 145
Razem	12 827 808		128 278

Na 31 grudnia 2018 roku kapitał zakładowy Banku składał się z 12 827 808 akcji o wartości nominalnej 10 zł każda. Akcje Banku zostały całkowicie opłacone. Ogólna charakterystyka akcji została opisana poniżej:

- akcje imienne serii A – w liczbie 291 300 sztuk (należące do Poczty Polskiej S.A.) nie są uprzywilejowane,
- akcje imienne serii B – w liczbie 7 005 470 sztuk (należące do Poczty Polskiej S.A.) oraz w liczbie 2 432 270 sztuk (należące do Powszechnej Kasy Oszczędności Bank Polski S.A.) nie są uprzywilejowane,
- akcje imienne serii C1 – w liczbie 963 186 sztuk (należące do Poczty Polskiej S.A.) oraz w liczbie 321 062 sztuk (należące do Powszechnej Kasy Oszczędności Bank Polski S.A.) nie są uprzywilejowane,

- akcje imienne serii C2 – w liczbie 1 360 890 sztuk (należące do Poczty Polskiej S.A.) oraz w liczbie 453 630 sztuk (należące do Powszechnej Kasy Oszczędności Bank Polski S.A.) nie są uprzywilejowane.

Każda akcja daje swojemu posiadaczowi prawo do dywidendy i jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu.

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym w porównaniu do 31 grudnia 2017 roku nie nastąpiły zmiany w kapitale zakładowym Banku.

37.2 Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy jest tworzony z nadwyżki wartości emisyjnej akcji nad ich ceną nominalną oraz z obligatoryjnego 8% odpisu z zysku netto. Szczegółowy podział kapitału zapasowego zaprezentowano w zestawieniu zmian w kapitale własnym.

37.3 Skumulowane inne całkowite dochody

Skumulowane inne całkowite dochody powstają w wyniku rozpoznania:

- efektu wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych do kategorii dostępnych do sprzedaży/wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody,
- efektywnej części wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne netto,
- zysków i strat aktuarialnych dotyczących wyceny programów określonych świadczeń po okresie zatrudnienia (rezerw emerytalno-rentowych),
- odroczonego podatku dochodowego od wyżej wymienionych pozycji.

Składniki te zostają przeniesione ze skumulowanych innych całkowitych dochodów (z wyjątkiem zysków/strat aktuarialnych z wyceny programów określonych świadczeń po okresie zatrudnienia) w momencie wyłączenia z ksiąg rachunkowych całości lub części wycenianych aktywów, zakończenia stosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych lub w momencie rozpoznania utraty wartości (efekt wyceny jest wtedy odnoszony do rachunku zysków i strat).

	Stan na 31 grudnia 2017	Wpływ wdrożenia MSSF9	Stan na 1 stycznia 2018	Skumulowane inne całkowite dochody					Stan na 31 grudnia 2018
				Aktualizacja wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziewej przez pozostałe całkowite dochody	Korekta wynikająca z przeklasyfikowa nia do rachunku zysków i strat w wyniku zaprzestania ujmowania aktywów finansowych wycenianych w wartości godziewej przez pozostałe całkowite dochody	Zyski/straty z tytułu wyceny zobowiązań dotyczących programu określonych świadczeń	Aktualizacja wyceny instrumentów zabezpieczając h stanowiącej zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Korekta wynikająca z przeklasyfikowani a do rachunku zysków i strat aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających w części stanowiącej nieefektywne zabezpieczenie przepływów pieniężnych	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Skumulowane inne całkowite dochody									
Zyski/straty z tytułu aktywów finansowych wycenianych w wartości godziewej przez pozostałe całkowite dochody, w tym:	6 638	(940)	5 698	19 171	(7 661)	0	0	0	17 208
- podatek odroczony	(1 558)	221	(1 337)	(4 499)	1 799	0	0	0	(4 037)
Zyski i straty aktuarialne z wyceny wartości zobowiązań z tytułu programu określonych świadczeń, w tym:	127	0	127	0	0	(227)	0	0	(100)
- podatek odroczony	(29)	0	(29)	0	0	53	0	0	24
Efektywna część zysków/strat z tytułu instrumentów zabezpieczających w zabezpieczeniu przepływów pieniężnych, w tym:	(418)	0	(418)	0	0	0	421	(87)	(84)
- podatek odroczony	98	0	98	0	0	0	(98)	20	20
Kapitał z aktualizacji wyceny razem	6 347	(940)	5 407	19 171	(7 661)	(227)	421	(87)	17 024

Skumulowane inne całkowite dochody	Stan na	Skumulowane inne całkowite dochody						Stan na
	1 stycznia 2017	Aktualizacja wyceny aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	Przeniesienie do rachunku zysków i strat w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	Przeniesienie do rachunku zysków i strat aktualizacji wyceny aktywów finansowych reklasyfikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży	Zyski/straty z tytułu wyceny zobowiązań dotyczących programu określonych świadczeń	Aktualizacja wyceny instrumentów zabezpieczających w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Przeniesienie do rachunku zysków i strat aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających w części stanowiącej nieefektywne zabezpieczenie przepływów pieniężnych	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Z tytułu wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, w tym:	(8 035)	16 495	(1 822)	0	0	0	0	6 638
- podatek odroczony	1 884	(3 871)	429	0	0	0	0	(1 558)
Z tytułu wyceny aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży reklasyfikowanych do kategorii utrzymywanych do terminu zapadalności, w tym:	(723)	0	0	723	0	0	0	0
- podatek odroczony	171	0	0	(171)	0	0	0	0
Zyski i straty aktuarialne z wyceny wartości zobowiązań z tytułu programu określonych świadczeń, w tym:	180	0	0	0	(53)	0	0	127
- podatek odroczony	(42)	0	0	0	13	0	0	(29)
Z tytułu wyceny instrumentów zabezpieczających w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie przepływów pieniężnych, w tym:	(695)	0	0	0	0	245	32	(418)
- podatek odroczony	162	0	0	0	0	(58)	(6)	98
Kapitał z aktualizacji wyceny razem	(9 273)	16 495	(1 822)	723	(53)	245	32	6 347

37.4 Pozostałe kapitały rezerwowe

Kapitał rezerwowy tworzony jest zgodnie z Prawem bankowym i statutem Banku z podziału zysku netto. Składa się na niego fundusz ogólnego ryzyka bankowego oraz kapitał rezerwowy. Wartości funduszu ogólnego ryzyka i kapitału rezerwowego zostały zaprezentowane poniżej.

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Fundusz ogólnego ryzyka	127 069	127 069
Kapitał rezerwowy	232 716	228 736
Pozostałe kapitały rezerwowe	359 785	355 805

Zmiany w pozostałych kapitałach rezerwowych wynikają z podziału zysku netto Banku za 2017 rok. Szczegóły co do podziału zysku netto Banku za 2017 rok zostały zaprezentowane w notcie 19.

38. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa stanowi cenę, którą Bank otrzymałby za sprzedaż składnika aktywów lub zapłaciłby za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Na 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku Bank dokonał następującej klasyfikacji według hierarchii wartości godziwej tych aktywów i zobowiązań finansowych, które nie są wycenione na bieżąco w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości godziwej oraz aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości godziwej:

- Poziom I: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o ceny notowane (nieskorygowane) na aktywnych rynkach za identyczne aktywa lub zobowiązania, do których Bank ma dostęp w dniu wyceny.
- Poziom II: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o dane wejściowe inne niż ceny notowane uwzględnione na Poziomie I, które są obserwowalne w przypadku danego składnika aktywów lub zobowiązania, albo pośrednio, albo bezpośrednio.
- Poziom III: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o nieobserwowalne dane wejściowe dotyczące danego składnika aktywów lub zobowiązania.

38.1 Instrumenty finansowe niewyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej

Główne kategorie aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku do wartości godziwej, stanowią składniki wyceniane w zamortyzowanym koszcie lub w wartości wymaganej zapłaty takie jak:

- udzielone kredyty i pożyczki oraz inne należności nieprzeznaczone do obrotu,
- do 31 grudnia 2017 roku aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności,
- zobowiązania finansowe nieprzeznaczone do obrotu.

Kasa, środki w Banku Centralnym oraz należności od innych banków

Na pozycję składa się wartość środków pieniężnych Banku utrzymywanych na rachunkach bieżących w innych bankach (do 31 grudnia 2017 roku dłużne papiery wartościowe banków zaklasyfikowane do kategorii pożyczek i należności).

Dla bieżących należności oraz depozytów terminowych Banku, których termin zapadalności nie przekracza jednego roku oraz pozostałych należności przyjmuje się, że wartość godziwa jest zbieżna z ich wartością bilansową.

Wyznaczenie wartości godziwej dłużnych papierów wartościowych banków odbywa się metodą dyskontowania przyszłych płatności z tychże instrumentów z wykorzystaniem *spreadu* wyznaczonego z momentu zawarcia transakcji. Dla dłużnych papierów wartościowych z wbudowaną opcją wcześniejszego wykupu wycenę dokonuje się przy założeniu realizacji opcji *call* w najbliższym możliwym terminie. Wycena opcji *call* wbudowanej w dłużny papier wartościowy na dzień bilansowy opiera się na wyznaczeniu różnicy pomiędzy wyceną tego papieru z uwzględnieniem realizacji opcji *call*

w najbliższym możliwym terminie oraz zdyskontowanymi przepływami z tego papieru przy założeniu utrzymania tego papieru do terminu zapadalności.

Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu/Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu

Wartość godziwa należności/zobowiązań z tytułu zakupionych/sprzedanych papierów wartościowych z otrzymanym/udzielonym przyrzeczeniem odkupu ustalana jest metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych z transakcji.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

W pozycji „Kredyty i pożyczki udzielone klientom” Bank ujmuje kredyty i pożyczki zakwalifikowane do kategorii wycenianych w zamortyzowanym koszcie (do 31 grudnia 2017 roku kredyty i pożyczki oraz dłużne papiery wartościowe zakwalifikowane zgodnie z MSR 39 do kategorii pożyczki i należności).

Wartość godziwa dla kredytów i pożyczek wyznaczona jest poprzez wyliczenie dla każdego kredytu korekty wartości bilansowej do wartości godziwej. Korekta ta została wyliczona, jako różnica pomiędzy sumą przyszłych przepływów pieniężnych kredytu lub pożyczki, zdyskontowanych rynkową stopą procentową (wg krzywej dochodowości zbudowanej z notowanych stawek WIBOR/LIBOR, FRA oraz IRS) powiększoną o rynkową marżę produktu a wartością niezapadłego kapitału kredytu na dzień bilansowy. Przyszłe przepływy pieniężne kredytu lub pożyczki obejmowały przepływy kapitałowe, wynikające z umowy oraz przepływy odsetkowe, wyznaczone kalkulacyjnie w oparciu o rynkową krzywą dochodowości zbudowaną z notowanych stawek WIBOR/LIBOR, FRA oraz IRS według kwotowań z dnia bilansowego, powiększoną o indywidualną marżę kontraktową dla każdego kredytu lub pożyczki. Rynkowa marża produktu została natomiast wyznaczona jako średnia efektywna marża ważona wartością kapitału dla analogicznej grupy produktów udzielonych w ciągu ostatnich 3 miesięcy poprzedzających datę bilansową lub w przypadku braku transakcji w ostatnich 3 miesiącach, ostatnia dostępna marża wynikająca z przeprowadzonej transakcji. Korektę wartości bilansowej do wartości godziwej wyznaczano dla kredytów, dla których przyszłe przepływy finansowe są znane, natomiast dla pozostałych, w tym kredytów w rachunku bieżącym, kredytów z rozpoznaną utratą wartości, dla których utworzono odpis aktualizujący, przyjęto korektę zerową.

Wyznaczenie wartości godziwej dłużnych papierów wartościowych odbywa się metodą dyskontowania przyszłych płatności z tychże instrumentów z wykorzystaniem *spreadu* wyznaczonego z momentu zawarcia transakcji. Dla papierów wartościowych z wbudowaną opcją wcześniejszego wykupu wycenę dokonuje się przy założeniu realizacji opcji *call* w najbliższym możliwym terminie. Wycena opcji *call* wbudowanej w dłużny papier wartościowy na dzień bilansowy opiera się na wyznaczeniu różnicy pomiędzy wyceną obligacji z uwzględnieniem realizacji opcji *call* w najbliższym możliwym terminie oraz zdyskontowanymi przepływami z obligacji przy założeniu utrzymania obligacji do terminu zapadalności.

Inwestycyjne aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności (do 31 grudnia 2017 roku)

Wartość godziwa obligacji Skarbu Państwa była wyznaczana bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku.

Wyznaczenie wartości godziwej innych dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowanych do kategorii aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności odbywała się metodą dyskontowania przyszłych płatności z tychże instrumentów z wykorzystaniem *spreadu* wyznaczonego z momentu zawarcia transakcji. Dla dłużnych papierów wartościowych z wbudowaną opcją wcześniejszego wykupu wycenę dokonywało się przy założeniu realizacji opcji *call* w najbliższym możliwym terminie. Wycena opcji *call* wbudowanej w dłużny papier wartościowy na dzień bilansowy opierała się na wyznaczeniu różnicy pomiędzy wyceną dłużnego papieru wartościowego z uwzględnieniem realizacji opcji *call* w najbliższym możliwym terminie oraz zdyskontowanymi przepływami z dłużnego papieru wartościowego przy założeniu utrzymania tego papieru do terminu zapadalności.

Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe nieuwjmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości godziwej

W przypadku grup aktywów finansowych utrzymywanych według wartości wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości i zobowiązań finansowych Bank uznaje, że wartość godziwa jest zbieżna z wartością bilansową, co wynika z charakteru tych grup np. krótki termin do zapadalności lub wymagalności, unikalny charakter instrumentu. Dotyczy to w szczególności gotówki i środków pieniężnych, bieżących należności i zobowiązań. Wartość godziwą dla depozytów

terminowych banków, których termin zapadalności nie przekracza jednego roku oraz pozostałych zobowiązań finansowych stanowi ich wartość bilansowa.

Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa dla kategorii „Zobowiązania wobec klientów” została wyznaczona poprzez wyliczenie dla każdego depozytu terminowego korekty wartości bilansowej do wartości godziwej. Korekta ta została wyliczona, jako różnica pomiędzy sumą przyszłych przepływów kapitału i odsetek dla okresu od daty bilansowej do terminu wymagalności zdyskontowanych rynkową stopą procentową (wg krzywej dochodowości zbudowanej z notowanych stawek WIBOR, FRA oraz IRS) powiększoną o aktualną marżę produktu a wartością bilansową salda depozytu. Aktualna marża produktu została wyznaczona dla analogicznej grupy produktów udzielonych w ciągu ostatnich 3 miesięcy poprzedzających datę bilansową jako średnia różnica pomiędzy efektywnym oprocentowaniem depozytu i stopą bazową z dnia bilansowego. Korektę wartości bilansowej do wartości godziwej wyznaczano dla depozytów, dla których przyszłe przepływy finansowe są znane, natomiast dla pozostałych, w tym dla depozytów terminowych z terminem zapadalności do 3 miesięcy od dnia bilansowego przyjęto zerową korektę.

Zobowiązania podporządkowane i zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Wyznaczenie wartości godziwej pożyczki podporządkowanej i zobowiązań z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych odbywa się metodą dyskontowania przyszłych płatności z tychże instrumentów z wykorzystaniem spreadu wyznaczonego z momentu zawarcia transakcji.

W poniższych tabelach przedstawiono różnice pomiędzy wartością bilansową (wartość bilansowa oprocentowanych aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych została zaprezentowana wraz z narosłymi odsetkami) i szacowaną wartością godziwą aktywów i zobowiązań finansowych Banku oraz klasyfikację według hierarchii wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych, które nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku według wartości godziwej.

	Stan na 31 grudnia 2018		Stan na 31 grudnia 2017	
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Kasa, środki w Banku Centralnym	461 506	461 506	44 445	44 445
Należności od innych banków	15 556	15 556	82 469	82 472
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	4 774 908	5 342 147	4 789 622	5 076 896
osoby fizyczne	4 078 240	4 570 970	4 159 628	4 397 674
- kredyty w rachunku bieżącym	17 791	17 791	21 113	21 113
- kredyty gotówkowe i ratalne	1 608 433	2 019 368	1 731 654	1 936 266
- pożyczki hipoteczne	160 979	187 131	177 524	202 782
- kredyty na nieruchomości	2 279 743	2 335 386	2 216 703	2 224 879
- kredyty w rachunku karty kredytowej	11 294	11 294	12 634	12 634
klienci instytucjonalni	571 946	646 215	467 413	516 260
instytucje samorządowe	124 722	124 962	162 581	162 962
Pozostałe aktywa	42 960	42 960	61 651	61 651
Zobowiązania wobec innych banków	18 436	18 436	18 414	18 414
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	12 476	12 476
Zobowiązania wobec klientów	6 560 826	6 593 433	6 114 949	6 149 303
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	145 121	145 172	355 779	356 404
Zobowiązania podporządkowane	141 858	143 978	192 263	194 380
Pozostałe zobowiązania	91 506	91 506	125 693	125 693

Stan na 31 grudnia 2018				
	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Kasa, środki w Banku Centralnym	0	461 506	0	461 506
Należności od innych banków	0	15 556	0	15 556
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	0	67 168	5 274 979	5 342 147
osoby fizyczne	0	29 085	4 541 885	4 570 970
- kredyty w rachunku bieżącym	0	17 791	0	17 791
- kredyty gotówkowe i ratalne	0	0	2 019 368	2 019 368
- pożyczki hipoteczne	0	0	187 131	187 131
- kredyty na nieruchomości	0	0	2 335 386	2 335 386
- kredyty w rachunku karty kredytowej	0	11 294	0	11 294
klienci instytucjonalni	0	38 083	608 132	646 215
instytucje samorządowe	0	0	124 962	124 962
Inne aktywa	0	0	42 960	42 960
Zobowiązania wobec innych banków	0	18 436	0	18 436
Zobowiązania wobec klientów	0	4 268 158	2 325 275	6 593 433
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	145 172	145 172
Zobowiązania podporządkowane	0	0	143 978	143 978
Pozostałe zobowiązania	0	0	91 506	91 506

Stan na 31 grudnia 2017				
	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Kasa, środki w Banku Centralnym	0	44 445	0	44 445
Należności od innych banków	0	52 312	30 160	82 472
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	0	53 798	5 023 098	5 076 896
osoby fizyczne	0	33 747	4 363 927	4 397 674
- kredyty w rachunku bieżącym	0	21 113	0	21 113
- kredyty gotówkowe i ratalne	0	0	1 936 266	1 936 266
- pożyczki hipoteczne	0	0	202 782	202 782
- kredyty na nieruchomości	0	0	2 224 879	2 224 879
- kredyty w rachunku karty kredytowej	0	12 634	0	12 634
klienci instytucjonalni	0	20 051	496 209	516 260
instytucje samorządowe	0	0	162 962	162 962
Inne aktywa	0	0	61 651	61 651
Zobowiązania wobec innych banków	0	18 414	0	18 414
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	12 476	0	12 476
Zobowiązania wobec klientów	0	3 857 416	2 291 887	6 149 303
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	356 404	356 404
Zobowiązania podporządkowane	0	0	194 380	194 380
Pozostałe zobowiązania	0	0	125 693	125 693

38.2 Instrumenty finansowe wyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej

Poniższa tabela pokazuje klasyfikację aktywów i zobowiązań finansowych, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej prezentowane są w wartości godziwej, według hierarchii wartości godziwej.

Stan na 31 grudnia 2018				
	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa finansowe, w tym:	2 086 921	667	5 984	2 093 572
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	0	667	0	667
Inwestycyjne aktywa finansowe	2 086 921	0	5 984	2 092 905
- wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	2 086 921	0	0	2 086 921
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	0	5 984	5 984
Zobowiązania finansowe, w tym:	0	563	0	563
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	0	177	0	177
Instrumenty finansowe zabezpieczające	0	386	0	386

Stan na 31 grudnia 2017				
	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa finansowe, w tym:	1 778 239	548 428	13 838	2 340 505
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	0	545	0	545
Inwestycyjne aktywa finansowe	1 778 239	547 883	13 838	2 339 960
- dostępne do sprzedaży	1 778 239	547 883	13 838	2 339 960
Zobowiązania finansowe, w tym:	0	728	0	728
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	0	36	0	36
Instrumenty finansowe zabezpieczające	0	692	0	692

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym nie miały miejsca przesunięcia pomiędzy Poziomem I i Poziomem II. Ponadto, nie miały miejsca przesunięcia do Poziomu III.

Bank na 31 grudnia 2018 roku posiada akcje uprzywilejowane serii C zamienne na akcje zwykłe serii A Visa Inc., które stanowiły część zapłaty za akcje Visa Europe. Z uwagi na zastosowanie w wycenie akcji uprzywilejowanych serii C zamiennych na akcje zwykłe serii A Visa Inc dyskonta w wysokości 15% w stosunku do cen rynkowych akcji zwykłych serii A, związanego z ograniczeniem zbywalności akcji uprzywilejowanych serii C oraz ryzykiem korekty współczynnika zamiany akcji uprzywilejowanych serii C na akcje zwykłe serii A, Bank ujmuje te akcje w Poziomie III.

Z uwagi na niewielką skalę transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych wyłącznie z bankami posiadającymi rating inwestycyjny lub za pośrednictwem KDPW_CCP (transakcje IRS, OIS, FRA w PLN), Bank w wycenie instrumentów pochodnych nie uwzględnia ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego, które w opinii Banku ma nieznaczący wpływ na wycenę zawartych transakcji na instrumentach pochodnych.

Poniższa tabela prezentuje uzgodnienie zmiany stanu instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do Poziomu III w 2018 roku, których wartość godziwa ustalana jest na podstawie technik wyceny z wykorzystaniem nieobserwowalnych danych wejściowych.

Poziom III	Inwestycyjne aktywa finansowe
	tys. zł
Stan na 1 stycznia 2018	13 919
Zyski lub straty	1 212
rozpoznane w rachunku zysków i strat:	1 212
- przychody z tytułu odsetek	85
- przychody z dywidend	41
- wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 126
- wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany	(40)
Zakupy	26
Sprzedaże	(9 000)
Zapłacone odsetki	(132)
Dywidendy zapłacone	(41)
Stan na 31 grudnia 2018	5 984

Bank na 31 grudnia 2018 roku nie posiadał dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowanych do Poziomu III. Posiadane na dzień 31 grudnia 2017 roku obligacje nieskarbowe zostały wykupione przez emitenta w I półroczu 2018 roku.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku, w przypadku instrumentów kapitałowych, które są nominowane w USD, zaklasyfikowanych do Poziomu III przy wzroście kursu USD/PLN o 1% potencjalny wpływ na zmianę wartości godziwej wynosi 59 tys. zł, natomiast przy spadku kursu USD/PLN o 1% wynosi - 59 tys. zł.

Poniższa tabela prezentuje uzgodnienie zmiany stanu instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do Poziomu III w 2017, których wartość godziwa ustalana jest na podstawie technik wyceny z wykorzystaniem nieobserwowalnych danych wejściowych.

Poziom III	Inwestycyjne aktywa finansowe dostępne do sprzedaży
	tys. zł
Stan na 1 stycznia 2017	12 923
Zyski lub straty	1 464
rozpoznane w rachunku zysków i strat:	540
- przychody z tytułu odsetek	503
- przychody z dywidend	37
rozpoznane w pozostałych całkowitych dochodach:	924
- zyski/straty z wyceny aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	924
Zapłacone odsetki	(500)
Dywidendy zapłacone	(38)
Inne	(10)
Stan na 31 grudnia 2017	13 839

Potencjalny wpływ na zmianę wartości godziwej dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowanych do Poziomu III na 31 grudnia 2017 roku przy wzroście spreadu kredytowego o 1 p.b. wynosi -1 tys. zł, natomiast przy spadku spreadu kredytowego o 1 p.b. wynosi 1 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku w przypadku instrumentów kapitałowych, które są nominowane w USD, zaklasyfikowanych do Poziomu III przy wzroście kursu USD/PLN o 1% potencjalny wpływ na zmianę wartości godziwej wynosi 48 tys. zł, natomiast przy spadku kursu USD/PLN o 1% wynosi -48 tys. zł.

Poniższa tabela prezentuje informacje o danych wejściowych wykorzystywanych do wyceny aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej.

Lp.	Aktywa/zobowiązania finansowe	Wartość godziwa na		Hierarchia wartości godziwej	Techniki wyceny i podstawowe dane wsadowe	Znaczące nieobserwowalne informacje	Zależność wartości godziwej od danych nieobserwowalnych
		31 grudnia 2018	31 grudnia 2017				
		tys. zł	tys. zł				
1	Obligacje Skarbu Państwa	Aktywa: 2 086 921	Aktywa: 1 778 239	Poziom 1	Cena BID dla pozycji długiej oraz cena ASK dla pozycji krótkiej w danym papierze, kwotowane na aktywnym rynku międzybankowym.	nd.	nd.
2	Bony pieniężne NBP	n.d.	Aktywa: 547 883	Poziom 2	Zdyskontowany przepływ z papieru przy stopie dyskontowej równej rentowności kupionej.	nd.	nd.
3	Swapy stóp procentowych	Aktywa: 667 Zobowiązania: 386	Aktywa: 545 Zobowiązania: 728	Poziom 2	Zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne. Przyszłe przepływy oraz czynniki dyskontowe wyznaczone są na podstawie krzywych dochodowości zbudowanych z notowanych stawek WIBOR/LIBOR, FRA oraz IRS.	nd.	nd.
4	FX swap	Zobowiązania: 177	n.d.	Poziom 2	Zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne. Krzywe wykorzystywane do dyskontowania zbudowane są na podstawie notowanych: stawek depozytów oraz punktów swapowych dla par walutowych.	nd.	nd.
5	Dłużne papiery wartościowe	n.d.	Aktywa: 9 086	Poziom 3	Zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne. Dyskontowanie przyszłych płatności z papieru wartościowego odbywa się z wykorzystaniem krzywych dochodowości powiększonych o spread kredytowy z tytułu ryzyka kontrahenta.	Stosowane spready obligacji BPS: na 31.12.2017 - 463pb na 31.12.2018 - brak obligacji w portfelu Banku	Im wyższy spread, tym niższa wartość godziwa.
6	Akcje uprzywilejowane zamienne na akcje zwykłe	Aktywa: 5 875	Aktywa: 4 753	Poziom 3	Wycena na podstawie ceny akcji zwykłych z aktywnego rynku z uwzględnieniem współczynnika zamiany i dyskonta związanego z ograniczeniem zbywalności oraz ryzykiem korekty współczynnika zamiany.	Dyskonto związane z ograniczeniem zbywalności oraz ryzykiem korekty współczynnika zamiany.	Wzrost dyskonta powoduje spadek wartości godziwej natomiast jego spadek powoduje wzrost wartości godziwej.
7	Inne akcje	Aktywa: 109	Aktywa: 80	Poziom 3	Wycena na podstawie wartości akcji podawanych przez SWIFT przeliczonej po średnim kursie NBP dla PLN/EUR na dzień bilansowy.	nd.	nd.

W pozycji " Inwestycyjne aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat" sprawozdania z sytuacji finansowej Bank prezentuje instrumenty kapitałowe o wartości godziwej 5 875 tys. zł na 31 grudnia 2018 roku i odpowiednio o wartości 4 753 tys. zł na 31 grudnia 2017 roku w pozycji „Inwestycyjne aktywa finansowe dostępne do sprzedaży”. Szczegółowy opis wyceny tych instrumentów został zaprezentowany w nocie 26.

39. Leasing operacyjny

Bank jako leasingobiorca

Bank jest stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres umowy.

Umowy leasingu operacyjnego, w których Bank występuje jako leasingobiorca, dotyczą przede wszystkim:

- dzierżawy pomieszczeń – umowy zawarte przede wszystkim na czas nieokreślony (z trzy miesięcznym okresem wypowiedzenia) oraz na okres 5 lat z możliwością przedłużenia okresu najmu,
- umowy dzierżawy samochodów – zawarte na 48 miesięcy z opcją wykupu po cenie zbliżonej do ceny rynkowej.

Opłaty dla umów zawartych na czas nieokreślony zostały policzone za okres wypowiedzenia. W niektórych umowach zawarte są zapisy uzależniające czynsz od wskaźników inflacji. Nie wystąpiły nieodwoływalne umowy subleasingu.

Na dzień bilansowy Bank posiada dwie istotne umowy leasingu operacyjnego dotyczące najmu pomieszczeń:

- umowę ramową w zakresie najmu nieruchomości od Poczty Polskiej S.A. zawartą 2 września 2011 roku. Umowa dotyczy najmu pomieszczeń na potrzeby placówek terenowych Banku. Umowa została zawarta na okres 5 lat. Po tym okresie umowa ramowa przekształciła się w umowę zawartą na czas nieokreślony. Na warunkach określonych w umowie ramowej zawarte są umowy najmu dla poszczególnych lokalizacji Banku. Umowa ta uległa automatycznemu rozwiązaniu z dniem wejścia w życie nowej umowy ramowej zawartej 20 września 2017 roku. Umowy najmu zawarte pomiędzy stronami na podstawie umowy ramowej w zakresie najmu nieruchomości Poczty Polskiej S.A. przez Bank zostały przedłużone na czas nieokreślony, z trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia,
- umowę najmu powierzchni dla lokalizacji biura Centrali Banku w Warszawie. Umowa została zawarta 21 maja 2013 roku na czas określony do 14 czerwca 2019 roku, z możliwością przedłużenia na kolejne 5 lat. W dniu 28 kwietnia 2017 roku umowa została przedłużona do 30 czerwca 2024 roku.

Na 31 grudnia 2018 roku oraz na 31 grudnia 2017 roku przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów nieodwoływalnego leasingu operacyjnego pomieszczeń i samochodów przedstawiały się następująco:

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Do 1 roku	6 942	6 165
Od 1 do 5 lat	19 299	19 958
Powyżej 5 lat	0	1 707
Razem	26 241	27 830

Bank jako leasingodawca

Bank jest stroną umów leasingowych na podstawie, których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków własne środki trwałe przez uzgodniony okres umowy.

Umowy leasingu operacyjnego, w których Bank występuje jako leasingodawca, dotyczą przede wszystkim dzierżawy stanowisk pracy oraz udostępniania powierzchni na dachu w Centrali Banku w Bydgoszczy. Z uwagi na likwidację jednego z podmiotów będącego najemcą, umowa dzierżawy stanowisk pracy uległa rozwiązaniu od dnia 31 maja 2018 roku.

Nie wystąpiły nieodwoływalne umowy subleasingu.

Na 31 grudnia 2018 roku oraz na 31 grudnia 2017 roku przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów nieodwoływalnego leasingu operacyjnego przedstawiały się następująco:

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Do 1 roku	57	10
Od 1 do 5 lat	176	0
Razem	233	10

40. Leasing finansowy

Bank nie posiada istotnych umów leasingu finansowego.

41. Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera następujące salda o terminie zapadalności krótszym niż trzy miesiące.

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Kasa i środki w Banku Centralnym	461 506	44 445
Rachunki bieżące w innych bankach	14 429	51 452
Lokaty bankowe do 3 miesięcy	473	0
Korekta zmiany stanu innych środków - czeki	(31)	0
Razem	476 377	95 897

Różnice między bilansowymi zmianami stanu pozycji oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanych w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku przedstawiały się następująco:

Zmiana stanu należności od innych banków	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bilansowa zmiana stanu	66 913	(36 574)
Zmiana stanu rachunków nostro - środki pieniężne	(37 023)	46 884
Zmiana stanu lokat do 3 m-cy - środki pieniężne	473	0
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	(157)	(37)
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	30 206	10 273

Zmiana wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bilansowa zmiana stanu instrumentów pochodnych zabezpieczających	(306)	906
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	2	(1 073)
Wycena instrumentów zabezpieczających ujęta w kapitale z aktualizacji wyceny	412	341
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	108	174

Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bilansowa zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	14 714	380 209
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	28 423	41 307
Korekta - wpływ wdrożenia MSSF9	(77 333)	-
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(34 196)	421 516

Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bilansowa zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	(1 164 354)
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujęta w innych skumulowanych dochodach całkowitych oraz efekt reklasyfikacji aktywów finansowych pomiędzy kategoriami	-	18 115
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	-	8 336
Wynik na działalności inwestycyjnej z tytułu zakupu i sprzedaży papierów wartościowych	-	867 684
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	-	(270 219)

Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bilansowa zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-	288 871
Wycena aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności ujęta w innych skumulowanych dochodach całkowitych oraz efekt reklasyfikacji aktywów finansowych pomiędzy kategoriami	-	894
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	-	(6 215)
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	-	283 550

Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez całkowite dochody	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bilansowa zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez całkowite dochody	239 201	-
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	10 481	-
Wycena aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez całkowite dochody ujęta w skumulowanych innych całkowitych dochodach oraz efekt reklasyfikacji aktywów finansowych pomiędzy kategoriami	14 210	-
Wynik na działalności inwestycyjnej z tytułu zakupu i sprzedaży papierów wartościowych	(314 545)	-
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(50 653)	-

Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bilansowa zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	9 086	-
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	(157)	-
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	8 929	-

Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu obowiązkowo wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bilansowa zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu obowiązkowo wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(1 152)	-
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	7	-
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(1 145)	-

Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	22	(3 442)
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	22	(3 442)

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	(12 476)	11 436
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(12 476)	11 436

Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	445 877	347 801
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	(1 361)	(9 799)
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	444 516	338 002

Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Bilansowa zmiana stanu pozostałych zobowiązań	(34 188)	16 585
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	53	(100)
Korekta - wpływ wdrożenia MSSF9	2	-
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływow pieniężnych	(34 133)	16 485

Inne pozycje	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Likwidacja środków trwałych i wartości niematerialnych	1 463	626
Zyski/straty aktuarialne	(280)	(66)
Likwidacja udziałów spółek zależnych	5 964	558
Korekta zmiany stanu innych środków-czeki	(31)	0
Zmiana stanu zaprezentowana w sprawozdaniu z przepływow pieniężnych	7 116	1 118

Bank przyjął następujący podział działalności na operacyjną, inwestycyjną i finansową w sprawozdaniu z przepływow pieniężnych.

Działalność operacyjna stanowi podstawową działalność Banku, która nie zalicza się do działalności inwestycyjnej i finansowej.

Działalność inwestycyjna polega na nabywaniu i sprzedaży składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz uzyskiwaniu wpływów w postaci dywidend otrzymanych w tytułu posiadania udziałów kapitałowych.

Działalność finansowa polega na zawieraniu długoterminowych (powyżej 12 miesięcy) operacji finansowych stanowiących źródło finansowania działalności Banku tj. emisji dłużnych papierów wartościowych, zaciąganie pożyczek, wykup wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych i spłata zaciągniętych pożyczek oraz spłata związanych z nimi odsetek.

42. Pozabilansowe aktywa i zobowiązania warunkowe

Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone

Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone według rodzaju	Stan na	
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Finansowe	338 095	190 058
- niewykorzystane linie kredytowe, w tym:	326 102	177 981
-koszyk 1	164 470	-
-koszyk 2	161 525	-
-koszyk 3	107	-
- limity na kartach kredytowych, w tym	11 993	12 077
-koszyk 1	5 951	-
-koszyk 2	5 784	-
-koszyk 3	258	-
Gwarancyjne	20 683	20 876
- gwarancje udzielone, w tym	20 683	20 876
Razem	358 778	210 934

Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone według terminów zapadalności	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Finansowe	338 095	190 058
Bez określonego terminu	230 366	122 335
Do 1 miesiąca	10 191	13 110
Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	16 168	8 956
Od 3 miesięcy do 1 roku	75 636	39 219
Od 1 roku do 5 lat	5 734	6 438
Gwarancyjne	20 683	20 876
Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	22
Od 3 miesięcy do 1 roku	960	830
Od 1 roku do 5 lat	19 723	20 024
Razem	358 778	210 934

W ramach pozabilansowych zobowiązań warunkowych udzielonych dominują linie kredytowe. W procesie zarządzania ryzykiem w Banku udzielone gwarancje oraz bezwarunkowe zobowiązania dotyczące finansowania traktowane są jako element zaangażowania obciążonego ryzykiem kredytowym. Ocena ryzyka wynikającego z udzielonych gwarancji i bezwarunkowych zobowiązań dotyczących finansowania stanowi element procesu oceny ryzyka kredytowego wynikającego z innych produktów kredytowych posiadanych przez danych klientów, tzn. wszystkie produkty kredytowe, łącznie z gwarancjami, udzielone konkretnym kredytobiorcom analizowane są równolegle zarówno pod kątem oceny przesłanek utraty wartości, jak i pomiaru odpisów aktualizujących.

W tabeli poniżej zaprezentowane zostały wartości zaangażowania pozabilansowego brutto (linie kredytowe, gwarancje) wobec pięciu największych klientów według stanu na 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku.

Nazwa kredytobiorcy	Stan na
	31 grudnia 2018
	tys. zł
Klient 1	139 600
Klient 2	36 000
Klient 3	9 900
Klient 4	9 000
Klient 5	8 365
Razem wybrani klienci	202 865

Nazwa kredytobiorcy	Stan na
	31 grudnia 2017
	tys. zł
Klient 1	59 600
Klient 2	36 000
Klient 3	5 469
Klient 4	4 801
Klient 5	2 962
Razem wybrani klienci	108 832

Oszacowana kwota rezerw na udzielone zobowiązania gwarancyjne i zobowiązania dotyczące finansowania na 31 grudnia 2018 roku wynosiła 933 tys. zł (na 31 grudnia 2017 roku wynosiła 226 tys. zł). Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe są ewidencjonowane na kontach bilansowych i prezentowane w notce 35 jako pozycja „Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe”.

Pozabilansowe zobowiązania warunkowe otrzymane

Pozabilansowe zobowiązania warunkowe otrzymane według rodzaju	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Gwarancyjne	1 096	1 255
- gwarancje otrzymane	1 096	1 255
Razem	1 096	1 255

Pozabilansowe zobowiązania warunkowe otrzymane według terminów zapadalności	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Gwarancyjne	1 096	1 255
Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	5
Od 3 miesięcy do 1 roku	995	1 242
Od 1 roku do 5 lat	101	8
Razem	1 096	1 255

Główną pozycją w kwocie zobowiązań warunkowych otrzymanych jest gwarancja otrzymana na zabezpieczenie zobowiązań Banku wynikających z umowy najmu powierzchni biurowej.

Sprawy sądowe i postępowania administracyjne oraz wezwania do zawarcia ugody stanowiące aktywa i zobowiązania warunkowe Banku

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2018 roku Bank nie był stroną w żadnym postępowaniu toczącym się przed sądem lub organem administracji publicznej, którego wartość stanowiłaby, co najmniej 10% kapitałów własnych Banku.

- Sprawy sądowe**

Suma roszczeń z tytułu toczących się postępowań, w których Bank jest stroną pozwaną, dla których Bank szacuje prawdopodobieństwo przegranej na poniżej 50%, wynosiła odpowiednio: na 31 grudnia 2018 roku 274 tys. zł i na 31 grudnia 2017 roku 338 tys. zł. W związku z brakiem przesłanek Bank nie utworzył rezerw na potencjalne zobowiązania z tego tytułu.

- Postępowania administracyjne**

Postanowieniem z dnia 26 sierpnia 2016 roku Prezes UOKiK wszczął postępowanie w sprawie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie kredytu konsumenckiego dotyczącego produktu "Pożyczka na Pocztę" o koszty prowizji, co może naruszać art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim. W dniu 16 lipca 2018 roku Bank wystąpił do Prezesa UOKiK z wnioskiem o zawieszenie postępowania do czasu rozpoznania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytania prawnego zadane przez Sąd Rejonowy Lublin – Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku, zarejestrowanego pod sygnaturą C-383/18-Lexitor. Prezes UOKiK nie uwzględnił tego wniosku. W dniu 31 grudnia 2018 r. sporządził szczegółowe uzasadnienie zarzutów w przedmiotowej sprawie, które zostało doręczone Bankowi w dniu 4 stycznia 2019 r.

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego postępowanie w sprawie nie zakończyło się. W związku z wczesnym etapem postępowania oraz jego spodziewanym zawieszeniem, do dnia 31 grudnia 2018 r., Bank nie utworzył rezerw na potencjalne zobowiązania z tego tytułu.

Poza opisanym powyżej postępowaniem w sprawie, na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego wobec Banku prowadzone były przez Prezesa UOKiK następujące postępowania wyjaśniające:

- 1) w celu wstępnego ustalenia, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów, uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach w zakresie ustalenia przez Bank wysokości opłaty za dostęp do informacji o umowach rachunku bankowego rozwiązanych lub wygasłych z przyczyn określonych w ustawie Prawo bankowe, tj. z powodu śmierci posiadacza rachunku albo braku dyspozycji dotyczących rachunku przez okres 10 lat - tzw. rachunki uśpione,

- 2) w celu wstępnego ustalenia, czy wzorce umów stosowane w obrocie konsumenckim przez Bank zawierają niedozwolone postanowienia umowne – w zakresie postanowień umownych dotyczących zmiany stawek opłat i prowizji za czynności bankowe oraz modyfikacji innych warunków umowy w trakcie jej wykonywania,
- 3) w celu wstępnego ustalenia, czy wzorce umowne stosowane przez Bank zawierają niedozwolone postanowienia umowne, a co za tym idzie, czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów, w szczególności w związku ze zmianą wzorców umownych (m.in. Tabele Opłat i Prowizji) określających opłaty za czynności bankowe oraz inne czynności w trakcie trwania umowy zawartej z konsumentem,
- 4) w celu wstępnego ustalenia, czy przy oferowaniu konsumentom kredytów hipotecznych w PLN nie doszło do naruszenia przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r., poz. 229 ze zmianami) lub innych ustaw chroniących interesy konsumentów.

Powyższe postępowania mają charakter wyjaśniający, stąd Bank nie zidentyfikował przesłanek do utworzenia rezerw na ewentualne zobowiązania z ich tytułu.

- **Wezwania do zawarcia ugody**

Na skutek uprawomocnienia się w dniu 6 października 2015 roku, decyzji Prezesa UOKiK nr DAR 15/2006 z dnia 29 grudnia 2006 r., dotyczącej uznania praktyki polegającej na wspólnym ustalaniu przez banki opłaty *interchange* za ograniczające konkurencję na rynku usług *acquiringowych* związanych z regulowaniem zobowiązań konsumentów wobec akceptantów z tytułu płatności za nabywane przez konsumentów towary i usługi za pomocą kart płatniczych na terytorium Polski (szczegóły zostały zawarte w nocie 35), banki, w tym Bank otrzymały od szeregu podmiotów handlowych wnioski o sądowe zawiązanie do próby ugodowej w zakresie roszczeń o zwrot opłat *interchange*.

- **Pozwy wniesione przez Bank**

W dniu 3 lutego 2017 roku Bank wniósł do Sądu Okręgowego we Wrocławiu pozew o zasądzenie od Banku Zachodniego WBK S.A. z siedzibą we Wrocławiu (dalej: „Bank Zachodni WBK”) kwoty 2 022 808 EUR tytułem zwrotu Bankowi korzyści w postaci kwoty pieniężnej uzyskanej przez Bank Zachodni WBK bez podstawy prawnej, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 lipca 2016 roku do dnia zapłaty oraz nakazanie Bankowi Zachodniemu WBK wydania Bankowi 726 akcji uprzywilejowanych spółki Visa Inc. serii C uzyskanych przez Bank Zachodni WBK bez podstawy prawnej.

Niniejszy spór powstał na tle rozliczenia wynikającego z uzgodnionej w 2015 roku i sfinalizowanej w 2016 roku transakcji, przejęcia Visa Europe przez Visa Inc., w wyniku której członkom (wspólnikom) Visa Europe wypłacono ceny za udziały (w formie pieniężnej oraz w formie akcji uprzywilejowanych spółki Visa Inc. serii C) zgodnie z zasadami określonymi w dokumencie Membership Regulations i informacjach podawanych przez Visa Europe (dalej jako: „Cena za Udział”). Cena za Udział uzyskana przez Bank Zachodni WBK stanowi w podanej pozwem części bezpodstawne wzbogacenie kosztem Banku, które winno być stosownie do art. 405 kodeksu cywilnego zwrócone Bankowi (jako zubożonemu) przez Bank Zachodni WBK (jako wzbogaconemu).

W sprawie zapadło postanowienie Sądu Okręgowego o odrzuceniu pozwu ze względu na brak jurysdykcji krajowej. Postanowienie nie jest prawomocne. W dniu 17 września 2018 r. Bank wniósł zażalenie na ww. postanowienie do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2018 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił powyższe zażalenie. Postanowienie jest prawomocne, ale do dnia 4 marca 2019 r. Bank ma prawo wnieść skargę kasacyjną od tego postanowienia.

43. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Stan na 31 grudnia 2018			
Rodzaj aktywów Banku stanowiących zabezpieczenie	Rodzaj zobowiązania	Wartość nominalna zobowiązań podlegających zabezpieczeniu	Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie
		tys. zł	tys. zł
Obligacje skarbowe	Fundusz ochrony środków gwarantowanych *	38 445	38 329
Razem		38 445	38 329

* Zabezpieczeniu podlega wartość tworzonego przez Bank Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych zgodnie z art. 369 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji.

Wartość bilansową aktywów stanowiących zabezpieczenie na pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej.

Stan na 31 grudnia 2017			
Rodzaj aktywów Banku stanowiących zabezpieczenie	Rodzaj zobowiązania	Wartość nominalna zobowiązań podlegających zabezpieczeniu	Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie
		tys. zł	tys. zł
Obligacje skarbowe	Fundusz ochrony środków gwarantowanych *	37 000	36 556
	Zastaw z tytułu umowy o współpracy w zakresie obsługi kart płatniczych i kredytowych **	zmienne	2 035
	Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu ***	12 476	12 476
Razem		49 476	51 067

* Zabezpieczeniu podlega wartość tworzonego przez Bank Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych zgodnie z art. 369 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji.

Wartość bilansową aktywów stanowiących zabezpieczenie na pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej.

** Zabezpieczeniu podlegają wszelkie zobowiązania wynikające z zawartej umowy o współpracy w zakresie personalizacji kart płatniczych organizacji VISA/MasterCard, obsługi i rozliczania transakcji dokonanych na terenie Polski i za granicą przy użyciu kart VISA/MasterCard Banku Pocztowego S.A. oraz obsługi rachunków kart kredytowych.

***Zabezpieczeniu podlega zobowiązanie do odkupu dłużnych papierów wartościowych w ramach transakcji *sell-buy-back*.

44. Sprzedaż pakietów wierzytelności

W 2018 roku Bank zrealizował dwie odrębne transakcje sprzedaży pakietów wierzytelności kredytowych. Transakcje te zostały zawarte odpowiednio 29 czerwca 2018 roku oraz 19 grudnia 2018 roku. Nabywcą pakietów zostały fundusze sekurytyzacyjne, które w toku przeprowadzonego postępowania przetargowego zaoferowały najkorzystniejszą cenę za zbywane portfele.

W wyniku realizacji ww. transakcji dokonano zbycia 3 600 szt. kredytów o wartości nominalnej kapitału 40,98 mln zł oraz wartości odsetek i innych kosztów w kwocie 21,24 mln zł, objętych w istotnej części odpisami na oczekiwane straty kredytowe tych aktywów (37,28 mln zł). Wynik brutto na transakcji sprzedaży pakietów wierzytelności wyniósł 0,53 mln zł i został ujęty w pozycji „Wynik z tytułu odpisów na straty kredytowe od aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy” rachunku zysków i strat.

45. Informacje o podmiotach powiązanych

Podmioty powiązane z Bankiem to:

- podmiot dominujący: Poczta Polska S.A.,
- podmiot o znaczącym wpływie na Bank: PKO Bank Polski S.A.,
- jednostki zależne od Banku: Centrum Operacyjne Sp. z o.o. w likwidacji (do momentu wykreślenia z KRS w dniu 16 maja 2018 roku), Spółka Dystrybucyjna Banku Pocztowego Sp. z o.o. w likwidacji (do momentu wykreślenia z KRS w dniu 31 grudnia 2018 roku),
- inne podmioty wchodzące w skład Grupy Kapitałowej Poczty Polskiej S.A.,
- inne podmioty zależne od PKO Bank Polski S.A.,
- główna kadra kierownicza Banku: członkowie Zarządu, członkowie Rady Nadzorczej oraz dyrektorzy zarządzający, dyrektorzy departamentów i ich zastępcy oraz dyrektorzy biur i ich zastępcy,
- główna kadra kierownicza podmiotu dominującego wobec Banku, rozumiana jako Zarząd Poczty Polskiej S.A.

Zgodnie z MSR 24 do podmiotów powiązanych Bank zalicza jednostki zależne od Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, który sprawuje kontrolę nad Bankiem za pośrednictwem głównego akcjonariusza. Na potrzeby sprawozdania finansowego przez jednostki zależne od Skarbu Państwa należy rozumieć jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, przedsiębiorstwa państwowe, spółki z większościowym udziałem Skarbu Państwa oraz jednostki samorządu terytorialnego. Ponadto, Bank skorzystał ze zwolnień przewidzianych w punktach 25-26 MSR 24 tj. w stosunku do transakcji zawartych z podmiotami zależnymi Skarbu Państwa, przy braku indywidualnie znaczących transakcji, ograniczył się do zbiorowego ujawnienia ich zakresu.

W okresie 12 miesięcy kończącym się 31 grudnia 2018 roku nie miały miejsca niestandardowe znaczące transakcje z podmiotami powiązanimi, których charakter i warunki nie wynikały z bieżącej działalności operacyjnej. Wszystkie transakcje były zawierane na warunkach rynkowych.

Poniżej zaprezentowano charakter istotnych umów z podmiotami powiązanimi:

- umowa o współpracy zawarta w dniu 2 września 2011 roku z późniejszymi zmianami (zawarta przez Bank z Poczta Polska S.A.) określająca obszary i warunki współpracy, ogólne warunki dotyczące wzajemnych relacji, zakazu konkurencji, wzajemnej odpowiedzialności stron. Nie jest to umowa dotycząca bezpośrednio bieżącej działalności operacyjnej, ale ma istotny wpływ na jej kształtowanie,
- umowy związane z pośrednictwem finansowym realizowanym w imieniu i na rzecz Banku w zakresie całej gamy produktów i usług Banku, w tym w szczególności Umowa Agencyjna z 2 września 2011 roku zawarta z Poczta Polska S.A., z późniejszymi zmianami,
- umowy związane z pośrednictwem finansowym realizowanym przez Bank w imieniu i na rzecz Poczty Polskiej S.A. (w tym umowa rachunku bankowego wraz z produktami dodatkowymi); w roku 2018, w ramach w/w umowy rachunku bankowego udzielono Poczcie Polskiej limit debetowy śróddzienny w wysokości 120 mln zł,
- umowy zawierane w ramach działalności *bancassurance*, w tym w szczególności umowa agencyjna z Pocztowym Towarzystwem Ubezpieczeń na Życie S.A. z dnia 8 kwietnia 2015 roku, z późniejszymi zmianami oraz umowa agencyjna z Pocztowym Towarzystwem Ubezpieczeń Wzajemnych z dnia 30 listopada 2010 roku, z późniejszymi zmianami oraz Umowa Generalna Grupowego Ubezpieczenia Kart Banku Pocztowego S.A. z dnia 27 września 2017 roku,
- umowa z 29 czerwca 2018 r. z PKO Bank Polski S.A. w sprawie realizacji zastępczej obsługi kasowej na rzecz Klientów Banku Pocztowego S.A. przez oddziały Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. będącą najważniejszą umową w ramach Planu Awaryjnego Działania w przypadku braku możliwości obsługi kasowej/gotówkowej Klientów Banku przez placówki Poczty Polskiej S.A.,

- pakiet umów związanych z obsługą finansową przez Bank, w tym w szczególności umowy o charakterze *cash processingu* (m.in. umowa z Poczta Polska S.A. w sprawie obsługi gotówkowej placówek własnych Banku, umowa obsługi przez Poczta Polska S.A. wpłat i wypłat zamkniętych Klientów Banku),
- umowa najmu regulująca zasady i warunki najmu/podnajmu lokali lub pomieszczeń na placówki Banku w ramach infrastruktury sieci placówek Poczty Polskiej S.A.

Rozrachunki oraz przychody i koszty z transakcji z podmiotami powiązаныmi zostały zaprezentowane w poniższych tabelach:

Należności	Stan na 31 grudnia 2018		Stan na 31 grudnia 2017	
	Rachunki nostro	Inne należności	Rachunki nostro	Inne należności
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Poczta Polska S.A.	0	16 906	0	24 594
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	1	0	8	1
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	0	0	0	12
Spółka Dystrybucyjna Banku Pocztowego Sp. z o.o. w likwidacji*	-	-	0	10
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych	0	1 035	0	1 278
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.	0	612	0	233
Razem	1	18 553	8	26 128

* W dniu 21 grudnia 2018 roku nastąpiło złożenie wniosku o wykreślenie Spółki Dystrybucyjnej Banku Pocztowego Sp. z o.o. w likwidacji z KRS w związku z zakończeniem procesu jej likwidacji. W dniu 31 grudnia 2018 roku spółka została wykreślona z KRS.

Zobowiązania	Stan na 31 grudnia 2018			Stan na 31 grudnia 2017			
	Depozyty otrzymane	Inne zobowiązania	Pożyczka podporządkowana	Depozyty otrzymane	Zobowiązania z tyt. sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	Inne zobowiązania	Pożyczka podporządkowana
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Poczta Polska S.A.*	83 171	31 905	43 089	77 889	0	47 567	43 101
Centrum Operacyjne Sp. z o.o. w likwidacji**	-	-	-	4 304	0	0	0
Spółka Dystrybucyjna Banku Poczтового Sp. z o.o. w likwidacji ***	-	-	-	2 091	0	153	0
Pocztowa Agencja Usług Finansowych S.A.	6 815	0	0	8 647	0	0	0
Pocztowe Usługi Finansowe****	0	0	0	1 672	0	0	0
Pocztylion - Arka PTE S.A.	1	0	0	0	0	0	0
Postdata S.A.	2 380	0	0	1 807	0	0	0
Poczta Polska Usługi Cyfrowe Sp. z o.o.	2 500	0	0	998	0	0	0
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych	2 798	313	0	1 285	11 025	329	0
Centrum Rozliczania Ubezpieczeń Sp. z o.o.	6 372	0	0	2 556	0	0	0
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.	1 618	751	0	1	1 451	548	0
Razem	105 655	32 969	43 089	101 250	12 476	48 597	43 101

* Obejmują środki podmiotu dominującego wobec Banku zgromadzone na rachunkach bieżących i rachunkach celowych z tytułu prowadzonej przez ten podmiot działalności, regulowanych na podstawie umów zawartych z Bankiem.

** W dniu 16 maja 2018 roku nastąpiło wykreślenie Centrum Operacyjne Sp. z o.o. w likwidacji z KRS w związku z zakończeniem procesu jej likwidacji.

*** W dniu 21 grudnia 2018 roku nastąpiło złożenie wniosku o wykreślenie Spółki Dystrybucyjnej Banku Poczтового Sp. z o.o. w likwidacji z KRS w związku z zakończeniem procesu jej likwidacji. W dniu 31 grudnia 2018 roku spółka została wykreślona z KRS.

**** W dniu 22 listopada 2018 roku nastąpiło wykreślenie spółki Pocztowe Usługi Finansowe Sp. z o.o. z KRS. Spółka połączyła się z Centrum Rozliczania Ubezpieczeń Sp. z o.o.

Przychody i koszty w poniższej tabeli zostały zaprezentowane w wartości otrzymanej/dokonanej zapłaty od/wobec kontrahenta (tj. w ujęciu kasowym) w rozbiściu na poszczególne jednostki.

Przychody	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018			Stan na od 01.01.2017 do 31.12.2017		
	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu provizji	Przychody z innych tytułów	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu provizji	Przychody z innych tytułów
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Poczta Polska S.A.	2	14 552	647	0	15 930	1 330
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	6	0	0	0	0	0
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	0	80	0	0	114	0
Centrum Operacyjne Sp. z o.o. w likwidacji*	0	0	4	0	3	415
Spółka Dystrybucyjna Banku Poczowego Sp. z o.o. w likwidacji **	0	1	56	0	3	175
Pocztowa Agencja Usług Finansowych S.A.	0	9	0	0	8	0
Pocztowe Usługi Finansowe***	0	0	0	0	6	0
Pocztylion - Arka PTE S.A.	0	1	0	0	1	0
Postdata S.A.	0	5	0	0	5	0
Post-Tel Sp. z o. o.	0	0	0	0	1	0
Poczta Polska Usługi Cyfrowe Sp. z o.o.	0	11	0	0	8	0
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych	0	1 443	6	0	1 119	6
Centrum Rozliczania Ubezpieczeń Sp. z o. o.	0	8	0	0	2	0
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.	0	3 287	4	0	2 694	0
Razem	8	19 397	717	0	19 894	1 926

* W dniu 16 maja 2018 roku nastąpiło wykreślenie Centrum Operacyjne Sp. z o.o. w likwidacji z KRS w związku z zakończeniem procesu jej likwidacji.

** W dniu 21 grudnia 2018 roku nastąpiło złożenie wniosku o wykreślenie Spółki Dystrybucyjnej Banku Poczowego Sp. z o.o. w likwidacji z KRS w związku z zakończeniem procesu jej likwidacji. W dniu 31 grudnia 2018 roku spółka została wykreślona z KRS.

*** W dniu 22 listopada 2018 roku nastąpiło wykreślenie spółki Pocztowe Usługi Finansowe Sp. z o.o. z KRS. Spółka połączyła się z Centrum Rozliczania Ubezpieczeń Sp. z o.o.

Koszty	Stan na od 01.01.2018 do 31.12.2018			Stan na od 01.01.2017 do 31.12.2017		
	Koszty z tytułu odsetek	Koszty z tytułu prowizji	Koszty rzeczowe	Koszty z tytułu odsetek	Koszty z tytułu prowizji	Koszty rzeczowe
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Poczta Polska S.A.	(2 885)	(34 384)	(12 774)	(3 512)	(33 549)	(8 808)
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	0	(39)	0	(2)	(42)	0
PKO Leasing S.A.	0	0	(295)	0	0	(307)
Centrum Operacyjne Sp. z o.o. w likwidacji*	(4)	0	0	(12)	0	(9 823)
Spółka Dystrybucyjna Banku Pocztowego Sp. z o.o. w likwidacji**	(8)	(891)	(78)	(10)	(4 052)	(206)
Pocztowa Agencja Usług Finansowych S.A.	(90)	0	0	(117)	0	0
Pocztowe Usługi Finansowe***	0	0	0	(12)	0	0
Postdata S.A.	(41)	0	0	(55)	0	0
Poczta Polska Usługi Cyfrowe Sp. z o.o.	(12)	0	(1 137)	(10)	0	(3 496)
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych	(68)	0	0	(116)	0	0
Centrum Rozliczania Ubezpieczeń Sp. z o.o.	(30)	0	0	(9)	0	0
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.	(19)	0	0	(15)	0	0
Razem	(3 157)	(35 314)	(14 284)	(3 870)	(37 643)	(22 640)

* W dniu 16 maja 2018 roku nastąpiło wykreślenie Centrum Operacyjne Sp. z o.o. w likwidacji z KRS w związku z zakończeniem procesu jej likwidacji.

** W dniu 21 grudnia 2018 roku nastąpiło złożenie wniosku o wykreślenie Spółki Dystrybucyjnej Banku Pocztowego Sp. z o.o. w likwidacji z KRS w związku z zakończeniem procesu jej likwidacji. W dniu 31 grudnia 2018 roku spółka została wykreślona z KRS.

*** W dniu 22 listopada 2018 roku nastąpiło wykreślenie spółki Pocztowe Usługi Finansowe Sp. z o.o. z KRS. Spółka połączyła się z Centrum Rozliczania Ubezpieczeń Sp. z o.o.

Przychody i koszty w poniższej tabeli zostały przedstawione zgodnie z ujęciem rachunkowym zaprezentowanym w rachunku zysków i strat w rozbiu na poszczególne jednostki.

Przychody	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018			Stan na od 01.01.2017 do 31.12.2017		
	Przychody z tytułu odsetek*	Przychody z tytułu provizji	Przychody z innych tytułów	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu provizji	Przychody z innych tytułów
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Poczta Polska S.A.	(11 956)	14 552	647	(11 377)	15 930	1 330
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	6	0	0	0	0	0
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	0	80	0	0	114	0
Centrum Operacyjne Sp. z o.o. w likwidacji**	0	0	4	0	3	415
Spółka Dystrybucyjna Banku Poczowego Sp. z o.o. w likwidacji***	(4 599)	1	56	(9 890)	3	175
Pocztowa Agencja Usług Finansowych S.A.	0	9	0	0	8	0
Pocztowe Usługi Finansowe****	0	0	0	0	6	0
Pocztylion - Arka PTE S.A.	0	1	0	0	1	0
Postdata S.A.	0	5	0	0	5	0
Post-Tel Sp. z o.o.	0	0	0	0	1	0
Poczta Polska Usługi Cyfrowe Sp. z o.o.	0	11	0	0	8	0
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych	1 321	1 300	6	1 784	1 119	6
Centrum Rozliczania Ubezpieczeń Sp. z o.o.	0	8	0	0	2	0
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.	0	3 287	4	0	2 693	0
Razem	(15 228)	19 254	717	(19 483)	19 893	1 926

* Ujemna wartość przychodów z tytułu odsetek dotyczy kosztów dystrybucji produktów bankowych rozliczanych w ramach efektywnej stopy procentowej, które korygują przychody z tytułu odsetek.

** W dniu 16 maja 2018 roku nastąpiło wykreślenie Centrum Operacyjne Sp. z o.o. w likwidacji z KRS w związku z zakończeniem procesu jej likwidacji.

*** W dniu 21 grudnia 2018 roku nastąpiło złożenie wniosku o wykreślenie Spółki Dystrybucyjnej Banku Poczowego Sp. z o.o. w likwidacji z KRS w związku z zakończeniem procesu jej likwidacji. W dniu 31 grudnia 2018 roku spółka została wykreślona z KRS.

**** W dniu 22 listopada 2018 roku nastąpiło wykreślenie spółki Pocztowe Usługi Finansowe Sp. z o.o. z KRS. Spółka połączyła się z Centrum Rozliczania Ubezpieczeń Sp. z o.o.

Koszty	Stan na od 01.01.2018 do 31.12.2018			Stan na od 01.01.2017 do 31.12.2017		
	Koszty z tytułu odsetek	Koszty z tytułu prowizji	Koszty rzeczowe	Koszty z tytułu odsetek	Koszty z tytułu prowizji	Koszty rzeczowe
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Poczta Polska S.A.	(2 956)	(20 380)	(12 774)	(3 618)	(22 664)	(8 808)
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	0	(39)	0	(2)	(42)	0
PKO Leasing S.A.	0	0	(295)	0	0	(307)
Centrum Operacyjne Sp. z o.o. w likwidacji*	(4)	0	0	(12)	0	(9 823)
Spółka Dystrybucyjna Banku Pocztowego Sp. z o.o. w likwidacji**	(8)	0	(78)	(10)	0	(206)
Pocztowa Agencja Usług Finansowych S.A.	(90)	0	0	(117)	0	0
Pocztowe Usługi Finansowe***	0	0	0	(12)	0	0
Postdata S.A.	(41)	0	0	(55)	0	0
Poczta Polska Usługi Cyfrowe Sp. z o.o.	(12)	0	(1 137)	(10)	0	(3 496)
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych	(68)	0	0	(116)	0	0
Centrum Rozliczania Ubezpieczeń Sp. z o.o.	(30)	0	0	(9)	0	0
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.	(19)	0	0	(15)	0	0
Razem	(3 228)	(20 419)	(14 284)	(3 976)	(22 706)	(22 640)

* W dniu 16 maja 2018 roku nastąpiło wykreślenie Centrum Operacyjne Sp. z o.o. w likwidacji z KRS w związku z zakończeniem procesu jej likwidacji.

** W dniu 21 grudnia 2018 roku nastąpiło złożenie wniosku o wykreślenie Spółki Dystrybucyjnej Banku Pocztowego Sp. z o.o. w likwidacji z KRS w związku z zakończeniem procesu jej likwidacji. W dniu 31 grudnia 2018 roku spółka została wykreślona z KRS.

*** W dniu 22 listopada 2018 roku nastąpiło wykreślenie spółki Pocztowe Usługi Finansowe Sp. z o.o. z KRS. Spółka połączyła się z Centrum Rozliczania Ubezpieczeń Sp. z o.o.

Warunkowe zobowiązania pozabilansowe	Stan na 31 grudnia 2018		Stan na 31 grudnia 2017	
	udzielone	otrzymane	udzielone	otrzymane
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Poczta Polska S.A.	139 600	0	59 600	0
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	0	994	0	1 071
Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych	1 083	0	1 083	0
Razem	140 683	994	60 683	1 071

Transakcje z jednostkami zależnymi od Skarbu Państwa innymi niż wchodzące w skład Grupy Kapitałowej Poczty Polskiej i PKO Banku Polskiego S.A. oraz jego jednostkami zależnymi są związane z działalnością bankową (udzielanie finansowania, deponowanie środków). Poniższe tabele prezentują informacje o rozrachunkach, przychodach i kosztach z jednostkami Skarbu Państwa i samorządu terytorialnego z wyłączeniem spółek z Grupy Poczty Polskiej oraz PKO Banku Polskiego S.A. i jego jednostek zależnych.

	Stan na 31 grudnia 2018		Stan na 31 grudnia 2017	
	Spółki z udziałem Skarbu Państwa	Institucje rządowe i samorządowe	Spółki z udziałem Skarbu Państwa	Institucje rządowe i samorządowe
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Należności	49 258	124 723	20 152	162 582
Należności od innych banków	0	0	20 149	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	49 125	124 722	0	162 581
Inne należności	133	1	3	1
Zobowiązania	11 744	16 458	12 427	15 237
Depozyty otrzymane	11 692	16 458	12 425	15 237
Inne zobowiązania	52	0	2	0

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018		okres od 01.01.2017 do 31.12.2017	
	Spółki z udziałem Skarbu Państwa	Institucje rządowe i samorządowe	Spółki z udziałem Skarbu Państwa	Institucje rządowe i samorządowe
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Przychody	1 806	3 774	1 018	4 776
- z tytułu odsetek	1 531	3 619	919	4 604
- z tytułu prowizji	275	155	99	172
Koszty	(1 688)	(102)	(1 315)	(110)
- z tytułu odsetek	(3)	(102)	(2)	(110)
- z tytułu prowizji	(7)	0	0	0
- z tytułu kosztów rzeczowych	(1 678)	0	(1 313)	0

Wysokość kredytów i pożyczek udzielonych członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Banku, jednostek zależnych Banku oraz podmiotu dominującego wobec Banku

Transakcje zawierane z kadrami zarządzającymi zawierane są w ramach standardowej oferty produktowej.

Stan na 31 grudnia 2018	Członkowie Zarządu Banku	Rada Nadzorcza Banku	Członkowie Zarządu podmiotu dominującego Banku *
	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Należności	0	18	1 449
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	0	18	1 449
Zobowiązania	4	32	313
Depozyty otrzymane	4	32	313
Operacje pozabilansowe	0	0	(255)
Warunkowe zobowiązania pozabilansowe	0	0	(255)
- udzielone	0	0	(255)

*Dotyczy Członków Zarządu podmiotu dominującego wobec Banku nie zasiadających w Radzie Nadzorczej Banku.

okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	Członkowie Zarządu Banku	Rada Nadzorcza Banku	Członkowie Zarządu podmiotu dominującego Banku
	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Przychody	0	2	58
- z tytułu odsetek	0	0	49
- z tytułu prowizji	0	2	9

*Dotyczy Członków Zarządu podmiotu dominującego wobec Banku nie zasiadających w Radzie Nadzorczej Banku.

Stan na 31 grudnia 2017	Członkowie Zarządu Banku	Rada Nadzorcza Banku	Członkowie Zarządu jednostek zależnych Banku	Członkowie Zarządu podmiotu dominującego Banku*
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Należności	0	31	0	189
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	0	31	0	189
Zobowiązania	1	63	0	3
Depozyty otrzymane	1	63	0	3
Operacje pozabilansowe	0	0	0	8
Warunkowe zobowiązania pozabilansowe	0	0	0	8
- udzielone	0	0	0	8

*Dotyczy Członków Zarządu podmiotu dominującego wobec Banku nie zasiadających w Radzie Nadzorczej Banku.

okres od 01.01.2017 do 31.12.2017	Członkowie Zarządu Banku	Rada Nadzorcza Banku	Członkowie Zarządu jednostek zależnych Banku	Członkowie Zarządu podmiotu dominującego Banku*
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Przychody	0	6	0	14
- z tytułu odsetek	0	6	0	12
- z tytułu prowizji	0	0	0	2

*Dotyczy Członków Zarządu podmiotu dominującego wobec Banku nie zasiadających w Radzie Nadzorczej Banku.

Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Banku

	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Zarząd	3 144	3 031
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia, nagrody i narzuty)	2 404	1 806
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	740	1 225
Rada Nadzorcza	666	696
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia, nagrody i narzuty)	666	696
Razem	3 810	3 727

Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej Banku

	okres	
	od 01.01.2018 do 31.12.2018	od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia, nagrody i narzuty)	13 266	11 518
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	25	170
Razem	13 291	11 688

46. Struktura zatrudnienia

Struktura zatrudnienia w Banku na 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku kształtowała się następująco:

w pełnych etatach	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
Centrala	870	832
Sieć sprzedaży detalicznej, w tym:	637	628
<i>Placówki i Oddział</i>	187	155
<i>Mikrooddziały</i>	384	447
Sieć sprzedaży instytucjonalnej	28	19
Razem Bank	1 535	1 479

Prezentowane dane dotyczące struktury zatrudnienia w Banku na 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku są przedstawione w zmienionym układzie w porównaniu do sprawozdania finansowego za 2017 rok. Dotychczasowy podział określający liczbę etatów w Centrali Banku, Placówkach i Oddziałach oraz Mikrooddziałach zastąpiono podziałem prezentującym liczbę etatów w Centrali, sieci sprzedaży detalicznej (w tym w Placówkach i Oddziałach oraz Mikrooddziałach) oraz sieci sprzedaży instytucjonalnej.

Etaty dotyczące kadry menadżerskiej sieci sprzedaży detalicznej oraz sieci sprzedaży instytucjonalnej, nie są już prezentowane w ramach Centrali Banku i zostały odpowiednio uwzględnione w liczbach określających etaty w sieci sprzedaży detalicznej oraz sieci sprzedaży instytucjonalnej.

Powyższa zmiana prezentacji danych powoduje, że liczba etatów Centrali na 31 grudnia 2017 roku prezentowana w sprawozdaniu za 2018 rok jest niższa o 45 etatów od liczby prezentowanej w sprawozdaniu za 2017 rok.

47. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

Do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego nie wystąpiły zdarzenia wpływające na sytuację majątkową i finansową Banku na dzień bilansowy.

48. Cele i zasady zarządzania ryzykiem w Banku

Głównym celem zarządzania ryzykiem w Banku jest zapewnienie bezpieczeństwa środkom powierzonym przez klientów Banku oraz zapewnienie skuteczności realizacji celów strategicznych Banku poprzez podejmowanie decyzji nakierowanych na maksymalizację uzyskiwanych dochodów w dłuższym horyzoncie czasowym, przy podejmowaniu akceptowalnego poziomu ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem w Banku jest procesem zintegrowanym i odbywa się w oparciu o wymogi nadzorcze oraz o wewnętrzne regulacje zatwierdzone przez Radę Nadzorczą oraz Zarząd Banku. Obowiązujące regulacje wewnętrzne w tym zakresie podlegają okresowej weryfikacji stosownie do zmian uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych funkcjonowania Banku.

W Banku przyjęto 3-stopniowy schemat organizacji regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Ogólne ramy zarządzania ryzykiem zostały określone w następujących dokumentach przyjętych przez Radę Nadzorczą:

- Polityce zarządzania ryzykiem w Banku Pocztowym S.A.,
- Polityce zarządzania kapitałem w Banku Pocztowym S.A.,
- Strategii rozwoju Banku Pocztowego S.A. w latach 2018-2022,
- Planie Finansowym Banku Pocztowego S.A. na 2018 rok i jego aktualizacji,
- Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Pocztowym S.A. na 2018 rok i jej aktualizacji.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz.U.2017.637). Na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, które jest realizowane przez poszczególne komórki organizacyjne w związku z prowadzoną przez nie działalnością. Na drugi poziom składa się zarządzanie ryzykiem przez pracowników w specjalnie powoływanych komórkach organizacyjnych, niezależnych od zarządzania ryzykiem na poziomie pierwszym. Na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego.

Ich uszczegółowieniem są, zaakceptowane przez Zarząd Banku, zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Delegują one obowiązki na poziom poszczególnych departamentów i biur oraz zawierają wytyczne dla jednostek zależnych Banku. Na ich podstawie opracowano szczegółowe procedury operacyjne zawierające opis poszczególnych czynności (w tym kontrolnych) przeprowadzanych przez wydziały, zespoły i stanowiska.

W systemie zarządzania ryzykiem uczestniczą:

- Rada Nadzorcza,
- Zarząd,
- komitety ds. zarządzania ryzykiem powołane przez Zarząd, zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi,
- komórki organizacyjne odpowiedzialne za bieżące zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z prowadzoną przez nie działalnością operacyjną (tzw. pierwszy poziom zarządzania ryzykiem),
- komórki organizacyjne koordynujące proces zarządzania poszczególnymi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka na drugim poziomie (tzw. Monitorujący Ryzyko),
- komórka audytu wewnętrznego,
- pozostałe komórki organizacyjne.

Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz nad kontrolą procesu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, jak również zatwierdza jego główne cele i wytyczne oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za całość zarządzania ryzykiem w Banku, jak również podejmowanie decyzji o charakterze strategicznym wpływającym na skalę i strukturę ryzyka. Zarząd Banku projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem, w tym zatwierdza metody zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Obejmują one takie czynności jak: identyfikacja, pomiar, monitorowanie i kontrola, raportowanie, podejmowanie działań zaradczych, a także przegląd i weryfikacja procesu zarządzania wybranym rodzajem ryzyka. Zarząd Banku odpowiada za wprowadzanie podziału realizowanych w Banku zadań, zapewniającego niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie.

Komitety ds. zarządzania ryzykiem w Banku powoływane są przez Zarząd Banku i uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem. Komitety w Banku pełnią także funkcje opiniodawczą i rekomendacyjną w stosunku do Zarządu Banku w zakresie strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, zasad i procedur realizacji poszczególnych etapów procesu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, a także decyzyjną w zakresie uprawnień delegowanych przez

Zarząd Banku. Dotyczy to w szczególności ustalania i monitorowania przestrzegania limitów, a także podejmowania decyzji kredytowych zgodnie z obowiązującym w Banku systemem limitów kompetencji decyzyjnych.

Komórki organizacyjne są odpowiedzialne za bieżące zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z prowadzoną przez nie działalnością operacyjną w zakresie wynikającym z regulacji wewnętrznych.

Komórki organizacyjne koordynujące proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka na poziomie drugim (tzn. Monitorujący Ryzyko) dążą do zapewnienia skutecznego procesu identyfikacji, pomiaru, monitoringu, kontroli oraz raportowania danego rodzaju ryzyka i podejmowania działań zaradczych w zakresie określonym w przepisach wewnętrznych.

W celu zapewnienia zgodności działania Banku z odpowiednimi prawami, przepisami oraz standardami w Banku funkcjonuje wydzielona komórka compliance, której celem działania jest również właściwe zarządzanie ryzykiem braku zgodności. Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmuje identyfikację ryzyka, ocenę ryzyka (poprzez pomiar lub szacowanie), kontrolę (ograniczanie) ryzyka, w tym projektowanie i stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka, monitorowanie ryzyka i raportowanie.

W Banku funkcjonuje także komórka audytu wewnętrznego, która dokonuje oceny procesu zarządzania poszczególnymi ryzykami, w tym jego zgodności z regulacjami prawnymi i procedurami wewnętrznymi.

Docelowa struktura ryzyka Banku jest uwarunkowana zdefiniowanym „apetytem na ryzyko”. Apetyt na ryzyko Banku określa gotowość Banku do podejmowania określonej wielkości ryzyka w określonym horyzoncie czasowym i jest akceptowany przez Zarząd. Apetyt na ryzyko stanowi istotny element konstrukcji Strategii Banku i Planu Finansowego zatwierdzanych przez Radę Nadzorczą.

Efektom prowadzonych działań w zakresie identyfikacji i pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka jest określenie, które z nich są istotne z punktu widzenia Banku, ich klasyfikacja z punktu widzenia stałej oceny istotności (ryzyka trwale istotne i okresowo istotne), a także z perspektywy celowości pokrycia danego ryzyka kapitałem.

Jako ryzyko trwale istotne Bank uznaje następujące rodzaje ryzyka:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko stopy procentowej księgi bankowej,
- ryzyko płynności.

Dodatkowo Bank identyfikuje następujące istotne rodzaje ryzyka:

- ryzyko strategiczne,
- ryzyko braku zgodności,
- ryzyko cyklu gospodarczego,
- ryzyka outsourcingu,
- ryzyko reputacji,
- ryzyko rezydualne,
- ryzyko koncentracji.

W 2018 roku działalność Banku była zgodna z wymogami regulacyjnymi wynikającymi z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 oraz Dyrektywy Parlamentu i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE.

48.1 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko, na jakie narażony jest Bank z tytułu zawarcia transakcji kredytowych, skutkujące możliwością nie odzyskania udzielonych kwot, utratą dochodu lub poniesieniem straty finansowej. Jest ono wypadkową z obszaru opracowania i wprowadzenia produktu kredytowego, procesu kredytowania, a z drugiej strony działań ograniczających możliwość poniesienia strat. W ramach ryzyka kredytowego Bank uwzględni zarówno ryzyko kontrahenta, jak również ryzyko rozliczenia i dostawy.

Ustalając bieżącą politykę zarządzania ryzykiem kredytowym, Bank ma przede wszystkim na względzie utrzymanie ustalonego w strategii poziomu apetytu na ryzyko mierzonego wskaźnikiem *NPL*, *NPL cover* oraz poziomem *krzywej*

vintage, a dodatkowo od stycznia 2018 roku wskaźnikiem PD dla nowej produkcji kredytów gotówkowych. Inne istotne czynniki brane pod uwagę to utrzymanie właściwego poziomu kapitału, przestrzeganie stosowanych przez Bank limitów dotyczących działalności kredytowej, analiza mocnych i słabych stron działalności kredytowej Banku oraz przewidywane możliwości i zagrożenia dla jej dalszego rozwoju. Polityka Banku w zakresie akceptowalnego poziomu ryzyka kredytowego uwzględnia również cykliczność procesów ekonomicznych oraz zmiany zachodzące w samym portfelu ekspozycji kredytowych.

Bank kieruje się m.in. następującymi zasadami w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym:

- analizuje ryzyko kredytowe pojedynczej ekspozycji kredytowej, portfela kredytowego i wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego,
- stosuje limity wewnętrzne i zewnętrzne wynikające odpowiednio z apetytu na ryzyko w różnych obszarach portfela kredytowego oraz wynikające z Prawa bankowego i realizacji rekomendacji KNF,
- funkcje związane z bezpośrednią analizą wniosków, oceną ryzyka i podejmowaniem decyzji kredytowych są oddzielone od funkcji związanych z pozyskiwaniem klientów (sprzedaż produktów bankowych),
- podstawowym kryterium zawierania transakcji kredytowych jest posiadanie zdolności i wiarygodności kredytowej przez klienta,
- podejmowanie decyzji kredytowych w Banku odbywa się zgodnie z trybem i kompetencjami określonymi w przepisach wewnętrznych dotyczących oceny ryzyka kredytowego i podejmowania decyzji kredytowych,
- każda transakcja kredytowa od momentu zawarcia do pełnego rozliczenia jest monitorowana w zakresie wykorzystania kredytu, terminowości spłat, prawnych zabezpieczeń kredytu, powiązań kapitałowo-organizacyjnych dłużnika, a w przypadku klientów instytucjonalnych również pod względem bieżącej sytuacji ekonomiczno – finansowej,
- okresowo monitorowana jest sytuacja ekonomiczno-finansowa poszczególnych zakładów ubezpieczeń dostarczających zabezpieczenia kredytów oraz dostarczanie i opłacanie przez klientów polis i cesji praw z polis ubezpieczeniowych,
- okresowo monitorowane są zmiany zachodzące na rynku nieruchomości oraz założenia i ramy prawno-ekonomiczne dokonywanych ocen wartości nieruchomości przyjmowanych jako zabezpieczenia ekspozycji kredytowych.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym odbywa się w Banku na podstawie pisemnych zasad i procedur, w których są określone metody identyfikacji, pomiaru, monitorowania, limitowania oraz raportowania ryzyka kredytowego. W regulacjach jest określony zakres kompetencji poszczególnych jednostek Banku w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym.

W celu wyznaczenia poziomu ryzyka kredytowego Bank wykorzystuje m. in. następujące metody jego pomiaru:

- prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia powodującego stratę (*PD*),
- stopy odzysków (*RR*) oraz strata w wyniku zdarzenia powodującego stratę (*LGD*),
- udział i strukturę kredytów z utratą wartości (*NPL*),
- wskaźnik pokrycia kredytów z utratą wartości odpisami aktualizującymi (*NPL coverage*),
- miary efektywności modeli scoringowych (m.in. *Gini*, *PSI ratio*),
- koszt ryzyka.

Bank przeprowadza cykliczne przeglądy realizacji przyjętej polityki zarządzania ryzykiem kredytowym. Przeglądowi i modyfikacji podlegają przede wszystkim:

- przepisy wewnętrzne dotyczące oceny i monitorowania ryzyka kredytowego klienta oraz weryfikacji wartości prawnych zabezpieczeń – dostosowywane są one do zmieniających się warunków rynkowych, specyfiki działalności typów (grup) klientów, przedmiotu kredytowania oraz określenia minimalnych wymogów stosowania obligatoryjnych form prawnych zabezpieczeń,
- wewnętrzny system limitowania działalności kredytowej oraz ustalania kompetencji decyzyjnych odnośnie podejmowania decyzji kredytowych,
- system identyfikacji, oceny i raportowania ryzyka kredytowego Komitetem Kredytowym, Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej Banku,
- maksymalne poziomy wskaźników wykorzystywanych przy ocenie ryzyka kredytowego oraz akceptowane formy wkładu własnego dla detalicznych kredytów mieszkaniowych,
- modele scoringowe oraz narzędzia informatyczne wykorzystywane w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym.

System raportowania w Banku składa się między innymi z następujących elementów:

- raportowania o poziomie ryzyka kredytowego, w tym analiz *vintage*, informacji o wykorzystaniu limitów oraz jakości i skuteczności procesów kredytowych,
- raportów z przeprowadzonych testów warunków skrajnych, przeglądu limitów oraz analiz *backtestów* dla odpisów aktualizacyjnych,
- analiz rynku nieruchomości oraz badania aktualnej wartości zabezpieczeń ekspozycji kredytowych,
- przeglądu realizacji zasad polityki ryzyka kredytowego.

Bank przygotowuje następujące cykliczne raporty dotyczące ekspozycji na ryzyko kredytowe:

- raport miesięczny dla Zarządu Banku i Komitetu Kredytowego Banku,
- raport kwartalny dla Rady Nadzorczej i Zarządu Banku.

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe (w podziale na klasy instrumentów finansowych)

	Wartość bilansowa netto	
	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Kasa, środki w Banku Centralnym	461 506	44 445
Należności od innych banków	15 556	82 469
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	667	545
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	4 774 908	4 789 622
- osoby fizyczne	4 078 240	4 159 628
- klienci instytucjonalni	571 946	467 413
- instytucje samorządowe	124 722	162 581
Inwestycyjne aktywa finansowe dostępne do sprzedaży:	-	2 340 040
- notowane	-	1 787 325
- nienotowane	-	552 715
Inwestycyjne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody:	2 086 921	-
- notowane	2 086 921	-
Inwestycyjne aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	5 984	-
- nienotowane	5 984	-
Pozostałe aktywa finansowe	37 343	50 032
Razem	7 382 885	7 307 153

Bank jest dodatkowo narażony na ryzyko kredytowe z tytułu zawartych transakcji wykazywanych jako udzielone zobowiązania pozabilansowe. Wysokość maksymalnego narażenia na ryzyko kredytowe z tytułu tych transakcji wyraża ich wartość pozabilansowa zaprezentowana w nocie 42.

Stan na	Wartość bilansowa brutto	Wartość godziwa zabezpieczenia	Główna forma zabezpieczenia
31 grudnia 2018	tys. zł	tys. zł	
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	667	0	NIEZABEZPIECZONE
Kredyty i pożyczki, w tym:	5 391 031	2 504 042	
osoby fizyczne:	4 609 867	2 388 556	
- kredyty w rachunku bieżącym	23 127	0	NIEZABEZPIECZONE
- kredyty gotówkowe i ratalne	2 053 965	881	HIPOTEKA MIESZKALNA
- pożyczki hipoteczne	193 494	183 032	HIPOTEKA MIESZKALNA
- kredyty na nieruchomości	2 325 027	2 204 643	HIPOTEKA MIESZKALNA
- kredyty w rachunku karty kredytowej	14 254	0	NIEZABEZPIECZONE
klienci instytucjonalni:	656 394	115 486	
- kredyty w rachunku bieżącym	35 830	91	PRZELEW WIERZYTELNOŚCI
- kredyty na nieruchomości	367 428	530	BLOKADA ŚRODKÓW
- kredyty operacyjne	63 054	13 376	HIPOTEKA KOMERCYJNA
- kredyty inwestycyjne	163 429	86 518	HIPOTEKA KOMERCYJNA
- pożyczki hipoteczne	24 400	14 971	HIPOTEKA KOMERCYJNA
- fundusze i depozyty zabezpieczające	2 253	0	ŚRODKI PIENIĘŻNE
instytucje samorządowe:	124 770	0	
- kredyty operacyjne	2 402	0	NIEZABEZPIECZONE
- kredyty inwestycyjne	122 368	0	NIEZABEZPIECZONE

W celu zapobieżenia nadmiernej koncentracji zaangażowań, Bank stosuje limity wewnętrzne i zewnętrzne wynikające z apetytu na ryzyko w różnych obszarach portfela kredytowego oraz z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 575/2013 z 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające Rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („Rozporządzenie CRR”), Prawa bankowego i realizacji rekomendacji KNF. Szczegółowy wykaz przyjętych i monitorowanych przez Bank limitów dotyczących działalności kredytowej określają przepisy wewnętrzne dotyczące limitowania działalności kredytowej. W szczególności można wyróżnić wewnętrzne limity koncentracji zaangażowań kredytowych oraz poziomy referencyjne ze względu na:

- rodzaj branży,
- rodzaj zabezpieczenia,
- rodzaj produktu,
- rodzaj klienta.

Poziom wykorzystania poszczególnych limitów monitorowany jest z częstotliwością miesięczną w cyklicznych raportach dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym. W okresach rocznych w Banku dokonywany jest natomiast przegląd i ewentualna aktualizacja limitów wewnętrznych oraz parametryzacja limitów pod względem bieżącej i planowanej struktury portfela kredytowego, która wynika z przyjętego poziomu apetytu na ryzyko.

Bank prowadzi działalność jedynie na terenie Polski.

Struktura geograficzna portfela kredytowego - (wartości bilansowe netto)

Stan na 31 grudnia 2018	Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:							Razem	Udział w portfelu kredytowym netto
	osoby fizyczne					klienci instytucjonalni	instytucje samorządowe		
	kredyty w rachunku bieżącym	kredyty gotówkowe i ratalne	pożyczki hipoteczne	kredyty na nieruchomości	kredyty w rachunku karty kredytowej				
tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%	
Mazowieckie	1 675	139 454	20 796	406 284	1 057	91 603	4 762	665 631	13,9%
Wielkopolskie	2 876	185 063	23 900	279 034	1 553	32 356	9 166	533 948	11,2%
Dolnośląskie	625	163 886	12 305	266 062	800	65 721	7 869	517 268	10,8%
Kujawsko-pomorskie	2 475	112 231	19 937	291 190	956	47 183	16 838	490 810	10,3%
Pomorskie	818	109 860	10 355	208 805	777	69 552	5 047	405 214	8,5%
Śląskie	2 059	170 163	20 052	118 911	1 225	2 952	13 688	329 050	6,9%
Łódzkie	720	87 976	14 085	135 195	547	57 440	5 737	301 700	6,3%
Warmińsko-mazurskie	658	88 960	5 073	124 312	449	49 762	34 454	303 668	6,4%
Zachodniopomorskie	1 557	117 468	7 741	100 559	819	84 639	1 449	314 232	6,6%
Małopolskie	1 110	106 278	10 601	120 525	803	15 709	3 162	258 188	5,4%
Lubuskie	549	73 864	8 546	66 411	464	26 629	5 176	181 639	3,8%
Lubelskie	1 094	75 608	4 083	59 823	541	13 104	5 428	159 681	3,3%
Podkarpackie	515	68 839	1 040	36 625	515	9 713	11 698	128 945	2,7%
Świętokrzyskie	329	46 336	643	22 091	297	4 534	0	74 230	1,6%
Opolskie	265	35 092	1 485	20 309	256	744	248	58 399	1,2%
Podlaskie	382	27 258	248	23 590	235	289	0	52 002	1,1%
Nieprzypisane	84	97	89	17	0	16	0	303	0,0%
Razem	17 791	1 608 433	160 979	2 279 743	11 294	571 946	124 722	4 774 908	100,0%

Stan na 31 grudnia 2017	Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:								Razem	Udział w portfelu kredytowym netto
	osoby fizyczne					klienci instytucjonalni	instytucje samorządowe			
	kredyty w rachunku bieżącym	kredyty gotówkowe i ratalne	pożyczki hipoteczne	kredyty na nieruchomości	kredyty w rachunku karty kredytowej					
tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%	
Mazowieckie	1 873	153 264	20 062	389 892	1 226	33 578	7 027	606 922	12,7%	
Wielkopolskie	3 284	200 305	26 276	279 762	1 678	32 794	12 141	556 240	11,6%	
Dolnośląskie	789	189 363	13 172	246 478	905	63 860	12 403	526 970	11,0%	
Kujawsko-pomorskie	2 941	122 446	21 397	290 941	1 034	41 946	20 086	500 791	10,5%	
Pomorskie	1 140	118 632	12 877	200 087	873	66 029	5 769	405 407	8,5%	
Śląskie	2 463	194 932	23 760	120 601	1 396	24 831	16 872	384 855	8,0%	
Łódzkie	928	98 128	16 174	136 516	641	46 286	10 359	309 032	6,5%	
Warmińsko-mazurskie	770	87 115	6 221	121 924	504	44 469	36 709	297 712	6,2%	
Zachodniopomorskie	1 693	121 000	8 694	101 519	867	47 645	3 383	284 801	5,9%	
Małopolskie	1 421	114 049	11 368	108 487	901	14 250	8 292	258 768	5,4%	
Lubuskie	728	77 368	9 744	65 995	520	26 221	6 401	186 977	3,9%	
Lubelskie	1 208	78 638	4 297	55 348	622	15 420	6 887	162 420	3,4%	
Podkarpackie	568	65 967	1 124	33 683	545	7 581	15 954	125 422	2,6%	
Świętokrzyskie	387	47 598	849	19 836	338	732	0	69 740	1,5%	
Opolskie	329	36 749	1 335	20 393	309	1 005	298	60 418	1,3%	
Podlaskie	536	25 896	174	25 241	275	494	0	52 616	1,0%	
Nieprzypisane	55	204	0	0	0	272	0	531	0,0%	
Razem	21 113	1 731 654	177 524	2 216 703	12 634	467 413	162 581	4 789 622	100,0%	

Struktura geograficzna portfela kredytowego - (wartości pozabilansowe netto)

Wartość netto zaangażowania pozabilansowego w zakresie kredytów i pożyczek uwzględnia wartość rezerw na zobowiązania pozabilansowe, które zostały zaprezentowane w notcie 35.

Stan na 31 grudnia 2018	Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:							Razem tys. zł	Udział w zaangażowaniu pozabilansowym netto %
	osoby fizyczne					klienci instytucjonalni tys. zł	instytucje samorządowe tys. zł		
	kredyty w rachunku bieżącym tys. zł	kredyty gotówkowe i ratalne tys. zł	pożyczki hipoteczne tys. zł	kredyty na nieruchomości tys. zł	kredyty w rachunku karty kredytowej tys. zł				
Mazowieckie	2 713	145	76	11 052	1 113	155 562	0	170 661	47,6%
Śląskie	2 226	114	0	1 333	1 197	9 032	0	13 902	3,8%
Łódzkie	1 120	8	0	1 684	467	13 411	0	16 690	4,7%
Wielkopolskie	3 426	136	0	5 450	1 791	1 548	0	12 351	3,5%
Dolnośląskie	731	123	0	11 607	831	16 954	0	30 246	8,5%
Kujawsko-pomorskie	3 386	98	0	5 500	931	3 627	0	13 542	3,8%
Pomorskie	935	5	0	4 330	670	43 366	0	49 306	13,8%
Lubelskie	2 157	95	0	2 598	799	132	0	5 781	1,6%
Małopolskie	1 484	38	0	6 524	857	5 674	0	14 577	4,1%
Zachodniopomorskie	1 678	71	0	2 123	770	5 386	0	10 028	2,8%
Warmińsko-mazurskie	573	223	0	2 803	394	3 913	0	7 906	2,2%
Lubuskie	989	17	0	1 121	372	3 526	0	6 025	1,7%
Podkarpackie	757	36	0	928	637	210	0	2 568	0,7%
Podlaskie	779	69	0	631	366	10	0	1 855	0,5%
Świętokrzyskie	517	17	0	669	230	12	0	1 445	0,4%
Opolskie	306	30	0	363	255	8	0	962	0,3%
Razem	23 777	1 225	76	58 716	11 680	262 371	0	357 845	100,0%

Stan na 31 grudnia 2017	Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:							Razem	Udział w zaangażowaniu pozabilansowym netto
	osoby fizyczne					klienci instytucjonalni	instytucje samorządowe		
	kredyty w rachunku bieżącym	kredyty gotówkowe i ratalne	pożyczki hipoteczne	kredyty na nieruchomości	kredyty w rachunku karty kredytowej				
tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%	
Mazowieckie	2 895	323	144	4 525	1 039	62 954	0	71 880	34,1%
Pomorskie	986	406	0	2 622	757	42 479	0	47 250	22,4%
Dolnośląskie	788	219	158	3 651	644	18 312	0	23 772	11,3%
Śląskie	2 435	82	0	425	1 063	5 757	0	9 762	4,6%
Wielkopolskie	3 792	401	0	1 536	2 034	1 798	0	9 561	4,5%
Łódzkie	1 160	233	0	483	449	6 713	0	9 038	4,3%
Zachodniopomorskie	1 890	395	0	528	766	5 072	0	8 651	4,1%
Kujawsko-pomorskie	3 462	307	0	889	1 040	2 810	0	8 508	4,0%
Warmińsko-mazurskie	629	166	0	1 756	444	2 846	0	5 841	2,8%
Małopolskie	1 513	125	0	1 369	917	193	0	4 117	2,0%
Lubuskie	1 083	88	0	133	407	1 787	0	3 498	1,7%
Lubelskie	2 029	174	0	369	861	31	0	3 464	1,6%
Podkarpackie	905	99	0	100	898	659	0	2 661	1,3%
Świętokrzyskie	603	59	0	236	234	10	0	1 142	0,5%
Podlaskie	727	4	0	54	207	11	0	1 003	0,5%
Opolskie	275	32	0	5	209	11	0	532	0,3%
Nieprzypisane	0	28	0	0	0	0	0	28	0,0%
Razem	25 172	3 141	302	18 681	11 969	151 443	0	210 708	100,0%

Struktura branżowa portfela kredytowego

Poniższa tabela prezentuje strukturę koncentracji zaangażowania Banku w poszczególne branże. W Banku utrzymuje się dominacja kredytów udzielonych osobom fizycznym.

	Stan na 31 grudnia 2018				Stan na 31 grudnia 2017			
	Wartość bilansowa netto tys. zł	Wartość pozabilansowa netto tys. zł	Razem zaangażowanie kredytowe netto tys. zł	Udział procentowy %	Wartość bilansowa netto tys. zł	Wartość pozabilansowa netto tys. zł	Razem zaangażowanie kredytowe netto tys. zł	Udział procentowy %
Osoby fizyczne	4 078 240	95 480	4 173 720	81,4%	4 159 628	59 266	4 218 894	84,4%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	403 407	60 930	464 337	9,0%	369 569	51 568	421 137	8,4%
Pozostała działalność	26 306	178 212	204 518	4,0%	45 417	99 680	145 097	2,9%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	124 722	0	124 722	2,4%	162 581	0	162 581	3,3%
Transport wodny	38 261	0	38 261	0,7%	0	0	0	0,0%
Wynajem i dzierżawa	24 688	5 080	29 768	0,6%	1 567	0	1 567	0,0%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	23 603	9 006	32 609	0,6%	2 288	6	2 294	0,0%
Zakwaterowanie	18 921	1	18 922	0,4%	20 293	0	20 293	0,4%
Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	10 976	8 276	19 252	0,4%	357	2	359	0,0%
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	13 272	52	13 324	0,3%	15 114	148	15 262	0,3%
Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	6 302	806	7 108	0,1%	5 176	18	5 194	0,1%
Edukacja	6 210	2	6 212	0,1%	7 632	20	7 652	0,2%
Razem	4 774 908	357 845	5 132 753	100,0%	4 789 622	210 708	5 000 330	100,0%

Zaangażowanie brutto Banku wobec dziesięciu największych klientów

Stan na 31 grudnia 2018		Zaangażowanie całkowite	Zaangażowanie bilansowe brutto	Zaangażowanie pozabilansowe	Udział w portfelu kredytowym brutto
Nazwa kredytobiorcy	branża wg PKD	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%
Klient 1	Działalność pocztowa i kurierska	139 600	0	139 600	2,6%
Klient 2	Transport wodny	38 566	38 566	0	0,7%
Klient 3	Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	36 000	0	36 000	0,7%
Klient 4	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	23 480	23 480	0	0,4%
Klient 5	Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	20 000	11 634	8 366	0,4%
Klient 6	Wynajem i dzierżawa	19 521	19 521	0	0,4%
Klient 7	Zakwaterowanie	13 155	13 155	0	0,2%
Klient 8	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	12 200	2 300	9 900	0,2%
Klient 9	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	12 000	12 000	0	0,2%
Klient 10	Produkcja papieru i wyrobów z papieru	11 761	11 761	0	0,2%
		326 283	132 417	193 866	6,1%

Stan na 31 grudnia 2017		Zaangażowanie całkowite	Zaangażowanie bilansowe brutto	Zaangażowanie pozabilansowe	Udział w portfelu kredytowym brutto
Nazwa kredytobiorcy	branża wg PKD	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%
Klient 1	Działalność pocztowa i kurierska	59 600	0	59 600	1,2%
Klient 2	Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	36 000	0	36 000	0,7%
Klient 3	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	24 757	19 288	5 469	0,5%
Klient 4	Zakwaterowanie	14 045	14 045	0	0,3%
Klient 5	Produkcja papieru i wyrobów z papieru	13 242	13 242	0	0,3%
Klient 6	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	13 003	13 003	0	0,3%
Klient 7	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	12 410	12 410	0	0,2%
Klient 8	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8 602	8 602	0	0,2%
Klient 9	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8 343	8 343	0	0,2%
Klient 10	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8 252	8 252	0	0,2%
		198 254	97 185	101 069	4,1%

Struktura jakościowa

W ramach stosowanej polityki zarządzania ryzykiem, Bank dokonuje podziału portfela na cztery Koszyki:

- Koszyk 1 - ryzyko *defaultu* w horyzoncie *lifetime* nie wzrosło istotnie względem ryzyka na moment początkowego ujęcia. ECL dla instrumentów finansowych w Koszyku 1 liczony jest w horyzoncie 12 miesięcznym lub krótszym w przypadku wcześniejszej daty zapadalności instrumentu finansowego,
- Koszyk 2 - ryzyko *defaultu* w horyzoncie *lifetime* wzrosło istotnie względem ryzyka na moment początkowego ujęcia. ECL dla instrumentów finansowych w Koszyk 2 liczony jest w horyzoncie *lifetime*, do daty zapadalności instrumentu finansowego,
- Koszyk 3 - stan *default* (nadrzędny w stosunku do Koszyka 1 oraz Koszyka 2). ECL dla instrumentów finansowych w *defaultie* liczony w całym okresie oczekiwanego życia składnika aktywów finansowych,
- Koszyk 4 (zakupiony lub utworzony składnik aktywów finansowych dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe ang. *purchased or originated credit-impaired financial assets POCI*) - instrumenty finansowe udzielone bądź zakupione z głębokim dyskontem, i w związku z tym traktowane jako *default* na moment udzielenia. ECL dla takich instrumentów finansowych liczony jest w horyzoncie do daty zapadalności instrumentu finansowego.

Poniższe tabele prezentują podsumowanie powyższych kategorii jakościowych dla poszczególnych aktywów finansowych wg stanu na 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku.

A. Struktura jakościowa należności od innych banków

	Stan na			
	31 grudnia 2018			
	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa netto	Udział w ekspozycji bilansowej
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%
Aktywa, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (Koszyk 1)	15 556	0	15 556	100,0%
Razem	15 556	0	15 556	100,0%

	Stan na			
	31 grudnia 2017			
	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa netto	Udział w ekspozycji bilansowej netto
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%
Należności od innych banków nieprzeterminowane, bez przesłanki utraty wartości	82 469	0	82 469	100,0%
Razem	82 469	0	82 469	100,0%

B. Struktura jakościowa inwestycyjnych aktywów finansowych

	Stan na 31 grudnia 2018			
	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa netto	Udział w ekspozycji bilansowej netto
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%
Aktywa, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (Kosztyk 1)	2 092 905	0	2 092 905	100,0%
Razem	2 092 905	0	2 092 905	100,0%

	Stan na 31 grudnia 2017			
	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa netto	Udział w ekspozycji bilansowej netto
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%
Inwestycyjne aktywa finansowe nieprzeterminowane, bez przesłanki utraty wartości	2 340 040	0	2 340 040	100,0%
Razem	2 340 040	0	2 340 040	100,0%

C. Struktura jakościowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom

Stan na	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa netto	Udział w ekspozycji bilansowej netto	Wartość pozabilansowa brutto	Rezerwa	Wartość pozabilansowa netto	Udział w ekspozycji pozabilansowej netto
31 grudnia 2018	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%
Aktywa, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (Koszyk 1)	3 211 663	21 383	3 190 280	66,9%	171 504	150	171 354	47,9%
Aktywa, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, ale które nie są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Koszyk 2)	1 467 629	42 873	1 424 756	29,8%	186 909	556	186 353	52,1%
Aktywa dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Koszyk 3)	711 739	551 867	159 872	3,3%	365	227	138	0,0%
Razem	5 391 031	616 123	4 774 908	100,0%	358 778	933	357 845	100%

Stan na	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa netto	Udział w ekspozycji bilansowej netto	Wartość pozabilansowa brutto	Rezerwa	Wartość pozabilansowa netto	Udział w ekspozycji pozabilansowej netto
31 grudnia 2017	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%
Kredyty i pożyczki nieprzeterminowane, bez przesłanki utraty wartości	4 426 918	12 658	4 414 260	92,2%	209 985	129	209 856	99,6%
Kredyty i pożyczki przeterminowane, bez przesłanki utraty wartości	183 778	23 620	160 158	3,3%	650	27	623	0,3%
Kredyty i pożyczki, dla których wystąpiły przesłanki utraty wartości ale samej utraty wartości nie stwierdzono	6 531	50	6 481	0,1%	0	0	0	0,0%
Kredyty i pożyczki, dla których wystąpiły przesłanki utraty wartości, rozpoznano utratę wartości i utworzono odpis aktualizujący	561 507	352 784	208 723	4,4%	299	70	229	0,1%
Razem	5 178 734	389 112	4 789 622	100,0%	210 934	226	210 708	100,0%

Kredyty i pożyczki udzielone klientom – wg przeterminowania

Stan na 31 grudnia 2018	Koszyk 1					Razem
	0 dni	1 – 30 dni	31 – 60 dni	61 – 90 dni	powyżej 90 dni	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne	2 538 783	46 555	0	0	0	2 585 338
- kredyty w rachunku bieżącym	0	0	0	0	0	0
- kredyty gotówkowe i ratalne	1 032 204	31 283	0	0	0	1 063 487
- pożyczki hipoteczne	131 510	3 350	0	0	0	134 860
- kredyty na nieruchomości	1 372 784	11 810	0	0	0	1 384 594
- kredyty w rachunku karty kredytowej	2 285	112	0	0	0	2 397
klienci instytucjonalni	501 427	2 530	0	0	0	503 957
instytucje samorządowe	122 368	0	0	0	0	122 368
Razem brutto	3 162 578	49 085	0	0	0	3 211 663
Odpis	19 415	1 968	0	0	0	21 383
Razem netto	3 143 163	47 117	0	0	0	3 190 280
Pozabilans brutto	170 941	563	0	0	0	171 504
Odpis na pozabilans	146	4	0	0	0	150
Pozabilans netto	170 795	559	0	0	0	171 354

Stan na 31 grudnia 2018	Koszyk 2					Razem
	0 dni	1 – 30 dni	31 – 60 dni	61 – 90 dni	powyżej 90 dni	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne	1 290 286	85 338	19 709	11 223	0	1 406 556
- kredyty w rachunku bieżącym	16 938	463	158	137	0	17 696
- kredyty gotówkowe i ratalne	415 013	44 847	16 128	8 375	0	484 363
- pożyczki hipoteczne	10 117	5 309	1 049	534	0	17 009
- kredyty na nieruchomości	840 513	34 283	2 219	2 111	0	879 126
- kredyty w rachunku karty kredytowej	7 705	436	155	66	0	8 362
klienci instytucjonalni	55 482	2 512	640	37	0	58 671
instytucje samorządowe	2 402	0	0	0	0	2 402
Razem brutto	1 348 170	87 850	20 349	11 260	0	1 467 629
Odpis	22 485	11 256	5 506	3 626	0	42 873
Razem netto	1 325 685	76 594	14 843	7 634	0	1 424 756
Pozabilans brutto	186 712	143	15	39	0	186 909
Odpis na pozabilans	554	1	0	1	0	556
Pozabilans netto	186 158	142	15	38	0	186 353

Stan na 31 grudnia 2018	Koszyk 3					Razem
	0 dni	1 – 30 dni	31 – 60 dni	61 – 90 dni	powyżej 90 dni	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne	28 391	15 332	7 997	4 205	562 048	617 973
- kredyty w rachunku bieżącym	139	18	78	4	5 192	5 431
- kredyty gotówkowe i ratałne	16 977	7 040	4 298	2 696	475 104	506 115
- pożyczki hipoteczne	3 619	1 478	1 219	633	34 676	41 625
- kredyty na nieruchomości	7 603	6 771	2 362	826	43 745	61 307
- kredyty w rachunku karty kredytowej	53	25	40	46	3 331	3 495
klienci instytucjonalni	4 074	0	0	0	89 692	93 766
instytucje samorządowe	0	0	0	0	0	0
Razem brutto	32 465	15 332	7 997	4 205	651 740	711 739
Odpis	19 630	9 261	4 117	2 525	516 334	551 867
Razem netto	12 835	6 071	3 880	1 680	135 406	159 872
Pozabilans brutto	132	39	16	9	169	365
Odpis na pozabilans	84	22	9	5	107	227
Pozabilans netto	48	17	7	4	62	138

Stan na 31 grudnia 2017	0 dni	1 – 30 dni	31 – 60 dni	61 – 90 dni	powyżej 90 dni	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne	3 860 106	143 628	37 356	19 964	444 287	4 505 341
- kredyty w rachunku bieżącym	19 096	544	279	189	4 871	24 979
- kredyty gotówkowe i ratałne	1 521 359	88 144	26 274	17 202	364 048	2 017 027
- pożyczki hipoteczne	155 820	9 824	2 769	1 224	32 054	201 691
- kredyty na nieruchomości	2 152 857	44 431	7 848	1 197	39 565	2 245 898
- kredyty w rachunku karty kredytowej	10 974	685	186	152	3 749	15 746
klienci instytucjonalni	440 125	1 946	343	255	68 112	510 781
instytucje samorządowe	162 612	0	0	0	0	162 612
Razem brutto	4 462 843	145 574	37 699	20 219	512 399	5 178 734
Odpis	24 879	16 285	9 428	8 521	329 999	389 112
Razem netto	4 437 964	129 289	28 271	11 698	182 400	4 789 622
Pozabilans brutto	209 985	493	134	23	299	210 934
Odpis na pozabilans	129	15	6	6	70	226
Pozabilans netto	209 856	478	128	17	229	210 708

Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia

Stan na 31 grudnia 2018	Aktywa w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia							
	wartość bilansowa brutto	wartość pozabilansowa brutto	utworzony odpis nieuwzględniający finansowego efektu zabezpieczeń		finansowy efekt zabezpieczeń, uwzględniony w odpisie		utworzony odpis uwzględniający finansowy efekt zabezpieczeń	
			bilans	pozabilans	bilans	pozabilans	bilans	pozabilans
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne	2 585 338	62 729	19 279	141	0	0	19 279	141
- kredyty w rachunku bieżącym	0	0	0	0	0	0	0	0
- kredyty gotówkowe i ratalne	1 063 487	337	17 605	0	0	0	17 605	0
- pożyczki hipoteczne	134 860	76	428	0	0	0	428	0
- kredyty na nieruchomości	1 384 594	56 366	1 144	13	0	0	1 144	13
- kredyty w rachunku karty kredytowej	2 397	5 950	102	128	0	0	102	128
klienci instytucjonalni	503 957	108 775	2 644	9	569	0	2 075	9
instytucje samorządowe	122 368	0	29	0	0	0	29	0
Razem	3 211 663	171 504	21 952	150	569	0	21 383	150

Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, ale które nie są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe

Stan na 31 grudnia 2018	Aktywa, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, ale które nie są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe							
	wartość bilansowa brutto	wartość pozabilansowa brutto	utworzony odpis nieuwzględniający finansowego efektu zabezpieczeń		finansowy efekt zabezpieczeń, uwzględniony w odpisie		utworzony odpis uwzględniający finansowy efekt zabezpieczeń	
			bilans	pozabilans	bilans	pozabilans	bilans	pozabilans
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne	1 406 556	33 193	41 575	440	0	0	41 575	440
- kredyty w rachunku bieżącym	17 696	24 160	1 175	403	0	0	1 175	403
- kredyty gotówkowe i ratalne	484 363	889	37 145	2	0	0	37 145	2
- pożyczki hipoteczne	17 009	0	716	0	0	0	716	0
- kredyty na nieruchomości	879 126	2 360	2 297	1	0	0	2 297	1
- kredyty w rachunku karty kredytowej	8 362	5 784	242	34	0	0	242	34
klienci instytucjonalni	58 671	153 716	1 279	116	0	0	1 279	116
instytucje samorządowe	2 402	0	19	0	0	0	19	0
Razem	1 467 629	186 909	42 873	556	0	0	42 873	556

Stan na 31 grudnia 2017	Wystąpiły przesłanki utraty wartości, ale samej utraty wartości nie stwierdzono, w tym:								
	wartość bilansowa brutto	wartość pozabilansowa brutto	utworzony odpis nieuwzględniający finansowego efektu zabezpieczeń		finansowy efekt zabezpieczeń, uwzględniony w odpisie		utworzony odpis uwzględniający finansowy efekt zabezpieczeń		
			bilans	pozabilans	bilans	pozabilans	bilans	pozabilans	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne	0	0	0	0	0	0	0	0	0
klienci instytucjonalni	6 531	0	1 590	0	1 540	0	50	0	0
instytucje samorządowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	6 531	0	1 590	0	1 540	0	50	0	0

Kredyty i pożyczki udzielone klientom dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe

Stan na 31 grudnia 2018	Kredyty dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, w tym:								
	wartość bilansowa brutto	wartość pozabilansowa brutto	utworzony odpis nieuwzględniający finansowego efektu zabezpieczeń		finansowy efekt zabezpieczeń, uwzględniony w odpisie		utworzony odpis uwzględniający finansowy efekt zabezpieczeń		
			bilans	pozabilans	bilans	pozabilans	bilans	pozabilans	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne	617 973	350	471 541	217	768	0	470 773	217	217
- kredyty w rachunku bieżącym	5 431	48	4 161	28	0	0	4 161	28	28
- kredyty gotówkowe i ratalne	506 115	24	390 782	23	0	0	390 782	23	23
- pożyczki hipoteczne	41 625	0	31 371	0	0	0	31 371	0	0
- kredyty na nieruchomości	61 307	20	42 611	16	768	0	41 843	16	16
- kredyty w rachunku karty kredytowej	3 495	258	2 616	150	0	0	2 616	150	150
klienci instytucjonalni	93 766	15	88 819	10	7 725	0	81 094	10	10
instytucje samorządowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	711 739	365	560 360	227	8 493	0	551 867	227	227

Stan na 31 grudnia 2017	Wystąpiły przesłanki utraty wartości, rozpoznano utratę wartości i utworzono odpis aktualizujący, w tym:							
	wartość bilansowa brutto	wartość pozabilansowa brutto	utworzony odpis nieuwzględniający finansowego efektu zabezpieczeń		finansowy efekt zabezpieczeń, uwzględniony w odpisie		utworzony odpis uwzględniający finansowy efekt zabezpieczeń	
			bilans	pozabilans	bilans	pozabilans	bilans	pozabilans
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne	487 149	280	312 047	68	1 834	0	310 213	68
- kredyty w rachunku bieżącym	5 116	10	3 597	2	0	0	3 597	2
- kredyty gotówkowe i ratałne	390 792	40	251 869	11	0	0	251 869	11
- pożyczki hipoteczne	36 884	0	23 411	0	0	0	23 411	0
- kredyty na nieruchomości	50 454	48	30 357	11	1 834	0	28 523	11
- kredyty w rachunku karty kredytowej	3 903	182	2 813	44	0	0	2 813	44
klienci instytucjonalni	74 358	19	52 875	2	10 304	0	42 571	2
instytucje samorządowe	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	561 507	299	364 922	70	12 138	0	352 784	70

Finansowy efekt uwzględnienia odzysku z zabezpieczeń dla należności analizowanych indywidualnie wyniósł na 31 grudnia 2018 roku 9,1 mln zł, natomiast na 31 grudnia 2017 roku wyniósł 13,7 mln zł. Jest to kwota, o którą poziom wymaganych odpisów i rezerw z tytułu utraty wartości byłby wyższy, gdyby przy szacowaniu odpisu i rezerw nie zostały uwzględnione przepływy z zabezpieczeń.

Całkowita wartość bilansowa odpisów dla portfela kredytowego Banku wyniosłaby w takim przypadku 625,1 mln zł na 31 grudnia 2018 roku, a na 31 grudnia 2017 roku 402,8 mln zł.

Bank wykorzystuje następujące zabezpieczenia i inne elementy prowadzące do poprawy warunków kredytowania:

- hipoteka wpisana w księdze wieczystej (KW), na pierwszym miejscu. Dopuszcza się także przyjęcie hipoteki, jako zabezpieczenia transakcji kredytowej, w przypadku ustanowienia jej na miejscu dalszym wyłącznie w przypadku klientów instytucjonalnych, pod warunkiem uzyskania akceptacji dyrektora zarządzającego Pionem Rzyzka. Stosuje się wpis hipoteki w wysokości 100% wartości transakcji na zabezpieczenie kapitału powiększony, co najmniej o 60% wartości transakcji na zabezpieczenie odsetek, opłat i prowizji oraz kosztów Banku z tytułu niespłacenia przez kredytobiorcę, kredytu/pożyczki w terminie,
- cesja praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych,
- weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową dla Banku,
- w przypadku budowy domu/lokalu – cesja wierzytelności z umowy o budowę domu/lokalu z deweloperem/spółdzielnią mieszkaniową,
- przelew środków pieniężnych należących do kredytobiorcy na rachunek Banku – na podstawie art. 102 Prawa bankowego (depozyty i lokaty bankowe),
- zastaw rejestrowy wraz z blokadą na prawach wynikających z papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa i NBP (bony i obligacje skarbowe),
- cesja praw z jednostek uczestnictwa w zaakceptowanym przez Bank towarzystwie funduszy inwestycyjnych,
- cesja praw z polisy ubezpieczeniowej w zaakceptowanym przez Bank towarzystwie ubezpieczeń,
- zastaw finansowy, zastaw rejestrowy, cesja, kaucja lub blokada na innych produktach inwestycyjnych zatwierdzanych indywidualnie przy podejmowaniu decyzji kredytowej.

Wartość godziwa zabezpieczeń hipotecznych dla ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, będącą wyceną rynkową co do zasady wyznaczoną przez rzeczoznawcę, wynosiła 4 497,2 mln zł na 31 grudnia 2018 roku oraz 4 183,9 mln zł na 31 grudnia 2017 roku.

Kredyty restrukturyzowane (*forborne*)

Realizowana wobec wybranych ekspozycji kredytowych restrukturyzacja (ang. *forbearance*) oznacza wymuszoną zmianę początkowych warunków obowiązującej umowy kredytu na wniosek banku lub kredytobiorcy, spowodowaną brakiem możliwości spłaty kredytu na obecnych warunkach, w związku z wystąpieniem zdarzenia, które spowodowało pogorszenie sytuacji majątkowej kredytobiorcy oraz powstanie zaległości w spłacie kredytu lub wpływa negatywnie na prognozę spłaty kredytu. Celem działań restrukturyzacyjnych jest w szczególności:

- dostosowanie warunków spłaty zobowiązań wynikających z transakcji kredytowej do aktualnych możliwości dłużnika do regulowania zobowiązań,
- umożliwienie dłużnikowi zrestrukturyzowania zadłużenia bez uruchamiania przez Bank procedur windykacyjnych powodujących natychmiastową wymagalność całości zadłużenia i pogorszenie zdolności do regulowania zobowiązań,
- poprawienie pozycji windykacyjnej Banku poprzez przyjęcie dodatkowych zabezpieczeń,
- umożliwienie dłużnikowi zrestrukturyzowania zadłużenia po uruchomieniu przez Bank procedur windykacyjnych,
- minimalizacja strat Banku.

Bank stosuje następujące formy restrukturyzacji:

- zmianę harmonogramu spłat w ramach pierwotnego okresu kredytowania (tj. czasowe obniżenie wysokości raty do kwoty proponowanej przez dłużnika lub wynikającej z posiadanej zdolności do spłaty),
- wydłużenie okresu kredytowania,
- zmianę terminu spłaty raty,
- prolongatę w spłatach,
- zmianę zasad oprocentowania,
- przejęcie długu przez wstąpienie osoby trzeciej na miejsce dłużnika lub przystąpienie do długu osoby trzeciej,
- zmianę algorytmu spłat z malejących na równe,

- ustalenie harmonogramu spłat dla limitu w rachunku bieżącym i kredytu rewolwingowego lub malejącego salda wykorzystanej transakcji kredytowej,
- zmianę sposobu spłat – najpierw kapitał później odsetki,
- czasowe zawieszenie spłat odsetek,
- kapitalizację odsetek/kapitału,
- ustanowienie dodatkowego zabezpieczenia transakcji,
- konwersję,
- przejęcie zabezpieczeń i rozliczenie w ciężar długu,
- podpisanie nowej umowy kredytowej/porozumienia na spłatę restrukturyzowanego zadłużenia,
- inne działania mające na celu minimalizację strat Banku.

Działania restrukturyzacyjne mogą polegać na podpisaniu nowej umowy kredytowej. Dotyczy to sytuacji, w której poprzednia umowa została wypowiedziana, a obecnie zachodzą przesłanki, że dłużnik odzyskał całkowicie zdolność kredytową. Po uruchomieniu kredyt podlega oznaczeniu jako kredyt zrestrukturyzowany. Transakcje zrestrukturyzowane podlegają rejestracji i objęte są bieżącym monitoringiem. Prawidłowość realizacji warunków aneksu restrukturyzacyjnego/nowej umowy/porozumienia jest monitorowana w szczególności w zakresie zgodności spłaty zadłużenia z terminami i kwotami określonymi w aneksie restrukturyzacyjnym/nowej umowie/porozumieniu. W przypadku stwierdzenia zagrożenia dla realizacji aneksu restrukturyzacyjnego/nowej umowy/porozumienia, komórka organizacyjna przeprowadzająca monitoring warunków restrukturyzacji podejmuje działania w celu renegotjacji warunków lub przekazania transakcji do windykacji. Rejestr tworzony jest i aktualizowany na bieżąco na podstawie właściwych zapisów w systemach informatycznych Banku. Wyniki monitoringu transakcji objętych restrukturyzacją prezentowane są w okresach kwartalnych na Komitecie Kredytowym Banku. W ramach mechanizmów kontrolnych na koniec każdego kwartału dokonywany jest przegląd oznaczeń transakcji zrestrukturyzowanych.

Restrukturyzacja stanowi przesłankę utraty wartości ekspozycji kredytowej, a każda zrestrukturyzowana ekspozycja podlega pomiarowi pod kątem utraty wartości. W przypadku transakcji restrukturyzowanych ponowna klasyfikacja ekspozycji do kategorii ekspozycji bez utraty wartości możliwa jest po zastosowaniu 12 miesięcznego okresu kwarantanny, podczas którego przeterminowanie transakcji nie może przekraczać 30 dni na koniec żadnego z miesięcy oraz 24 miesięcznego okresu warunkowego.

Poniżej tabele prezentują wartość kredytów i pożyczek w procesie restrukturyzacji (*forborne*) według stanu na 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku.

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto, w tym:	5 391 031	5 178 734
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto (<i>forborne</i>):	90 551	66 726
osoby fizyczne:	56 816	36 244
- kredyty gotówkowe i ratalne	43 232	27 159
- pożyczki hipoteczne	4 342	2 927
- kredyty na nieruchomości	9 242	6 158
klienci instytucjonalni:	33 735	30 482
- kredyty w rachunku bieżącym	5 411	4 457
- kredyty operacyjne	8 551	6 269
- kredyty inwestycyjne	14 084	15 119
- kredyty pozostałe	5 689	4 637
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom (<i>forborne</i>):	(43 056)	(24 183)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto (<i>forborne</i>)	47 495	42 543

Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto forborne według stosowanych zmian warunków spłaty*	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
- zmiana harmonogramu spłat	63 530	45 587
- wydłużenie okresu kredytowania	70 166	48 857
- karencja w spłacie	30 933	22 825
- ustalenie harmonogramu spłat dla limitu	822	838
- zmiana zasad oprocentowania	20 798	20 574
- przejęcie długu	4	12
- zmiana zabezpieczenia	3 461	3 400
- przystąpienie do długu	2 776	1 816
- nowa umowa restrukturyzacyjna	2 714	1 193
	195 204	145 102

* Dla jednego kredytu i pożyczki można zastosować kilka zmian warunków spłaty.

Struktura kredytów i pożyczek w procesie restrukturyzacji (*forborne*) według przesłanki utraty wartości na 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku przedstawiała się następująco:

Stan na	Kredyty i pożyczki udzielone klientom (wartość brutto)			Odpis na oczekiwane straty kredytowe			Kredyty i pożyczki udzielone klientom (wartość netto)			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem
31 grudnia 2018	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne:	0	16 764	40 052	0	1 339	25 484	0	15 425	14 568	29 993
- kredyty w rachunku bieżącym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- kredyty gotówkowe i ratalne	0	11 108	32 124	0	1 188	22 204	0	9 920	9 920	19 840
- pożyczki hipoteczne	0	1 843	2 499	0	58	1 037	0	1 785	1 462	3 247
- kredyty na nieruchomości	0	3 813	5 429	0	93	2 243	0	3 720	3 186	6 906
- kredyty w rachunku karty kredytowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
klienci instytucjonalni:	0	13 125	20 610	0	19	16 214	0	13 106	4 396	17 502
- kredyty w rachunku bieżącym	0	520	4 891	0	0	3 675	0	520	1 216	1 736
- kredyty na nieruchomości	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- kredyty operacyjne	0	0	8 551	0	0	8 027	0	0	524	524
- kredyty inwestycyjne	0	12 605	1 479	0	19	452	0	12 586	1 027	13 613
- pożyczki hipoteczne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- kredyty pozostałe	0	0	5 689	0	0	4 060	0	0	1 629	1 629
instytucje samorządowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- kredyty w rachunku bieżącym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- kredyty na nieruchomości	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- kredyty operacyjne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- kredyty inwestycyjne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	0	29 889	60 662	0	1 358	41 698	0	28 531	18 964	47 495

Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i noty do sprawozdania finansowego Banku Pocztowego S.A.
za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
(dane w tysiącach złotych)

Stan na 31 grudnia 2017	Kredyty i pożyczki udzielone klientom (wartość brutto)		Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości		Kredyty i pożyczki udzielone klientom (wartość netto)		Razem
	z rozpoznaną utratą wartości	bez rozpoznanej utraty wartości	z rozpoznaną utratą wartości	bez rozpoznanej utraty wartości	z rozpoznaną utratą wartości	bez rozpoznanej utraty wartości	
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne:	27 135	9 109	13 834	116	13 301	8 993	22 294
- kredyty gotówkowe i ratalne	23 369	3 790	12 382	83	10 987	3 707	14 694
- pożyczki hipoteczne	1 662	1 265	579	19	1 083	1 246	2 329
- kredyty na nieruchomości	2 104	4 054	873	14	1 231	4 040	5 271
klienci instytucjonalni:	14 890	15 592	10 113	120	4 777	15 472	20 249
- kredyty w rachunku bieżącym	3 924	533	2 210	4	1 714	529	2 243
- kredyty operacyjne	6 269	0	4 999	0	1 270	0	1 270
- kredyty inwestycyjne	448	14 671	315	113	133	14 558	14 691
- kredyty pozostałe	4 249	388	2 589	3	1 660	385	2 045
instytucje samorządowe	0	0	0	0	0	0	0
Razem	42 025	24 701	23 947	236	18 078	24 465	42 543

Poniższe tabele prezentują podsumowanie kategorii jakościowych kredytów i pożyczek w procesie restrukturyzacji (*forborne*) wg stanu na 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku.

Stan na 31 grudnia 2018	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa netto	Udział w ekspozycji
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%
Aktywa, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (Koszyk 1)	0	0	0	0,0%
Aktywa, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, ale które nie są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Koszyk 2)	29 890	1 358	28 532	60,1%
Aktywa dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Koszyk 3)	60 661	41 698	18 963	39,9%
Razem	90 551	43 056	47 495	100,0%

Stan na 31 grudnia 2017	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa netto	Udział w ekspozycji
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%
Kredyty i pożyczki nieprzeterminowane, bez przesłanki utraty wartości	20 756	132	20 624	48,5%
Kredyty i pożyczki przeterminowane, bez przesłanki utraty wartości	2 398	92	2 306	5,4%
Kredyty i pożyczki, dla których wystąpiły przesłanki utraty wartości ale samej utraty wartości nie stwierdzono	1 548	12	1 536	3,6%
Kredyty i pożyczki, dla których wystąpiły przesłanki utraty wartości, rozpoznano utratę wartości i utworzono odpis aktualizujący	42 024	23 947	18 077	42,5%
Razem	66 726	24 183	42 543	100,0%

Poniższe tabele prezentują zmianę wartości bilansowych kredytów i pożyczek w procesie restrukturyzacji (*forborne*) w poszczególnych okresach sprawozdawczych.

	wartość netto 1 stycznia 2018	wartość brutto ekspozycji ujętych w okresie	wartość brutto ekspozycji wyłączonych w okresie	zmiana należności w okresie	zmiana odpisów aktualizujących w okresie	wartość netto 31 grudnia 2018
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne:	18 968	21 067	0	(1 523)	(8 519)	29 993
- kredyty gotówkowe i ratalne	11 707	16 252	0	(1 153)	(6 966)	19 840
- pożyczki hipoteczne	2 220	1 489	0	(115)	(347)	3 247
- kredyty na nieruchomości	5 041	3 326	0	(255)	(1 206)	6 906
klienci instytucjonalni:	19 705	5	0	(892)	(1 316)	17 502
- kredyty w rachunku bieżącym	1 960	2	0	140	(366)	1 736
- kredyty operacyjne	1 213	3	0	73	(765)	524
- kredyty inwestycyjne	14 641	0	0	(1 041)	13	13 613
- kredyty pozostałe	1 891	0	0	(64)	(198)	1 629
instytucje samorządowe	0	0	0	0	0	0
Razem	38 673	21 072	0	(2 415)	(9 835)	47 495

	wartość netto 1 stycznia 2017	wartość brutto ekspozycji ujętych w okresie	wartość brutto ekspozycji wyłączonych w okresie	spłata należności w okresie	zmiana odpisów aktualizujących w okresie	wartość netto 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne:	12 892	18 781	0	(984)	(8 395)	22 294
- kredyty gotówkowe i ratalne	5 866	17 553	0	(699)	(8 026)	14 694
- pożyczki hipoteczne	1 938	713	0	(165)	(157)	2 329
- kredyty na nieruchomości	5 088	515	0	(120)	(212)	5 271
klienci instytucjonalni:	28 350	31	0	(13 003)	4 871	20 249
- kredyty w rachunku bieżącym	2 923	31	0	(163)	(548)	2 243
- kredyty operacyjne	6 025	0	0	(2 760)	(1 995)	1 270
- kredyty inwestycyjne	16 384	0	0	(9 863)	8 170	14 691
- kredyty pozostałe	3 018	0	0	(217)	(756)	2 045
instytucje samorządowe	0	0	0	0	0	0
Razem	41 242	18 812	0	(13 987)	(3 524)	42 543

Wartość przychodów odsetkowych od kredytów i pożyczek w procesie restrukturyzacji (*forborne*) w 2018 roku i 2017 roku przedstawia się następująco.

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018	okres od 01.01.2017 do 31.12.2017
	tys. zł	tys. zł
osoby fizyczne:	3 727	494
- kredyty gotówkowe i ratalne	3 277	444
- pożyczki hipoteczne	192	39
- kredyty na nieruchomości	258	11
klienci instytucjonalni:	767	7
- kredyty w rachunku bieżącym	83	0
- kredyty operacyjne	40	4
- kredyty inwestycyjne	485	0
- kredyty pozostałe	159	3
instytucje samorządowe	0	0
Razem	4 494	501

48.2 Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest to ryzyko wystąpienia utraty zdolności do terminowego regulowania zobowiązań Banku na skutek niekorzystnego ukształtowania się struktury aktywów i zobowiązań. Źródłem ryzyka płynności może być niedopasowanie strumieni pieniężnych, nagłe wycofanie depozytów przez deponentów, koncentracja źródeł finansowania oraz portfela kredytowego, utrzymywanie nieadekwatnego poziomu portfela aktywów płynnych, ograniczona płynność aktywów, niedotrzymanie zobowiązań przez kontrahentów Banku lub inna nieprzewidziana sytuacja na rynku finansowym.

Utrzymanie odpowiedniego poziomu płynności wiąże się ze znalezieniem optymalnego rozkładu pomiędzy wielkością potrzeb płynnościowych Banku przejawiających się w zapotrzebowaniu na środki finansowe, a wielkością i kosztem utrzymywanych rezerw płynnościowych pozwalających na generowanie nadwyżki środków pieniężnych. Celem zatem zarządzania ryzykiem płynności Banku jest bilansowanie wpływów i wypływów środków z transakcji bilansowych i pozabilansowych w celu zapewnienia efektywnych kosztowo źródeł finansowania, generowania nadwyżek finansowych i odpowiedniego ich wykorzystania. Bank kształtuje strukturę aktywów i zobowiązań, zapewniającą osiągnięcie zakładanych wskaźników finansowych, przy zaakceptowanym przez Bank poziomie ryzyka płynności oraz w ramach zdefiniowanego przez Radę Nadzorczą apetytu na ryzyko oraz zdefiniowanej w jego ramach tolerancji na ryzyko płynności określonej przez Zarząd Banku.

Bank kieruje się m.in. następującymi zasadami w procesie zarządzania ryzykiem płynności:

- utrzymywany jest akceptowalny poziom płynności, którego podstawą jest utrzymanie odpowiedniego zasobu aktywów płynnych,
- główne źródło finansowania aktywów Banku stanowią stabilne środki finansowania,
- podejmowane są działania w celu utrzymywania poziomu ryzyka płynności w ramach przyjętego profilu ryzyka,
- nadzorcze miary płynności utrzymywane są powyżej ustalonych limitów.

Zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się na podstawie pisemnych zasad i procedur, w których określone są metody identyfikacji, pomiaru, monitorowania, limitowania oraz raportowania ryzyka płynności. W regulacjach tych określony jest także zakres kompetencji poszczególnych jednostek Banku w procesie zarządzania ryzykiem płynności.

Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad zgodnością polityki w zakresie zarządzania płynnością ze strategią i planem finansowym oraz definiuje apetyt na ryzyko płynności. Z kolei Zarząd Banku odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania płynnością oraz monitorowanie efektywności tego procesu. Zarządza on kierunkowo płynnością oraz ustala, w oparciu o przyjęty apetyt na ryzyko płynności, tolerancję na ryzyko płynności, jak również zatwierdza rodzaje i wysokości wewnętrznych limitów i progów ostrzegawczych dla poszczególnych miar płynności. Bezpośredni nadzór nad ryzykiem płynności sprawuje Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami. Odpowiada on m.in.: za strategię finansowania Banku, zatwierdza rodzaje i wysokości wewnętrznych limitów i progów ostrzegawczych dla miar płynności, monitoruje poziom nadzorczych miar płynności w trybie dziennym, ustala wysokość korekt stawek transferowych w ramach systemu wewnętrznych funduszy, sprawuje bezpośredni nadzór i kontrolę nad poziomem płynności

w przypadku uruchomienia planu awaryjnego płynności. Za pomiar oraz raportowanie ryzyka płynności odpowiada Departament Ryzyka i Zarządzania Kapitałem. Operacyjne zarządzanie ryzykiem płynności jest umiejscowione w Departamencie Skarbu w zakresie płynności krótkoterminowej oraz w Departamencie Kontrolingu w zakresie płynności średnio- oraz długoterminowej.

W celu zapewnienia wysokich standardów zarządzania ryzykiem płynności, zgodnych z najlepszą praktyką bankową, Bank co najmniej raz w roku dokonuje przeglądu oraz weryfikacji zasad oraz procedur, w tym także wewnętrznych limitów płynności.

W celu określenia poziomu ryzyka płynności Bank wykorzystuje różne metody jego pomiaru i oceny, w tym:

- metodę kontraktowej i urealnionej luki płynności,
- badanie stabilności i koncentracji bazy depozytowej,
- metodę nadwyżki aktywów płynnych nad pasywami niestabilnymi,
- limity strukturalne,
- testy warunków skrajnych.

W ramach monitorowania ryzyka płynności Bank przeprowadza szereg testów warunków skrajnych. Na bazie dziennej Bank przeprowadza standardowe testy warunków skrajnych dla dwóch horyzontów czasowych (7 dni oraz 1 miesiąca) dla trzech różnych rodzajów scenariuszy („Run-na-Bank”, „Kryzys Rynkowy”, „Scenariusz Połączony”), które są analizowane w dwóch wariantach („dotkliwym” oraz „mniej dotkliwym”).

Poniższa tabela przedstawia wyniki standardowych dziennych testów warunków skrajnych Banku wg stanu na 31 grudnia 2018 roku oraz na 31 grudnia 2017 roku i dostosowanych do wymogów stawianych instytucjom kredytowym przez znowelizowaną Rekomendację P.

Stan na 31 grudnia 2018		Rodzaj Scenariusza		
Horyzont czasowy	Wariant	Run-na-Bank	Kryzys Rynkowy	Scenariusz Połączony
		tys. zł	tys. zł	tys. zł
1 miesiąc	Scenariusz dotkliwy	1 180 698	1 465 038	1 250 910
	Scenariusz mniej dotkliwy	1 487 236	1 703 989	1 598 924
7 dni	Scenariusz dotkliwy	1 409 156	1 514 712	1 409 702
	Scenariusz mniej dotkliwy	1 773 713	1 856 389	1 651 922

Stan na 31 grudnia 2017		Rodzaj Scenariusza		
Horyzont czasowy	Wariant	Run-na-Bank	Kryzys Rynkowy	Scenariusz Połączony
		tys. zł	tys. zł	tys. zł
1 miesiąc	Scenariusz dotkliwy	1 054 103	1 269 273	1 059 699
	Scenariusz mniej dotkliwy	1 357 712	1 480 635	1 376 941
7 dni	Scenariusz dotkliwy	1 256 881	1 322 348	1 218 703
	Scenariusz mniej dotkliwy	1 617 053	1 629 980	1 435 991

W scenariuszu „Run-na-Bank” podstawowym elementem będącym podstawą analizy jest utrata zaufania uczestników rynku do Banku, przejawiająca się w wypływie środków klientów poprzez zwiększony poziom nieodnawiania niezabezpieczonego finansowania oraz wypływ części środków, których kontraktowy termin wymagalności przypada poza horyzont danego scenariusza. Poziom wypływu środków klientów jest zależny od rodzaju kontrahenta, ale również typu środków oraz cech produktów, których dotyczą (Bank zakłada dla przykładu zwiększone wypływy dla środków internetowych lub produktów posiadających ponadprzeciętne warunki oprocentowania).

W scenariuszu „Kryzys Rynkowy” głównym elementem będącym podstawą analizy jest ograniczenie dostępnego finansowania na rynkach hurtowych oraz spadek wartości aktywów finansowych połączone ze zwiększonym zapotrzebowaniem na środki zgłaszanym przez klientów poprzez wykorzystywanie udzielonych im zobowiązań pozabilansowych. Dodatkowo w ramach tego scenariusza rozwoju wydarzeń założone zostały restrykcje w wymienialności walut, wystąpienie warunków skrajnych w wielu walutach równocześnie oraz ograniczenie wielkości środków dostępnych w sektorze bankowym co przekłada się również na wypływ środków klientów w związku z ograniczeniem możliwości kredytowania się przez klientów w sektorze.

„Scenariusz Połączony” stanowi kombinację obu powyższych scenariuszy, w szczególności zakłada on wystąpienie scenariusza „Kryzysu Rynkowego” (szoku systemowego) i wystąpienie ponadprzeciętnych problemów Banku jednocześnie z pojawiającymi się zwiększonymi odpływami środków klientów.

Standardowe testy warunków skrajnych opisane powyżej są dodatkowo uzupełniane o analizy wrażliwości, które badają wpływ zmiany przyjętych założeń na wynik każdego ze scenariuszy. Uzupełnieniem standardowych testów warunków skrajnych są historyczne testy warunków skrajnych, które pozwalają zarówno na monitorowanie zagrożenia w dodatkowych horyzontach czasowych (od kilku dni do 1 roku), jak również o różnej sile natężenia warunków stresowych. Dopełnieniem powyższych analiz są przeprowadzane w okresach kwartalnych odwrotne testy warunków skrajnych, które polegają na określaniu znacząco negatywnego rezultatu, a następnie ustalaniu przyczyn i skutków, które mogłyby do niego doprowadzić. Przynajmniej w okresach rocznych Bank przeprowadza również wewnętrzne kompleksowe testy warunków skrajnych, w których analizuje się wpływ warunków skrajnych na sytuację finansową, płynnościową oraz kapitałową w celu zaplanowania ewentualnych działań nakierowanych na ograniczenie negatywnego wpływu scenariuszy sytuacji kryzysowych.

Testy warunków skrajnych w Banku wykorzystane są do określenia zapotrzebowania Banku na aktywa płynne zarówno w ramach bieżącej działalności, jak również w ramach opracowywania planów finansowych, gdzie minimalna wielkość aktywów płynnych jest definiowana m.in. poprzez prognozy scenariuszy testów warunków skrajnych. Przeprowadzane testy warunków skrajnych dostarczają dodatkowych informacji w zakresie stopnia podatności Banku na zakłócenia powodowane przez czynniki podlegające analizom, a także wykorzystywane są w procesie ustalania wielkości limitów w zakresie ryzyka płynności.

W powiązaniu ze standardowymi testami warunków skrajnych dla ryzyka płynności Bank opracował zestaw Wskaźników Wczesnego Ostrzegania dla identyfikacji zwiększonego ryzyka lub pojawiających się słabych punktów pozycji płynnościowej czy potencjalnego wzrostu zapotrzebowania na płynność. Wskaźniki Wczesnego Ostrzegania identyfikują negatywne trendy, umożliwiają dokonanie oceny ryzyka i ewentualne podjęcie działań redukujących ekspozycję Banku na nowopowstałe ryzyko. Zatem nie tylko same wyniki przeprowadzanych testów warunków skrajnych, ale również i zmiany w czynnikach ryzyka w nich zawartych stanowią element aktywacyjny dla uruchomienia awaryjnych planów Banku w zakresie ryzyka płynności.

W celu ograniczania ryzyka płynności Bank stosuje limity płynności oraz progi ostrzegawcze nałożone na wybrane miary, m.in. na wskaźniki płynności czy niedopasowanie skumulowanych urealnionych przepływów wynikających z aktywów i zobowiązań oraz pozycji pozabilansowych w poszczególnych pasmach czasowych.

Zgodnie z Uchwałą KNF nr 386/2008 z 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności (z późn. zm.) Bank monitoruje oraz przestrzega nadzorczych wskaźników płynności. W 2017 roku Bank spełniał wymagania w zakresie minimalnych poziomów nadzorczych miar płynności wskazanych w powyższej Uchwale KNF.

Począwszy od października 2015 roku Bank zobowiązany jest do utrzymywania minimalnego poziomu w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych (tzw. „LCR”), który to obowiązek wynika z rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych wydane w związku z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012. Minimalny poziom wskaźnika LCR obowiązujący Bank wynosi 80% od 1 stycznia 2017 roku oraz 100% od 1 stycznia 2018 roku.

Na 31 grudnia 2018 roku wskaźniki płynności kształtowały się w ramach obowiązujących limitów ograniczających ryzyko płynności. Poniższa tabela przedstawia nadzorcze miary płynności obowiązujące wg stanu na 31 grudnia 2018 roku.

	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017	Limit
M3	4,87	4,43	1
M4	1,40	1,34	1
LCR	242%	207%	100%*

*w 2017 roku minimalny wymóg nadzorczy wynosił 80%.

Bank przygotowuje następujące cykliczne raporty dotyczące ekspozycji na ryzyko płynności:

- raport dzienny dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zarządu Banku, Departamentu Skarbu i Departamentu Kontrolingu,
- raport miesięczny dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarządu Banku,
- raport kwartalny dla Rady Nadzorczej Banku i Zarządu Banku.

Bank posiada zdefiniowane plany awaryjnego działania w sytuacji nagłych wahań poziomu bazy depozytowej. Z analizy szybko dostępnych źródeł finansowania wynika, iż w sytuacjach hipotetycznie obniżonej płynności, Bank jest w stanie pozyskać środki w odpowiedniej wysokości, bez uruchamiania, tzw. planów awaryjnych. Na 31 grudnia 2018 roku Bank dysponował wystarczającym zasobem aktywów płynnych, aby przetrwać w sytuacji urzeczywistnienia się sytuacji kryzysowych.

Nadwyżka płynności określona zgodnie ze znowelizowaną Rekomendacją P przedstawiała się następująco:

Nadwyżka płynności	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Podstawowa nadwyżka płynności	2 297 990	2 109 429
Rachunki bieżące w bankach	14 429	51 452
Środki w NBP (ponad rezerwę obowiązkową)	265 954	(171 778)
Dłużne papiery skarbowe	2 017 607	1 692 829
Dłużne papiery NBP	0	536 926
Uzupełniająca nadwyżka płynności	0	9 009
Dłużne papiery bankowe	0	9 009
Nadwyżka płynności	2 297 990	2 118 438

Luka kontraktowa po stronie aktywnej charakteryzuje się w przeważającej części długoterminowym profilem, głównie ze względu na pozycje: kredyty udzielone klientom oraz inwestycyjne aktywa finansowe. O ile niemal całość portfela inwestycyjnych aktywów finansowych stanowią płynne papiery emitowane przez Skarb Państwa oraz NBP, które Bank może natychmiast wykorzystać do wygenerowania środków finansowych, to ponad 80% portfela kredytowego Banku przypada na okres powyżej 1 roku. W celu ograniczenia ryzyka wynikającego z takiej struktury portfela kredytowego Bank pozyskuje długoterminowe depozyty od klientów, przeprowadza emisję obligacji własnych oraz koncentruje swoje działania na budowaniu relacji z klientami w zakresie produktów depozytowych bez terminu zapadalności (rachunki bieżące klientów detalicznych) co przekłada się na wysoką stabilność tych środków, a więc długi okres pozostawiania w Banku jako stabilne źródło finansowania, co jest uwidocznione w zakresie urealnionej luki płynności.

Urealnione luki płynności

Poniższa tabela przedstawia urealnione luki płynności Banku wg stanu na 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku.

Stan na 31 grudnia 2018	Do 1 miesiąca	Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 6 miesięcy	Od 6 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa bilansowe razem	2 430 133	172 721	303 072	509 641	2 515 734	2 996 547
Zobowiązania bilansowe razem	544 607	313 551	310 230	584 844	3 657 643	2 255 182
Luka urealniona bilansowa	1 885 526	(140 830)	(7 158)	(75 203)	(1 141 909)	741 365
Luka skumulowana bilansowa	1 885 526	1 744 697	1 737 538	1 662 335	520 426	1 261 790
Zobowiązania pozabilansowe	31 152	23 048	19 128	51 490	7 299	0
Luka urealniona ogółem	1 854 374	(163 877)	(26 286)	(126 693)	(1 149 208)	741 365
Luka skumulowana ogółem	1 854 374	1 690 497	1 664 211	1 537 518	388 310	1 129 674

Stan na 31 grudnia 2017	Do 1 miesiąca	Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 6 miesięcy	Od 6 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa bilansowe razem	2 260 969	188 439	281 738	547 335	2 451 174	3 199 747
Zobowiązania bilansowe razem	590 341	304 281	354 158	681 703	3 757 078	1 953 570
Luka urealniona bilansowa	1 670 628	(115 842)	(72 420)	(134 368)	(1 305 904)	1 246 177
Luka skumulowana bilansowa	1 670 628	1 554 786	1 482 367	1 347 999	42 095	1 288 272
Zobowiązania pozabilansowe	17 629	18 772	13 018	25 543	7 419	0
Luka urealniona ogółem	1 652 999	(134 613)	(85 438)	(159 911)	(1 313 323)	1 246 177
Luka skumulowana ogółem	1 652 999	1 518 385	1 432 948	1 273 037	(40 286)	1 205 891

Aktywa oraz zobowiązania finansowe Banku według ich daty zapadalności i wymagalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności

Stan na 31 grudnia 2018	Do 1 miesiąca włącznie	Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Razem do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem powyżej 1 roku	O nieokreślonej zapadalności	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa									
Kasa oraz środki w Banku Centralnym	461 506	0	0	461 506	0	0	0	0	461 506
Należności od innych banków	15 083	473	0	15 556	0	0	0	0	15 556
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	0	0	371	371	296	0	296	0	667
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	94 027	88 680	385 004	567 711	1 490 502	2 580 595	4 071 097	136 100	4 774 908
Inwestycyjne aktywa finansowe:	0	0	322 798	322 798	1 190 593	573 530	1 764 123	5 984	2 092 905
- wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	0	0	322 798	322 798	1 190 593	573 530	1 764 123	0	2 086 921
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	0	0	0	0	0	0	5 984	5 984
Pozostałe aktywa finansowe	34 416	215	1 867	36 498	845	0	845	0	37 343
Aktywa razem	605 032	89 368	710 040	1 404 440	2 682 236	3 154 125	5 836 361	142 084	7 382 885
Zobowiązania pozabilansowe udzielone	90 757	16 168	78 413	185 338	26 436	0	26 436	230 366	442 140

Stan na 31 grudnia 2018	Do 1 miesiąca włącznie	Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Razem do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem powyżej 1 roku	O nieokreślonej zapadalności	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Zobowiązania									
Zobowiązania wobec innych banków	18 436	0	0	18 436	0	0	0	0	18 436
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	177	0	0	177	0	0	0	0	177
Instrumenty finansowe zabezpieczające	0	0	386	386	0	0	0	0	386
Zobowiązania wobec klientów	554 830	416 786	789 008	1 760 624	527 300	4 744	532 044	4 268 158	6 560 826
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	145 121	145 121	0	0	0	0	145 121
Zobowiązania podporządkowane	0	0	0	0	43 089	98 769	141 858	0	141 858
Pozostałe zobowiązania finansowe	64 977	793	24	65 794	10	0	10	0	65 804
Zobowiązania razem	638 420	417 579	934 539	1 990 538	570 399	103 513	673 912	4 268 158	6 932 608
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	80 698	0	2 773	83 471	823	0	823	0	84 295

Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i noty do sprawozdania finansowego Banku Pocztowego S.A.

za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
(dane w tysiącach złotych)

Stan na 31 grudnia 2017	Do 1 miesiąca włącznie	Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Razem do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem powyżej 1 roku	O nieokreślonej zapadalności	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa									
Kasa oraz środki w Banku Centralnym	44 445	0	0	44 445	0	0	0	0	44 445
Należności od innych banków	52 312	0	10 008	62 320	20 149	0	20 149	0	82 469
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	0	0	173	173	372	0	372	0	545
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	100 074	80 361	364 126	544 561	1 448 136	2 663 412	4 111 548	133 513	4 789 622
Inwestycyjne aktywa finansowe:	547 883	0	288 165	836 048	1 293 052	206 108	1 499 160	4 832	2 340 040
- dostępne do sprzedaży	547 883	0	288 165	836 048	1 293 052	206 108	1 499 160	4 832	2 340 040
Inwestycje w jednostkach zależnych	0	0	0	0	0	0	0	5 406	5 406
Pozostałe aktywa finansowe	44 769	1 327	1 834	47 930	2 100	0	2 100	0	50 030
Aktywa razem	789 483	81 688	664 306	1 535 477	2 763 809	2 869 520	5 633 329	143 751	7 312 557
Zobowiązania pozabilansowe udzielone	32 994	8 978	42 396	84 368	29 263	0	29 263	122 335	235 966

Stan na 31 grudnia 2017	Do 1 miesiąca włącznie	Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Razem do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem powyżej 1 roku	O nieokreślonej zapadalności	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Zobowiązania									
Zobowiązania wobec innych banków	18 414	0	0	18 414	0	0	0	0	18 414
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przrzeczeniem odkupu	12 476	0	0	12 476	0	0	0	0	12 476
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	0	0	0	0	36	0	36	0	36
Instrumenty finansowe zabezpieczające	0	0	0	0	692	0	692	0	692
Zobowiązania wobec klientów	469 608	484 640	748 076	1 702 324	547 082	8 127	555 209	3 857 416	6 114 949
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	210 679	210 679	145 100	0	145 100	0	355 779
Zobowiązania podporządkowane	0	0	0	0	142 393	49 870	192 263	0	192 263
Pozostałe zobowiązania finansowe	92 815	625	39	93 479	47	0	47	0	93 526
Zobowiązania razem	593 313	485 265	958 794	2 037 372	835 350	57 997	893 347	3 857 416	6 788 135
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	19 858	179	3 238	23 275	3 216	0	3 216	0	26 490

Działalność w zakresie pozyskiwania finansowania

Bank pozyskuje finansowanie mające na celu zabezpieczenie płynności na jego bezpieczny bieżący rozwój przede wszystkim poprzez:

- rozwój bazy depozytowej klientów w obszarze detalicznym jako główny element wzrostu źródeł finansowania,
- depozyty instytucjonalne jako finansowanie uzupełniające.

Ponadto, w zależności od sytuacji rynkowej i popytu na produkty depozytowe, Bank zakłada również możliwość emisji obligacji krótkoterminowych.

Bank prowadzi również działalność w zakresie pozyskiwania finansowania długoterminowego ukierunkowaną na poprawę płynności długoterminowej przede wszystkim poprzez:

- rozwój bazy depozytów długoterminowych od osób prywatnych,
- emisje własnych obligacji długoterminowych.

Mając na celu optymalne dostosowanie struktury terminowej źródeł finansowania do struktury posiadanych aktywów, przy podejmowaniu decyzji co do finansowania, Bank bierze pod uwagę poziomy nadzorczych miar płynności oraz wewnętrznie ustanowione limity płynności.

Struktura źródeł finansowania Banku dostosowana jest do potrzeb wynikających z jego działalności kredytowej. Dywersyfikacja źródeł finansowania wg stanu na 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku przedstawiono w poniższej tabeli:

	Stan na		Stan na	
	31 grudnia 2018	Struktura	31 grudnia 2017	Struktura
	tys. zł	%	tys. zł	%
Zobowiązania klientowskie bez środków Poczty Polskiej i Grupy*	6 476 593	86%	6 047 973	80%
Kapitał własny	601 335	8%	645 648	9%
Obligacje płynnościowe*	145 000	2%	355 000	5%
Dług podporządkowany*	143 000	2%	193 000	3%
Pozostałe zobowiązania	102 035	1%	128 630	2%
Zobowiązania Poczty Polskiej i Grupy Poczty*	96 399	1%	92 468	1%
NBP i inne banki*	0	0%	3 194	0%
Transakcje repo	177	0%	12 512	0%
Razem	7 564 539	100%	7 478 425	100%

* wartość kapitału bez naliczonych odsetek, prowizji rozliczanych metodą ESP, pozostałych zobowiązań oraz rezerw, które zostały zaprezentowane w pozycji „Pozostałe zobowiązania”

48.3 Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe jest to ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego Banku oraz jego kapitału w rezultacie wrażliwości na zmienność parametrów rynkowych (cen na rynku). Ryzyko rynkowe dotyczy pozycji bilansowych, jak i pozabilansowych. W Banku ryzyko rynkowe dzieli się na ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe i ryzyko korekty wyceny kredytowej (ryzyko CVA - ang. *Credit Valuation Adjustment*).

Nadrzędnym celem zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku jest optymalizowanie procesu zarządzania ekspozycjami przy jednoczesnej ochronie wyniku finansowego.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym odbywa się w Banku na podstawie pisemnych zasad i procedur, w których są określone cele zarządzania ryzykiem rynkowym, metody identyfikacji, pomiaru, monitorowania, limitowania oraz raportowania ryzyka rynkowego. W regulacjach tych określony jest także zakres kompetencji poszczególnych jednostek Banku w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym.

W celu zapewnienia wysokich standardów zarządzania ryzykiem rynkowym, zgodnych z najlepszą praktyką bankową Bank dokonuje corocznego przeglądu obowiązujących zasad i procedur.

W Banku występuje organizacyjne wyodrębnienie jednostek odpowiedzialnych za kontrolę, monitorowanie oraz zarządzanie ryzykiem rynkowym.

Raporty ryzyka rynkowego sporządzane są z podziałem na ryzyko stopy procentowej księgi bankowej, ryzyko stopy procentowej księgi handlowej, ryzyko walutowe oraz ryzyko instrumentów pochodnych. Dzielne raporty służą do zarządzania operacyjnego ryzykiem rynkowym, natomiast raporty okresowe sporządzane są w celach zarządczych.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku ryzyko wyceny korekty kredytowej jest w opinii Banku nieznaczące i dotyczy tylko kilku transakcji pochodnych zawartych z bankami posiadającymi rating inwestycyjny. Wymóg kapitałowy z tytułu CVA wyniósł 2 tys. zł na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 12 tys. zł na dzień 31 grudnia 2017 roku.

W 2016 roku Bank rozpoczął stosowanie rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych dla portfela kredytów mieszkaniowych opartych na stawce WIBOR 6M z wykorzystaniem transakcji IRS. Na dzień 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku wartość nominalna transakcji IRS opartych na stawce WIBOR 6M na potrzeby rachunkowości zabezpieczeń wyniosła 75 mln zł. Transakcje zabezpieczające zapadają w 2019 roku.

Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest to ryzyko, na jakie narażony jest wynik finansowy oraz kapitały Banku z powodu niekorzystnych zmian stóp procentowych.

Ryzyko stopy procentowej wynika z następujących źródeł:

- ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania – polegającego na niedopasowaniu wielkości przeszacowywanych w danym czasie aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych, ryzyko to wyraża się w zagrożeniu przychodów Banku, w tym przede wszystkim odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek,
- ryzyka bazowego – wynikającego z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp procentowych produktów generujących przychody i koszty odsetkowe, które to instrumenty mają jednocześnie te same okresy przeszacowania,
- ryzyka krzywej dochodowości – polegającego na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszonymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku,
- ryzyka opcji klienta – powstającego, gdy klient zmienia wielkość i harmonogram przepływów gotówkowych aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych, do czego ma prawo zgodnie z umową kredytową lub depozytową, bez ponoszenia dodatkowych kosztów oraz z różnymi typami instrumentów dłużnych zawierających opcje typu *call* lub *put*, dające możliwość np. wcześniejszego wykupu instrumentu.

Bank dostosowuje zarządzanie ryzykiem stopy procentowej do rodzaju i skali prowadzonej działalności. W Banku ryzyko stopy procentowej dzieli się na ryzyko stopy procentowej księgi bankowej i księgi handlowej.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest kształtowanie struktury aktywów i zobowiązań, zapewniające ochronę wartości bieżącej oraz wyniku odsetkowego Banku dla księgi bankowej, a także uzyskiwanie korzyści finansowych poprzez zawieranie transakcji w instrumentach stopy procentowej na własny rachunek w ramach księgi handlowej, przy zaakceptowanym poziomie ryzyka stopy procentowej.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej odbywa się w Banku na podstawie pisemnych zasad i procedur, które określają między innymi metody:

- identyfikacji ryzyka,
- wyliczania miar ryzyka (pomiar ryzyka),
- limitowania ekspozycji na ryzyko – określanie dopuszczalnego poziomu ryzyka,
- monitorowania pozycji i zmian w poszczególnych księgach, portfelach oraz poziomu wykorzystania limitów,
- raportowania ekspozycji na ryzyko,
- zabezpieczania ekspozycji narażonej na ryzyko stopy procentowej.

Pomiar i monitorowanie ryzyka stopy procentowej księgi bankowej dokonywane jest m.in. za pomocą następujących miar ryzyka:

- BPV (ang. *Basis Point Value*) – oznacza wyrażone w wartościach pieniężnych ryzyko stopy procentowej, jakie wiąże się z utrzymaniem danej pozycji przy zmianie stóp procentowych o jeden punkt bazowy,
- NII (ang. *net interest income*) – oznacza zmianę wyniku odsetkowego netto będącą różnicą między przychodami i kosztami odsetkowymi przy założonym poziomie zmiany stopy procentowej,
- wartości luki BPV w poszczególnych przedziałach przeszacowania,
- *Duration* – miara ryzyka stopy procentowej interpretowana jako średni czas trwania instrumentu lub portfela,

- wskaźników przedpłat kredytów i zrywalności depozytów dla poszczególnych typów produktów i podmiotów.

Z kolei pomiar i monitorowanie ryzyka stopy procentowej księgi handlowej dokonywane jest m.in. za pomocą następujących miar ryzyka:

- BPV oraz wartości luki BPV w poszczególnych przedziałach przeszacowania,
- wartości zagrożonej (VaR).

Dodatkowo Bank przeprowadza testy warunków skrajnych polegające na analizie wrażliwości, badającej wpływ zmian stóp procentowych na wartość bieżącą pozycji narażonych na ryzyko w oparciu o założone zmiany krzywej dochodowości, a także wpływ zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku. Bank w ramach testów warunków skrajnych dokonuje pomiaru swojej ekspozycji z wykorzystaniem zestawu różnych scenariuszy dla ryzyka stopy procentowej. Bank wykorzystuje scenariusze zakładające m.in.:

- nagłe równoległe przesunięcie w górę i w dół krzywej dochodowości na różną skalę,
- nagłe nachylenia i zmiany kształtu krzywej dochodowości (np. rosnące/spadające/niezmienione krótkoterminowe stopy procentowe, kiedy średnioterminowe lub długoterminowe stopy procentowe zmieniają się w innym tempie lub nawet w przeciwnym kierunku),
- ryzyko bazowe (w tym wynikające ze zmian w relacjach między najważniejszymi stopami rynkowymi),
- potencjalne zmiany w zachowaniu różnych rodzajów aktywów lub zobowiązań w ramach zakładanych scenariuszy.

Bank przygotowuje następujące cykliczne raporty dotyczące ekspozycji na ryzyko stopy procentowej księgi bankowej i księgi handlowej:

- raport dzienny dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zarządu Banku i Departamentu Skarbu,
- raport miesięczny dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarządu Banku,
- raport kwartalny dla Rady Nadzorczej i Zarządu Banku.

Na potrzeby wyliczenia miar ryzyka księgi bankowej wartość bieżąca kredytów i depozytów wyznaczana jest w oparciu o stawki referencyjne wynikające z terminów ich przeszacowania i korekty płynnościowej z wykluczeniem marży komercyjnej realizowanej na produkcie. Dodatkowo testy warunków skrajnych dla przesunięcia krzywej w dół odbywają się przy założeniu, że oprocentowanie pozycji wrażliwych na ryzyko stopy procentowej nie obniży się poniżej 0%.

Poniższe tabele przedstawiają poziom ryzyka stopy procentowej księgi bankowej (miara BPV i testy warunków skrajnych) według stanu na 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku.

Zestawienie BPV księgi bankowej

	BPV (1 p.b.)	
	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
księga bankowa	227	185

Wyniki testów warunków skrajnych na +/- 200 p.b. księgi bankowej

	Zmiana wartości bieżącej księgi bankowej	
	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
200 p.b. w dół	(52 545)	(43 062)
200 p.b. w górę	38 993	31 055

Poniższa tabela pokazuje zmianę rocznego wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy następujących po dacie bilansowej przy zmianie stóp o +/- 100 p.b. i założonej niezmienności bilansu wg stanu na dzień bilansowy. Analiza uwzględnia następujące założenia:

- w przypadku spadku stóp: oprocentowanie kredytów nie będzie przekraczało ustawowego oprocentowania maksymalnego a oprocentowanie depozytów (terminowych i rachunków bieżących) nie spadnie poniżej 0%;
- w przypadku wzrostu stóp: dla nieoprocentowanych rachunków bieżących oprocentowanie nie wzrośnie.

Roczna zmiana wyniku odsetkowego przy zmianie stóp o +/- 100 p.b.

	Zmiana rocznego wyniku odsetkowego	
	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
100 p.b. w dół	(33 318)	(33 041)
100 p.b. w górę	23 009	21 550

W 2018 roku i 2017 roku działalność handlowa Banku w zakresie stopy procentowej była ograniczona i dotyczyła transakcji na polskich papierach skarbowych w złotych. Bank nie zawierał spekulacyjnych transakcji pochodnych na własny rachunek oraz transakcji pochodnych z klientami. W 2018 roku i 2017 roku Bank nie posiadał otwartych pozycji spekulacyjnych stopy procentowej na koniec dnia. Bank prowadzi działalność handlową na małą skalę wg definicji Rozporządzenia CRR, w związku z powyższym nie tworzy dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka pozycji.

Poniżej przedstawione są aktywa i zobowiązania oraz pozycje pozabilansowe Banku sklasyfikowane według kryterium ryzyka stopy procentowej – terminu przeszacowania dla pozycji o oprocentowaniu zmiennym lub terminu zapadalności/wymagalności dla pozycji o oprocentowaniu stałym, według stanu na 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku.

Stan na 31 grudnia 2018	Do 1 miesiąca	Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Aktywa/ zobowiązania nieoprocentowane	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	438 423	0	0	0	0	23 083	461 506
Należności od innych banków	12 276	0	0	0	0	3 280	15 556
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	0	0	0	0	0	667	667
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 841 393	1 982 663	880 205	4 506	2	66 139	4 774 908
Inwestycyjne aktywa finansowe:	165 500	0	560 000	1 082 907	220 000	64 498	2 092 905
- wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	165 500	0	560 000	1 082 907	220 000	58 514	2 086 921
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	0	0	0	0	5 984	5 984
Rzeczowe aktywa trwałe	0	0	0	0	0	38 138	38 138
Wartości niematerialne	0	0	0	0	0	77 836	77 836
Aktywa lub składniki aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto	0	0	0	0	0	42 697	42 697
Pozostałe aktywa	0	0	0	0	0	42 960	42 960
Razem aktywa	2 457 592	1 982 663	1 440 205	1 087 413	220 002	376 664	7 564 539

Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i noty do sprawozdania finansowego Banku Pocztowego S.A.
za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
(dane w tysiącach złotych)

Stan na 31 grudnia 2018	Do 1 miesiąca	Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Aktywa/ zobowiązania nieoprocentowane	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec innych banków	18 436	0	0	0	0	(0)	18 436
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	0	0	0	0	0	177	177
Instrumenty finansowe zabezpieczające	0	0	0	0	0	386	386
Zobowiązania wobec klientów	4 951 566	395 518	721 417	483 567	0	8 758	6 560 826
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	145 000	0	0	121	145 121
Zobowiązania podporządkowane	43 000	50 000	50 000	0	0	(1 142)	141 858
Rezerwy	0	0	0	0	0	4 895	4 895
Pozostałe zobowiązania	0	0	0	0	0	91 505	91 505
Kapitały	0	0	0	0	0	601 335	601 335
Razem zobowiązania i kapitały	5 013 002	445 518	916 417	483 567	0	706 035	7 564 539
Luka	(2 555 410)	1 537 146	523 788	603 845	220 002	(329 371)	0
Pozycje pozabilansowe							Razem
Transakcje stopy procentowej:	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa	10 000	0	75 000	25 000	0	0	110 000
Zobowiązania	9 861	0	100 000	0	0	0	109 861
Luka	139	0	(25 000)	25 000	0	0	139
Luka razem	(2 555 271)	1 537 146	498 788	628 845	220 002	(329 371)	139

Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i noty do sprawozdania finansowego Banku Pocztowego S.A.
za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku
(dane w tysiącach złotych)

Stan na 31 grudnia 2017	Do 1 miesiąca	Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Aktywa/ zobowiązania nieoprocentowane	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	32 683	0	0	0	0	11 762	44 445
Należności od innych banków	299	0	30 000	0	0	52 170	82 469
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	0	0	0	0	0	545	545
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 840 198	1 960 329	845 793	5 598	3	137 702	4 789 622
Inwestycyjne aktywa finansowe:	673 000	0	559 600	959 107	125 000	23 333	2 340 040
- dostępne do sprzedaży	673 000	0	559 600	959 107	125 000	23 333	2 340 040
Inwestycje w jednostkach zależnych	0	0	0	0	0	5 406	5 406
Rzeczowe aktywa trwałe	0	0	0	0	0	38 692	38 692
Wartości niematerialne	0	0	0	0	0	83 156	83 156
Aktywa lub składniki aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto	0	0	0	0	0	37 805	37 805
Pozostałe aktywa	0	0	0	0	0	56 245	56 245
Razem aktywa	2 546 180	1 960 329	1 435 393	964 705	125 003	446 815	7 478 425

Stan na 31 grudnia 2017	Do 1 miesiąca	Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Aktywa/ zobowiązania nieoprocentowane	Razem
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec innych banków	18 414	0	0	0	0	0	18 414
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	12 476	0	0	0	0	0	12 476
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	0	0	0	0	0	36	36
Instrumenty finansowe zabezpieczające	0	0	0	0	0	692	692
Zobowiązania wobec klientów	4 477 073	427 268	708 407	497 139	31	5 032	6 114 949
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	355 000	0	0	779	355 779
Zobowiązania podporządkowane	43 000	50 000	100 000	0	0	(737)	192 263
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	0	0	0	0	0	3 554	3 554
Rezerwy	0	0	0	0	0	8 921	8 921
Pozostałe zobowiązania	0	0	0	0	0	125 693	125 693
Kapitały	0	0	0	0	0	645 648	645 648
Razem zobowiązania i kapitały	4 550 962	477 268	1 163 407	497 139	31	789 618	7 478 425
Luka	(2 004 782)	1 483 060	271 987	467 566	124 972	(342 803)	0
Pozycje pozabilansowe							Razem
Transakcje stopy procentowej:	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Aktywa	0	0	20 000	100 000	0	0	120 000
Zobowiązania	0	20 000	100 000	0	0	0	120 000
Luka	0	(20 000)	(80 000)	100 000	0	0	0
Luka razem	(2 004 782)	1 463 060	191 987	567 566	124 972	(342 803)	0

Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe jest to ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku oraz poziomu jego kapitałów z tytułu niekorzystnych zmian kursów walutowych.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ochrona wyniku finansowego z tytułu różnic kursowych oraz uzyskiwanie korzyści finansowych poprzez zawieranie transakcji walutowych na własny rachunek przy zaakceptowanym poziomie ryzyka.

Bank w procesie zarządzania ryzykiem walutowym mierzy to ryzyko poprzez:

- wyliczanie pozycji całkowitej Banku,
- wyliczanie pozycji w poszczególnych walutach,
- wyliczanie wartości zagrożonej (VaR),
- przeprowadzanie testów warunków skrajnych.

Wartość narażona na ryzyko (VaR) definiowana jest jako maksymalna strata, którą może ponieść Bank w założonym horyzoncie czasowym, z określonym prawdopodobieństwem. Bank wylicza wartości VaR metodą symulacji historycznej przy założeniu 99,2% przedziału ufności i 10-dniowego okresu utrzymywania pozycji.

Testy warunków skrajnych będące dopełnieniem miary VaR dla ryzyka walutowego służą określeniu potencjalnej straty, na jaką narażony jest Bank przy wystąpieniu bardzo niekorzystnych (skrajnych) zmian kursów walutowych.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym Bank codziennie monitoruje:

- wartość pozycji w poszczególnych walutach,
- limity ograniczające wartość VaR oraz całkowitą pozycję walutową,
- limity stop-loss ograniczające wartość straty w okresie dziennym, tygodniowym i miesięcznym.

Statystyka miary VaR dla ryzyka walutowego w 2018 roku oraz wg stanu na 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku

	Wartość minimalna w 2018 roku	Wartość maksymalna w 2018 roku	Wartość średnia w 2018 roku	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
VaR	206	397	295	312	206

Bank przygotowuje następujące cykliczne raporty dotyczące ekspozycji na ryzyko walutowe:

- raport dzienny dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zarządu Banku i Departamentu Skarbu,
- raport miesięczny dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarządu Banku,
- raport kwartalny dla Rady Nadzorczej i Zarządu Banku.

Poniższa tabela zawiera zestawienie wartości pozycji walutowych dla USD, EUR, GBP, CHF w 2018 roku według stanu na 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku. Wartość maksymalna, minimalna i średnia zostały przedstawione w odniesieniu do wartości bezwzględnych pozycji (w tys. waluty).

	Wartość minimalna w 2018 roku	Wartość maksymalna w 2018 roku	Wartość średnia w 2018 roku	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017
	tys.	tys.	tys.	tys.	tys.
USD	1 140	1 911	1 518	1 513	1 269
EUR	3	359	139	(118)	(165)
GBP	4	75	30	35	28
CHF	13	91	48	48	34

W 2018 roku i 2017 roku ryzyko walutowe Banku kształtowało się na niskim poziomie, co wynikało z niewielkiego udziału aktywów i zobowiązań walutowych w sumie bilansowej (poniżej 2%). Wartość całkowitej pozycji walutowej zarówno w roku 2018 jak i 2017, nie przekraczała 2% funduszy własnych.

Poniżej przedstawione są aktywa i zobowiązania oraz pozycje pozabilansowe Banku na 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku według podziału walutowego.

Stan na 31 grudnia 2018	Waluta								Razem
	PLN	EUR		USD		CHF		Pozostałe waluty	
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	
Aktywa	tys. zł	tys. zł	tys.	tys. zł	tys.	tys. zł	tys.	tys. zł	tys. zł
Kasa, środki w Banku Centralnym	440 997	20 184	4 694	293	78	0	0	32	461 506
Należności od innych banków	1 911	2 870	667	4 369	1 162	584	153	5 822	15 556
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	667	0	0	0	0	0	0	0	667
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	4 718 254	18 098	4 209	38 556	10 255	0	0	0	4 774 908
Inwestycyjne aktywa finansowe:	2 086 921	109	25	5 875	1 563	0	0	0	2 092 905
- wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	2 086 921	0	0	0	0	0	0	0	2 086 921
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	109	25	5 875	1 563	0	0	0	5 984
Rzeczowe aktywa trwałe	38 138	0	0	0	0	0	0	0	38 138
Wartości niematerialne	77 836	0	0	0	0	0	0	0	77 836
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	17 366	0	0	0	0	0	0	0	17 366
Aktywa lub składniki aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto	42 697	0	0	0	0	0	0	0	42 697
Pozostałe aktywa	41 568	1 246	290	146	39	0	0	0	42 960
Razem aktywa	7 466 354	42 507	9 885	49 240	13 097	584	153	5 854	7 564 539

Stan na 31 grudnia 2018	Waluta								Razem
	PLN	EUR		USD		CHF		Pozostałe waluty	
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	
Zobowiązania	tys. zł	tys. zł	tys.	tys. zł	tys.	tys. zł	tys.	tys. zł	tys. zł
Zobowiązania wobec innych banków	18 436	0	0	0	0	0	0	0	18 436
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	177	0	0	0	0	0	0	0	177
Instrumenty finansowe zabezpieczające	386	0	0	0	0	0	0	0	386
Zobowiązania wobec klientów	6 517 480	25 606	5 955	12 419	3 303	402	105	4 919	6 560 826
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	145 121	0	0	0	0	0	0	0	145 121
Zobowiązania podporządkowane	141 858	0	0	0	0	0	0	0	141 858
Rezerwy	4 895	0	0	0	0	0	0	0	4 895
Pozostałe zobowiązania	89 640	1 859	432	6	2	0	0	0	91 505
Razem zobowiązania	6 917 993	27 465	6 387	12 425	3 305	402	105	4 919	6 963 204
Kapitały	601 335	0	0	0	0	0	0	0	601 335
Razem zobowiązania	7 519 328	27 465	6 387	12 425	3 305	402	105	4 919	7 564 539
Zaangażowanie netto	(52 974)	15 042	3 498	36 815	9 792	182	48	935	0
Pozycje pozabilansowe	357 682	(15 050)	(3 500)	(30 830)	(8 200)	0	0	0	311 802
Aktywa	358 778	0	0	0	0	0	0	0	358 778
Pasywa	1 096	15 050	3 500	30 830	8 200	0	0	0	46 976
Luka	304 708	(8)	(2)	5 985	1 592	182	48	935	311 802

Stan na 31 grudnia 2017	Waluta								Razem
	PLN	EUR		USD		CHF		Pozostałe waluty	
	tys. zł	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	
Aktywa	tys. zł	tys. zł	tys.	tys. zł	tys.	tys. zł	tys.	tys. zł	tys. zł
Kasa, środki w Banku Centralnym	35 425	8 715	2 089	264	76	0	0	41	44 445
Należności od innych banków	32 278	8 303	1 991	40 961	11 766	305	85	622	82 469
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	545	0	0	0	0	0	0	0	545
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	4 789 329	293	70	0	0	0	0	0	4 789 622
Inwestycyjne aktywa finansowe:	2 335 207	80	19	4 753	1 365	0	0	0	2 340 040
- dostępne do sprzedaży	2 335 207	80	19	4 753	1 365	0	0	0	2 340 040
Inwestycje w jednostkach zależnych	5 406	0	0	0	0	0	0	0	5 406
Rzeczowe aktywa trwałe	38 692	0	0	0	0	0	0	0	38 692
Wartości niematerialne	83 156	0	0	0	0	0	0	0	83 156
Aktywa lub składniki aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto	37 805	0	0	0	0	0	0	0	37 805
Pozostałe aktywa	55 252	993	238	0	0	0	0	0	56 245
Razem aktywa	7 413 095	18 384	4 407	45 978	13 207	305	85	663	7 478 425

Stan na 31 grudnia 2017	Waluta								Razem
	PLN	EUR		USD		CHF		Pozostałe waluty	
	tys. zł	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	
Zobowiązania	tys. zł	tys. zł	tys.	tys. zł	tys.	tys. zł	tys.	tys. zł	tys. zł
Zobowiązania wobec innych banków	18 414	0	0	0	0	0	0	0	18 414
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	12 476	0	0	0	0	0	0	0	12 476
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	36	0	0	0	0	0	0	0	36
Instrumenty finansowe zabezpieczające	692	0	0	0	0	0	0	0	692
Zobowiązania wobec klientów	6 055 409	25 432	6 097	33 908	9 740	182	51	18	6 114 949
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	355 779	0	0	0	0	0	0	0	355 779
Zobowiązania podporządkowane	192 263	0	0	0	0	0	0	0	192 263
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	3 554	0	0	0	0	0	0	0	3 554
Rezerwy	8 921	0	0	0	0	0	0	0	8 921
Pozostałe zobowiązania	125 683	4	1	6	2	0	0	0	125 693
Razem zobowiązania	6 773 227	25 436	6 098	33 914	9 742	182	51	18	6 832 777
Kapitały	645 648	0	0	0	0	0	0	0	645 648
Razem pasywa	7 418 875	25 436	6 098	33 914	9 742	182	51	18	7 478 425
Zaangażowanie netto	(5 780)	(7 052)	(1 691)	12 064	3 465	123	34	645	0
Pozycje pozabilansowe	210 701	(1 022)	(245)	0	0	0	0	0	209 679
Aktywa	210 885	49	12	0	0	0	0	0	210 934
Pasywa	184	1 071	257	0	0	0	0	0	1 255
Luka	204 921	(8 074)	(1 936)	12 064	3 465	123	34	645	209 679

Pochodne instrumenty finansowe

W ofercie Banku znajdują się instrumenty pochodne, jednak Bank nie jest aktywnym uczestnikiem rynku instrumentów pochodnych. W ramach operacji wykonywanych przez Bank zawierane są transakcje pochodne w celach zarządzania ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej i dotyczą one transakcji IRS, OIS i FRA w PLN oraz transakcji FX SWAP. W 2018 roku oraz 2017 roku Bank nie zawierał spekulacyjnych transakcji pochodnych na własny rachunek oraz transakcji pochodnych z klientami.

Bank codziennie wycenia instrumenty pochodne wykorzystując model zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Podstawą wyceny są ogólnodostępne stawki oraz kwotowania rynkowe. Z uwagi na nieznaczącą skalę transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych głównie z bankami posiadającymi ratingi inwestycyjne lub poprzez KDPW CCP (transakcje IRS, OIS i FRA w PLN), Bank w wycenie instrumentów pochodnych nie uwzględnia ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego, które w opinii Banku ma nieznaczący wpływ na wycenę zawartych transakcji pochodnych.

Bank przygotowuje następujące cykliczne raporty dotyczące ekspozycji w instrumentach pochodnych:

- raport dzienny dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zarządu Banku i Departamentu Skarbu,
- raport miesięczny dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarządu Banku,
- raport kwartalny dla Rady Nadzorczej i Zarządu Banku.

Dodatkowo Bank przeprowadza testy warunków skrajnych polegające na analizie wrażliwości, badającej wpływ zmian stóp procentowych na wycenę instrumentów pochodnych o założone zmiany krzywej dochodowości.

48.4 Ryzyko operacyjne

Bank określa pojęcie ryzyka operacyjnego jako ryzyko poniesienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów technicznych lub ze zdarzeń zewnętrznych. Definicja nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka reputacji, którymi zarządza się odrębnie, natomiast uwzględnia ryzyko prawne.

Zgodnie z przyjętymi założeniami w Banku funkcjonuje struktura zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmująca wszystkie komórki organizacyjne, Oddział, Placówki i Mikrooddziały oraz spółki zależne Banku. Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez wszystkich dyrektorów w podległych im komórkach organizacyjnych i lokalizacjach.

W ramach bieżącego zarządzania podejmowane są działania mające na celu ocenę skali występującego ryzyka, ograniczenie skutków występujących zdarzeń oraz redukcję możliwości wystąpienia ryzyka w przyszłości. Nadzór nad całościowym procesem zarządzania ryzykiem operacyjnym sprawuje Zarząd Banku, a Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad realizacją postanowień oraz monitorowanie przestrzegania strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym stanowiącej element Strategii zarządzania ryzykiem. Funkcją opiniodawczą w zakresie podejmowanych działań mających wpływ na ryzyko operacyjne pełni Komitet Ryzyka Operacyjnego. Z kolei funkcja koordynowania procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym została umiejscowiona w Pionie Ryzyka.

Każdy pracownik w ramach swojego stanowiska pracy identyfikuje zdarzenia ryzyka operacyjnego, które następnie są gromadzone w dedykowanej do tego celu bazie danych. Zdarzenia są na bieżąco weryfikowane przez tzw. menadżerów ryzyka operacyjnego oraz monitorowane przez komórkę koordynującą pod względem liczby występujących zdarzeń oraz wielkości strat. Monitorowanie zagrożeń pozwala na podejmowanie działań w zakresie ograniczania skutków zdarzeń oraz wdrażania instrumentów ograniczających ryzyko w przyszłości. Bank nieustannie optymalizuje procesy zarządzania ryzykiem operacyjnym w ramach struktur Banku oraz w obszarze współpracy z podmiotami zależnymi, jak i z Poczta Polską.

Rada Nadzorcza Banku, Zarząd Banku oraz Komitet Ryzyka Operacyjnego otrzymują cykliczne raporty dotyczące ryzyka operacyjnego.

W celu zapewnienia wysokich standardów zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgodnych z najlepszą praktyką bankową, Bank dokonuje corocznego przeglądu systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji wraz z bieżącą aktualizacją obowiązujących zasad i procedur.

49. Zarządzanie kapitałem

Zarządzanie adekwatnością kapitałową Banku ma na celu utrzymywanie posiadanych przez Bank kapitałów własnych na poziomie nie niższym niż wymagany przez zewnętrzne i wewnętrzne regulacje. Regulacje te uzależniają wymagany poziom kapitałów od skali działalności i ryzyka podejmowanego przez Bank.

Mając na uwadze powyższy cel Bank regularnie:

- identyfikuje ryzyka istotne z punktu widzenia swojej działalności,
- zarządza ryzykami istotnymi,
- wyznacza kapitał wewnętrzny, który zobowiązuje się posiadać na wypadek materializacji ryzyka,
- kalkuluje i raportuje miary adekwatności kapitałowej,
- alokuje kapitał wewnętrzny na obszary biznesowe,
- przeprowadza testy warunków skrajnych,
- porównuje potrzeby kapitałowe z posiadany poziomem kapitałów własnych,
- integruje proces oceny adekwatności kapitałowej z procesem opracowywania Strategii Banku, planów finansowych i sprzedażowych.

Bank przygotowuje następujące cykliczne raporty w celu bieżącego monitorowania adekwatności kapitałowej:

- raport miesięczny dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz dla Zarządu Banku,
- raport kwartalny dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku.

Według stanu na 31 grudnia 2018 roku poziom współczynnika wypłacalności, współczynnika kapitału Tier 1 oraz wewnętrznego współczynnika wypłacalności Banku kształtował się powyżej wymaganego minimalnego poziomu regulacyjnego.

W celu zapewnienia wysokich standardów zarządzania kapitałowego, zgodnych z najlepszą praktyką bankową, Bank dokonuje corocznego przeglądu obowiązujących zasad i procedur.

Fundusze własne i współczynnik wypłacalności

Dla celów wyznaczania funduszy własnych Bank stosuje metody wynikające z Rozporządzenia CRR. Fundusze własne Banku składają się z funduszy podstawowych Tier 1 (CET1) oraz funduszy Tier 2 w ujęciu jednostkowym (Bank na mocy przepisów Rozporządzenia CRR zwolniony jest z ustalenia wymogów kapitałowych na poziomie skonsolidowanym).

Według stanu na 31 grudnia 2018 roku fundusze podstawowe Tier 1 Banku obejmowały:

- instrumenty kapitałowe spełniające warunki, o których mowa w Rozporządzeniu CRR,
- agio emisyjne związane z instrumentami, o których mowa w punkcie powyżej,
- zyski zatrzymane, w tym zyski z bieżącego okresu w części uznanej i potwierdzonej przez właściwy organ,
- skumulowane inne całkowite dochody,,
- kapitały rezerwowe,
- fundusz ogólnego ryzyka,

i uwzględniały korekty z tytułu:

- wartości niematerialnych według ich wyceny bilansowej,
- filtrów ostrożnościowych,
- oraz zastosowanie MSSF9 w zakresie oczekiwanych strat kredytowych w okresie stosowania przepisów przejściowych.

Według stanu na 31 grudnia 2018 roku fundusze Tier 2 Banku stanowiły środki pieniężne pochodzące z uzyskanej w 2014 roku pożyczki podporządkowanej w kwocie 43 mln zł udzielonej przez Poczta Polska S.A. oraz dwóch emisji obligacji podporządkowanych po 50 mln zł każda (przeprowadzonych odpowiednio w 2016 roku oraz 2017 roku).

Poniższa tabela prezentuje wartości funduszy własnych, współczynnika wypłacalności oraz współczynnika Tier 1 na 31 grudnia 2018 roku, 31 grudnia 2017 roku.

Fundusze własne	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Kapitał podstawowy Tier 1	574 310	554 943
Opłacone instrumenty kapitałowe	128 278	128 278
Agio	127 111	127 111
Zyski zatrzymane*, w tym:	(62 035)	0
- zyski zatrzymane w poprzednich latach	(62 035)	0
- zysk bieżącego okresu	7 045	3 980
- część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego zysku rocznego	(7 045)	(3 980)
Skumulowane inne całkowite dochody	17 024	6 347
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I**	59 865	(1 647)
Kapitał rezerwowy	256 843	252 863
Fundusze ogólne ryzyka bankowego	127 069	127 069
Inne wartości niematerialne	(77 836)	(83 156)
Dodatkowe korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	(2 009)	(1 922)
Kapitał uzupełniający Tier 2	117 534	126 125
Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier 2	117 534	126 125
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale Tier 2	0	0
Fundusze własne	691 844	681 068

* zyski i straty wynikające z ostatecznego zastosowania wyniku finansowego zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości

** 31.12.2017 korekta dotyczy usunięcia części dodatniej wyceny z tyt. niezrealizowanych zysków w okresie przejściowym

** 31.12.2018 korekta wynikająca z zastosowania MSSF 9 w okresie przejściowym

Wymogi kapitałowe	Stan na	Stan na
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	tys. zł	tys. zł
Wymogi kapitałowe dla ryzyka kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie, w tym dla ekspozycji	265 530	263 109
z wagą ryzyka 2%	1	0
z wagą ryzyka 4%	64	0
z wagą ryzyka 20%	2 213	3 401
z wagą ryzyka 35%	60 811	57 938
z wagą ryzyka 50%	3	32
z wagą ryzyka 75%	109 195	117 170
z wagą ryzyka 100%	76 785	61 877
z wagą ryzyka 150%	7 905	14 031
z wagą ryzyka 250%	8 540	8 642
z tytułu wkładu do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania	13	18
Korekta wyceny kredytowej (CVA)	0	2
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	42 966	43 186
Całkowity wymóg kapitałowy	308 496	306 297

Współczynnik wypłacalności **17,9%** **17,8%**

Tier 1 **14,9%** **14,5%**

W związku z dostosowaniem wyliczeń regulacyjnych wymogów kapitałowych, uwzględniających przepisy przejściowe dotyczące złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9, fundusze własne Banku wyliczane dla potrzeb adekwatności kapitałowej wg stanu na 31 grudnia 2018 roku są wyższe o 60 mln zł w porównaniu z wyliczeniami funduszy własnych nieuwzględniających rozwiązań przejściowych.

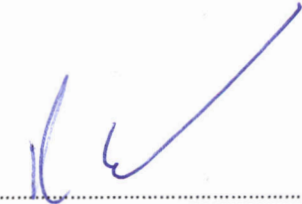
Poniższa tabela prezentuje wpływ stosowanych przepisów przejściowych na wskaźniki kapitałowe wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Fundusze własne		31 grudnia 2018
		tys. zł
Dostępny kapitał (kwoty)		
1	Kapitał podstawowy Tier 1 (CET 1)	574 310
2	Kapitał podstawowy Tier 1 (CET 1), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	514 445
3	Kapitał Tier 1	574 310
4	Kapitał Tier 1, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	514 445
5	Łączny kapitał	691 844
6	Łączny kapitał, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	631 979
Aktywa ważone ryzykiem		
7	Aktywa ważone ryzykiem ogółem	3 318 954
8	Aktywa ważone ryzykiem ogółem, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	3 268 759
Współczynniki kapitałowe		
9	Kapitał podstawowy Tier 1 (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko)	14,9%
10	Kapitał podstawowy Tier 1 (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	13,5%
11	Kapitał Tier 1 (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko)	14,9%
12	Kapitał Tier 1 (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	13,5%
13	Łączny kapitał (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,9%
14	Łączny kapitał (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	16,6%

Wskaźnik dźwigni finansowej

15	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	7 782 828
16	Wskaźnik dźwigni finansowej	7,4%
17	Wskaźnik dźwigni finansowej, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	6,6%

Podpisy wszystkich członków Zarządu

28 lutego 2019 roku Robert Kuraszkiewicz Wiceprezes Zarządu
p.o. Prezesa Zarządu

28 lutego 2019 roku Tomasz Jodłowski Członek Zarządu

28 lutego 2019 roku Paweł Kopeć Członek Zarządu

Podpis osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

28 lutego 2019 roku Monika Kruczek Dyrektor Departamentu
Rachunkowości

Zgodnie z Art. 45.1. ust. 1f. ustawy o rachunkowości, sprawozdanie podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym